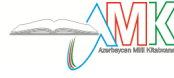

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi

Azərbaycan Milli Kitabxanası

Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri

Zərifə Əliyeva

Biblioqrafiya

Bakı–2018

KBT Я19:Рд+Р67(2А)д
UOT 617.7(479.24)-057.18

Tərtib edən: **Mədinə Vəliyeva**

Elmi redaktor: **Kərim Tahirov,**
professor,
Əməkdar mədəniyyət işçisi

Redaktor: **Gülbəniz Səfərəliyeva,**
Əməkdar mədəniyyət işçisi

Zərifə Əliyeva: biblioqrafiya /tərt. ed. M.Vəliyeva; elmi red. K.Tahirov; red. G.Səfərəliyeva.- Bakı, 2018.- 256 s.

Azərbaycan Milli Kitabxanasının “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından tərtib etdiyi “Zərifə Əliyeva: Biblioqrafiya” adlı göstəricidə Azərbaycanın görkəmli alimi, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Zərifə Əziz qızı Əliyevanın əsərləri və haqqında zəngin material toplanmışdır.

ISBN 978 9952 476 52 1

© M.F.Axundov adına Milli Kitabxana, 2018

Göstərici haqqında

M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanasının tərtib etdiyi “Zərifə Əliyeva. Bibliografiya” adlı göstərici Azərbaycanın görkəmli alimi, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Zərifə Əziz qızı Əliyevanın anadan olmasının 95 illiyinə həsr edilmişdir.

Görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyeva haqqında ilk bibliografiyalar AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası tərəfindən 2003-cü ildə (tərt. ed.: A.Əhmədov, Ç.Əhmədova; red.: A.Kəngərli, İ.Səfərov.- Bakı, 2003.- 118 s.) və 2013-cü ildə (tərt. ed. A.Əliyeva-Kəngərli; red.: F.Hüseynova, İ.Səfərov; ixt. red. R.Kazımova.- Bakı, 2013.- 272 s.) nəşr olunmuşdur.

Milli Kitabxananın “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından oxuculara təqdim etdiyi bu yeni bibliografiya daha da təkmilləşdirilmiş, yeni bölmələr və yarım bölmələr əlavə edilmiş, son illərin materialları da əhatə edilmişdir.

Bibliografiya alimin 1958-2018-ci illərdə nəşr olunmuş Azərbaycan, rus və ingilis dillərində kitablarını, elmi konqres, sessiya, konfrans materiallarında və dövri mətbuatda dərc edilmiş elmi məqalələrini və haqqında materialları əhatə edir.

Göstəricidə “Görkəmli şəxsiyyətlər Zərifə Əliyeva haqqında”, “Həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri”, “Zərifə Əliyevanın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi” bölmələri verilmiş, ilk dəfə olaraq “Zərifə Əliyeva dünya kitabxanalarında” bölməsi əlavə olunmuşdur.

Vəsaitə daxil edilmiş materiallar xronoloji ardıcılıqla, daxil də isə əlifba sırası ilə qruplaşdırılmışdır.

Göstəricinin sonunda oxuculara köməklik göstərmək və bibliografiyadan istifadəni asanlaşdırmaq məqsədi ilə köməkçi göstəricilər – “Zərifə Əliyevanın əsərlərinin əlifba göstəricisi”, “Zərifə Əliyeva haqqında yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi”, “Həmmüəlliflərin əlifba göstəricisi” də tərtib olunmuşdur.

Nəşrlə bağlı arzu və rəylərini bildirəcək hər bir mütəxəssisə və oxucuya əvvəlcədən minnətdarlığımızı bildirir və təkliflərini bu ünvana göndərmələrini xahiş edirik:

Unvan: AZ-1000, Bakı şəhəri, Xaqani küçəsi 57.

E-mail: contact@anl.az; **URL:** www.anl.az

Zərifə Əliyevanın həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri

Zərifə Əziz qızı Əliyeva 1923-cü il aprel ayının 28-də Azərbaycanın dilbər guşəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının Şərur rayonunun Şahtaxtı kəndində anadan olmuşdur.

- 1932-1942** - Orta məktəbdə təhsil almışdır.
- 1942** - Orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuşdur.
- 1947** - Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsini əla qiymətlərlə bitirmişdir;
- Sov.İ KP-nin üzvlüyünə qəbul olunmuşdur.
- 1948** - Ümumittifaq Mərkəzi Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda ikiillik ixtisaslaşdırma kursunda həkim-oftalmoloq ixtisasına yiyələnmişdir.
- 1949** - Azərbaycan Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun ordinatoru olmuşdur.
- 1950** - Aspiranturaya daxil olmuşdur. Tədqiqat işi traxomanın müalicəsi ilə bağlı məsələlərə – traxomanın müalicəsində və onun ağırlaşdığı hallarda daha təsirli vasitələrin öyrənilməsinə, o dövr üçün yeni olan antibiotikdən – sintomisindən istifadə olunmasına həsr edilmişdir.

- 1953** - Aspiranturanı bitirmişdir.
- 1953-1957** - Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Oftalmologiya İnstitutunda elmi işçi işləmişdir.
- 1960** - “Traxomanın digər terapiya üsulları ilə birlikdə simptomisinlə müalicəsi” mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir.
- 1960-1967** - Oftalmologiya İnstitutunda böyük elmi işçi vəzifəsində çalışmışdır.
- 1963** - SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası ona “Oftalmologiya” ixtisası üzrə böyük elmi işçi adı vermişdir.
- 1967** - Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun göz xəstəlikləri kafedrasına dosent vəzifəsinə dəvət olunmuşdur.
- 1969** - Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda göz xəstəlikləri kafedrasının görmə orqanının peşə patologiyası laboratoriyasının müdiri vəzifəsində çalışmışdır.
- 1976** - H.Helmqolts adına Moskva Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda “Azərbaycanın bir sıra kimya müəssisələri işçilərinin görmə orqanının vəziyyəti” mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir.
- Tibb elmləri doktoru elmi adını almışdır.

- 1977** - Z.Ə.Əliyevanın təklifi və rəhbərliyi ilə Bakı şəhərində Ümumittifaq Oftalmoloqlar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin plenumu keçirildi.
- 1978** - Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun oftalmologiya kafedrasının müdiri olmuşdur.
- 1979** - Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun oftalmologiya kafedrasının professoru seçilmişdir;
- Oftalmoloqların Ümumittifaq elmi Cəmiyyəti İdarə Heyəti və Sovet sülhü müdafiə komitəsinin üzvü seçilmişdir.
- 1980** - Azərbaycanın “Əməkdar elm xadimi” fəxri adına layiq görülmüşdür.
- 1981** - Oftalmologiyanın inkişafına verdiyi böyük töhfəyə – görmə orqanının peşə patologiyası sahəsində apardığı elmi tədqiqatlara görə oftalmologiya aləmində ən yüksək mükafata – SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademik M.İ.Averbax adına mükafatına layiq görülmüşdür.
- 1982-1985** - Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda oftalmologiya kafedrasının müdiri vəzifələrində çalışmışdır.
- 1982** - “Əmək veterani” medalı ilə təltif olunmuşdur;
- Ümumittifaq “Vestnik oftalmologii” jurnalının redaksiya heyətinin üzvü olmuşdur;

- Ümumittifaq Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur;
  - Ümumittifaq Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyəti Rəyasət heyətinin üzvü;
  - Sovet Sülhü Müdafiə Komitəsinin üzvü olmuşdur;
  - Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini olmuşdur;
  - Ə.Əliyev adına Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirilmə İnstitutunun Geniş Elmi Şurasının və baş cərrahlar Elmi Şurasının üzvü olmuşdur;
  - “Qırmızı Əmək Bayrağı” ordeni ilə təltif edilmişdir.
- 1983** - Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının akademiki seçilmişdir.
- 1985** - Aprelin 15-də Moskva şəhərində vəfat etmişdir.
- 1994** - Zərifə Əliyevanın cənəzəsi Moskvanın Novo-Deviçye qəbiristanlığından Bakıya gətirilərək, Fəxri Xiyabanda dəfn olunmuşdur.
- 2013** - fevralın 7-də Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev “Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında” Sərəncam imzalamışdır.
- Hüseynbala Mirələmovun “Görkəmli adamların həyatı”. Bioqrafik silsilədən “Zərifə Əliyeva” kitabı nəşr edilmişdir.

- Azərbaycan və rus dillərində “Zərifə Əliyeva: Ziyarətə çevrilmiş ünvanlar” kitabı işıq üzü görmüşdür.
- 2014** - Əlizamin Hüseynlinin Zərifə xanım Əliyevadan bəhs edən “Əsrimizin sevgilisi” adlı sənədli poeması çap olunmuşdur.
- 2018** - Kərəm Kərimovun “Akademik Zərifə xanım Əliyeva” kitabı nəşr olunmuşdur.
- M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası “Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətləri” seriyasından “Zərifə Əliyeva. Bibliografiya” kitabını nəşr etmişdir.

Zərifə Əliyevanın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi

- 1997** - Ömər Eldarovun akademik Zərifə Əliyevaya həsr etdiyi “Elegiya” abidəsinin təqdimatı keçirilmişdir.
- 1998** - Naxçıvandakı səhiyyə ocağına adı verilmişdir;
- Qəbələ rayonunun xəstəxanasına adı verilmişdir.
- 1999** - Binəqədi rayonunda Respublika Oftalmologiya Mərkəzinin yaxınlığındakı ərazidə salınmış yeni bulvara adı verilmişdir.
- 2000** - Aprel ayının 28-də Bakının Binəqədi rayonu ərazisində Zərifə Əliyeva parkının açılış mərasimi olmuşdur.
- 2002** - Yanvar ayının 21-də Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutuna adı verilmişdir;
- Ukraynanın İrpen rayon mərkəzi küçələrindən biri akademiklərin şərəfinə adlandırılmışdır.
- 2003** - AMEA-nın A.Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun qarşısında bəlyəfi açılmışdır.
- 2004** - İyun ayının 4-də Ukraynada adını daşıyan küçədə abidəsinin açılış mərasimi olmuşdur;
- Sentyabr ayının 11-də Bərdə şəhərində adını daşıyan orta məktəbin açılmışdır.

- 2005**
- Dekabr ayının 15-də Estoniya hökumətinin qərarı ilə Tallin şəhərində akademik Zərifə Əliyeva adına Şərq Mədəniyyəti Xalq Universiteti təsis olunmuşdur;
  - Sentyabr ayının 9-da Yardımlı qəsəbəsində akademik Zərifə Əliyeva adına Körpələr evi-uşaq bağçası istifadəyə verilmişdir;
  - Kəngərli rayonunun Şahtaxtı kəndində orta məktəbə adı verilmişdir.
- 2006**
- İyun ayının 29-da Ucar rayonunda Qazıqumlaq kənd xəstəxanasına adı verilmişdir.
- 2007**
- Türkiyə paytaxtı Ankarada Keçiörən rayonu qadınlarının təşəbbüsü ilə yeni salınan parka adı verilmişdir;
  - Mart ayının 2-də Qəbələ şəhərində açılan park onun adı ilə adlandırılmışdır.
  - Xaçmaz şəhərində Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa edilmiş 8 nömrəli orta məktəb akademik şərəfinə adlandırılmışdır.
  - Kəngərli rayonunun Şahtaxtı kəndində orta məktəbə adı verilmişdir.
- 2008**
- Bakının Zərifə Əliyeva küçəsində yaşadıqları binaya Heydər Əliyevin və akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirə lövhəsi vurulmuşdur;
  - Tallin şəhərində büstü açılmışdır;
  - Estoniya paytaxtındakı uşaq bağçalarından birinə adı verilmişdir;
  - Yanvar ayının 8-də adını daşıyan gəmi-bərə suya buraxılmışdır;

- Sentyabr ayının 15-də akademik Zərifə Əliyeva adına məktəb fəaliyyətə başlamışdır;
  - Sentyabr ayının 26-da Saatlı rayonunda adını daşıyan mədəniyyət və istirahət parkı istifadəyə verilmişdir;
  - Oktyabr ayının 7-də Masallı şəhərində akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin regional şöbəsinin açılışı olmuşdur.
- 2009**
- Avqust ayının 4-də Zərifə Əliyeva adına Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutu “Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi” adlandırılmışdır;
  - Oktyabr ayının 29-da İsmayılıda salınan yeni parka adı verilmişdir.
- 2011**
- May ayının 30-da Ukraynanın İrpen rayon mərkəzində (Kiyev vilayəti) “Zərifə Əliyeva adına dostluq parkı” açılmışdır.
- 2012**
- May ayının 30-da akademik Zərifə xanım Əliyeva adına Naxçıvan şəhər poliklinikası istifadəyə verilmişdir;
  - İyun ayının 8-də Ukraynanın İrpen şəhərində Şəhər Şurasının, Ukraynada Azərbaycanlı Gənclər İttifaqının təşəbbüsü və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinin dəstəyi ilə Zərifə Əliyeva adına Dostluq Parkında Uşaq yaradıcılıq və istirahət klubunun açılışı olmuşdur.
- 2013**
- Estoniyanın paytaxtı Tallində adı verilmiş uşaq bağçasının açılışı olmuşdur;

- 90 illik yubileyinə həsr olunmuş suvenir poçt bloku dövriyyəyə buraxılmışdır;
- Xətai rayonunda akademik Zərifə Əliyeva adına uşaq bağçası üçün tikilmiş yeni binanın açılışı olmuşdur.

- 2014** - Ukraynanın paytaxtı Kiyev şəhərində akademik Zərifə Əliyeva adına Elmi-Tibbi Kitabxananın açılışı olmuşdur.

- 2015** - Ukraynanın İrpen şəhərində xarici dil təmayüllü 12 nömrəli I-III dərəcəli şəhər ümumtəhsil məktəbinə (lingvistik məktəbi) adı verilmişdir.

- 2016** - Gəncədə Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin filialı açılmışdır.

- 2017** - Ukraynanın Lvov şəhərində 1 saylı şəhər klinik xəstəxanasının poliklinikasında akademik Zərifə Əliyeva adına Oftalmoloji Mərkəzin açılışı olmuşdur.

GÖRKƏMLİ ŞƏXSİYYƏTLƏR VƏ HƏMKARLARI ZƏRİFƏ ƏLİYEVƏ HAQQINDA

Zərifə xanım mənə xoşbəxtlik bəxş etmişdi

...Gənc yaşlarımdan mənim həyatım dövlət işi ilə bağlı olubdur. Mən bütün həyatımı buna sərf etmişəm və bu gün də bu yolda çalışıram. Bu yolda mənim həmişə səmərəli, müvəffəqiyyətlə çalışmağım hesab edirəm ki, ailə vəziyyətimin çox böyük rolu olub. Zərifə xanım kimi həyat yoldaşım olduğuna və o, ailəmdə çox yüksək mənəvi mühit yaratdığına görə mən xoşbəxt olmuşam. Həyatımın bütün dövrlərində işlə məşğul olduğuma görə ailə məsələlərinə fikir verməyə vaxtım olmayıb. Bunların hamısı Zərifə xanımın üzərinə düşüb və o da bu vəzifəni şərəflə, sədaqətlə, çox böyük məharətlə yerinə yetirib.

Zərifə xanım çox böyük alim olub. Mən hələ onunla həyat quranda o, artıq elm yolunda idi, elmlə məşğul idi. Onun elmi fəaliyyəti məlumdur. O, çox istedadlı, çox xeyirxah, çox sadə insan idi. Mən bu barədə çox danışa bilərəm, ailəmin yaşaması, bu günlərə çatması, övladlarımın tərbiyəsi üçün və həyatımda onun əvəzsiz rolu üçün mən bu gün Zərifə xanımın məzarı qarşısında baş əyirəm. On il keçsə də, onu bir dəqiqə belə unutmuram və unutmayacağam. Mənim övladlarım da bu əhval-ruhiyyədədirlər. Onlar bu əhval-ruhiyyə ilə tərbiyələnilər, formalaşıblar. Ona görə də bu gün bizim üçün müqəddəs gündür...

... Bu gün xoşbəxt gündür. Çünki bu gün Zərifə xanım kimi böyük bir insan Yer üzünə gəlib, mənim həyatımı xoşbəxt edib, mənə gözəl övladlar bəxş edib. Eyni zamanda, qəmli gündür. On il keçsə də, mən bu qəmdən ayrıla bilmirəm.

28.04.1995

O mənə sadəcə ömür-gün yoldaşı deyildi. O mənə dost, dayaq idi. İşimin çətin olduğu bütün dövrlərdə ailəm haqqında çox rahat düşündüm. Çünki mənim Zərifə Əliyeva kimi sədaqətli, cəfəkeş, fədakar ana olan ömür-gün yoldaşım var idi.

***

...mənim üçün o, birinci növbədə, böyük bir insan idi. Zərifə xanım sədaqətli həyat yoldaşı, çox mehriban, sədaqətli ana, mənim ailəmi, mənim uşaqlarımı, mənim nəvələrimi yaşadan, böyüdən bir fədakar insan kimi qəlbimdə yaşayır.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan xalqının ümummilli lideri

Azərbaycan alimləri, ziyalıları ölkəmizin, cəmiyyətimizin elitasıdır. Onların dünyagörüşü, mövqeyi, hərəkətləri, fəaliyyəti Azərbaycanın inkişaf dinamikasını, inkişaf perspektivlərini xeyli dərəcədə müəyyən edir.

***

Akademik Zərifə xanım Əliyeva respublikamızda tibb elminin inkişafına mühüm töhfələr verərək oftalmologiyanın aktual problemlərinə dair sanballı tədqiqatları ilə böyük şöhrət qazanmışdır. Onun elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyəti həkimlərin yeni nəslinin yetişməsinə və Azərbaycanda oftalmologiya elminin inkişafına güclü təsir göstərmişdir.

***

Zərifə xanım böyük lider, ulu öndər Heydər Əliyevin ömür-gün yoldaşı idi. Bütün işlərdə ona dayaq olurdu, onu dəstəkləyirdi. Ailəmizdə olan ab-hava, mühit, valideynlər arasında olan münasibətlər əlbəttə ki, bizi də tərbiyə edirdi. Yəni, ailədə tərbiyəni valideynlərin münasibətlərini görərək alırdıq...

Zərifə xanım çox sadə bir insan idi, heç vaxt büruzə vermirdi ki, Heydər Əliyevin – birinci katibin həyat yoldaşıdır. Həmişə onun yanında sadə insanlar olurdu. O, həmişə sadə insanların əhatəsində olurdu. Çox təvazökar idi.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Ana
(Mahnı)

Əziz anam, şirin sözlü anam,
Qəlbin kövrək, eşqin solmaz bahar.
Gülər üzlü, qara gözlü anam,
Hara getsəm gözün mənə baxar.
Ana qəlbin layla olar gəzər,
Doğma səsin ömrü-günü bəzər.

Qəlbi geniş ana,
həyat verdin mənə,
Günəş kimi yana-yana, ana!
Mənim günəş anam,
Ana, əziz ana,
Ana qəlbi başım üstə səma.

Ana səsin aydın səhər olar,
Ana qəlbin keşik çəkər bizə.
Yolum üstə uzaq səfər olar,
İşıq olar nurdan düşən gözə.
Mənim görən gözüm sənsən, ana,
Ömrüm-günüm, sözüm sənsən, ana.

Qəlbi geniş ana,
həyat verdin mənə,
Günəş kimi yana-yana, ana.
Mənim günəş anam
Ana, əziz ana,
Ana qəlbi başım üstə səma.

Sözləri: Fikrət Qoca
Musiqisi: Sevil Əliyeva

Fitri istedadada malik alim, pak və nəcib insan, alovlu vətənpərvər olan Zərifə xanım Dünya təbabətində özünəməxsus yeri olan, hər bir Azərbaycan vətəndaşı üçün mənəviyyat və kamillik nümunəsi ola biləcək nadir şəxsiyyətlərdən biri idi.

Oqtay Şirəliyev,
*Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə naziri,
tibb elmləri doktoru, professor*

Zərifə xanımı tanıyanlar onu sevməyə bilmirdilər. Qadın zərifliyi, ipək kimi yumşaq xasiyyət, xeyirxahlıq, ailəsinə, dostlarına böyük məhəbbət və səadət hissləri onun şəxsiyyətində müstəsna zəhmətsevərlik, qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq üçün inadkarlıq, tibb elminə təmənnəsiz xidmət borcu ilə üzvi surətdə qaynayıb-qovuşmuşdu.

Arkadi Nesterov,
akademik

Yaddaşlarda yaşamaq əbədi ömür qazanmaqdır. Unudulmayanlar, hər zaman xatırlananlar daim bizimlədir. Bu insanlara ölməzlik qazandıran onların nəcib niyyəti, xeyirxah əməlləri, vətən naminə gördükləri böyük işlərdir. Yalnız belə işqılı simaların adları bəşər tarixinə qızıl hərflərlə yazılır. İmzası, dəst-xətti ilə seçilən belə uca şəxsiyyətlərdən biri – XX əsrin ikinci yarısında fəaliyyət göstərən dünya şöhrətli alim, bacarıqlı həkim, gözəl insan, nur çöhrəli Zərifə Əziz qızı Əliyevanın adı da əbədiyyət ünvanında həmişəlik qərar tutub. Qəlbi vətən sevgisi ilə döyünən, xeyirxah işləri ilə xalqının adını yüksəklərə qaldıran, xəstələrə şefqət paylayan, insanları ağır epidemiyalardan, peşə xəstəliklərindən mühafizə edib qoruyan, həkim-oftalmoloq kimi doğma Azərbaycanın hüduqlarından kənar da tanınan, sevilən Zərifə xanım həyatın sınaqlarından, elmin çətin yollarından keçərək şərəfli bir ömür yaşamağın nümunəsinə çevrilib.

Əhliman Əmiraslanov,
*akademik, SSRİ Dövlət mükafatı laureatı,
Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri*

Akademik Zərifə Əliyeva haqqında tədbirlərin mədəniyyət ocaqlarında keçirilməsi onun Azərbaycan mədəniyyətinə verdiyi dəyərlərdən irəli gəlir. Ulu öndər Heydər Əliyevin ailəsində mədəniyyət və incəsənətə hər zaman böyük qayğı göstərilib. Akademik Zərifə Əliyeva da Azərbaycan mədəniyyətinə öz diqqətini heç vaxt əsirgəməyib. Zərifə xanımın təqdirəlayiq addımları gənclərə, yeni nəsillərə örnəkdir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə Azərbaycan mədəniyyəti intibah dövrünü yaşayıb, bu gün də bu proses davam edir.

Əbülfəs Qarayev,

Azərbaycan Respublikasının mədəniyyət naziri

Zərifə xanım, hər şeydən əvvəl, həyat sevgisi və maraq dairəsinin böyüklüyü ilə fərqlənirdi: o, həkim-oftalmoloq sənətinin vurğunu idi, elmi tədqiqatlara çox vaxt sərf edirdi, o, oftalmologiyada yeni, çox çətin və az öyrənilən bir sahəni araşdırmış, bu tipli xəstəliklərin profilaktikasına və müalicəsinə böyük töhfə vermişdir. Zərifə Əziz qızı həyatda olduğu kimi, elmdə də özünə tapdanmış yol seçməmiş, elmin az öyrənilən, lakin inkişafı günün tələbi olan sahələrini araşdırmışdır.

V.V.Şmelyeva,

professor

Onun bir alim, pedaqoq, həkim kimi istedadı öz çoxcəhətliyi və dərinləyi ilə insanı heyretə gətirirdi. Zərifə xanım canlı zəkası, orijinal mühakimələri və parlaq mətbu çıxışları ilə seçilirdi.

O özünün insani təravəti, səmimiliyi, başqalarının kədərinə yanması və köməyinə çatması, ən ağır anlarda insana dayaq durması ilə hamının hörmətini qazanmışdı. Zərifə xanımla ünsiyyət saxlamaq səadətinə nəsb olmuş hər bir şəxs onun bu insani keyfiyyətlərini öz üzərində hiss etmişdir.

***

Zərifə xanımın adı, şöhrəti
Yaddan çıxan deyil, əbədilikdir.
Alim müdrikliyi, həkim şəfqəti
ölçüyə gəlməz.
Səfərə çıxdımı alim dedilər,
Hamı söhbət açdı səadətindən.
Evinə döndümü – bir qadın – ana
Hamıya pay düşdü
Ana əllərinin hərarətindən!
Əl tutdu bir kimsə düşəndə dara,
Yaxşılıq etsə də gətirməz dilə.
O yandı, alıxdı bir ulduz kimi,
Sönməyib işığı, yol gəlir hələ.

Nina Şulpina,
professor, Əməkdar elm xadimi

Zərifə Əziz qızı ən qiymətli insani keyfiyyətlərə malik idi.
Onlardan ən əsası insanlara xeyirxahlıqla bağlıdır.

Nadejda Puçkovskaya,
akademik

Zərifə xanım həyatı boyu sadə, qayğıkeş və xeyirxah insan kimi yaşamış və sevilmiş, gördüyü işlər hər zaman mənəvi zənginlik, səmimiyyət və milli dəyərlər üzərində qurulmuş və hər bir qadın üçün dəyərli bir örnəkdir.

Elmira Süleymanova,
*professor, Azərbaycan Respublikasının
İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman)*

Zərifə Əziz qızı təkcə görkəmli alim, istedadlı pedaqoq və tərbiyəçi, fəal ictimai xadim deyildi, həm də kövrək qəlbli insan, qayğıkeş və sevimli qadın, ana, nənə idi, qeyri-adi şəxsiyyət idi. Onun şəxsiyyəti ictimai və fərdiliyin bir vəhdəti idi.

Olqa Dobromislova,
professor

Onun insanlara məhəbbəti qeyri-adi hüdudsuz idi. Bu, bəlkə də ilahi bir vergi, fitri istedad idi.

Püstəxanım Əzizbəyova,
akademik

Ötən əsrin bizim əsrlə qovşağında ixtisasca həkim olan, böyük yazıçı və böyük humanist A.P.Çexov tibb işçisinə xas olan peşəkar xüsusiyyətlərdən danışarkən demişdi: “Hərəkətvericilər də günəş kimidir. Onlar cəmiyyətin ən poetik və həyatsevər ünsürləri kimi bizi ilhamlandırır, rahatlayır və şəfqətləndirir”. Mən elə bilirəm ki, bu sözlər insanların həyat yoluna nur saçan, parlaq, həqiqətən də hərəkətverici bir ömür yaşamış Zərifə Əziz qızı Əliyeva haqqında deyilib.

Mirməmməd Cavadzadə,
akademik

Zərifə xanım işgüzarlığı, xeyirxahlığı, qayğıkeşliyi, nəcibliyi, istiqanlılığı və qeyri-adi nikbinliyi ilə min adamın içində seçilirdi. Çexovun təbirincə desək, bu adamda hər şey gözəl idi – “həm zahiri, həm batini”. O, əsl dost idi və yalnız şad günümüzdə deyil, həm də qəmli anlarımızda Zərifə xanım bizim hamımıza öz kömək əlini uzadırdı. O, nadir adamlara məxsus olan natiqlik qabiliyyətinə və söz duyğusuna malik idi.

Nazim Əfəndiyev,
professor, Əməkdar həkim

Biz onu sevir, onunla fəxr edirdik. O, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilən ilk qadın oftalmoloqumuz idi. Zərifə xanım Azərbaycan xalqının, Azərbaycan elminin, Azərbaycan oftalmologiyasının iftixarı idi. Bununla bərabər Zərifə xanım qeyri-adi dərəcədə təvazökar və ciddi insan idi. Bütün ömrü boyu, həyat tərzinə görə də, bütün siması ilə də, məqalə və çıxışlarında da meşşanlığa və mənəviyyatsızlığa,

əxlaqi idealların itirilməsinə qarşı bərişmaz mübarizə aparmışdı. Kristal dərəcədə təmiz, doğruçul və təmənnasız bir insan kimi o, yüksək insani keyfiyyətlərin carçısı idi. Deontologiya, həkim etikası və əxlaqı barədə respublikamızda ilk çıxış edən də o olmuşdu. Oftalmoloqların Daşkənddə keçirilmiş beşinci qurultayında Zərifə Əliyeva Oftalmoloqlar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin sədri seçilmişdi. “Oftalmologiya xəbərləri” jurnalının redaksiya heyətinin üzvü kimi də o, həmişə müasir oftalmologiyayı inkişafə apan elmi və ictimai hərəkətin mərkəzində dayanmışdı.

***

Zərifə xanım hərtərəfli inkişaf etmiş insan idi. O, nəinki görkəmli oftalmoloq alim idi, ədəbiyyatı, incəsənəti, musiqini də gözəl bilirdi. Özü musiqini sevər və bizim aramızda təbliğ edərdi. Alim kimi çox yüksək pillələrə, zirvələrə qalxmış oftalmoloqlarımızdan biri idi.

Zəhra Quliyeva,
professor, Əməkdar elm xadimi

O, mənim üçün yüksək mədəniyyət, ziyalılıq, düzlük, öz işinə sadiqlik, bütün bilik və bacarığını xalqına xidmət işinə yönəldən böyük bir İnsan obrazıdır. Bu obraz mənim yaddaşımda, qəlbimdə ölənədək yaşayacaq.

Q.M.Nəsrullayeva,
professor

Biz Zərifə xanımın müasir oftalmologiyaya bir alim kimi verdiyi böyük töhfələrlə yanaşı, onun humanist həkim kimi vəsiyyətlərini də yaddan çıxarmamalıyıq.

Qəmər Adıgözəlova-Polçayeva,
professor

Onun yaradıcılıq qüvvəsi aşılıb-daşır, yeni fikir və ideyalarını həyata keçirmək əzmində idi, əməkdaşlarının elmi, pedaqoji və təcürbi işlərinə, o cümlədən bir neçə dissertasiyaya qayğıkeşliklə, canıyananlıqla rəhbərlik edirdi.

Maksim Sultanov,
professor

Onu yüksək vətəndaşlıq və peşəkar prinsipiallıq səciyyələndirirdi. İstər söhbətlərində, istərsə də məqalələrində – həmişə həkim və oftalmoloq düşüncəsinin təmizliyindən danışır, təəssübkeşliklə bu yolu müdafiə edirdi. O dönə-dönə bildirirdi ki, elmi-texniki tərəqqi dövründə həkimlərin mənəvi-əxlaqi keyfiyyətləri nəinki aşağı düşməməli, əksinə, daha da artmalıdır. Hər cür mənəviyyatsızlıq, ruhi eybəcərlik ona yabançı idi, belə hallar Zərifə xanımın gözünün düşməni idi.

Boris Vaynşteyn,
tibb elmləri doktoru, tibb xidməti polkovniki

Xalqımızın fəxr etdiyi, adını daim uca tutduğu görkəmli elm xadimi, tibb elmləri doktoru, professor, dünya şöhrətli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın zəngin irsi, tibbin müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatlar, qazandığı nailiyyətlər, yaratdığı fundamental əsərlər Azərbaycan elminin parlaq səhifələrini təşkil edir. Bu böyük insanın keçdiyi şərəfli ömür yolu hər bir Azərbaycan vətəndaşı, hər bir alim və həkim üçün həyat və mənəviyyat dərsi, kamillik və müdriklik məktəbidir. Bu gün şöhrətli alimin əziz xatirəsi xalqımız, tibb ictimaiyyəti və səhiyyə işçiləri, o cümlədən məzunu olduğu Azərbaycan Tibb Universitetinin professor-müəllim heyəti və çoxminli tələbələri tərəfindən böyük hörmət və ehtiramla yad edilir. Alicənablığına, səmimiyyətinə, xeyirxahlığına, yüksək intellektinə, diqqət və qayğısına görə xalqının məhəbbətini qazanmış akademik Zərifə Əliyeva ilk növbədə əsl ziyalı və nurlu bir şəxsiyyət idi.

Gəray Gəraybəyli,
Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor

Yüksək dünyagörüşlü mütəxəssis, dərin tədqiqatçı, maraqlı insan, ağıllı müsahib kimi, incə yumoru və hədsiz ziyalılığı ilə həkk olunub yaddaşıma Zərifə xanım. Onun vicdanı saf və büllur idi. Əyninə gənc yaşlarından geydiyi ağ xalat ömrünün sonlarına qədər tərtəmiz qaldı, zərrəcə ləkələnmədi. O, xalqı və xəstələri qarşısında borcunu müqəddəs bildiyindən təbabət elminə uzun illər təmənnəsiz xidmət etdi, elə buna görə də gənc nəslə mənsub oftalmoloqların idealına çevrildi...

Püstə Məlikaslanova,
tibb elmləri doktoru, professor

Yüksək peşəkarlığı, mədəni tələbatının genişliyi, dostpərvərliyi, ünsiyyətdə səmimiyyəti və istiqanlılığı, qayğıkeşliyi, ehtiyacı olanın köməyinə çatmağa can atması Zərifə xanımın həyatını insanlara humanist xidmət nümunəsi kimi, ləyaqətlə tibb elminin ön sıralarına çıxmış bir insan kimi səciyyələndirməyə tam əsas verir. Hədsiz dərəcədə xeyirxah bir insan olan Zərifə xanım yaşamaqdan, işləməkdən ilham alır, həyata və insanlara nikbin yanaşır, xeyirxahlıq və etimad ab-havası yaradırdı. Bu parlaq şəxsiyyət nurlu bir səmimiyyətə, həyatı Xeyirin təntənəsi, ümumxalq səadəti uğrunda mübarizə üçün insana verilmiş bir hədiyyə, zəkanın və hissiyyatın qırılmaz vəhdəti kimi qəbul edən böyük istedadla malik idi.

Adil Nəcəfov,
professor

Zərifə xanım qeyri-adi bir ana idi və övladlarına olan münasibət də xüsusi idi. Belə münasibətin bənzərini tapmaq çətindir. O, uşaqları sanki Ulu Tanrı tərəfindən bəxş olunan bir nur payı kimi qəbul edirdi. O, özünə rəhm etmirdi, analıq borcunu yerinə yetirməkdə də özünə rəhmi gəlmirdi. hərdən analar uşaqlarına olan məhəbbətdə elə yüksək dərəcələrə çatırlar ki, bununla hamını heyrətə gətirirlər. Zərifə xanım belə analardan idi.

S.P.Burenkov,
keçmiş SSRİ səhiyyə naziri, tibb elmləri namizədi

Zərifə xanım respublikamızda da, onun hüdudlarından kənar da da kifayət qədər tanınmış bir alim idi. Oftalmologiya sahəsinə gətirdiyi yeniliklər, neçə-neçə elmi məqaləsi, kitabları dünyanın ən tanınmış alimləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilirdi. Alimliyi, həkimliyi ilə yanaşı, gözəl insan, qayğıkeş ana kimi də sevilirdi.

Svetlana Nəcəfova,
Əməkdar jurnalist

Zərifə xanım Azərbaycan xalqının gözünün nurunu qoruyurdu. O, bir pərvanə ömrü yaşadı, İlahinin bu xalqa bəxş etdiyi nurun, işığın mühafizi oldu. Ömrünü-gününü bu yolda yandırır, bu işığın ziyasını azalmağa, sönməyə qoymadı. Onun keşiyində durduğu həm Allahın bu dünyanın gözəlliklərini, həqiqətlərini görmək üçün insanların gözünə verdiyi işıq, həm də bu xalqın zəkasının nuru Heydər Əliyev idi.

Afaq Əsədova,
filologiya elmləri doktoru

Nurlu ömrün işığı

Yaddaşlarda yaşamaq əbədi ömür qazanmaqdır. Unudulmayanlar, hər zaman xatırlananlar daim bizimlədir. Bu insanlara ölməzlik qazandıran onların nəcib niyyəti, xeyirxah əməlləri, vətən naminə gördükləri böyük işlərdir. Yalnız belə işıqlı simaların adları bəşər tarixinə qızıl hərflərlə yazılır. İmzası, dəst-xətti ilə seçilən belə uca şəxsiyyətlərdən biri – XX əsrin ikinci yarısında fəaliyyət göstərən dünya şöhrətli alim, bacarıqlı həkim, gözəl insan, nur çöhrəli Zərifə Əziz qızı Əliyevanın adı da əbədiyyət ünvanında həmişəlik qərar tutub. Qəlbi vətən sevgisi ilə döyünən, xeyirxah işləri ilə xalqının adını yüksəklərə qaldıran, xəstələrə şəfqət paylayan, insanları ağır epidemiyalardan, peşə xəstəliklərindən mühafizə edib qoruyan, həkim-oftalmoloq kimi doğma Azərbaycanın hüduqlarından kənarda da tanınan, sevilən Zərifə xanım həyatın sınaqlarından, elmin çətin yollarından keçərək şərəfli bir ömür yaşamağın nümunəsinə çevrilib.

Böyük filosoflar əsrlər boyu şəxsiyyət amilini araşdırarkən son nəticədə bu qənaətə gəlirlər ki, onun yetişməsində başlıca şərt məhz formalaşdığı mühitdir. Zərifə xanım Əliyeva 1923-cü il aprelin 28-də Azərbaycanın Naxçıvan Muxtar Respublikası Şərur rayonunun Şahtaxtı kəndində – görkəmli dövlət və elm xadimi, bütün bilik və bacarığını xalqa xidmətə sərf etmiş tibb elmləri doktoru Əziz Əliyevin ailəsində dünyaya göz açmışdı. Cəmiyyət üçün layiqli insan kimi yetişməsində, peşə seçiminin düzgün müəyyənlişməsində boya-başa çatdığı ziyalı mühitin təsiri böyük idi. Zərifə xanım orta məktəb illərindən tibb sahəsinə maraq göstərərək insanların gözünə nur vermək kimi müqəddəs bir yol seçmişdi. Oftalmologiya ixtisasına bağlılığı həm də onun daxilindən, mənəvi dünyasından, insanlara həssas münasibətin-

dən irəli gəlirdi. Sonralar peşəsində qazandığı uğurlar da məhz bu keyfiyyətləri ilə bağlı idi. Xəstələrini doğmalarından ayırmır, insanları zülmətdən qurtarmaq, onların gözlərini nura boyamaq üçün əlindən gələni əsirgəməirdi. İstedad, zəhmət və ağılla qazanılan uğur illər keçdikcə zənginləşir və ondan bütün cəmiyyətə pay düşür. Zərifə xanım Əliyeva da həyat uğurlarına bu keyfiyyətləri sayəsində nail olmuşdur.

1976-cı ildə akademik Zərifə Əliyeva Q.Helmqolts adına Moskva Dövlət Göz Xəstəlikləri İnstitutunda “Azərbaycanın bir sıra kimya müəssisələri işçilərinin görmə orqanının vəziyyəti” mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edirdi. O zaman mən ulu öndər Heydər Əliyevin gənclərin təhsilinə göstərdiyi qayğıdan bəhrələnərək SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının Ümumittifaq Onkoloji Elmi Mərkəzinin aspiranturasında təhsil alırdım. Namizədlik dissertasiyası müdafiə etməyə hazırlayırdım. Bizimlə birlikdə hazırda Milli Onkologiya Mərkəzinin Baş direktoru, akademik Cəmil Əziz oğlu Əliyev də aspiranturada təhsil alırdı, bir-birimizlə sıx əlaqə saxlayırdıq. Həmin dövrdə Zərifə xanımın vətəndən uzaqlarda çox dəyərli bir mövzuda doktorluq dissertasiyası müdafiə etməsi Moskvada tibb elmi sahəsində çalışan bütün azərbaycanlı həkimləri, elmi işçiləri ürəkdən sevindirirdi. Onun müdafiə zamanı etdiyi parlaq çıxışı, opponentlərin və iştirakçıların suallarına verdiyi məntiqli, dolğun cavabları Rusiyanın paytaxtında oftalmologiya sahəsinin beynəlxalq aləmdə tanınan alimlərini də məftun etmişdi. Oftalmologiya üzrə keçmiş Sovetlər İttifaqı məkanından kənar ölkələrdə də böyük nüfuz sahibi olan rus alimlərindən Helmqolts adına Moskva Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru K.V.Trutneva, Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının həqiqi üzvü, Piroqov adına II Moskva Dövlət Tibb İnstitutunun Göz xəstəlikləri kafedrasının müdiri, Əməkdar elm xadimi, Dövlət mükafatı laureatı A.R.Nesterov, Oftalmologiya və Radiologiya Mərkəzinin rəhbəri, Dövlət mükafatı laureatı, professor A.F.Brovkina və

başqaları Zərifə Əliyevanın doktorluq dissertasiyası işinin nəticələrini yüksək qiymətləndirərək bu əsərin dünya oftalmologiya elmində yeni yollar, istiqamətlər açdığını, böyük ideyalara başlanğıc verdiyini, yeni ruhlu və düşüncəli həkim-oftalmoloqların yetişəcəyinə zəmin yaratdığını məmnunluq hissi ilə qeyd etmişdilər. Bu, Zərifə Əliyevanın simasında Azərbaycan oftalmologiya elminə verilən yüksək qiymət idi. Böyük alimin elmin çətin yollarından məharətlə keçərək dünya şöhrəti qazanması biz gənclərə örnək oldu. Zərifə xanımın elmi-tədqiqat işlərinin Moskva alimlərinin təsəvvüründə yaratdığı müsbət rezonans Azərbaycan elminin SSRİ dövründəki inkişafının dayaq nöqtəsinə çevrildi. Xüsusilə də biz gənclər üçün vətəndən uzaqlarda bu, olduqca vacib və zəruri idi, bizə stimül verirdi. Görkəmli alimin elmi məktəbi azərbaycanlı gənclərin hər birinin elmi çalışmalarında əvəzsiz rol oynayırdı. Hamı bu məktəbdən mənəvi qida alırdı. Hadisələrin təhlili göstərirdi ki, Zərifə xanım ilk növbədə dövrün, zamanın nəbzini tutmağı bacarıb, millətinin sağlamlığının qorunması kimi qlobal məsələləri ön plana çəkib. Yeni mövzu götürərkən bunu dissertasiya müdafiə etmək xatirinə yerinə yetirməyib. Elmin yollarında yüksələn xətlə inamla irəliləyib. Alimin bütün elmi-tədqiqat işlərinin bünövrəsində millilik və xəlqilik, vətənpərvərlik və insansevərlik dayanırdı. Böyük alim milli dəyərlərə, milli münasibətlərə, sosial ehtiyaclara söykənərək insanlara bu sahələrdə daha çox lazım olan istiqamətləri seçib və həmin istiqamətlərdə elmi-tədqiqat işləri aparıb. Onun işlədiyi mövzuların məğzində həm də dövlət əhəmiyyətli məsələlər dururdu.

Zərifə Əliyevanı 1940-1950-ci illərdə düşündürən ən mühüm problemlərdən biri Azərbaycanda traxoma xəstəliyinin yayılmasının qarşısının alınması, müalicəsi üsullarının işlənib hazırlanması idi. Ciddi təhlükə törədən bu qlobal məsələ Zərifə xanıma rahat buraxmırdı. Ona bəlli idi ki, 1941-1945-ci illər müharibəsindən əvvəl Azərbaycanda tüğyan edən traxoma xəstəliyinin qarşısını almaq üçün təşkil edilmiş xüsusi səhiyyə işçiləri komissiyasına

atası Əziz Əliyev rəhbərlik etmişdi. Doğrudur, o vaxtlar bu komissiya çox fədakar işlər aparmış və Azərbaycanda traxoma epidemiyasının yayılmasının qarşısı alınmışdı. Lakin İkinci Dünya müharibəsindən sonrakı illərdə bu xəstəlik Azərbaycanda yenidən baş qaldırdı, ağır fəsadlar törədərək insanlarda görmə qabiliyyətindən məhrumluğa, əmək qabiliyyətinin itirilməsinə, gözdən əlillərin sayının kütləvi surətdə artmasına səbəb oldu. Həkimlərin qarşısında sosial dillema kimi dayanan bu problem gənc alimi ciddi narahat edirdi. O, belə patologiyalardan əzab çəkənlərə ixtisaslaşmış həkim yardımını göstərmək məqsədilə bütün imkanlarını səfərbər edərək bu işin icrasına başladı.

Bacarıqlı həkimin daxili aləmində bir xeyirxahlıq çələngi var idi. Belə ağır problemin həllinə çalışmaq da onun xeyirxahlığından, vətənpərvərliyindən irəli gəlirdi. Zərifə xanım bununla həm də atasının bir vaxtlar başladığı xeyirxah işləri davam etdirmək istəyirdi. Ona görə də institutu bitirdikdən sonra Moskvaya gedir və orada Ümumittifaq Mərkəzi Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda məşhur alimlərin iş təcrübəsi ilə tanış olur, praktiki vərdislərə yiyələnir, oftalmologiya ixtisası üzrə mütəxəssis kimi təkmilləşmə hazırlığı keçir, iki ildən sonra vətənə qayıdır. 1949-cu ildə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda elmi işçi vəzifəsində çalışmağa başlayır. Bununla da gənc mütəxəssisin elmi axtarırlarının, gələcək müvəffəqiyyətlərinin bünövrəsi qoyulur. Zərifə Əliyeva fəaliyyət göstərdiyi ET Göz Xəstəlikləri İnstitutunda aspiranturaya daxil olur, elmi axtarırları dövründə özünə rahat yollar seçmir, xalqa həqiqi mənada xeyir verə biləcək ən çətin sahələrdə özünü sınağa can atır. Nəhayət, istəyinə nail ola bilir.

İkinci Dünya müharibəsinin təzəcə başa çatdığı illərdə keçmiş SSRİ-nin bir çox regionlarında olduğu kimi, Azərbaycanda da traxoma xəstəliyinin geniş yayılma təhlükəsi yenidən baş qaldıranda ara-sıra aparılan mübarizə tədbirləri o qədər də effektiv təsir göstərmirdi. Gənc alim ölkəmizi bürümüş yoluxucu göz xəstə-

təliklərinin qarışını almaq və bu xəstəliklərin ləğvinə nail olmaq üçün yollar axtarırdı. O dövrdə, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, dünyada 400 milyona qədər insan traxoma xəstəliyinə tutulmuş, nəticədə 80 milyon insan görmə qabiliyyətini itirmişdi. Çünki bu xəstəliyin müalicəsinə güclü təsir göstərəcək dərman preparatları hələ mövcud deyildi. İkinci Dünya müharibəsindən yenicə çıxmış, iqtisadi-siyasi durumu qənaətbəxş olmayan ölkənin ümumi vəziyyətinin nikbin qiymətləndirilməsinə əsas verən stimula da yox idi. Belə problemlərlə üzləşən gənc tədqiqatçı ruhdan düşməyərək axtarışlarını davam etdirir, traxoma xəstəliyinin qarşısını almaq üçün diaqnostika, müalicə və profilaktika üsullarının kompleks şəkildə tətbiqi istiqamətində mühüm tədbirlər planı həyata keçirməyə başlayır.

Zərifə Əliyeva traxoma ilə əlaqədar ölkədəki real vəziyyəti əyani olaraq müşahidə etmək üçün Azərbaycanın bütün rayonlarına gedərək göz xəstəliklərinin regional lokallığını müəyyənləşdirir, xəstəliyin epidemioloji xüsusiyyətlərini araşdırır, məsləhətlər verir, bir sıra göz xəstəliklərinin profilaktika və müalicəsi haqqında maarifləndirici söhbətlər aparır. Alim traxomanın müalicəsində istifadə edilən mövcud kütləvi müalicə üsulları ilə yanaşı, o dövrün güclü antibiotiklərindən olan sintomitsindən istifadə ilə yeni müalicə üsulu tətbiq edib uğurlu nəticələrə nail olur. Dəyərli elmi kəşflərdən sayılan bu üsulun kompleks profilaktik tədbirlərlə birlikdə praktik səhiyyədə geniş tətbiqindən sonra traxoma xəstəliyinin müalicəsində əsaslı dönüş yaranır, xəstəliyin yayılmasının qarşısı alınır, bu da tədricən ölkə əhalisi üçün təhlükə törədən ağır infeksiya xəstəliyini ləğvinə gətirib çıxarır. Beləliklə, Zərifə xanımın fədakar əməyi sayəsində yerinə yetirilən tibbi tədbirlər insanların dünya işığından məhrum qalmalarının, iş qabiliyyətini itirmələrinin, çarəsizlikdən kütləvi depressiya vəziyyətinə düşmələrinin qarşısını alır. Yalnız bundan sonra gənc alim 1959-cu ildə "Traxomanın digər terapiya üsulları ilə birlikdə sintomitsinlə

müalicəsi” mövzusu üzrə namizədlik dissertasiyası müdafiə edir və tibb elmləri namizədi elmi dərəcəsinə layiq görülür.

Apardığı elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinə görə görkəmli həkim daim elmi ictimaiyyətin diqqət mərkəzində olur. 1960-1967-ci illərdə Elmi-Tədqiqat Oftalmologiya İnstitutunda böyük elmi işçi vəzifəsində çalışaraq bu sahənin inkişafına böyük töhfələr verir.

Zərifə Əliyeva ölkə əhalisi arasında göz xəstəliklərinin diaqnostikası, müalicə və profilaktikasını düzgün təşkil etməklə yanaşı, yeni laboratoriyalar yaradır, insan sağlamlığı amilini daim ön plana çəkir. Alim yalnız ölkəmizin paytaxtı Bakı şəhərində deyil, həmçinin Sumqayıt, Gəncə, Bərdə, Mingəçevir, Əli Bayramlı (indiki Şirvan), Salyan və respublikanın digər şəhər və rayonlarında zərərli iş şəraitlərinin törətdikləri göz xəstəliklərini aşkar edir, həm onların müalicəsinə, iş yerlərində mövcud olan mənfi təsirlərdən qorunmalarına, həm də əmək müəssisələrinin ekologiyasına hərtərəfli diqqət yetirir. Bu müəssisələrdə ekoloji prinsiplərə riayət edilməsi konsepsiyalarının həyata keçirilməsi yollarını göstərir. Bununla da Zərifə xanım Əliyeva peşə amillərinin törətdiyi göz xəstəliklərinin və bütövlükdə orqanizmi tam şəkildə müalicə edərkən tək-cə məşhur alim-oftalmoloq kimi deyil, həmçinin bacarıqlı alim-ekoloq kimi də şöhrət qazanır. Zərifə xanım ölkəmizdə həm oftalmologiyanın peşə etiologiyalı xəstəliklərinin diaqnostika, müalicə və profilaktikasının, həm də ekoloji təmizlik ideyasının əsasını qoyur, bu ideyanın praktik səhiyyədə həyata keçirilməsinə nail olur.

Görkəmli alim yerinə yetirdiyi elmi-tədqiqat işləri ilə yanaşı, pedaqoji fəaliyyətini də yüksək səviyyədə aparırdı. O, 1967-ci ildən Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun (ADHTİ) Göz xəstəlikləri kafedrasında əvvəlcə dosent, sonra professor, daha sonra həmin kafedranın müdiri vəzifəsini yüksək səviyyədə yerinə yetirərək həkimlərin diplom-

dansonrakı hazırlıqlarının tədris-metodiki göstərişlərə və digər tələblərə uyğun şəkildə aparılmasına əlverişli şərait yaradır. Alimin apardığı mühazirə və təcrübə məşğələlərinin əsasını tibb elmində əldə edilən yeniliklərin şərhı, praktik vərdişlərə yiyələnmənin istiqamətləri, müasir tibbi cihazların gündəlik təcrübədə tətbiqi üsullarının dərinədən mənimsənilməsi və s. təşkil edirdi.

Zərifə xanım ADHTİ-də çalışarkən peşə amili etiologiyalı göz xəstəliklərinin yayılma qanunauyğunluqlarını aşkar etmək üçün Bakı Şin Zavodunda, neft-kimya və yod sənayesi müəssisələrində, Sumqayıt “Üzvi sintez” İstehsalat Birliyində, Mingəçevir “İzolıt” və rezin-texnika məmulatı zavodlarında, Gəncə Giltorpaq Kombinatında və digər obyektlərdə işləyənlərin görmə orqanlarına mənfi təsir göstərən amilləri, onların etio-patogenezi diqqətlə öyrənir, zərərli peşələrin törətdiyi göz xəstəliklərinin yaranma mexanizmini elmi surətdə əsaslandıraraq onların qarşısını almaq üçün əməli tədbirlər görür. Dünya şöhrətli alim bu xeyirxah işləri yerinə yetirərkən zərərli amillərin təkə görmə orqanına deyil, bütövlükdə orqanizmə və onun ayrı-ayrı orqanlarına göstərdiyi təsirləri də mükəmməl araşdırır, profilaktik, diaqnostik və müalicəvi tədbirlərin bu istiqamətdə aparılmasına lazımi şərait yaradır.

Alimin aktual problemin həlli yollarında apardığı səmərəli işlər tezliklə öz bəhrəsini verir və o, bu mövzuda dissertasiya müdafiə edərək tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülür. Doktorluq dissertasiyası müdafiəsindən bir qədər sonra Zərifə xanım ADHTİ-də müsabiqə yolu ilə professor vəzifəsinə seçilir və qısa müddətdə bu elmi adın təsdiq edilməsi onun gənc kadrların hazırlığı istiqamətində gördüyü işlərin yeni mərhələsinin başlanmasına zəmin yaradır.

1977-ci ildə Bakıda professor Zərifə Əliyevanın təşəbbüsü ilə Ümumittifaq Oftalmoloqlar Cəmiyyəti İdarə Heyətinin plenumu keçirilir. Bu plenum alimin daha bir müstəsna keyfiyyətinin –

mükəmməl təşkilatçılıq bacarığının üzə çıxmasına imkan yaradır. Plenumun işində SSRİ-nin bütün bölgələrindən dəvət olunmuş mütəxəssis-oftalmoloq alimlərin iştirakı təmin olunur. Möhtəşəm elmi məclisdə Zərifə Əliyeva respublikada görmə orqanının peşə patologiyasının öyrənilməsi üzrə ixtisaslaşdırılmış elmi-tədqiqat laboratoriyasının yaradılması haqqında təklif irəli sürür və iştirakçılar yekdilliklə bu təklifi müdafiə edir. 1979-cu ildə Bakı Məişət Kondisionerləri Zavodu nəzdində Azərbaycan Elmlər Akademiyası Fiziologiya İnstitutunun “Görmə orqanının fiziologiyası və peşə patologiyası” adlı unikal bir laboratoriya yaradılır. Üç şöbədən ibarət olan laboratoriya tezliklə yeni cihazlarla zənginləşdirilir, ölkəmizdə görmə orqanının peşə xəstəliklərinin profilaktikası, diaqnostikası, müalicəsi mərkəzinə çevrilir. Şöbələrdən birində görmə orqanının vəziyyəti yoxlanılır, ikincisində diaqnostik-funksional müayinələr aparılır, üçüncüsündə isə cərrahi əməliyyatlar icra edilir. Zərifə xanımın bu təcrübəsi keçmiş SSRİ-nin digər şəhərlərində də bəyənilərək rəğbətlə qarşılanır, geniş tətbiq edilir. Alimin elmi-tədqiqat işlərinin nəticələri “Şin istehsalında gözün peşə patologiyası”, “Xroniki yod intoksikasiyası zamanı oftalmopatologiya”, “Yod sənayesində gözün peşə xəstəliyinin profilaktikası” kimi monoqrafiyalarında və digər elmi əsərlərində dolğun əksini tapır.

1981-ci ildə ölkəmizin tibb elminin, səhiyyə sisteminin tarixində son dərəcə mühüm bir hadisə baş verir. Moskvadan alınan xəbərdə qeyd edilir ki, Azərbaycan alimi Zərifə Əziz qızı Əliyeva görmə orqanının peşə patologiyası sahəsində apardığı silsilə elmi-tədqiqat işlərinin dəyərli nəticələrinə görə SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademik M.İ.Averbax adına mükafatına layiq görülmüşdür. Bu mükafatı oftalmologiya sahəsində müstəsna xidmətləri olan və beynəlxalq aləmdə tanınan məşhur oftalmoloq-alimlər alırdılar. Azərbaycan aliminin belə nüfuzlu mükafata layiq görülməsi ölkəmizin elm aləmində xoş ovqat yaratdı.

Moskvadan alınan xoş xəbər Zərifə xanımın uzun illərdən bəri insanlara bəxş etdiyi şəfqət işığının davamı kimi Azərbaycan tibb elminin, tibb təhsili sisteminin, respublika səhiyyəsinin yollarını nura qərq etdi. Bir faktı da qeyd edək ki, Zərifə xanım Əliyeva bu mükafata layiq görülmən ilk qadın oftalmoloq-alim idi.

Görkəmli alim 1983-cü ildə nəzəri və təcrübi təbabətdə qazandığı uğurlara, alınan elmi nəticələrin səhiyyə praktikasında geniş tətbiqinə, yüksəkixtisaslı tibb kadrlarının hazırlanması yolunda göstərdiyi xidmətlərə görə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü seçilir. Bu sahədə də Zərifə xanım Əliyeva həqiqi üzv seçilmiş ilk alim-oftalmoloq idi.

Akademikin, dünya şöhrətli alimin elmi-tədqiqat işlərinin mövzu dairəsi çoxşaxəli və genişdir. O, görmə orqanlarının virusla zədələnməsinə, bu səpkidə aparılan müalicə-profilaktika tədbirlərinə silsilə işlər həsr edib. Alimin “Herpetik göz xəstəliyi”, “Ağır virus konyuktivitləri” və s. əsərləri bu qəbildəndir.

Zərifə Əliyevanın elmi tədqiqatlarının bir qismi görmə orqanının bədxassəli şişlərinin, qlaukomanın etimologiyası, diaqnostikası və müalicəsi məsələlərini əhatə edir. Onun “Gözün hidrodinamik sisteminin anatomo-fizioloji xarakteristikası”, “Gözün yaşla əlaqədar dəyişiklikləri və görmə-sinir yolları” adlı monoqrafiyaları və digər əsərləri göz xəstəliklərinin yaş xüsusiyyətlərinə, “Göz sulanmasının fiziologiyası”, “Göz sulanmasının müasir cərrahiyyə üsulları ilə müalicəsi” və digər əsərləri isə daktriologiyaya həsr edilib. Akademikin qələmə aldığı fundamental “Terapevtik oftalmologiya”, “Oftalmologiyanın aktual məsələləri”, “İridodiyagnostikanın əsasları” və s. kitabları bu gün də oftalmoloqların ən çox müraciət etdikləri, oxuyub faydalandıqları əsərlərdəndir.

Alim elm və texnologiyaların etikasını və həkimlik deontologiyasını haqqındakı zərif və saf düşüncələrini öz dəyərli əsərlərində təsbitləndirə bilib. Qələmə aldığı “Yüksək etimad” kitabı və bu

mövzuya həsr etdiyi digər əsərləri həm bu gün, həm də gələcəkdə gənc həkimlərə düzgün yol göstərən, istiqamət verən, onların həkim, şəxsiyyət kimi formalaşmalarında ümdə əhəmiyyət kəsb edən əvəzsiz əsərlər olaraq qalacaq, aktuallığını heç vaxt itirməyəcək.

Zərifə Əliyeva çoxsaylı elmi əsərlərin, monoqrafiya, səmərələşdirici təklif və dərs vəsaitlərinin müəllifidir. Akademik onlarla elmlər doktoru və elmlər namizədinin rəhbəri və məsləhətçisi olub, böyük bir elmi məktəb yaradıb. Zərifə Əliyeva elmdə əldə etdiyi nailiyyətlərə, həkim-oftalmoloqların yetişdirilməsində göstərdiyi əvəzsiz xidmətlərə görə Azərbaycanın “Əməkdar elm xadimi” fəxri adına layiq görülüb.

Qədirbilən xalqımız, eləcə də ölkəmizin tibb işçiləri əvəz olunmaz alimi daim anır, ehtiramla yad edirlər. Ömrünün hər günü mənəvi uralığa bir pillə olmuş Zərifə xanım Əliyeva tarixin daş yaddaşına imzasını elm fədaisi, qayğıkeş ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı kimi həkk edib. Onun bəşəri duyğularının saflığından süzülüb gələn şəfqətli ideyaları bu gün də insanlara xoşbəxtlik bəxş edir.

Akademik Zərifə Əliyeva elm, təhsil, səhiyyə sahələrində, eləcə də ictimai-siyasi sahələrdəki misilsiz xidmətlərinə, həmçinin nadir xeyriyyəçilik xüsusiyyətlərinə görə xalqımızın qəlbində, vətənimizin yaddaşında, ölkəmizin tarix salnaməsində dünya şöhrətli alim, nümunəvi, qayğıkeş pedaqoq, şəfqətli həkim, səmimi və sədaqətli bir vətəndaş, eləcə də məğrur Azərbaycan qadını kimi daim yaşayacaqdır.

Əhliman Əmiraslanov,
akademik, SSRİ Dövlət mükafatı laureatı,
Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri

ƏSƏRLƏRİ

Kitabları

1982

1. **Əgər sizdə kəskin konyunktivitdirsə: yaddaş /Zərifə Əliyeva.-** Bakı, 1982.- 2 s.

2. **Sovet həkiminin mənəvi siması haqqında: “Sov.İKP XXVI qurultayı və tibb biliklərinin təbliğinin təkmilləşdirilməsi” mövzusunda Respublika elmi-praktiki konfransında oxunmuş məruzə /Zərifə Əliyeva; Azərbaycan SSR “Bilik” Cəmiyyəti.-** Bakı: n. y., 1982.- 16 s.

1998

3. **İridodiaqnostika /Zərifə Əliyeva, R.Təhməzova.-** Bakı: Azərbaycan Universiteti, 1998. - 172 s.

2003

4. **Yüksək əqidə: (həkimlik etikası, həkimin ürəyinin və fikirlərinin paklığı) /Zərifə Əliyeva; elmi redaktoru M.Topçubaşov.-** Bakı: Azərbaycan, 2003.- 102 s.

2011

5. **Elmi əsərlər məcmuəsi: 2 cilddə /Zərifə Əliyeva, məsul red. Z.Quliyeva; red: K.Kərimov, N.Tağızadə.-** Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- C.I.- 216 s.

Kitabın içindəkilər: Nesterov A.R. Zərifə Əziz qızı öz həmkarları üçün davranış nümunəsidir; **Quliyeva Z.T., Nəsrullayeva H.M.** Sədaqətli dost haqqında xatirələr; **Əliyeva Z.Ə.** Sintomisinin provaçək cisimeiklərinin miqdarına təsiri, Azərbaycan ET Oftalmologiya İnstitutunun elmi əsərləri.- Bakı, 1958.- C.II.-

S.38-42.- **Əliyeva, Z.Ə.** Traxomanın simptomisin ilə kombinə olunmuş digər terapevtik üsullarla müalicəsi. Azərbaycan ET Oftalmologiya İnstitutunun elmi əsərləri.- Bakı, 1958.- C.II.- S.42-45.- **Əliyeva Z.Ə.** Traxoma zamanı simptomisinin konyuktival kisənin florasına təsiri. Azərbaycan ET Oftalmologiya İnstitutunun elmi əsərləri.- Bakı, 1960.- C.III; S.28-31. **Əliyeva Z.Ə.** Konyuktivanın çapıqlı dəyişiklikləri və buynuz qışada traxomanın əmələ gətirdiyi müxtəlif zədələr zamanı şüşəvarı cismin subkonyuktival ineyeksiyalarının tətbiqi təcrübəsi. Azərbaycan ET Oftalmologiya İnstitutunun elmi əsərləri.- Bakı, 1960.- C.III.- S.28-31; **Əliyeva Z.** Diabet zamanı gözün bəzi funksiyalarının vəziyyəti. Azərbaycan ET Oftalmologiya İnstitutunun elmi əsərləri.- Bakı, 1964.- C.IV.- S.78-82; **Əliyeva Z.Ə.,** Adıgözəlova-Polçayeva Q.A. Qlaukomanın konservativ müalicəsi haqqında V.İ.Filatovun anadan olmasının 90 illiyinə həsr olunmuş elmi konfransın materialları; **Əliyeva Z. Ə.** Bakı yod zavodu işçilərində gözün ön hissəsinin vəziyyəti haqqında. "Azərbaycan tibb jurnalı", 1972, № 4, S.43-47; **Əliyeva Z.Ə.** Şin zavodu fəhlələrində buynuz qışanın kapillyar həssaslığı, "Azərbaycan tibb jurnalı", 1973, №6, S.12-17; **Əliyeva Z.Ə.** Normal dovşanların və Bakı yod zavodu sexlərində yerləşdirilmiş dovşanların göz alması toxumalarında nuklein turşularının histokimyəvi tədqiqi. Azərbaycan ET oftalmologiya institutunun elmi əsərləri, Bakı, 1973, VII c., S.11-16; **Əliyeva Z.Ə., Abdullayev V.M.** Bakı yod zavodunda yerləşdirilmiş dovşanların gözlərinin kliniki-histomorfoloji müayinəsi. "Azərbaycan tibb jurnalı", 1973, №4.- S.13-22; **Əliyeva Z.Ə.** Şin zavodunun müxtəlif sexlərində yerləşdirilmiş eksperimental heyvanların göz toxumalarının histokimyəvi tədqiqi. Gürcüstan oftalmoloqlarının 3-cü elmi konfransının materialları, Tbilisi, 1974; **Səmədova Ü.N., Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X., Movlazadə R.** Müxtəlif göz xəstəlikləri zamanı diadinamik cərəyanlardan istifadə olunması; **Əliyeva Z.Ə.** Bakı şin zavodunun müxtəlif sexlərində yerləşdirilmiş təcrübi heyvanların göz toxumalarında bəzi histikimyəvi

göstəricilərin xarakteristikası, “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1974, №4, S.28-32; **Əliyeva Z.Ə.** Bəzi kimyəvi istehsal zəhərləyicilərinin təsiri altında dovşanların gözlərində baş verən dəyişikliklər. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1973.- S.78-81; **Əliyeva Z.Ə.** Şin istehsalı faktorlarının gözə və onun bəzi funksiyalarına təsiri. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1976.- № 9, S.47-52; **Əliyeva Z.Ə.** Şin istehsalının kimyəvi zəhərləyici mühitində yerləşdirilmiş eksperimental heyvanların (dovşanların) bəzi orqanlarının morfoloji tədqiqi. Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun 40 illiyinə həsr olunmuş yubiley sessiyasının materiallarının tezisləri, 1976, S.55-56; **Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X.A.** Göz almasının adi çıxışları. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1976.- № 6, S.58-60; **Əliyeva Z.Ə., Səmədova U.N., Rəcəbli X.A., Niyazova M.F.** Kataraktanın müxtəlif növlərində krioeostraksiyanın effektivliyi. Ə.Əliyev adına Azərbaycan Həkimləri Təkmilləşdirmə institutunun 40 illiyinə həsr olunmuş yubiley sessiyasının materialları, 1976, S.54-55; **Əliyeva Z.Ə., Məlik-Aslanova P.S.** Gözün damarlı qişasının bədxassəli melanomalarında qlikogenin və mikopolisaxaridlərin histokimyəvi xüsusiyyətləri. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1977.- № 10.- S.15-19; **Əliyeva Z.G.** Şin zavodu şəraitində eksperimental heyvanların daxili orqanlarının morfoloji dəyişiklikləri. Oftalmologiyanın aktual problemləri toplusu, 1977, C.I, S.12-15; **Məlik-Aslanova P.S., Əliyeva Z.Ə., Bədəlov S.A.** Damarlı qişanın bədxassəli melanomalarında bəzi fermentlərin aktivliyinin histokimyəvi xarakteristikası. “Oftalmoonkologiyanın aktual məsələləri”, M., 1978.- S.19-21; **Əliyeva Z.Ə.** Kimya istehsalatında oftalmologiya. Oftalmologiya xəbərləri”, 1978, №1, S.42-50; **Səmədova U.N., Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X.A., Niyazova M.F.** Kataraktanın müxtəlif növlərində krioeostraksiya. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1978, № 4, S.15-17; **Əliyeva Z.Ə.** Yod istehsalında oftalmologiya profilaktikasının təşkili. Orta Asiya və Qazaxıstan oftalmoloqlarının I qurultayındakı məruzələrin tezisləri, Aşqabad, 1978, c.I, S.29-32; **Məlik-Aslanova P.S., Əliyeva**

Z.Ə., Bədalov S.A. İnsan gözünün tor qişasının ultrastruktur quruluşu. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1979, № 3, S.3-9; **Əliyeva Z.Ə.** Yod və onun gözün qaranlığa uyğunlaşmasına olan təsiri. “Baş beynin adaptativ funksiyaları”. Ümumittifaq simpoziyumuunun materialları, Bakı, 1980, S.13-14; **Əliyeva Z.Ə.** Virus konyunktivitlərin və peşə etiologiyalı konyunktivitlərin diferensial diaqnostikası. V Ümumittifaq oftalmologiya qurultayının materialları, M., 1979, IV c., S.91-93; **Əliyeva Z.Ə.** Həkimin mənəvi siması haqqında. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1980, №5.- S.3-5; **Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X.A.** Herpetik keratitlər bizim təcrübəmizdə. İnstitutun sessiyasının materialları, Gəncə, 1980, S.52-54; **Əliyeva Z.Ə., Talışskaya S.A., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Kütləvi müayinələrin keçirilməsində Maklakov üzrə tonometriya üçün tonometr. İnstitutun sessiyasının materialları, Gəncə, 1980, S.146-148; **Əliyeva Z.Ə. Sultanov M.Y., Talışskaya S.A., Tağızadə N.S.** Kondisioner zavodu işçilərində göz yaşı ifrazı funksiyasının vəziyyəti haqqında. İnstitutun sessiyasının materialları, Gəncə, 1980, S.150-153; **Səmədova U.N., Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X.A., Hacıyeva N.İ.** Miopik kaktaraktanın krioekestarksiyası. İnstitutun sessiyasının materialları, Gəncə, 1980, S.155-157; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talışskaya S.A.** Maklakov tonometrinin meydançası üçün polimetilmetakrilatdan istifadənin məqsədəuyğunluğu haqqında. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, №1, S.40-43; **Sultanov M.Y., Əliyeva Z.Ə., Talışinskaya S.A.** Dakriosistorinostomiyanın mülayim texnikasında əl trepanının tətbiqi metodikası. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, №3, S.79-85; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Yaşlılarda göz yaşı aparıcı yollarının xəstəliklərinin diaqnostikası və müalicəsində zondlamanın yeri haqqında. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, №3, S.7-10; **Sultanov M.Y., Əliyeva Z.Ə., Tağızadə N.S.** Dakriosistit və burun-göz yaşı axarı keçməməzliyinin konservativ və kombine olunmuş müalicə üsulları. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, S.79-85.

6. **Elmi əsərlər məcmuəsi:** 2 cilddə /Zərifə Əliyeva, məsul red. Z.Quliyeva; red: H.Nəsrullayeva; K.Kərimov, N.Tağızadə Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- C.II.- 216 s.

Kitabın içindəkilər: *Sultanov M.Y., Əliyeva Z.Ə.* İnsanda göz yaşının keçməsi. “Biologiya elmləri” seriyası, 1981, №6, S.74-79; *Əliyeva Z.Ə., Tağızadə N.S.* Yaşaparıcı funksiyanın qiymətləndirilməsinə dair. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, №2, S.17-20; *Əliyeva Z.Ə., Rəcəbli X.A., Hacıyeva N.M.* Diabetik kataraktaların krioeostraksiyası. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1981, №5, S.44-47; *Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talışskaya S.A.* Kütləvi tədqiqatlar aparmaq üçün polimetilmetakrilat applanasion tonometri. Az.ET Oftalmologiya İnstitutu, Bakı, C.X, 1981; *Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talışskaya S.A., Tağızadə N.S.* Stirool buxarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı yaşaparıcı yollarının vəziyyəti. “Oftalmologiya” jurnalı, 1982, № 2.- S.62-64; *Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y.* Stirool buxarlarının doğurduğu peşə konyunktivitləri. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1982, №6.- S.71-73; *Əliyeva Z.Ə., Tağızadə N.S.* Aşağı yaş kanalcığının fəallaşdırılması əməliyyatının effektivliyi haqqında. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1982, №6.- S.20-22; *Nəsrullayeva Q.M., Əliyeva Z.Ə., Abdullayeva E.A.* Damargenəldici qrup dərmanların fonoforezinin xoriorential distrofiyalar zamanı uveal yolun damarlarının qan dolğunluğuna təsiri. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1982, № 4.- S.7-11; *Əliyeva Z.Ə., Hacıyev R.V.* Diabetik retinopatiyanın inkişafını ləngetmək üçün miopiya zamanı şüşəvari cismin vəziyyətinin rolu. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1982, №8.- S.7-10; *Əliyeva Z.Ə.* Bəzi sintetik materialların Maklakov tonometrinin sahəsi üçün yararlılığının müqayisəli qiymətləndirilməsi. “Oftalmologiya” jurnalı, 1982, № 5.- S.295-298; *Əliyeva Z.Ə.* Müxtəlif kimyəvi amillərin təsiri şəraitində işləyən şəxslərin görmə üzvünün vəziyyətinin kliniki-fizioloji xarakteristikası. İ.P.Pavlov adına Ümumittifaq Fiziologiya Cəmiyyətinin XIV qurultayı.

Bakı, Elm, 1983, s.33; **Əliyeva Z.Ə.** Peşə konyunktivitinin müalicəsi; **Əliyeva Z.Ə., Talişskaya S.A., Mirzəyev T.A., Sultanov M.Y.** 1979-1981-ci illərdə Bakı məişət kondisionerləri zavodunun işçilərində göz xəstəliklərinin tədaviyi haqqında məlumatlar. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1983, №2.- S.3-5; **Əliyeva Z.Ə.** Rəngli burun-göz yaşı sınağı göstəricilərinin cinsdən, yaşdan və peşə zərərliyiindən asılılığı haqqında. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1983, №3.- S.62-64; **Əliyeva Z.Ə.** Pestisidlərlə təmasda olan kənd təsərrüfatı mexanizatorlarında görmə orqanının vəziyyəti. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1983, №6.- S.62-64; **Əliyeva Z.Ə.** Gözün toxumalarında antioksidant sistem komponentlərinin mövcudluğu haqqında. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1983, № 6.- S.62-64; **Əliyeva Z.Ə.** Aşağı yaş kanalcığının M.Y.Sultanov metodu üzrə “fəallaşdırılması” əməliyyatının effektivliyi haqqında. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1984, №1.- S.42-44; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Kanalcığın keçidində yad cisimli muntəzəm dakriokanalikulit halı. “Oftalmologiya” jurnalı, 1984, №7.- S.445; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Tetraxloretilen buxarlarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı yaşaparıcı yolların vəziyyəti. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1984, № 12.- S.11-13; **Əliyeva Z.Ə.** Yaş nöqtəsinin və yaş kanalcığının şaquli hissəsinin anatomiyası. Anatomiya, histologiya və embriologiya arxivi, 1984.- № 9.- S.74-78; **Əliyeva Z.Ə., Şulpina N.B., Şmelyova V.V.** Oftalmoloq kadrlarının öyrədilməsi və yetişdirilməsi. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1984, № 5.- S.3-8; **Əliyeva Z.Ə.** Stiol və tetraxloretilenin doğulduğu buxarlarla buynuz qişasının həssaslığının azalması. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1984, № 2.- S.37-40; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talişskaya S.A.** Bakı məişət kondisionerləri zavodunun işçilərində gözün zədələnməsi. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1983, №12.- S.52-53; **Əliyeva Z.Ə., Mirzəyev T.A.** Orqanizmə stiol və tetraxloretilen buxarlarının xroniki təsiri zamanı görmə orqanının bəzi funksiyalarının vəziyyəti. Oftalmoloqların 6-cı Ümumittifaq qurultayı, məruzənin tezisi, M.,

1985.- C.5, S.62-64; **Əliyeva Z.Ə., Talışskaya S.A.** Stinol buxarlarının kiçik konsentrasiyalarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı gözün hidrodinamikasının vəziyyəti.- Oftalmoloqların 6-cı Ümumittifaq qurultayı, məruzənin tezisi, M., 1985.- C.5, s. 64-65; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Yaşsorucu sınaqların aparılması metodikası və nəticələrinin qiymətləndirilməsi. "Oftalmologiya xəbərləri", 1985, №12.- S.45-46; **Əliyeva Z.Ə., Nəsrullayeva Q.M., Ağayeva T.S.** Şəkərli diabet zamanı buynuz qişanın neovaskulyarizasiyasının diaqnostik əhəmiyyəti. Oftalmoloqların 6-cı Ümumittifaq qurultayı, məruzənin tezisi, M., 1985.- C.6, S.38-40; **Əliyeva Z.Ə.** Kimyəvi yanıqlar zamanı konyunktival boşluğu yumaq üçün göz duşu; **Əliyeva Z.Ə.** Qlaukomaya şübhə olan şəxslərdə fəal aşkara çıxarılmanın bəzi metodikalarının effektivliyi haqqında; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talışskaya S.A., Mirzəyev T.A.** Stinol və tetraxloretilen buxarlarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı görmə sahəsinin vəziyyəti. "Azərbaycan tibb jurnalı", 1985, №3.- S.3-6; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y.** Stinol buxarlarının orqanizmə kiçik konsentrasiyalarda xroniki təsiri zamanı göz təzahürləri. "Azərbaycan tibb jurnalı", 1985, №11.- S.27-32; **Əliyeva Z.Ə., Hacıyev R.V., Sultanov M.Y.** Diabetik retinopatiyanın inkişafının ləngidilməsində şüşəvari cismin antioksidant sisteminin mümkün rolu haqqında. "Oftalmologiya" jurnalı, 1985, № 3.- S.142-145; **Əliyeva Z.Ə.** Rəngli yaşsorucu sınaqların normada və yaşaparıcı yolların patologiyasının müxtəlif formaları zamanı keçirilmə metodikası və göstəriciləri. "Oftalmologiya" jurnalı, 1985, № 6.- S.370-372; **Əliyeva Z.Ə., Şulpina N.B., Borışpolets V.İ.** Müasir dövrdə gözün toksoplazmoz diaqnostikasının kliniki-laborator kriteriyaları. "Görmə orqanının ağır patologiyası zamanı diaqnostika və müalicənin effektiv metodları" beynəlxalq konfransında məruzənin tezisi, Odessa, 1985, S.300-302; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Tağızadə N.S.** Yaş nöqtəsi: anatomo-fizioloji paralellər. "Oftalmologiya" jurnalı, 1985, №5.- S.304-306; **Əliyeva Z.Ə.,**

Sultanov M.Y., Mirzəyev T.A. Bakı məişət kondisionerləri zavodunun müxtəlif bölmələrinin işçilərində qaranlığa adaptasiyanın vəziyyəti. “Azərbaycan tibb jurnalı”, 1986, № 3.- S.11-14; **Əliyeva Z.Ə., Sultanov M.Y., Talışskaya S.A., Tağızadə N.S.** Stiol və tetraxloretilen buxarlarının doğurduğu retinal damarların genişlənməsi. “Oftalmologiya xəbərləri”, 1986, №6.- S.40-42.

7. Görmə orqanının vərəmi /Zərifə Əliyeva; rəy.: K.Kərimov, F.Abdullayev.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- 208 s.

Kitabın içindəkilər: Ön söz.- I. Gözlərin vərəm infeksiyasının etiologiyası, patogenezi, immunologiyası. II. Göz vərəminin klinik formaları: Yardımçı aparatın vərəmi; Vərəm keratitləri; Vərəm iridosiklitləri; Vərəm xoriooiditləri (xorioeretinitlər); Tor qişanın vərəm periflebiti; Vərəm optik nevriti; Göz vərəminin fəsadları. III. Göz vərəminin patomorfoloqiyası. IV. Göz vərəminin patomorfozu. V. Gözlərin vərəm xəstəliklərinin diaqnostikası: Gözlərin vərəm-allergik xəstəliklərinin diaqnostikası; Gözlərin metastatik vərəminin diaqnostikası. VI. Görmə orqanının vərəm infeksiyası terapiyasının əsas prinsipləri və söemləri. VII. Dərmana dözümsüzlük. VIII. Göz vərəminin bəzi fəsadlarının və nəticələrinin mikrocərrahi müalicəsi. IX. Göz vərəmi zamanı təşkilati-metodik yardım. X. Dispanserizasiya. Tibbi-əmək ekspertizası və reabilitasiya. Profilaktika. Ədəbiyyat.

8. Gözün görmə siniri yolunun yaşla əlaqədar dəyişiklikləri: Morfohistokomyəvi tədqiqat /Zərifə Əliyeva, P.Məlikaslanova.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- 192 s.

Kitabın içindəkilər: Giriş. *I Fəsil.* Orqanizmin qocalma problemi və qocalıq. *II Fəsil.* Şəxsi tədqiqatlarının material və metodikası. *III Fəsil.* Şəxsi təcrübələrimin nəticələri. *IV Fəsil.* Görmə siniri yolunun yaşla əlaqədar dəyişiklikləri. *V Fəsil.* Göz almasının toxumalarında mikopolisaxaridlərin yaşla əlaqədar dəyişiklikləri. *VI Fəsil.* Gözün toxumalarında bəzi aminturşuların

miqdar və bölgüsünün yaşla əlaqədar dəyişiklikləri. *VII Fəsil.* Sulfhidril qruplarının histokimyəvi bölgüsü haqqında məlumatlar. *VIII Fəsil.* Gözün toxumalarında nuklein turşularının yaşla əlaqədar dəyişiklikləri. Nəticə; Xülasə; Ədəbiyyat; Əlavə.

9. Görmə orqanının peşə patologiyası: 2 hissədə /Zərifə Əliyeva, A.Nesterov, Z.Skripnçenko; rəyçi: A.Dobromisrov, İ.Suvorov.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- H.1.- 264 s.

Kitabın içindəkilər: Ön söz. *I Fəsil. Xroniki yod intoksikasiyası zamanı görmə orqanının istehsalat zədələnmələri* (Z.A.Əliyeva): Əmək şəraitinin sanitariya-gigiyenik xarakteristikası; Müayinə olunmuş kontingentin xarakteristikası; Görmə orqanının klinik və funksional vəziyyəti; Eksperimental və laborator araşdırmalar; Metodik tövsiyələr. *II Fəsil. Şin istehsalında görmə orqanının zədələri* (Z.A.Əliyeva): İş şəraitinin sanitariya-gigiyenik xarakteristikası; Müayinə olunmuş kontingentin xarakteristikası; İşçilərin oftalmoloji müayinəsi və eksperimental tədqiqatlar; Görmə orqanının klinik və funksional vəziyyəti; Eksperimental və laborator tədqiqatlar; Metodik tövsiyələr. *III Fəsil. İstehsalatda görmə orqanının metallar və onların birləşmələri ilə zədələnməsi* (Z.M.Skripnçenko): Oftalmomerkurializm; Oftalmosaturizm; Oftalmoplatoz; Gözlərin mis birləşmələri ilə zədələnməsi; Gözlərin sink birləşmələri ilə zədələnməsi; Oftalmoxromotoksikoz; Gözlərin alüminium birləşmələri ilə zədələnməsi.

10. Görmə orqanının peşə patologiyası: 2 hissədə /Zərifə Əliyeva, A.Nesterov, Z.Skripnçenko; rəyçi: A.Dobromisrov, İ.Suvorov.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- H.II.- 248 s.

Kitabın içindəkilər: *IV Fəsil. Görmə orqanının metalloidlər və metalloid birləşmələri ilə zədələnməsi* (Z.M.Skripnçenko): Gözlərin karbon-sulfidlə və hidrogen-sulfidlə zədələnməsi; Oftalmoflyuoroz; Gözlərin fosfor birləşmələri ilə zədələnməsi; Oftalmosilikoz; Gözlərin arsen və onun birləşmələri ilə zədələnməsi;

Gözlərin karbon oksidi ilə zədələnməsi; Tütün ambiopiyası (Z.A.Əliyeva, A.P.Nesterov). **V Fəsil. Görmə orqanının sintetik birləşmələrlə istehsalat zədələnmələri** (Z.M.Skripniçenko): Gözlərin nitrobirləşmələrlə zədələnməsi; Gözlərin hidroxinon ilə zədələnməsi; Gözlərin altlıl-xlorid və onun törəmələri ilə zədələnməsi; Gözlərin kapron istehsalatında zədələnməsi; Gözlərin sintetik boyalarla zədələnməsi; Gözlərin furturolla zədələnməsi; Gözlərin antibiotiklərlə zədələnməsi. **VI Fəsil. Görmə orqanının neft-kimyə istehsalatında zədələnməsi** (Z.M.Skripniçenko): Gözlərin neft emalı müəssisələrində zədələnməsi; Sintetik kauçuk istehsalatında gözlərin zədələnməsi; Gözlərin texniki rezin məmulatı istehsalatında zədələnməsi; Gözlərin yüksək sintetik spirtlər və yüksək təzyiqli polietilen istehsalatında zədələnməsi. **VII Fəsil. Görmə orqanının kənd təsərrüfatında zəhərli kimyəvi maddələrlə zədələnməsi** (Z.M.Skripniçenko). **VIII Fəsil. Gözlərin fiziki amillərin təsiri altında zədələnməsi** (A.P.Nesterov): Gözlərin elektromaqnit radiasiya ilə zədələnməsi; Gözlərin ionlaşdırıcı radiasiya ilə zədələnməsi; Vibrasiya və ultrasəsin görmə orqanının təsiri; Barometrik təzyiqin və təcilin görmə orqanına təsiri; Şaxtaçıların sindromu. **IX Fəsil. Görmə orqanının istehsalatda infeksiyon və parazitər zədələnməsi** (Z.M.Skripniçenko): Toksoplazmoz; Brusellyoz; Tulyaremiya; Sibir xorası; Gözlərin göbələk zədələnməsi; Ədəbiyyat siyahısı.

11. Xroniki yod intoksikasiyası zamanı oftalmopatologiya /Zərifə Əliyeva.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- 128 s.

Kitabın içindəkilər: Giriş. *I fəsil.* Yod zavodu fəhlələrinin əmək şəraitinin sanitar-gigiyenik xarakteristikası. *II fəsil.* Tədqiqatın vəzifələri və metodları: Müayinədən keçirilmiş kontingentin xarakteristikası: Tədqiqatın vəzifələri; Tədqiqatın metodları; Müayinədən keçirilmiş zavod işçiləri kontingentinin xarakteristikası. *III fəsil.* Yod zavodu fəhlələrinin görmə orqanının və görmə funksiyasının vəziyyəti; Göz qapaqları, konyuktiva, buynuz qişası;

Qüzehli qışa; Göz bülluru, şüşəvari cisim, göz dibi; Görmə itiliyi; Görmə sahəsi; Qaranlığa adaptasiya; Gözdaxili təzyiq. *IV fəsil*. Müxtəlif yod konsentrasiyası təsiri şəraitində olan, üzərində təcrübə aparılan heyvanların daxili orqanlarının və gözünün morfoloji və bəzi histokimyəvi araşdırmaları; Tədqiqatın vəzifələri, metodikası; Daxili orqanların patomorfoloji dəyişiklikləri; Gözlərin makroskopik dəyişiklikləri və onların morfohistokimyəvi tədqiqi; Kontrol qrupuna daxil olan heyvanların gözünün morfolojiyası; Üzərində təcrübə aparılan heyvanların gözünün morfoloji və histokimyəvi müayinəsi. Nəticə; Metodik tövsiyələr; Ədəbiyyat.

12. İridodiaqnostikanın əsasları: monoqrafiya /Y.Velxover, N.Şulpina, Zərifə Əliyeva, F.Romaşov.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- 272 s.

Kitabın içindəkilər: Ön söz. *I fəsil*. İridodiaqnostikanın tarixi. *II fəsil*. Gözün qüzehli qışasının embriogenezi, anatomiyası və fiziologiyası. İnkişafda qüsurlar. *III fəsil*. İridobiomikroskopiya və iridofotoqrafiya üçün aparatlar. İş prinsipləri. *IV fəsil*. İridodiaqnostikanın metodikası. *V fəsil*. Gözün qüzehli qışasının xəstəliklərinin ümumi semiotikasında dəyişməsi: 1.Gözün qüzehli qışasının tipləri; 2.Gözün qüzehli qışasının rəngi; 3.Bəbəyin böyüklüyü və forması; 4.Avtonom halqa; 5.Adaptasiya haşiyəsi; 6.Gözün qüzehli qışasının iltihab və degenerativ əlamətləri; 7.Gözün qüzehli qışasının toksik-distrofik əlamətləri; 8.Toksik və piqment ləkələri. *VI fəsil*. Yeməyin məhdudlaşdırılması – dietik terapiyanın təsiri ilə gözün qüzehli qışasının dəyişməsi. *VII fəsil*. Eksperimental tədqiqatlar. *VIII fəsil*. İnsan orqanizmində iridonevral əlaqələrin nəzəri əsaslandırılması. Ədəbiyyat.

13. Oftalmologiyanın aktual problemləri: 3 hissədə /N.Şulpina, Zərifə Əliyeva, L.Moşetova; rəyçi N.Puçkovskaya.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- H.I.- 228 s.

Kitabın içindəkilər: *I Bölmə*: Sovet həkiminin mənəvi tərbiyəsi,

deontologiya, tibbi etika və əxlaq məsələləri (prof. Z.Ə.Əliyeva). *II Bölmə*: Göz biomikroskopiyasının müasir aspektləri (prof. N.B.Şulpina): *Fəsil 1*. Aparatlar. İş vərdişləri. İşıqlandırmanın növləri. *Fəsil 2*. Gözün qişalarının və optik mühitlərinin biomikroskopiyasının metodikası. *Fəsil 3*. Kataraktların biomikroskopiyasının klinik əhəmiyyəti. *Fəsil 4*. Biomikroskopiya və oftalmoskopiya elementləri. *III Bölmə*. Oftalmovirusologiyanın əsasları (Prof. Z.Ə.Əliyeva, prof. N.B.Şulpina): *Fəsil 1*. Kəskin virus konyunktivləri.- *Fəsil 2*. Gözlərin herpetik xəstəliyi.

14. Oftalmologiyanın aktual problemləri: 3 hissədə /N.Şulpina, Zərifə Əliyeva, L.Moşetova; rəyçi N.Puçkovskaya.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- H.II.- 192 s.

Kitabın içindəkilər: *IV bölmə*: Görmə orqanının zədələnmələri (dos. L.K.Moşetova, prof. Z.Ə.Əliyeva).- *I fəsil*: Göz almasının dəlici yaraları (dos. L.K.Moşetova); *II fəsil*: Gözün kontuziyaları (dos. L.K.Moşetova); *III fəsil*: Göz almasının yara prosesinin və kontuziyasının fəsadları (dos. L.K.Moşetova). *IV Fəsil*. Göz almasının mexaniki zədələnmələri zamanı təcili yardım və müalicə tədbirləri (dos. L.K.Moşetova).- *V Fəsil*. Şin istehsalında görmə orqanının toksik-kimyəvi zədələnmələri (prof. L.K.Moşetova); *VI Fəsil*. Yod istehsalında görmə orqanının toksik-kimyəvi zədələri (prof. L.K.Moşetova).

15. Oftalmologiyanın aktual problemləri: 3 hissədə /N.Şulpina, Zərifə Əliyeva, L.Moşetova; rəyçi N.Puçkovskaya.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- H.III.- 240 s.

Kitabın içindəkilər: *V Bölmə*. Göz cərrahiyyəsinin prope-devtikası (prof. N.B.Şulpina, prof. Z.Ə.Əliyeva, dos. L.K.Moşetova). *I Fəsil*. Mikrocərrahi əməliyyat blokunun təchizi və istismarının müasir avadanlıqları (prof. N.B.Şulpina); *II Fəsil*. Mikrocərrahi müdaxilələrin əsas prinsipləri (prof. N.B.Şulpina); *III Fəsil*. Gözün hidrodinamik strukturlarında mikrocərrahi müdaxi-

lələrin morfoloji əsası (prof. N.B.Şulpina, prof. Z.Ə.Əliyeva); *IV Fəsil*. İlk qlaukomalarda patogenetik təyinatlı mikrocərrahi əməliyyatların seçilməsi, həyata keçirilməsi və qiymətləndirilməsində biomikroqonioskopiya (prof. N.B.Şulpina); *V Fəsil*. Göz almasının nüfuzedici yaraları və kontuziyasının mikrocərrahiyyəsi (dos. L.K.Moşetova). Ədəbiyyat.

16. Şin istehsalında gözün peşə patologiyası /Zərifə Əliyeva.- Bakı: Şərq-Qərb, 2011.- 120 s.

Kitabın içindəkilər: Giriş. *I Fəsil:* Kimya istehsalatında bəzi faktorların görmə orqanına təsiri haqqında problemin müasir vəziyyəti. *II Fəsil:* Şin zavodunun işçi heyətinin xarakteristikası. *III Fəsil:* İş şəraitinin sanitar gigiyenik xarakteristikası. *IV Fəsil:* Oftalmoloji və sosial eksperimental tədqiqat metodları. *V Fəsil:* Görmə orqanının kliniki və funksional vəziyyətinin xarakteristikası. *VI Fəsil:* Daxili orqanlar və göz toxumalarının təcrübədə morfohistokimyəvi təhlili. Nəticə; Şin zavodunda görmə orqanının zədələnməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər sistemi.-Ədəbiyyat.

Kitablarda və dövri mətbuatda dərc edilən məqalələri

1960

17. Traxoma nəticəsində konyunktivanın çapıq dəyişiklikləri və buynuz qişa dəyişiklikləri zamanı şüşəvarı cismin konyunktiva altında inyeksiyalarının tətbiq edilməsi: Xülasə /Zərifə Əliyeva //Сборник трудов Азербайджанского научно-исследовательского офтальмологического института.- Баку, 1960.- Т.ІІІ.- С.33-34.

18. Traxoma zamanı konyunktival kisənin mikroflorasına sintomisinin təsiri: xülasə /Zərifə Əliyeva //Сборник трудов Азербайджанского научно-исследовательского офтальмологического института.- Баку, 1960.- Т.ІІІ.- С.30.

1972

19. Bakı şəhəri yod zavodu işçilərində gözün ön şöbəsinin vəziyyəti haqqında: Xülasə /Zərifə Əliyeva //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1972.- №4.- S.47.

1973

20. Bakı şəhəri yod zavodunun sexlərində saxlanılan adadovşanlarının gözlərinin klinik-histomorfoloji tədqiqi: xülasə /Z.Əliyeva, V.Abdullayev //Azərbaycan tibb jurnalı.-1973.-№ 4.- S.22.

1974

21. Bakı şəhəri şin zavodunun müxtəlif sexləri şəraitində olan sınaq heyvanlarının göz toxumlarından bəzi histokimyəvi göstəricilərin xarakteristikası: Xülasə /Zərifə Əliyeva //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1974.- № 4.- S.32.

1977

22. Gözün damarlı qişasının bədxassəli melanomaları za-

manı qlikogenin və mukopolisaxaridlərin histokimyəvi xüsusiyyətlər: Xülasə /Zərifə Əliyeva, P.Məlikaslanova //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1977.- № 10.- S.19.

1981

23. Göz yaşlarının ifrazı funksiyasının qiymətləndirilməsinə dair: Xülasə /Zərifə Əliyeva //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1981.- № 2.- S.19-20.

24. Gözünüzü qoruyun: Kəskin konyunktivitlər /Zərifə Əliyeva //Kommunist.- 1981.- 18 yanvar.-S.4.

1982

25. Fəlakətin qarşısını almaq olar!: Gözün bəzi irsi xəstəlikləri haqqında /Zərifə Əliyeva //Kommunist.- 1982.- 13 iyun.-S.4.

1984

26. Polimetilmetakrilat elastotonometr: Xülasə /Zərifə Əliyeva, S.Talışskaya //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1984.- № 4.- C.56-59.

1986

27. Orqanizmə tetraxloretilen buxarının xroniki təsiri zamanı gözdə hidrodinamikanın vəziyyəti: Xülasə /Zərifə Əliyeva, S.Talışskaya //Azərbaycan tibb jurnalı.- 1986.- № 6.- S.45-46.

1987

28. Stiol və tetraxloretilen buxalararının təsirindən gözdə hemodinamikanın güclənməsi: xülasə /Zərifə Əliyeva, S.Talışskaya, T.Mirzəyev // Azərbaycan tibb jurnalı.- 1987.- №4.- S.31-33.

1998

29. Stiol və tetraxloretilen buxarları ilə xroniki təmasda olan şəxslərin oftalmodinamik göstəriciləri /Zərifə Əliyeva //Сборник научных трудов акад. З.А.Алиевой (с сокр.).- Баку, 1998.- С.443-446.

Zərifə Əliyevanın həyat və fəaliyyəti haqqında

Kitablar

1997

30. Talıblı, T. Əziz Əliyev: dövrü, həyatı, şəxsiyyəti /Tahir Talıblı; red. və ön söz: H.Orucov; baş red.: S.Nəzərli; Red.: N.İsmayılova.- Bakı: Göytürk, 1997.- 286 s.: portr., fotosək.

Məzmunundan: Zərifə Əliyeva.- S.275-276.

1998

31. Akademik Zərifə Əziz qızı Əliyevanın anadan olmasının 75 illiyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfransın materialları. - Bakı: Elm, 1998.- 203 s.

32. Oftalmologiyanın aktual problemləri = Актуальные проблемы офтальмологии: Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 75 illiyinə həsr edilmiş konfransın materialları.- Bakı: Təbib, 1998.- 339 s.

33. Zərifə xanım Əliyeva /Layihənin müəll., red. və rəhbəri. F.Abdullazadə; rəssam. Ş.Şıxəliyev; foto.: R.Bağirov, M.Həsənoğlu, İ.Cəfərov, N.Əliyeva.- Bakı: XXI YNE, 1998.- 288 s.

34. Zərifə xanım Əliyeva Heydər Əliyev haqqında.- Bakı: XXI əsr - YNE, 1998.- 288 s.

2001

35. Əntiqə, G. Zərifə: (şeyrlər) /Gövhər Əntiqə.- Bakı: Şirvanəşr, 2001.- 76 s.

36. Yahyayev, T. Bir taledə iki ömür: Xatirələr və düşüncələr.- Bakı: Əbilov, Zeynalov və oğulları NPF, 2007.- 218 s.

Məzmunundan: Zərifə Əliyeva haqqında S.83-86.

2003

37. Akademik Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı: Azərbaycan, 2003.- 156 s.

38. Akademik Zərifə xanım Əliyeva milli oftalmologiyamız və xatirələr.- Bakı: Çarşıoğlu, 2003.- 128 s.

Kitabda Azərbaycanın oftalmologiya tarixində və ictimai-siyasi həyatında əvəzsiz xidmətləri olan akademik Zərifə Əliyevanın ömür yolu, traxoma xəstəliyinin Azərbaycanda yayılma səbəbləri və onun qarşısının alınma yolları göstərilmişdir. Həmçinin kitabda Zərifə Əliyeva haqqında Azərbaycanın görkəmli simalarının xatirələri də öz əksini tapmışdır.

39. Akademik Zərifə xanım Əliyeva, yüksək əqidə (həkimlik etikası, həkimin ürəyinin və fikirlərinin paklığı) /elmi red. M.Topçubaşov.- Bakı: Azərbaycan, 2003. -104 s.

40. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş oftalmologiya və iridologiyanın aktual problemləri mövzusunda elmi konfrans.- Bakı: Çarşıoğlu, 2003.- 193 s.

41. Zərifə Əziz qızı Əliyeva = Зарифа Азиз кызы Алиева : bibliografik göstərici / tərtib edəni A.Əhmədov, Ç.Əhmədova; red.: A. İ. Kəngərli, İ. H. Səfərov. - Bakı : Elm, 2003. - 118 s.

42. Zərifə xanım Əliyeva: Akademik Zərifə Əziz qızı Əliyevanın 80 illik yubileyi haqqında.- Naxçıvan, 2003.- 70 s.

2004

43. Seyidov, M. Haqqın sədası Ana... /Mirkazım Seyidov; red. M.Abdalov.- Bakı: Adiloğlu, 2004.- 176, [2] s.

Müəllifin bu kitabı böyük şəxsiyyətin, unudulmaz insanın – Zərifə Əziz qızı Əliyevanın və anası Həvvə xanımın unudulmaz xatirəsinə həsr olunub.

Kitabın içindəkilər: Aydın Xan. Xanımlığın zirvəsi [S.3-10]; Tofiq Seyidov. Alimlər dünyanın nurudurlar [S.11-16]; Sönməz xatirənin işığı [S.17-26]; Cənnət anaların ayağının altındadır: Poema və şeirlər: Mirkazım Seyidov. Haqqın sədası – Ana!: El

anası, xanımlar xanımı Zərifə Əziz qızı Əliyevanın və anam Həvvə xanımın unudulmaz xatirəsinə: (poema) [S.28-49]; Mələkdən qanad alır, ana xeyir-duası: (şeir) [S.50-51]; Sənsiz günəşsiz qaldı günlər...: Xatirələr: *Abdullazadə Fatma*. Zərifə Əliyeva [S.88-104]; *Əzizbəyova P.* Al, bu işığı sənə verirəm!... [S.105-126]; *Cavadzadə M.* Bir damla suda günəş... [S.127-138]; *Quliyeva Z.* Qırx ilin dostluğu... və bir günün yoxluğu [S.139-151]; *Əfəndiyev N.* O, atasının yolu ilə gedirdi [S.152-157]; *Nəsrullayeva Q.* Ömrün gözəl illəri [S.158-165]; *Nəcəfov A.* Vicdan həkimi [S.166-174].

2008

44. Həsənova, M. Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixində görkəmli qadınlar /Mələhət Həsənova, Şəfəq Cəlilli; layihənin rəhb. M.İ.Həsənova; tərc. M.Rizvan qızı; rəssam F.Əli; ön söz. müəl. R.Mehdiyev.- Bakı: [İmakofset], [2008].- 211, [2] s.

Kitabın içindəkindən: Zərifə xanım Əliyeva. XX əsr. Azərbaycan Respublikası [S.150-159].

45. “Oftalmologiyanın aktual problemləri”: akademik Zərifə Əliyeva – 85. Beynəlxalq konfrans: məqalələr toplusu /Tibb Universiteti.- Bakı: Şərq-Qərb, 2008.- 360 s.

2009

46. Əliyeva, A. Mənim mənəvi anam /Alimə Əliyeva.- Bakı: Azərbaycan, 2009.

47. Kərimov, K. Akademik Zərifə xanım Əliyeva və milli oftalmologiyamız /Kərəm Kərimov; red. A.Bayramova, Ş.Hüseynova.- Bakı: [Parni iz Baku Nəşriyyat Evi], 2009.- 104 s.

48. Qasımov, E. Göz xəstəliklərinin diaqnostikası: Akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsinə həsr olunur /Elmar Qasımov, Vəfa Aslanova.- Bakı: [s.n.], 2009.- 271, [1] s.

Kitabın içindəkindən: Akademik Zərifə Əliyeva: həyat və yaradıcılığı haqqında [S.3-4].

49. Zərifə xanım Əliyeva [Elektron resurs] /Heydər Əliyev Fondu; Azərbaycan Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi.- CD ROM.- [Bakı], [s.n.], [2009].

2010

50. Kərimov, K. Akademik Zərifə xanım Əliyeva və müasir oftalmologiya /Kərəm Kərimov; [red.: A.Bayramova, Ş.Hüseynova; məsul red. E.Rəşidəlizadə; dizayner. A.İbrahim].- Bakı: Parni iz Bakı, 2010.- 182, [2] s.: fotosək., portr. (Azərb., rus və ingilis dillərində).

51. Seyidov, M. Qaranlığa nur saçan zəka /Mirkazım Seyidov; red. G.Mirkazımqızı; ön söz. müəl. M.C.Cavadzadə; Novosibirskdəki Heydər Əliyev adına Beynəlxalq Azərbaycan Forumu.- Novosibirsk [s.n.]: OOO “Printinq”, 2010.- 589, [3] s., + [8] v. fotosək., portr.- (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində).

Akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş poema.

2011

52. Ələkbərqızı, N. Ziyalılıq zirvəsi /Nəzakət Ələkbərqızı; red.: E.Əlibəyzadə, M.Qarayeva; nəşir S.Aslan.- Bakı: Bayramoğlu, 2011.- 244, [1] s.: portr.

Kitabın içindəkindən: Zərifə Əziz qızı Əliyeva [S.9-10].

53. Xəyal, S. Halal şöhrət: Hacı İntiqamın evində keçirilən “Azərbaycanın dünya şöhrətli qadınları” adlı məclisdən /Sona Xəyal; red. A.Musayeva; ön söz müəl. M.Məmmədova.- Bakı: [MBM], 2011.- 87, [1] s.: fotosək.

Məzmunundan: Zərifə Əliyeva [S.17-24].

2012

54. Mirələmov, H. Akademik Zərifə Əliyeva /Hüseynbala Mirələmov.- Bakı: [s.n.], 2012.- 363, [5] s.: portr., fotosək. (miniatur kitab).

2013

55. Akademik Zərifə Əliyeva – 90 [Elektron resurs]: biblioqrafiya /Azərb. Resp. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərb. Milli Kitabxanası; tərt. ed. M.Vəliyeva; ixtisas red. və burax. məs. K.Tahirov; red. G.Səfərəliyeva.- Bakı, 2013.- 1 elektron. opt. disk [CD-ROM].

56. Mirələmov, H. Zərifə Əliyeva /Hüseynbala Mirələmov; tərc. ed. K.Əhmədqızı.- Bakı: Azərbaycan, 2013.- 208 s.- (“Görkəmli adamların həyatı”. Bioqrafik silsilə).

57. Musa qızı, S. Zərrələrdən zirvəyə: elmi-fəlsəfi-tibbi ensiklopedik toplu /Sülhiyyə Musa qızı; elmi məsh.: R.Məmməd-həsənov, S.Əliyev, S.Musayev; red. G.Nərimanova.- Hissə 2.- Bakı: Zərdabi LTD MMC, 2013.- 287, [1] s.

Kitabın içindəkindən: Zərifə Əziz qızı Əliyeva [S.6-9].

58. Zərifə Əliyeva: biblioqrafiya /Tərt. ed. A.Əliyeva-Kəngərli; red.: F.Heseynova, İ.Səfərov; ixtisas red. R.Kazımova.- Bakı: Şərq-Qərb, 2013.- 272 s.- (Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri).

59. Zərifə Əliyeva: Ziyarətə çevrilmiş ünvanlar /müə. və tərtibatçı Nüşabə Şamilqızı, Nataliya Şneyder; məsləhətçi T.Şıxməmmədova; red. L.Əliyeva.- Bakı: Elm və təhsil, 2013.- Hissə 1.- 95 s.- Mətn Azərbaycan və rus dillərindədir.

2014

60. Hüseynli, Ə. Əsrimizin sevgilisi: sənədli poema /Əlizamin Hüseynli; ön söz. müə. E.İsrafiloğlu.- Bakı: MBM, 2014.- 320 s.

Poema Ulu Öndər Heydər Əliyevlə Zərifə xanım Əliyevanın ülvi məhəbbətinə həsr olunub.

2017

61. Ağayeva, R. Azərbaycan Respublikasında oftalmoloji yardım üzrə konseptual modelin təkmilləşdirilməsinin prioritet istiqamətləri: tibb üzrə e. d-ru e. dər. al. üçün təq. ol. dis-nın avto-

referatı: 3219.01; 3212.01 /Rəna Ağayeva; Azərb. Resp. Səhiyyə Nazirliyi, Akademik Zərifə Əliyeva ad. Milli Oftalmologiya Mərkəzi.- Bakı, 2017.- 38 s.

2018

62. Kərimov, K. Akademik Zərifə xanım Əliyeva /Kərəm Kərimov.- Bakı: Apostroff, 2018.- 189 [3] s.

63. Nurlu ömrün salnaməsi: Zərifə Əliyeva – 95: Respublikanın kütləvi və ixtisaslaşdırılmış kitabxanaları, Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sistemləri üçün metodik tövsiyələr /Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası; tərt. ed. Səmayə Quliyeva; elmi red. K.Tahirov; red. L.Əhmədova.- Bakı, 2018.- 33 s.

**Kitablarda və dövri mətbuatda
dərc edilən məqalələr**

1980

64. Əliyeva Zərifə Əziz qızı //Azərbaycan Sovet Ensiklopediyası.- Bakı, 1980.- Cild 4.- S. 179-180.

1981

65. Nəcəfova, S. Həyat böyük yoldur: [professor Zərifə Əliyeva haqqında] /Svetlana Nəcəfova //Azərbaycan qadını.- 1981.- № 10.- S. 5-7.

1982

66. Azərbaycan aliminə mükafat: [tibb elmləri doktoru, professor Zərifə Əziz qızı Əliyevaya Akademik M.İ.Averbax adına mükafat verilməsi haqqında] //Bakı.- 1982.- 27 yanvar.

67. Nesterov, A. Akademiyanın mükafatı Azərbaycan aliminə verilmişdir: [tibb elmləri doktoru, professor Zərifə Əziz qızı Əliyevaya Akademik M.İ.Averbax adına mükafat verilməsi haqqında] / Arkadi Nesterov //Elm və həyat.- 1982.- № 5.- S.8-9.

1983

68. Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasına seçkilər: [Akademiyaya seçilənlər arasında Z.Ə.Əliyevanın da adı verilmişdir] // Bakı.- 1983.- 2 iyul.

1993

69. Cavadzadə, M. İnsan gözlərinin keşiyində: O, bütün həyatını bu nəcib işə həsr etmişdir / Mirməmməd Cavadzadə, Maksim Sultanov // Xalq qəzeti.- 1993.- 9 iyun.

70. Əliyeva, Z. Nurun keşiyində: Zərifə Əliyeva – 70 /Z.Əliyeva //Təhsil.- 1993.- 8 may.

71. Gərəkli bir ömür yaşamışdı: [akademik, tibb elmləri doktoru Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə] //Azərbaycan qadını.- 1993.- № 7-9.- S.8-9.

72. Həsənəliyev, N. Xatirələrdən silinməyən ömür: [professor Zərifə Əliyeva haqqında] /Nəriman Həsənəliyev //İncəsənət.- 1993.- 8 iyun.- S.5.

1994

73. Quliyeva, Z. Nəcib insan, istedadlı alim: (Zərifə xanım Əliyevanı xatırlayarkən) /Zəhra Quliyeva //Xalq qəzeti.- 1994.- 29 aprel.

74. Nəcəfova, S. Kövrək bir xatirə: Ziyalı qadınlarımız – Zərifə Əliyeva /Svetlana Nəcəfova //Azərbaycan.- 1994.- 27 aprel.- S.3.

1995

75. Əliyeva Zərifə Əziz qızı (1923-1985) //Azərbaycan Elmlər Akademiyası – 50.- Bakı, 1995.- S.233-234.

76. Görkəmli alimin xatirəsinə həsr edilmiş elmi sessiya: [akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə Azərbaycan EA-nın, respublika Səhiyyə Nazirliyi, Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutu və Azərbaycan Oftalmologiya Cəmiyyətinin birgə təşkil etdikləri elmi sessiya haqqında] //Azərbaycan.- 1995.- 29 aprel.-S.3.

77. Hasilova, X. Zərifə xanımı xatırlarkən... /Xalidə Hasilova //Azərbaycan qadını.- 1995.- №1.- S.8-10.

78. İnsanlara həsr edilmiş ömür: Akademik Zərifə Əliyevanın xatirə günü //Azərbaycan.- 1995.- 29 aprel.-S.1.

79. Qonaqların ürək sözü: [akademik Zərifə Əliyeva haqqında xatirələr] /Arkadi Nesterov, Alevtina Brovkina, Larisa Moşetov, Nina Şulpina //Azərbaycan.- 1995.- 29 aprel.-S.3.

80. Tusi, F. Zərifə xanım Əliyeva /F.Tusi //Azərbaycan.- 1995.- 29 aprel.-S.3.

1996

81. Görkəmli alimin xatirəsinə həsr edilmiş elmi sessiya: [akademik Zərifə Əliyevanın ad günü münasibətilə] //Azərbaycan.- 1996.- 29 aprel.

82. Mirməmməd, G. Nur paylayan həkim, şərəfli “kölgə”, yaxşı rəfiqə, cəmiyyət xanımı /Gülcahan Mirməmməd // Panorama.- 1996.- 27 aprel.

83. Onu daha çox özünə görə tanıyırlar... //İki sahil.- 1996. - 4 may.

84. Pənah, Ə. Yaşayırsan, Zərifə /Əli Pənah //Panorama.- 1996.- 27 aprel.

1997

85. Əliyev, H. Mərməradə əbədiləşmiş gözəl insan obrazı: Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı: [Ömər Eldarovun akademik Zərifə Əliyevaya həsr etdiyi “Elegiya” əsərinin təqdimat mərasimində] /Heydər Əliyev //Azərbaycan.- 1997.- 22 aprel.

***

86. Bəşirli, A. Elegiya: [heykəltəraş Ömər Eldarovun Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr etdiyi əsər haqqında] /Aynur Bəşirli // Günay.- 1997.- 17 aprel.

87. İsmayılı, R. Elimin dilbər gəlini: Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə /Rəhilə İsmayılı //Alternativ.- 1997.- 19-26 avqust.- S.1.

88. Quliyev, R. Gözlərin sirlı dünyası /R.Quliyev //Yeni Azərbaycan.- 1997.- 17 may.

89. Pənahov, B. “Elegiya” əsərinin müəllifi Ömər Eldarova: [Akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş şeir] /Böyükkişi Pənahov //Azərbaycan. - 1997.- 6 sentyabr.

90. Zərifə Əliyevanın 75 illik yubileyi qeyd olunacaq //Yeni Azərbaycan.-1997.- 12 noyabr.

1998

91. Əliyev, H. Mərmərd əbədiləşmiş gözəl insan obrazı: Azərbaycan Respublikası prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı: [Ömər Eldarovun akademik Zərifə Əliyevaya həsr etdiyi “Elegiya” əsərinin təqdimat mərasimində] /Heydər Əliyev //Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.257-263; Azərbaycan.-1997.- 22 aprel.

***

92. Abdullazadə, F. Heykəl olub daşda qayıtdı /Fatma Abdullazadə // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.265-285.

93. Abdullazadə, F. Sənsiz günəşsiz qaldı günlər /Fatma Abdullazadə //Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.16-36.

94. Adıgözəlova-Polçayeva, Q.Ə. Yaxşılıq, yaxşılıq, yalnız yaxşılıq /Qəmər Adıgözəlova-Polçayeva // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.214-217.

95. Aprelin 28-də akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 75 illiyi tamam olur //Şəfqət.- 1998.- 25 aprel.

96. Bayramova, S. Nəciblik və fədakarlıq nümunəsi /Svetlana Bayramova // Səs.- 1998.- 3 oktyabr.- S.6.

97. Bəşirli, A. Elegiya /Aynur Bəşirli //Yeni Azərbaycan.- 1998.- 4 oktyabr.- S.8.

98. Dilbazi, M. Unudulmaz Zərifə xanımın əziz xatirəsinə: [şeir] /Mirvarid Dilbazi // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.14.

99. Dobromislov, A.N. Azərbaycanın gözəl qızı /Apollon Dobromislov // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.81-83.

100.Dobromislova, O. Akademik Əliyeva və İnsan və Qadın taleyi haqqında /Olqa Dobromislova // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.90-95.

101. Eldarov, Ö. Elegiya: [Zərifə Əliyevanın büstü haqqında] /Ömər Eldarov // Yeni Azərbaycan.- 1998.- 4 oktyabr.

102.Elegiya: Zərifə Əliyevanın abidəsinin açılışı // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.244-257.

103. Əmiraslanov, Ə. Təbabətin qayğıkeşi /Əhliman Əmiraslanov // Heydər Əliyevə səs verirəm.- Bakı, 1998.- S.192.

104. Əsədova, A. O, bu xalqın gözünün nurunu qoruyurdu: Zərifə Əliyeva – 75 /A.Əsədova // Səs.- 1998.- 6 may.

105.Əzizbəyova, P.Ə. Al, bu işığı sənə verirəm! /Püstə Əzizbəyova // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.108-139.

106.Hamımız bir günəşin zərrəsiyik // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.8-9.

107.Hara baxıram yerin görünür: Son mənzilə: Zərifə Əziz qızı Əliyevanın dəfn mərasimi // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.227-241.

108.Həsənzadə, N. Əbədiyyət [şeir] /Nəriman Həsənzadə // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.15.

109.Hüseynzadə, T. Onda hər şey gözəl idi /T.Hüseynzadə // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.194-195.

110.Xəzri, N. Zərif ürəkli məğrur qadın [şeir] /Nəbi Xəzri // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.13.

111. İmaməliyev, A. Cazibə /A.İmaməliyev // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.148-151.

112.İnsanov, Ə. Nadir zəkalı alim /Əli İnsanov // Oftalmologiyanın aktual problemi: akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 75 illiyinə həsr edilmiş konfransın materialları.- Bakı, 1998.- S.5-7.

113.İnsanov, Ə. Nurdan yaranıb nura qovuşan insan: Pak və nəcib insanların, böyük şəxsiyyətlərin haqqında xatirə kimi söylənən gözəl bir el sözü var: “O, nurdan yaranmış insan idi” /Əli İnsanov //Xalq qəzeti.- 1998.- 5 aprel.- S.4.

114.Qasımlı, İ. Uşaqlığı, gəncliyi və ailəsi: [I fəsildə Heydər Əliyevin həyat yoldaşı Zərifə Əliyeva haqqında da geniş verilmişdir] // Qasımlı İldırım. Heydər Əliyevin bioqrafiyası.- Bakı, 1998.- Kitab I.- S.13-17.

115.Qoca, F. Sənsiz: [mahnı] /Fikrət Qoca; musiqisi Sevil Əliyeva //Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.5.

116. Quliyeva Z. 40 ilin dostluğu... və bir günün yoxluğu /Zəhra Quliyeva // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.154-157.

117. Quliyeva, Z. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyəti /Zəhra Quliyeva // Oftalmologiyanın aktual problemi: akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 75 illiyinə həsr edilmiş konfransın materialları.- Bakı, 1998.- S.8-12.

118. Maqşudov, F. Dünya şöhrətli oftalmoloq: Akademik Zərifə Əliyeva – 75 /Fərəməz Maqşudov //Azərbaycan.- 1998.- 28 aprel.

119. Məmmədov, M. Şəhər poliklinikasının ikinci həyatı: Naxçıvandakı səhiyyə ocağı Akademik Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyır /M.Məmmədov //Azərbaycan.- 1998.- 6 avqust.

120. Mirqasımov, A. Zəriflik və böyük qüdrət /A.M.Mirqasımov // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.223.

121. Mirzəbəyli, İ. Akademik Zərifə Əliyevanın yaratdığı iridologiya elm sahəsi inkişaf etdirilməlidir /İttifaq Mirzəbəyli //Xalq qəzeti.- 1998.- 31 may.- S.5.

122. Mirzəzadə, R. Azərbaycanı dünyaya saydıran insan /Reyhan Mirzəzadə // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.311-320.

123. Nesterov, A. Anılan dost Zərifə xanım Əliyeva /Arkadi Nesterov, Alevtina Brovkina.- Bakı, 1998.- S.60- 64.

124. Nəcəfov, A. Vicdan həkimi /A.Nəcəfov // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.208-211.

125. Nəsibli, R. Zərifə Əliyevanın xatirə gününə /R.Nəsibli //Xalq qəzeti.- 1998.- 15 aprel.

126. Nəsrullayeva, Q. Ömrün gözəl illəri /Q.Nəsrullayeva // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.198-201.

127. Nurdan yarandı nura qovuşan insan // Şəfqət.- 1998.- 25 aprel.

128. Oftalmoloji kompleks – onun tikintisində 20 il əvvəl akademik Zərifə xanım Əliyeva xeyir-dua vermişdir // Xalq qəzeti.- 1998.- 4 oktyabr.

129. Puskovskaya, N. Aramızdan vaxtsız getdi /Nadejda Puşkovskaya // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.86-87.

130.Rəcəbli, X. O həmişə bizimlədir /X.Rəcəbli // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.188-191.

131.Rüstəm, S. Duyuram ağırdır, dərindir yaran... [şeir] /Süleyman Rüstəm //Zərifə xanım Əliyeva.-Bakı, 1998.-S.10.

132. Sadıqoğlu, A. Ömürlərə nur bəxş edən insan: Zərifə Əliyeva – 75 /A.Sadıqoğlu // İki sahil.- 1998.- 83 aprel.

133.Skripniçenko, Z.M. Alim ömrü /Z.Skripniçenko // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.52- 57.

134.Sultanov, M. Ölməz qəlbin sadəliyi /M.Sultanov // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.204-205.

135. Şulpina, N.V. Amalı, niyyəti saf olan insan /Nina Şulpina // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.98-101.

136.Təhməzov, R. [Zərifə Əliyeva haqqında] /R.Təhməzov // İridodiagnostika /R.Təhməzov.- Bakı, 1998. - S. 4, 12, 13, 14.

137.Trutneva, K. Alim, pedaqoq, insan /K.Trutneva // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.48-49.

138.Ürəklərdə yaşayan insan: Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın bərelyefinin açılışına həsr olunmuş mərasim //Azərbaycan.- 1998.- 29 aprel.

139.Vahabzadə, B. Mərsiyə-reqviyem: Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə [şeir] /Bəxtiyar Vahabzadə //Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.11-12.

140.Vaynşteyn, B. Yanaşı yollar və yaxud portret cizgiləri /Boris Vaynşteyn // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.220-222.

141.Yeni obyektlər istifadəyə verilmişdir: [Qəbələ rayonu-nun xəstəxanasına akademik Zərifə Əliyevanın adının verilməsi barədə] //Azərbaycan.- 1998.- 7 may.

142. 75 yaşın mübarək: Xatirə lövhəsi // İlham.- 1998.- 15 may.

143.Zərifə Əliyeva – 75 // Şəfqət.- 1998.- 27 fevral.

144.Zərifə Əziz qızı Əliyeva: [ensiklopedik məlumat] //Varlıq: Ensiklopedik toplu.- Bakı, 1998.- S.112.

145. Zərifə xanım Əliyeva: ömür yolu // Zərifə xanım Əliyeva.- Bakı, 1998.- S.37-39.

1999

146.Əliyev, H. Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı: [“Zərifə xanım Əliyeva” kitab-albomunun təqdimat məراسi-mində] /Heydər Əliyev // Azərbaycan.- 1999.- 16 aprel.

147.Əliyev, H. Azərbaycan Prezidentinin nitqi: Naxçıvanda akademik Zərifə Əliyeva adına poliklinikada Azərbaycan Prezidentinin çıxışı /Heydər Əliyev // Azərbaycan.- 1999.- 16 oktyabr.

***

148.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə ehtiram: [Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş yığıncaq haqqında] // Azərbaycan.- 1999.- 11 aprel.- S.3; Respublika.- 1999.- 29 aprel.

149.Cavadzadə, M. Əbədi nura qər q olmuş /Mirməmməd Cavadzadə // Xalq qəzeti.- 1999.- 28 aprel.- S.1-5.

150.Əliyev, İ. “Nənəm onu Azərbaycan gəlinlərinin simvolu sayırdı” /İbrahim Əliyev; söhbəti yazdı İ.Rüstəmov // Xalq qəzeti.- 1999.- 7 dekabr.- S.2.

151.Görkəmli alimin xatirə günü // Xalq qəzeti.- 1999.- 20 aprel.

152.Naxçıvanda xatirə gecəsi: [Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan Naxçıvan şəhər poliklinikasında keçirilən xatirə gecəsi haqqında] // Azərbaycan.- 1999.- 16 aprel.

153.Nurlu şəxsiyyətin xatirəsi: “Zərifə xanım Əliyeva” kitab-albomunun təqdimat məراسimi // Azərbaycan.- 1999.- 16 aprel.

154.Verdiyev, S. Akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsinə: [Bakının 9-cu, 6-cı mikrorayonları arasında Pişəvəri küçəsində akademik adına bulvarın inşası haqqında] /S.Verdiyev // Respublika.- 1999.- 7 oktyabr.- S.3.

155.Yeni istirahət guşəsi görkəmli alimin adını daşıyacaq: [Binəqədi rayonunda Respublika Oftalmologiya Mərkəzinin yaxınlığındakı ərazidə yeni bulvara akademik Zərifə Əliyevanın

adının verilməsi haqqında] // Azərbaycan.- 1999.- 29 aprel.

156.Yusifov, S. Naxçıvanda yubiley şənlikləri: [ümummillil lider Heydər Əliyevin Naxçıvan şəhərinin mərkəzində yerləşən və akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan poliklinikada olması barədə] /S.Yusifov, R.İmanov // Azərbaycan.- 1999.- 14 oktyabr.

157.“Zərifə xanım Əliyeva” kitab-albomunun təqdimat mərasimi // Azərbaycan.- 1999.- 15 aprel.

2000

158.Akademik Zərifə Əliyeva adına istirahət parkının açılışı // Respublika; Xalq qəzeti.- 2000.- 29 aprel.

159.Kərimov, K. Akademik Zərifə Əliyeva /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2000.- 28 aprel.

160.Qurbanov, Ş. Əziz insan, unudulmaz ana, gözəl həkim /Şamil Qurbanov // Azərbaycan.- 2000.- 28 aprel.

161.O, bu xalqın gözünün nurunu qoruyurdu // Elm.- 2000.- 4 may.

162.Paşayeva, N. Dünya deyilən sənmişsən /Nərgiz Paşayeva // Aida İmanquluyeva.- İstanbul, 2000.- S.12.

2001

163.Əliyev, H. Nurlu şəxsiyyətin xatirəsi: Görkəmli alim akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş ədəbi-bədii gecədə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyevin çıxışı /Heydər Əliyev // Azərbaycan.- 2001.- 29 aprel.- S.2.

***

164.Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə dərin ehtiram: [Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetində Zərifə Əliyevanın anadan olması gününə və onun “Görmə orqanlarının və rəmi” kitabının təqdimatına həsr edilmiş yığıncaq haqqında] // Azərbaycan; Xalq qəzeti.- 2001.- 29 aprel.- S.3.

165.Əliyev, E. [Akademik Zərifə Əliyeva haqqında] /E.Əliyev // Qoşa zirvə /E.Əliyev.- Bakı, 2001.- S.130-131; 173-175.

166.Əliyeva Zərifə Əziz qızı // XX əsr Azərbaycan qadınları: ensiklopedik toplusu.- Bakı, 2001.- S.77.

167.Əntiqə, G. Zərifə: Xanımlar xanımı akademik Zərifə Əziz qızı Əliyevanın əziz xatirəsinə ithaf edirəm [şeyr] // Zərifə /Gövhər Əntiqə.- Bakı, 2001.-S.6-7.

168.Gəncəli, S. Zərifə xanım Əliyeva (1923-1985): Ensiklopedik məlumat /Sabir Gəncəli // Qadın, gözəllik və ülvyyə: (Ensiklopedik toplusu) /S.Gəncəli.- Bakı, 2001.- S.228.- (Azərbaycan, rus və ingilis dillərində).

169.Xudiyev, N. Sənsiz: Ssenari: [Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuşdur] /Nizami Xudiyev //Radio, televiziya və ədəbi dil /N.Xudiyev.- Bakı, 2001.- S. 413-421.

170.Kərimov, K. Amalı saf olan insan /Kərəm Kərimov // Azərbaycan.- 2001.- 29 aprel.- S.3.

171.Qoca, F. Anam: Mahnı /sözləri Fikrət Qocanın; musiqisi Sevil Əliyevanın //Min bir mahnı /tərtib edən R.Babayev.- Bakı, 2001.-S.36.

172.Qutlu, E. Əsl məhəbbət meyarı: [rejissor Vaqif Mustafayevin “Heydər Əliyev” kino-epopeyasının Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş “Əsl məhəbbət” bölümü haqqında] /E.Qutlu // Xalq qəzeti.- 2001.- 17 iyun.

173.Qurbanov, Ş. Əziz insan, unudulmaz ana, gözəl həkim /Şamil Qurbanov //İstedadlar ocağı /Ş.Qurbanov.- Bakı, 2001.- S.135-148.

174.Qasımov, P. El adamı: Akademik Zərifə Əliyeva adına parkda düşüncələr /Polad Qasımov // Azərbaycan.- 2001.- 6 fevral.- S.5.

175.Nəcəfova, S. “Bu cavan oğlan əsl qızıl külçəsidir...” /Svetlana Nəcəfova // Respublika.- 2001.- 19 iyun.- S.3.

176.Nurlu şəxsiyyətin xatirəsi: Görkəmli alim akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş ədəbi-bədii gecə:

[MahniTeatrında keçirilən gecə haqqında] // Azərbaycan.- 2001.- 29 aprel.- S.1-2.

177.Sultanova, A. Əbədi xatırlanmaq haqqı /A.Sultanova // Xalq qəzeti.- 2001.- 28 aprel.

2002

178.Abbasova, N. Zərifə Əliyeva adına küçə: Kiyev vilayətində /N.Abbasova // Respublika.- 2002.- 29 mart.- S.3.

179.Azərbaycan oftalmologiyasının inkişafında Zərifə Əliyevanın əvəzsiz xidmətləri olub // İki sahil.- 2002.- 18 may.

180.Əliyeva Zərifə Əziz qızı: [ensiklopedik məlumat] // Naxçıvan ensiklopediyası.- Bakı, 2002.- S.149.

181.Kəbutər. Əbədi məhəbbət nağılı /Kəbutər // Yeni Azərbaycan.- 2002.- 27 aprel.

182.Kərimov, K. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiyamız /Kərəm Kərimov // Sağlamlıq.- 2002.- № 7.- S.6-8.

183.Qədir, A. Akademik Zərifə Əliyeva adına küçə: [Ukrayna Respublikasının İrpen şəhərində] /Aslan Qədir // Respublika.- 2002.- 20 noyabr.

184.Niyazov, X. Bir dünya nur çeşməsi /X.Niyazov // Azərbaycan.- 2002.- 28 aprel.

185.Sevmək istedadı // İki sahil.- 2002.- 27 aprel.

186.Zərifə Əliyeva adına küçə: [Ukraynanın İrpen rayon mərkəzində] // Azərbaycan.- 2002.- 29 mart.- S.2.

187.Zəriflik və xeyirxahlıq mücəssəməsi // İki sahil.- 2002.- 30 aprel.

2003

Zərifə Əliyeva – 80

188.Ağayev, T. Görkəmli alim və elm təşkilatçısı akademik Zərifə Əziz qızı Əliyeva /T.Ağayev //Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.2-3.

189.Ağzadə, Z. Heykəltəraş Seyfəddin Qurbanov akademik Zərifə Əliyevanın İrpində qoyulacaq abidəsi üzərində işi özü

üçün şərəf hesab edir /Zeynal Ağazadə //Azərbaycan.- 2003.- 6 avqust.- S.3.

190.Ağazadə, Z. Xatirələrdə yaşayan insan: [Kiyev vilayətindəki İrpen şəhərinin mərkəzi küçələrindən birinin akademik Z.Əliyevanın adına verilməsi haqqında] /Zeynal Ağazadə //Azərbaycan.- 2003.- 6 aprel.- S.4.

191.Ağazadə Z. İrpendə akademik Zərifə Əliyevanın adına küçə və park var /Zeynal Ağazadə // Respublika; Azərbaycan.- 2003.-15 aprel.

192.Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi bərdəllilərin qəlbində yaşayır // Respublika.- 2003.- 13 aprel.

193.Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə: Cəlilabad rayon poliklinikasında yaradılan İridologiya tibbi müayinə və müalicə mərkəzinə alimin adı verilmişdir // Respublika.- 2003.- 23 mart.

194.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş “Oftalmologiya və iridologiyanın aktual problemləri” mövzusunda beynəlxalq konfrans: [Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrında keçirilmiş konfrans haqqında] // Qanunçuluq.- 2003.- № 4.- S.11.

195. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş “Oftalmologiya və iridologiyanın aktual problemləri” mövzusunda beynəlxalq konfrans: [çıxışlar] /Əli İnsanov, Mehdi Kərimov, Mirməmməd Cavadzadə, Sunay Duman, Arkadi Nesterov, Larisa Məşetova, Əhliman Əmiraslanov, İoni Beradze // Azərbaycan.- 2003.- 29 aprel.- S.2-4.

196.Akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyinə həsr edilmiş beynəlxalq konfrans başa çatdı // Azərbaycan.- 2003.- 1 may.-S.4.

197.Akademik Zərifə Əliyeva – 80: [Naxçıvanda keçirilən elmi konfrans haqqında] // Yeni Azərbaycan.- 2003.- 20 aprel.

198.Akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans davam edir: [“Oftalmologiyanın və iridologiyanın aktual problemləri” mövzusunda] // Azərbaycan.- 2003.- 30 aprel.- S. 3.

199.Akademik Zərifə Əliyevanın 80 illik yubileyi qeyd olundu // Yeni Azərbaycan.- 2003.- 29 aprel.

200.Akademik Zərifə Əliyevanın yubileyinə həsr olunmuş konfrans: Masallı rayonu // Respublika.- 2003.- 26 aprel.

201.Akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyinə həsr olunmuş sərgi açılmışdır // Respublika.- 2003.- 27 aprel.

202.Akifqızı, Ş. Zərifə Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir /Ş.Akifqızı // Respublika.- 2003.- 24 aprel.

203.Alimin yubileyinə layiqli işlə cavab verdikdə: [Zərifə Əliyeva adına Naxçıvan şəhər poliklinikasında keçirilən tədbir haqqında] // Azərbaycan.- 2003.- 4 fevral.

204.Aprelin 28-də akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 80 illiyi tamam olur // Şəfqət.- 2003.- 25 aprel.

205.Aslan, Q. Dostluq rəmzinə çevrilən park: [Kiyevin yaxınlığında yerləşən İrpen şəhərində Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan parkın salınması haqqında] /Q.Aslan // Respublika.- 2003.- 25 aprel.- S.5.

206.Aslan, Q. Görkəmli oftalmoloqun yubileyi /Q.Aslan // Respublika.- 2003.- 29 aprel.

207.Aslanova, R. Zənginliyi, gözəlliyi mənəviyyatda görən kamil qadın obrazı: Zərifə xanım Əliyeva kimi şərəf və ləyaqət mücəssəməsinə cəmiyyətimiz həmişə ehtiyac duyub /Rəbiyyə Aslanova // Azərbaycan.- 2003.- 7 fevral.- S.4.

208.Azərbaycan alimləri Zərifə Əliyeva haqqında /Əhliman Əmiraslanov, Mirməmməd Cavadzadə, Zəhra Quliyeva // Şəfqət.- 2003.-25 aprel.

209.BDU-da akademik Zərifə Əliyevanın yubiley mərasimi keçirilib // Yeni Azərbaycan.- 2003.- 26 aprel.

210.Cavadzadə, M. Fədakar oftalmoloq, işıqlı şəxsiyyət /Mirməmməd Cavadzadə // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).-S.5-6.

211.“Elm” qəzeti akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyinə xüsusi nömrə həsr etmişdir // Azərbaycan.- 2003.- 17 aprel.- S.3.

212.Əbdülrəhmanova, İ. Ulduzlar sönmür /İ.Əbdülrəhmanova // Obyektiv.- 2003.- 8 may.

213.Əliyev, İ. Ana haqqı – Tanrı haqqı /İ.Əliyev // İki sahil.- 2003.- 4 oktyabr.

214.Əliyeva, İ. “Behişt xanımları” /İ.Əliyeva // Azərbaycan.- 2003. -10 may.

215.Əliyeva, İ. Hər gün və hər an xatırlanan insan /İ.Əliyeva // Azərbaycan.- 2003.- 25 aprel.- S. 2.

216.Əliyeva Zərifə Əziz qızı // Azərbaycan qadını ensiklopediyası.- Bakı, 2002.- S.128.

217.Əmiraslanov, Ə. Xalqımızın gözəl qızı, ulduz qadını /Əhliman Əmiraslanov, Mirməmmədə Cavadzadə // Azərbaycan.- 2003.- 8 mart.- S.3.

218.Əmiraslanov, Ə. O, gözlərə işıq, ürəklərə sevinc bəxş edirdi /Əhliman Əmiraslanov // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.12.

219.Əsədova, A. O, bu xalqın gözünün nurunu qoruyurdu /A.Əsədova // Xalq qəzeti.- 2003.- 30 aprel.

220.Fərəc, M. Bahar tərəvətli ömür /M.Fərəc // İki sahil.- 2003.- 15 aprel.

221.Görkəmli alimin xatirəsi yad edilmişdir: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 80 illiyi: [Fəxri Xiyabanda qəbirüstü abidəsi ziyarət edilmişdir] // Azərbaycan.- 2003.- 29 aprel.- S.1.

222.Görkəmli alimin xatirəsi yad edilmişdir: [yubileyə əlaqədar regionlarda keçirilən tədbirlər haqqında] // Respublika.- 2003.- 20 aprel; Qanunçuluq. -2003. - № 4.-S. 10.

223.Görkəmli alimin 80 illiyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib: [Səbayıl rayonunda] // İki sahil.- 2003.- 20 aprel.

224.Görkəmli alimin yubileyi keçiriləcəkdir: akademik Zərifə Əliyevanın bu il aprelin 28-də anadan olmasının 80 illiyi tamam olacaqdır // Respublika.- 2003.- 18 yanvar.

225. Görkəmli oftalmoloq alimin iş otağı ilə tanışlıq: [Akademik Zərifə Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr edilmiş Beynəlxalq konfransın Türkiyə, Rus, ABŞ, İran və Gürcüstandan gəlmiş qonaqların Zərifə xanımın vaxtilə çalışdığı iş otağı və adını daşdığı parkla tanış olmaları haqqında] // Azərbaycan.- 2003.-29 aprel.-S.2.

226. Hacıyev, A. Məhsəti Gəncəvi, Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş poçt markası /A.Hacıyev // Qobustan.- 2003.- № 2.- S.

227. Həbibbəyli, İ. Elmin işığı /İsa Həbibbəyli // Elm.- 2003.-№ 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.15.

228. Həyat böyük yoldur: Zərifə Əliyeva – 80 // Azərbaycan.- 2003.- 27 aprel.- S.3.

229. İbrahimov, Ə. Allah Zərifə xanımı dünyaya insanları sevmək üçün gətirmişdi /Ə.İbrahimov // Şəfqət.- 2003.- 19 mart.

230. İnsanov, Ə. Novator alim. Pak və nadir insan /Əli İnsanov // Azərbaycan.- 2003.- 26 aprel.- S.3.

231. İnsanov, Ə. Oftalmologiyamızın tükənməz xəzinəsi /Əli İnsanov // Azərbaycan tibb jurnalı.- 2003.- Xüsusi buraxılış.- S.5-6.

232. İrpendə akademik Zərifə Əliyevanın adına küçə və park var: [Ukraynada] // Azərbaycan.- 2003.- 15 aprel.- S.4.

233. İsmayılqızı, X. Əbədiyaşar insan /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2003.- 17 aprel.

234. İsmayılqızı, X. Nura bürünmüş ömür /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2003.- 8 mart.

235. İsmayılov, A. Akademik Zərifə Əliyeva – 80: [“Xanım qızlar” Zərifə xanımı yad edir] /A.İsmayılov, Cəfərova // Təhsil problemləri.- 2003.- 24-30 aprel.

236. Kəngərli, A. Nurlu insana həsr olunmuş dəyərli vəsait: [akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyi ilə əlaqədar AMEA MEK tərəfindən akademikə həsr olunmuş elmi bibliografiya çap olunub] /Aybəniz Kəngərli // Respublika.- 2003.- 26 aprel.

237. Kərimov, K. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiyamız /Kərəm Kərimov // Şəfqət.- 2003.- № 8-9.

238.Kərimov, M. Azərbaycan oftalmologiya elminin görkəmli tədqiqatçısı, gözəl insan, təvazökar alim... /M.Kərimov // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.2-3; Xalq qəzeti. -2003. -27 aprel.

239.Qafarqızı, S. Əsrinin Tomrisi /S.Qafarqızı // İki sahil.- 2003.- 4 may.

240.Qılınclı, N. Akademikə böyük ehtiram /N.Qılınclı // Azərbaycan ordusu.- 2003.- 29 aprel.

241.Quliyeva, Z. Allah Zərifə xanımı dünyaya insanları sevmək üçün gətirmişdir /Zəhra Quliyeva // Şəfqət.- 2003.- 19 mart.

242.Quliyeva, Z. Unudulmaz, təvazökar, mehriban, səmimi insan /Zəhra Quliyeva // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.11.

243.Mehdixanlı, T. O, zərif qəlbli, kövrək ürəkli insan idi /T.Mehdixanlı // Azərbaycan.- 2003.- 24 aprel

244.Məmmədov, M. Elmi konfrans görkəmli akademikin yubileyinə həsr olunmuşdur /M.Məmmədov // Azərbaycan.- 2003.- 23 aprel.- S.3.

245.Musayev, M. Akademik Z.Əliyevanın elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyəti haqqında qısa oçerk // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.4.

246.Mükərrəmoğlu, M. Lider TV Zərifə xanım Əliyevaya yeni film həsr edib /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.- 2003.- 14 may.

247.Naibova, T. Şərəf və ləyaqət rəmzi /T.Naibova // Xalq qəzeti.- 2003.- 30 aprel.

248.Namazova, A. XX əsrin məşhur oftalmoloqu, yüksək mənəviyyətli alimi /Adilə Namazova // Elm.- 2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.13;Təbib.- 2003.- 26 aprel.

249.Nəcəfova, S. İşıqlı bir xatirə /Svetlana Nəcəfova // Azərbaycan.-2003.-27 aprel.-S.3.

250.Nəsrullayeva, H. Yüksək mədəniyyət, ziyalılıq nümunəsi /H.Nəsrullayeva // Şəfqət.- 2003.- 3 aprel.

251.O, bu xalqın gözünün nurunu qoruyurdu // Elm.-2003.- № 9-14, 3 aprel (xüsusi buraxılış).- S.8-9.

252.O, örnək olacaq ömür sürüb: “Xalq” Mətbuat Mərkəzində akademik Zərifə Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş yığıncaq keçirildi // Xalq qəzeti.- 2003.- 24 aprel.

253.Pənahov, İ. Nurlu ömür sahibi: [Mingəçevirdə keçirilən təntənəli gecə haqqında] / İlham Pənahov // Respublika.-2003.- 27 aprel.

254.Surə, Seyid. Zərifə xanım Əliyeva – 80: Naxçıvan Dövlət Universitetində elmi konfrans /Seyid Surə // Elm.- 2003.- 30 aprel.

255.Seyidov, M. Unudulmaz alim, mehriban ana /M.Seyidov, Aqil Hacıyev // Azərbaycan müəllimi.- 2003.- 4-10 aprel.

256.Seyidov, T. Alimlər dünyanın çırağı, axirətin nurudurlar: akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyi /Tofiq Seyidov // İki sahil.- 2003.- 16 mart.

257.Seyidov, T. Böyük alim, geniş qəlblı insan /Tofiq Seyidov // Respublika.- 2003.- 29 aprel.

258.Sərhədçilər akademik Zərifə Əliyevanın 80 illik yubileyini qeyd etmişlər // Respublika; Xalq qəzeti.- 2003.- 27 aprel.

259. Skripniçenko, Z. Rusiya alimləri Zərifə Əliyeva haqqında /Zinaida Skripniçenko, Olqa Dobromislova // Şəfqət.- 2003.- 25 aprel.

260.Sultanova, A. Əbədi xatırlanmaq haqqı qazanan insan – Zərifə Əliyeva /Ağanisə Sultanova // Yeni Azərbaycan.- 2003.- 27 aprel.- S.1.

261.Sultanova, M. Zərifə xanım görkəmli alim, nəcib insan idi /Mehparə Sultanova // Etimad.- 2003.- 26-29 aprel.

262.Süleymanoğlu, M. Ömürlər uğrunda Zərifə ömrü /Məmməd Süleymanoğlu // Şəfqət.- 2003.- 25 aprel.

263.Süleymanoğlu, M. Zərifə əbədiyyəti /Məmməd Süleymanoğlu // Təbib.- 2003.- 26 aprel.

264.Təyyaroğlu, Q. Akademik Zərifə Əliyevanın anım günü keçirilmişdir /Q.Təyyaroğlu // Respublika.- 2003.- 29 aprel.

265. Ukraynada akademik Zərifə Əliyevanın adına park yaradılacaqdır // Azərbaycan.- 2003.- 4 fevral.- S.1.

266. Ukraynada Zərifə Əliyevanın abidəsinin ucalacağı yerdə xatirə daşının qoyulması mərasimi olub // İki sahil.- 2003.- 15 aprel.

267. Yeni poçt markası buraxılmışdır: [akademik Zərifə Əliyevanın 80 illiyi münasibətilə] // Azərbaycan.- 2003.- 29 aprel.- S.5.

268. Yubiley tədbirləri keçirilir /Lənkəran, Masallı // Respublika.- 2003.- 29 aprel.

269.Zərifə Əliyeva – 80: Işıqlı bir xatirə // Azərbaycan.- 2003.- 27 aprel.

270.Zərifə Əliyeva – 80 // Şəfəq.- 2003.- 25 aprel.

271.Zərifə xanım Əliyeva – 80 // Elm.- 2003.- 3 aprel.- Xüsusi buraxılış.

272.Zərifə xanım Əliyevanın 80 illik yubileyinə həsr olunmuş konfrans keçirilib /Mingəçevir şəhəri // Yeni Azərbaycan.- 2003.- 24 aprel; Respublika.- 2003.- 27 aprel.

273.Zərifə xanım Əliyevanın bərelyefinin açılışı olmuşdur: [Milli Elmlər Akademiyasının A.Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun qarşısında] // Azərbaycan.- 2003.- 29 aprel.- S.2.

2004

274.Əliyev, İ. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin nitqi: [Akademik Zərifə Əliyevanın Kiyevdə abidəsinin açılış mərasimində] /İlham Əliyev // Azərbaycan.- 2004.- 8 iyun.- S.2.

275.Əliyev, İ. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nitqi: Bərdə şəhərində akademik Zərifə Əliyeva adına orta məktəbin açılış mərasimi /İlham Əliyev // Respublika.- 2004.- 12 sentyabr.

276.Əliyev, İ. Məqsədimiz Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına, xalqın rifahının daim yüksəlməsinə nail olmaqdır: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nitqi: [Bərdə şəhərində Zərifə Əliyevanın adını daşıyan orta məktəbin açılış mərasimində] /İlham Əliyev // Dirçəliş-XXI əsr.- 2004.- № 78-79.-S.21-25.

***

277.Abbasov, V. Müsəlman dünyasında qadın liderliyi tarixindən: [akademik Zərifə Əliyeva haqqında da geniş məlumat verilmişdir] /Vaqif Abbasov // Liderlik fəlsəfəsi /V.Abbasov.- Bakı, 2004.- S.166-169.

278.Akademik Zərifə Əliyevanın abidəsinin açılış mərasimi: [İlham Əliyevin Ukraynaya səfəri zamanı Zərifə Əliyevanın adını daşıyan küçədə abidənin açılışı haqqında] // Azərbaycan.- 2004.- 5 iyun.- S.1.

279.Akademik Zərifə Əliyevanın abidəsinin açılış mərasimi: [Kiyev şəhərində] // Azərbaycan.- 2004.- 8 iyun.- S. 1.

280.Akademik Zərifə Əliyevanın şərəfli adı və xeyirxah işləri Ukraynanın hətta kiçik şəhərlərində də yaxşı məlumdur: [Kiyevin mərkəzi küçəsinə Zərifə Əliyevanın adı verilməsi haqqında] // Azərbaycan.- 2004.- 8 may.- S.8.

281.Analıq, zəriflik və ziyalılıq rəmzi: Zərifə xanım SSRİ Tibb EA-nın akademiki M.Averbax adına ali mükafatını almış ilk qadın alim idi // Xalq qəzeti.-2004.-29 aprel.-S.3.

282.Azərbaycan İrpeni: [Ukraynada çıxan “Kiyevskiye vedomosti” qəzetinin “Burada park-şəhər salınacaq. İrpenin kurort ad-sanı yenidən özünə qaytarılacaqdır” sərlövhəli məqalə haqqında] // Azərbaycan.- 2004.- 28 may.- S.3.

283.Bərdə şəhərində akademik Zərifə Əliyeva adına orta məktəbin açılış mərasimi // Respublika.- 2004.- 12, 16 sentyabr.

284.Görkəmli alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi yad edilmişdir:[Fəxri Xiyabanda] // Azərbaycan; Yeni Azərbaycan.- 2004.- 29 aprel.- S.2.

285.Haqqverdiyeva K. Əbədi məhəbbət nağılı: Akademik Zərifə Əliyeva – 81 /Kəbutət Haqqverdiyeva, Ağanisə Sultanova // Yeni Azərbaycan.- 2004.- 28 aprel.

286.Həsənzadə, N. Əbədiyyət: Zərifə Əliyevanın xatirəsinə: [şeir] /Nəriman Həsənzadə //Seçilmiş əsərləri.- Bakı, 2004.- S.146-148.

287.Xəlilzadə, F. “...Əski həsrət olmaydı”: Alim, Pedaqoq, İnsan... /Flora Xəlilzadə // Azərbaycan.- 2004.- 28 aprel.- S.4.

288.İsmayılqızı, X. Əməldə yaşanan müqəddəslik: Akademik Zərifə Əliyeva – 81 /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2004.- 23 aprel.

289.İsmayılova, V. Əsl azərbaycanlı qadın /V.İsmayılova // Azərbaycan.- 2004.- 29 aprel.- S.4.

290.Kərimov, K. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiyamız /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2004.- 15 aprel.- S.4.

291.Kərimov, K. Bir ömrün tarixçəsi: [Nəfis tərtibatla çapdan çıxmış “Zərifə xanım Əliyeva” kitabı haqqında] /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2004.- 5 dekabr.- S.2.

292.Kərimov, K. Şirin bir xatirətək qalacaqdır dünyada... /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2004.- 28 aprel.- S.5.

293.Nesterov, A. Anılan dost /A.Nesterov, A.Brovkina // Azərbaycan.- 2004.- 28 aprel.- S.4.

294.Seyidov, M. Zərifə Əliyeva / Mirkazım Seyidov // Haqqın sədası Ana... /M.Seyidov- Bakı, 2004.- S.88-105.

295.Şərif, A. Göylərə ucalan ömür: Akademik Zərifə Əliyeva /Azad Şərif // 525-ci qəzet.- 2004.- 28 aprel.

296.Sultanova, P. Əbədi xatılanmaq haqqı: Akademik Zərifə Əliyeva – 81 /P.Sultanova // İki sahil.- 2004.- 29 aprel.

2005

297.Əliyev, H. Zərifə xanım mənə xoşbəxtlik bəxş etmişdir: [ümummillî lider Heydər Əliyevin həyat yoldaşı Zərifə Əliyeva haqqında xatirələri] /Heydər Əliyev // Azərbaycan.- 2005.- 13 dekabr.- S.7.

***

298.Abdullayev, V. İnsanlara nur bəxş edən ləyaqət mücəssəməsi /V.Abdullayev // Azərbaycan.- 2005.- 27 aprel.- S.5.

299.Akademik Zərifə Əliyeva adına körpələr evi-uşaq

bağçası istifadəyə verilmişdir: [Yardımlı qəsəbəsində] // Azərbaycan.- 2005.- 11 sentyabr.- S. 3.

300.Akademik Zərifə Əliyeva adına məktəb görkəmini dəyişmişdir: [Naxçıvanın Kəngərli rayonunun Şahtaxtı kəndində] // Azərbaycan.- 2005.- 27 dekabr.- S.7.

301.Azərbaycan-Ukrayna dostluğu sarsılmazdır: Zərifə Əliyeva adına park abadlaşır // Respublika.- 2005.- 16 sentyabr.

302.“Bakı Kondisioneri” ASC-də akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir // Xalq qəzeti.- 2005.- 29 aprel.

303.Balakəndə görkəmli alim Zərifə Əliyevanın adı əbədiləşdirilmişdir: [Balakən şəhərinin 1 May küçəsinə akademik Zərifə Əliyevanın adı veriməsi haqqında] // Azərbaycan.- 2005.- 16 dekabr.- S.8.

304.Bərəkət, Ə. Akademik Zərifə Əliyeva – gözlərə nur bəxş edən təbib /Əbülfəz Bərəkət // Şərqi qapısı Naxçıvan diyarı /Ə.Bərəkət.- Bakı, 2006.- S.95-108.

305.Cavadzadə, M. Mənəvi ucalığın zirvəsində dayanan alim /Mirməmməd Cavadzadə // Azərbaycan.- 2005.- 28 aprel.- S.5.

306.Cəfərli, R. Tallində akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan universitet yaradılıb: [Şərqi Xalqları Mədəniyyəti Universiteti] /R.Cəfərli // Azərbaycan.- 2005.- 19 yanvar.- S.2.

307.Əliyeva, R. Fəxarət və ziyalılıq rəmzi sayılan qadınlığımız: AMEA-nın qadın alimləri: Zərifə Əliyeva /R.Əliyev // Azərbaycan.- 2005.- 8 mart.

308.Əmiraslanov, Ə. Bəşəriyyət üçün dəyərli şəxsiyyət /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2005.- 28 aprel.

309.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ehtiramla anıldı: [Fəxri Xiyabanda] // Azərbaycan.- 2005.- 29 aprel.- S.2.

310.Kərimov, K. Zəriflik və böyük qüdrət sahibi /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2005.- 28 aprel.

311.Qafar, T. Zərif xatirələr...: Akademik Zərifə Əliyeva – 82 /T.Qafar // İki sahil.- 2005.- 28 aprel.

312.Rüstəmli, N. Zəriflik və böyük qüdrət sahibi : (Professor Kərəm Kərimovun Zərifə xanım haqqında xatirələri) /Nərgiz Rəhimli // Respublika.- 2005.- 28 aprel.- S.5.

313.Sultanova, A. Əbədi sevginin müqəddəs ünvanı: Bu gün xalqımızın ləyaqətli qızı, dünya şöhrətli oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyevanın doğum günüdür /A.Sultanova // Azərbaycan.- 2005.- 28 aprel.- S.3.

314.Sultanova, P. Sadəliyin fəvqündə dayanan insan: Akademik Zərifə xanım Əliyeva /P.Sultanova // İki sahil.- 2005.- 27 aprel.

315.Tallində akademik Zərifə Əliyevaya abidə ucaldılacaq // Azərbaycan.- 2005.- 2 avqust.- S.4.

316.Tallində akademik Zərifə Əliyeva adına Şərq Mədəniyyəti Xalq Universiteti yaradılmışdır // Azərbaycan.- 2005.- 14 yanvar.- S.1.

317.Trutnyova, K.V. İstedadlı alim, pedaqoq, böyük insan: Zərifə Əliyeva – 82 /K.V.Trutnyova // Xalq qəzeti.- 2005.- 29 aprel.

318.Yaqub, Z. Zərifə sevgisi, Heydər sevinci [şeyr] /Zəlim-xan Yaqub // Yeni Azərbaycan.- 2005.- 28 aprel.

319.Yaqubov, Y. Türkdilli xalqların mədəniyyətini dünyaya tanıdacaq universitet: Bu ali məktəb Zərifə Əliyevanın adını daşıyır: [Tallində Şərq Xalqları Mədəniyyəti Universiteti haqqında] /Y.Yaqubov // Azərbaycan.- 2005.- 6 fevral.- S.4.

2006

320.Abdullayev, V. İnsanlara nur bəxş edən ləyaqət mücəssəməsi /V.Abdullayev // Xalq qəzeti.- 2006.- 26 aprel.- S.3 .

321.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın adını daşıyan gəmi dünya okeanlarında üzəcəkdir // Azərbaycan.- 2006.- 22 sentyabr.- S.4.

322.Alim ömrü // Azərbaycan.- 2006.- 28 aprel.

323.Cabbarov, S. Fəhlələr onu minnətdar duyğularla yad edirlər: [Bakı Məişət Kondisionerləri zavodunda Zərifə Əliyeva-

nın vaxtilə çalışdığı, fəhlələri müayinə və müalicə etdiyi laboratoriyada yaradılan muzey haqqında] /S.Cabbarov // Azərbaycan.- 2006.- 28 aprel.- S.4.

324.Dobromislov, A.N. Azərbaycanın gözəl qızı: Akademik Zərifə Əliyeva – 83 /A.N.Dobromislov // Xalq qəzeti.- 2006.- 28 aprel.

325.Esmira, F. Əbədiyaşar sənət əsəri: portret-xalça: Akademik Zərifə Əliyeva – 83 /Esmira Fuad // Respublika.- 2006.- 28 aprel.

326.Əbədi ehtirama layiq şəxsiyyət: akademik Z.Əliyeva haqqında xatirələr // Xalq qəzeti.- 2006.- 28 aprel; Azərbaycan.- 2006.- 29 aprel.

327.Əbədi məhəbbət nağılı: Bu gün Zərifə xanım Əliyevanın doğum günüdür // Yeni Azərbaycan.- 2006.- 28 aprel.

328.Ələmşahov, B. Analarımızın anası: [Akademik Zərifə Əliyevanın qısa tərcümeyi-halı] /Bəxşeyiş Ələmşahov //Türk dünyasında parlayan ulduz /B.Ələmşahov, N.Allahverdiyev, N.Bəxşeyiş oğlu.- Bakı, 2006.- S.33.

329.Gəncəli, S. Heydər babanın ülvi arzuları ruhunda /Sabir Gəncəli // Nəsillər, ailələr, talelər: (Ensklopedik toplu) /S.Gəncəli.- Bakı, 2006.- Kitab I.- S.10-14.

330.Görkəmli alimin, xeyrixah insanın xatirəsinə dərin ehtiram: [Dövlət Dəmir Yolu İdarəsi və Binaqədi Rayon İcra hakimiyyətinin birgə keçirdiyi tədbir haqqında] // Azərbaycan.- 2006.-29 aprel.-S.5.

331.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ehtiramla anılmışdır: [Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsində keçirilən tədbir haqqında] // Azərbaycan; Xalq qəzeti.- 2006.- 29 aprel.-S.5.

332.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ehtiramla anılmışdır: [Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasında keçirilən “dəyirmi masa” haqqında] // Azərbaycan.- 2006.- 29 aprel.- S.5.

333.Hüseynova, H. Sönməyən ömür şamı /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2006.- 21 aprel.- S.4.

334.İnsitut müstəqillik illərində: [Azərbaycan Elmi Tədqiqat Göz xəstəlikləri İnstitutuna Zərifə Əliyevanın adının verilməsindən də bəhs olunur] // Akademik Z.Ə.Əliyeva ad. Azərbaycan Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutu – 60.- Bakı, 2006.- S.21.

335.Kəbutər. Əbədi məhəbbət nağılı: Bu gün Zərifə xanım Əliyevanın doğum günüdür /Kəbutər // Yeni Azərbaycan.- 2006.- 27, 28 aprel.- S.3.

336.Qafar, T. Solmayan ömür: Zərifə Əliyeva – 83 /T.Qafar // İki sahil.- 2006.- 29 aprel.- S.3.

337.Qasimov, E. Gözlərə nur, ömürlərə sevinc paylayan insan /E.Qasimov // Respublika.- 2006.- 28 aprel.- S.5.

338.Quliyev, L. Müasir tələblərə cavab verən məktəb: [Bərdə şəhərində akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan orta məktəb haqqında] /Lazım Quliyev // Azərbaycan.- 2006.- 12 sentyabr.- S.6.

339.Muradov, M. Görkəmli oftalmoloqun xatirəsi anıldı: akademik Zərifə Əliyeva – 83 /M.Muradov // Respublika.- 2006.- 30 aprel.

340.Skripniçenko, Z. Alim ömrü /Z.Skripniçenko // Azərbaycan.- 2006.- 28 aprel.- S.4.

341.Tanınmış ictimai-siyasi xadimlər Zərifə xanım Əliyeva haqqında //Türk dünyasında parlayan ulduz /B.Ələmşahov, N.Allahverdiyev, N.Bəxşeyiş oğlu.- Bakı, 2006.-S.34-37.

342.Telman, Q. Solmayan ömür: akademik Zərifə Əliyeva – 83 /Q.Telman // İki sahil.- 2006.- 29 aprel.-S.3.

343.Vətənpərvər, xeyirxah insan, mehriban və qayğıkeş ana: [Azərbaycan Tibb Universitetində keçirilən elmi-praktik konfrans haqqında] //Azərbaycan.- 2006.- 29 aprel.- S.5.

344.Zərifə Əziz qızı Əliyeva // Konsilium.- 2006.- № 3.- S.31.

345.Zərifə Əziz qızı Əliyeva: Həyat və yaradıcılığı haqqında // Akademik Z.Ə.Əliyeva adına Azərbaycan Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutu – 60.- Bakı, 2006.- S.41-44.

2007

346. Əliyev, H. Zərifə xanım həyatımı xoşbəxt edib, 28 aprel 1995-ci il /Heydər Əliyev // Azərbaycan.- 2007.- 28 aprel.-S.5.

347.Zərifə Əliyeva parkı qəbələlilərin ən sevimli istirahət guşəsidir: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Qəbələ rayonu-na səfəri // Azərbaycan.- 2007.- 3 mart.- S.3.

***

348.Akademik Zərifə Əliyeva – 84: Elmi konfrans. Naxçıvan Dövlət Universiteti // Respublika.- 2007.- 2 may.

349.Akademik Zərifə Əliyevanın yubileyi // Konsilium.- 2007.- № 4.- S.3-4.

350.Ankaradakı yeni parka akademik Zərifə Əliyevanın adı verilmişdir // Xalq qəzeti.- 2007.- 23 may.

351.Bəşirqızı, Z. Görkəmli oftalmoloqun xatirəsi yad edilmişdir: (Mingəçevirdə akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 84-cü ildönümü münasibətilə) /Z.Bəşirqızı // Xalq qəzeti.- 2007.- 1 may.- S.5.

352.Cəfərov, İ. Akademik Zərifə Əliyeva adına məktəb istifadəyə verildi: Xaçmaz şəhərində /İ.Cəfərov // Respublika.- 2007.- 21 sentyabr.

353.Əbədi sevginin müqəddəs ünvanı: bu gün dünya şöhrətli oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyevanın doğum günüdür // Yeni Azərbaycan.- 2007.- 28 aprel.

354.Əhmədov, H. Böyük bir nəslin mənəvi dayağı /H.Əhmədov // Təhsil və zaman.- 2007.- 26 aprel.- S.1.

355.Əhmədov, Q. Xaçmazda yeni ünvanlar: Onlardan biri də akademik Zərifə Əliyeva adına orta məktəbdir /Qalib Əhmədov // Azərbaycan.- 2007.- 26 oktyabr.- S.7.

356.Əliyeva Zərifə Əziz qızı // Fəxri Xiyaban /Heydər Əliyev Fondu.- Bakı, 2007.- S.65.

357.Əliyeva Zərifə Əziz qızı: Böyük həkim və elm xadimi // Cərrahiyyə.- 2007.- № 2.- S.2-6.

358.Əliyeva, A. Onun əziz xatirəsi unudulmazdır /A.Əliyeva // Respublika.- 2007.- 28 aprel.

359.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi daim qəlbimizdədir: [“Bakı Kondisioneri” Açıq Səhimdar Cəmiyyətində keçirilən tədbir haqqında] //Azərbaycan.- 2007.-28 aprel.-S.5.

360.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ehtiramla anılmışdır // Azərbaycan.- 2007.- 28 aprel.

361.Görkəmli oftalmoloq alimin xatirəsini anma mərasimi keçirilmişdir: Akademik Zərifə Əliyeva – 84 // Azərbaycan.- 2007.- 11 aprel; Respublika.- 2007.- 29 aprel.

362.Görkəmli oftalmoloq alimin xatirəsini anma mərasimi keçirilmişdir: [Gəncə Dövlət Flarmoniyasında Qadın İnkişaf Mərkəzinin dəstəyi ilə akademik Zərifə Əliyevanın vəfatının 23 illiyi ilə əlaqədar keçirilən mərasim haqqında] // Azərbaycan.- 2007.- 11 aprel.- S.3.

363.Həbibbəyli, İ. Elmin işığı /İsa Həbibbəyli // Ədəbi-tarixi yaddaş və müasirlik /İ.Həbibbəyli.- Bakı, 2007.- S.564-566.

364.Hər könüldə yerin var! Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 84-cü ildönümünə həsr edilmiş konfrans keçirilib (28 aprel, ATU) // Tibb qəzeti.- 2007.- 30 aprel.

365.Hüseyn, N. O, sönməz nur idi /N.Hüseyn // Respublika.- 2007.- 9 yanvar.- S.5.

366.Hüseynova, H. Şərəfli ömür yaşadı: akademik Zərifə Əliyeva – 84 /Hicran Hüseynova // Azərbaycan.- 2007.- 28 aprel.- S.5.

367.Hüseynova, T. Ömürlərə sevinc, gözlərə nur paylayan insan /T.Hüseynova // Respublika.- 2007.- 29 aprel.

368.İsmayılqızı, X. Nurlu əməl sahibi: görkəmli oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyeva – 84 /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2007.- 1 may.

369.Qasımov, E. Akademik Zərifə Əziz qızı Əliyeva:

(anadan olmasının 85 illiyi qarşısında) /E.Qasimov // Azərbaycan tibb jurnalı.- 2007.- № 1.- S.172.

370.Qurbanova, M. Nurlu siması əbədi xatırlanan nəcib insan: (Həkim oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyeva haqqında) /M.Qurbanova // Xalq qəzeti.- 2007.- 28 aprel.- S.7.

371.Mehdiyev, R. İki qüdrətin bir salnaməsi: Gözəl insan, böyük alim, qayğıkeş ana, akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsi /R.Mehdiyev // İki sahil.- 2007.- 25 aprel.

372.Mehriban, S. Həyat və nur çırağı /S.Mehriban // Yeni Azərbaycan.- 2007.- 24 aprel.

373.Nur və həyat rəmzi – akademik Zərifə xanım Əliyeva :[Dövlət Sərhəd Xidmət əməkdaşlarının Fəxri Xiyabanda Z.Əliyevanın xatirəsini yad etmələri haqqında]// Xalq qəzeti.- 2007.- 28 aprel.-S.5.

374.Ömürlərə sevinc, gözlərə nur paylayan insan: akademik Zərifə Əliyeva – 84: [görkəmli şəxslər Zərifə Əliyeva haqqında] /Heydər Əliyev, A.Dobromislov, V.Şmelyova, N.Şuipina, Nazim Əfəndiyev, Zəhra Quliyeva, N.Puçkovskaya, T.Hüseynova, N.Rüstəmli // Respublika.- 2007.- 29 aprel.-S.5.

375.Sultan, M. Həyat və nur çırağı: Akademik Zərifə Əliyeva – 84 // Yeni Azərbaycan.- 2007.- 24 aprel.

376.Şmelyeva, V. Ana itirmişik ana yaşında: [müəllifin akademik Zərifə Əliyeva haqqında xatirələri] /V.Şmelyeva // Azərbaycan.- 2007.- 15 aprel.- S.3.

377.Vanşteyn, B.İ. Yanaşı yollar və yaxud portret cizgiləri: Akademik Zərifə Əliyeva – 84 /B.İ.Vanşteyn // Xalq qəzeti.- 2007.- 28 aprel.- S.7.

378.Vətənpərvər, xeyirxah insan, mehriban və qayğıkeş ana // Xalq qəzeti.- 2007.- 29 aprel.

379.Yəhyayev, T. Azərbaycanı xoşbəxtliyə aparən yol: [Akademik Zərifə Əliyeva haqqında] /T.Yəhyayev //Bir taledə iki ömür /T.Yəhyayev.- Bakı, 2007.- S.83-86.

380.Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş xatirə gecəsi: [Gəncə

Dram Teatrında keçirilən xatirə gecəsi haqqında] // İki sahil.- 2007.- 26 aprel.-S.2.

381.Zərifə Əziz qızı Əliyeva // Konsilium.- 2007.- № 3.- S.3.

2008

Zərifə Əliyeva – 85

382.Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan parkda görülmüş abadlıq və yenidənqurma işləri ilə tanış olmuşdur // Azərbaycan, Xalq qəzeti.- 2008.- 26 aprel.- S.1.

383.Ümummilli lider Heydər Əliyevin və akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirə lövhəsinin açılışı olmuşdur: [Bakının Zərifə Əliyeva küçəsində] //Azərbaycan.- 2008.- 11 may.-S.1.

***

384.“Akademik Zərifə Əliyeva” gəmi bərəsi istifadəyə verilmişdir: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin mərasimində iştirakı // Respublika.- 2008.- 9 yanvar.

385.“Azərbaycan tibb jurnalı”nın xüsusi buraxılışı işıq üzü görmüşdür: Akademik Zərifə Əliyeva – 85 // Respublika; Xalq qəzeti; İki sahil.- 2008.- 30 aprel.

386.“Azərbaycanın alim qadınları”: Akademik Zərifə Əliyeva – 85: Konfrans-sərgi // AMEA MEK. Elmi əsərlər.- 2008.- № 9.- S.160-161.

387.Abdullayeva, Z. Üvlilik, gözəllik, sədaqət rəmzi /Z.Abdullayeva // Respublika.- 2008.- 27 aprel.- S.7.

388.Ağayev, T. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın görmənin fiziologiyası və patologiyası sahəsində xidmətləri /T.Ağayev // Elm.- 2008.- 24 aprel.

389.Axundova, E. 1985: [aprelin 15-də Zərifə Əliyeva vəfat etmişdir] /Elmira Axundova // Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və Zaman. Həyat fəaliyyətinin xronikası /Elmira Axundova.- Bakı, 2008.- Hissə IV: 1969-1989.- S.278-279.

390.Axundova, E. O. əsl Azərbaycan xanımı idi /Elmira Axundova // Respublika.- 2008.- 27 aprel.- S.5.

391.Akademik Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyinə həsr olunmuş sərgi: Tbilisi // İki sahil.- 2008.- 25 aprel; Azərbaycan.- 2008.- 27 aprel.

392.Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 85 illik yubileyi ilə bağlı silsilə tədbirlər keçiriləcək // Yeni Azərbaycan.- 2008.- 8 aprel.

393.Apreldə Bakıda görkəmli oftalmoloq, akademik Zərifə Əliyevanın yubileyinə həsr edilmiş konfrans keçiriləcək // Respublika.- 2008.- 30 yanvar.

394.Aslan, Q. Ukraynada Zərifə xanım Əliyeva ilə bağlı anım mərasimi keçirilmişdir /Qədir Aslan // Respublika.- 2008.- 30 aprel.

395. Bakıda görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyinə həsr olunmuş “Oftalmologiyanın aktual problemləri” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilir // Azərbaycan; Xalq qəzeti; Respublika.- 2008.- 29 aprel.- S.8.

396.Bakının Yasamal rayonunda görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan məktəbin açılışı // Respublika.- 2008.- 29 aprel.

397.Bayramov, V. Tallin şəhərində akademik Zərifə xanım Əliyevanın büstü açılmışdır /V.Bayramov // Xalq qəzeti.- 2008.- 29 aprel.- S.5.

398.Cavadzadə, M. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın ömür yolu /Mirməmməd Cavadzadə // Azərbaycan tibb jurnalı.- 2008.- № 2.-S.7-10.

399.Cavadzadə, M. Qəlblərdə yaşayan insan /Mirməmməd Cavadzadə // Respublika.- 2008.- 27 aprel.- S.5.

400.Daşsalahlı, R. Akademik Zərifə Əliyeva oftalmologiyada analoqu olmayan tədqiqatlara imza atıb /R.Daşsalahlı // Yeni Azərbaycan.- 2008.- 26 aprel.

401.Estoniya paytaxtındakı uşaq bağçalarından birinə

görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın adı verilmişdir // Azərbaycan.- 2008.- 29 aprel.- S. 8.

402.Əhmədov, Q. Akademik Zərifə Əliyevanın yubileyi adını daşdığı məktəbdə geniş qeyd olunur: [Xaçmaz şəhərində Zərifə Əliyeva adına 8 saylı orta məktəbdə keçirilən yubiley haqqında] /Q.Əhmədov // Azərbaycan.- 2008.- 25 aprel.- S.5.

403.Əliyev, İ. Tbilisidə akademik Zərifə xanım Əliyevanın yubileyi ilə bağlı sərgi açılmışdır /İslam Əliyev // Azərbaycan.- 2008.- 27 aprel.- S. 4.

404.Əmiraslanov, Ə. Azərbaycan Tibb Universitetinin dünya şöhrətli məzunu /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2008.- 15 aprel.-S.6.

405.Fərhadqızı, P. “Onun adı Azərbaycan tarixinə böyük hərflərlə yazılıb”: Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş marka, disk və saytın təqdimatı keçirilib /P.Fərhadqızı // 525-ci qəzet.- 2008.- 29 aprel.

406.Gəncəli, S. Zərifə xanım Əliyeva (1923-1985) /Sabir Gəncəli // 777 sual...: Düşündürücü, əyləncəli ensiklopedik toplu /S.Gəncəli.- Bakı, 2008.- S.212.

407.Görkəmli alim, sədaqətli ömür yoldaşı, qayğıkeş ana: [Heydər Əliyev Fondu ilə Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyinin birgə layihəsi çərçivəsində akademik Zərifə xanım Əliyevanın 85 illiyi ilə əlaqədar hazırlanmış multimedia diskinin, www.zarifa-aliyeva.az saytının və poçt markasının təqdimat mərasimi haqqında] // Azərbaycan; Xalq qəzeti; Respublika.- 2008.- 27 aprel.- S.4.

408.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyinə həsr olunmuş xatirə gecəsi: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak etmişdir // Azərbaycan; Xalq qəzeti; Respublika.- 2008.- 29 aprel.- S.1.

409.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirə günü // Azərbaycan.- 2008.- 16 aprel.- S.5.

410.Görkəmli oftalmoloqun xidmətləri unudulmazdır:

[akademikin 85 illik yubileyi ilə əlaqədar Şamaxı rayonunda keçirilən tədbir haqqında] // İki sahil.- 2008.- 30 aprel.

411.Hacızadə, A. Moskvada görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyi qeyd edilmişdir: [Moskvada, Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunda] /Asya Hacızadə // Azərbaycan.- 2008.- 30 aprel.- S.3; Respublika, Xalq qəzeti.- 2008.- 30 aprel; Yeni Azərbaycan.- 2008.- 1 may.

412.Həsənov, Ə. Lənkəranda görkəmli oftalmoloq alimin yubileyinə həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir /Ə.Həsənov // Respublika.- 2008.- 30 aprel.

413.Həsənova, M. Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixində görkəmli qadınlar: Akademik Zərifə Əziz qızı Əliyeva /Mələhət Həsənova // Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixində görkəmli qadınlar /M.Həsənova.- Bakı, 2008.- S.151-160; 525-ci qəzet.- 2008.- 15 aprel.

414.Həsənova, M. Fədakarlıq və xeyirxahlıq rəmzi: Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyeva xalqımızın qəlbində əbədi olaraq yaşayacaq /Mələhət Həsənova // Xalq qəzeti.- 2008.- 15 aprel.- S.5.

415.Həsənova, M. Zərifə xanım Əliyeva /Mələhət Həsənova // Azərbaycanın milli dövlətçilik tarixində görkəmli qadınlar /M.Həsənova.- Bakı, 2008.- S.151-163.

416.Hüseynova, H. Günəş tək nur saçardı... /Hicran Hüseynova // Azərbaycan.-2008.- 27 aprel.

417.Hüseynova, H. Günəş tək nur saçardı...: Zərifə Əliyeva-85 /H.Hüseynova // Azərbaycan.- 2008.- 27 aprel.- S.4.

418.Xeyirxahlıq Zərifə xanımın həyat tərzidi // TV plyus.- 2008.- S.14-17.

419.İnsanlara nur paylayan nurlu insan: ["Bakı kondisioneri" ASC-də akademik Zərifə xanım Əliyevanın 85 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında] // Azərbaycan.- 2008.- 29 aprel.- S. 8.

420.İsmayılqızı, X. Həyat onun üçün bir möcüzə idi

/Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2008.- 26 aprel.

421.İşıqlı amallar carçısı: görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyeva // Yeni Azərbaycan.- 2008.- 16 aprel.

422.Kərimov, K. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiyamız /Kərəm Kərimov // Şəfqət.- 2003.- № 8-9.

423.Kərimov, K. Unudulmaz şəxsiyyət /Kərəm Kərimov //Paritet.- 2008.- 19-21 aprel.- S.10.

424.Kərimov, M. Görkəmli oftalmoloq, gözəl insan və işıqlı şəxsiyyət /M.Kərimov // Elm.- 2008.- 24 aprel.

425.Kərimov, M. Oftalmoloq alim Zərifə Əziz qızı Əliyeva /M.Kərimov // Azərbaycan və azərbaycanlılar.- 2008.- № 5-8.- S.3-8.

426.Kürdəmirdə görkəmli alim, nəcib insan Zərifə Əliyevanın 85 illiyi qeyd olunmuşdur // Respublika.- 2008.- 1 may.

427.Qasımov, E. Gözəl insan, həkim, alim /E.Qasımov //Azərbaycan tibb jurnalı.- 2008.- № 2.- S.11-15.

428.Qəbələ şəhərindəki akademik Zərifə Əliyeva adına parkda görkəmli oftalmoloq alimin büstü açılmışdır // Azərbaycan.- 2008.- 3 oktyabr.- S.1.

429.Qəlbinur, P. Vətən sevgisi: Unudulmaz müəllimim: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə /Paşa Qəlbinur //525-ci qəzet.- 2008.- 26 aprel.

430.Qismətoğlu F. Tallində akademik Zərifə xanım Əliyevanın büstü açılıb /F.Qismətoğlu // Ədalət.- 2008.- 30 aprel.-S.8.

431.Qurbanqızı, Z. “Oğullar anası” – yeni sənət əsəri: [xalçaçı rəssam Hacı Baladayı Hüseynovun Zərifə Əliyevaya həsr etdiyi portret xalçanın Heydər Əliyev Fonduna təqdim etməsi haqqında] /Zümrüd Qurbanqızı // Respublika.- 2008.- 30 aprel.- S.8.

432.Mehparə. Ləyaqət mücəmməsi /Mehparə //Mədəniyyət.- 2008.- 26 aprel.

433.Mikayılı, B. Böyük insanın böyük dostu /Böyükağa Mikayılı // Təhsil və Zaman.- 2008.- 11 may.- S.3.

434.Moskvada görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyi qeyd edilib // Yeni Azərbaycan.- 2008.- 1 may.

435.Seyidov, H. Alimlər dünyanın çırağı, axirətin nurudurlar /H.Seyidov // Azad Azərbaycan.- 2008.- 30 aprel.

436.Seyidov, M. Görkəmli alim, parlaq şəxsiyyət /M.Seyidov // Zamanı qabaqlayan dahi /M.Seyidov.- Bakı, 2008.- S.206-217.

437.Səfərov, İ. “Zərifə Əliyeva – 85” elektron nəşrinin təqdimat mərasimi: [AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasında görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 85 illik yubileyinə həsr olunmuş “Azərbaycanın alim qadınları” adlı tədbirin keçirilməsi haqqında] /İsmət Səfərov //Respublika.- 2008.- 26 aprel.- S.11.

438.SSRİ-də ilk Azərbaycan qadın alim //Milli Birlik.- 2008.- 30 aprel.

439.Şirəliyev, O. Akademik Z.Ə.Əliyevanın Azərbaycanda tibb elminin və səhiyyənin inkişafında rolu / Oqtay Şirəliyev // Azərbaycan tibb jurnalı.- 2008.- № 2.- S.3-6.

440.Şirəliyev, O. Gözlərə nur verən nurlu şəxsiyyət / Oqtay Şirəliyev // Təbib.- 2008.- 30 aprel.

441.Şulpina, N. Amalı, niyyəti saf olan insan /N.B.Şulpina // Xalq qəzeti.- 2008.- 27 aprel.- S.3.

442.Tanrıverdiyev, Y. Görkəmli oftalmoloqun xatirəsinə /Y.Tanrıverdiyev // Respublika.- 2008.- 3 may.

443.Ülvilik, gözəllik və sədaqət rəmzi olan Azərbaycan qadını // Azərbaycan.- 2008.- 27 aprel.- S.4.

444.Ümummilli lider Heydər Əliyevin və akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirə lövhəsinin açılışı olmuşdur: [Bakının Zərifə Əliyeva küçəsində] // Azərbaycan.- 2008.- 11 may.- S.1.

445.Yaqub, Z. Zərifə sevgisi, Heydər sevinci [şeir] // /Zəlimxan Yaqub //Əbədiyyət dastanı: (poemalar) /Z.Yaqub.- Bakı, 2008.- S.41-44.

446.Zeynalov, L. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın ən böyük mükafatı xalqının sevgisidir: Gədəbəydə alimin 85 illiyi qeyd olundu /L.Zeynalov //Respublika.- 2008.- 29 aprel; İki Sahil.- 2008.- 28 aprel.

447.Zərifə Əliyevanın 85 illik yubileyi qeyd olundu: Azərbaycan Tibb Universitetində beynəlxalq konfrans keçirildi // Tibb qəzeti.- 2008.- 30 aprel.- S.3.

2009

448.Əliyev, İ. Akademik Zərifə Əliyeva adına Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun yeni binasının açılışı olmuşdur Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışı /İlham Əliyev // Azərbaycan.- 2009.- 23 may.- S.1-2.

***

449.Akademik Zərifə Əliyeva adına Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun adının dəyişdirilməsi barədə: Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərarı, 4 avqust 2009-cu il: [“Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi” adlandırılmışdır] // Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik toplusu.- 2009.- № 8.- Maddə 668.

***

450.Abdullayeva, N. “Ölkədə elə bir region yoxdur ki, orada yeni tibb müəssisəsi tikilməsin, yaxud əsaslı təmir olunmasın”: [Zərifə Əliyevanın səhiyyə sahəsində əvəzsiz xidmətləri haqqında] /Nigar Abdullayeva // Palitra.- 2009.- 29 aprel.-S.4.

451.Adılqızı, N. Mənalı ömür yolu: [tibb elmləri doktoru, professor Kərəm Kərimovun “Akademik Zərifə xanım Əliyeva və milli oftalmologiyamız” kitabının çapdan çıxması haqqında] /Nərgiz Adılqızı // Respublika.- 2009.- 12 iyun.- S.5.

452.Afaq. Zərifə Əliyevanın ildönümü qeyd edildi: Akademikin adını daşıyan məktəbdə “Zərifə Əliyeva – ana, qadın və alim” mövzusunda təqdimat olub /Afaq //Üç nöqtə.- 2009.- 29 aprel.- S.8.

453.Axundova, E. 7 №-li dövlət bağ evinin hasarları arxasında /Elmira Axundova // Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və Zaman.

Həyat fəaliyyətinin xronikası /Elmira Axundova.- Bakı, 2009.- Hissə III: 1982-1990.- S.315-322.

454.Akademik Zərifə Əliyeva – 86 // Tibb qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.4.

455.Akademik Zərifə Əliyeva adına park ismayılıqların sevimli istirahət məkanlarından biridir: Prezident İlham Əliyevin İsmayilli rayonuna səfəri çərçivəsində // Azərbaycan.- 2009.- 30 oktyabr.- S. 2.

456.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr edilmiş müsabiqənin qalibləri mükafatlandırıldı: [Azərbaycan Tibb Universitetində oftalmologiya ixtisası üzrə təhsil alan yuxarı kurs tələbələrinin iştirakı ilə keçirilən müsabiqənin yekunları haqqında] // Azərbaycan.- 2009.- 28 aprel.- S.1.

457.Babayeva, V. Görkəmli oftalmoloq anıldı: Akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan orta məktəbdə yeniliklər tətbiq olunur /Vəfa Babayeva // Mərkəz.- 2009.- 29 aprel.- S. 2.

458.Bayramlı, E. Prezident İlham Əliyev sağlam cəmiyyət uğrunda çalışır. Zərifə Əliyeva adına Elmi Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun yeni binasının açılışı ölkənin səhiyyə sisteminin inkişafını göstərir /Elçin Bayramlı // Səs.-2009.- 23 may.- S.2.

459.Böyük alim, qayğıkeş ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı...: Bu gün Azərbaycan Respublikasının Əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, akademik Zərifə Əziz qızı Əliyevanın doğum günüdür // Yeni Azərbaycan.- 2009.- 28 aprel.- S.6.

460.Elmin və mənəviyyatın zirvəsində: Zərifə Əliyeva – 86 // Azərbaycan.- 2009.- 28 aprel.

461.Ələkbərli, Ə. Zaqatalada akademik Zərifə Əliyevanın doğum günü qeyd edilib /Ə.Ələkbərli // Azad Azərbaycan.- 2009.- 25 aprel.- S.5.

462.Əliyeva, Y. Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi qəlblərdə əbədi yaşayacaq: [YAP Xətai rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş tədbir] /Y.Əliyeva // İki sahil.- 2009.- 29 aprel.- S.4.

463.Əliyeva, Y. Unudulmaz alim, mehriban ana, qayğıkeş insan: Zərifə xanım Əliyevanın işıqlı xatirəsi heş zaman unudulmayacaq /Y.Əliyeva // Səs.- 2009.- 16 aprel.- S.4.

464.Əmiraslanov, Ə. Elmin və mənəviyyatın zirvəsində /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2009.- 28 aprel.- S.4.

465.Fazılqızı, Ü. Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildönümü ilə əlaqədar konfrans keçirildi: [Ə.Əliyev ad. Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş konfrans] /Ü.Fazılqızı // Tibb qəzeti.- 2009.-13 may.- S.7.

466.Fərzəliyeva, Ü. Akademik Zərifə Əliyeva – 86 /Ü.Fərzəliyeva // Tibb qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.4.

467.Görkəmli alim, akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsi əbədi yaşayacaq: tədbirlər // Respublika; Yeni Azərbaycan, İki sahil.- 2009.- 28, 29 aprel.

468.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın parlaq xatirəsi qəlblərdə əbədi yaşayır // Respublika; İki sahil; Yeni Azərbaycan.- 2009.- 15 aprel; Ziya.- 2009.- № 24; P.S.Elm, təhsil və həyat.- 2009.- 17 aprel.- S.1.

469.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi silsilə tədbirlərlə anılmışdır // Azərbaycan.- 2009.- 16 aprel.- S. 2; Yeni Azərbaycan.- 2009.- 16 aprel.- S.3.

470.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın unudulmaz xatirəsinə ehtiram // Yeni Azərbaycan; İki sahil.- 2009.- 29 aprel.- S.4.

471.Görkəmli oftalmoloqa həsr olunur: [Zaqatala rayonunda tədbirlərin keçirilməsi haqqında] // Xalq qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.3.

472.Gözlərə nur verən insan: Zərifə Əliyeva – 86 // Azərbaycan.- 2009.- 15 aprel.

473.Hüseynova, H. Alim, Vətəndaş, İnsan /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2009.- 28 aprel.- S.3.

474.Hüseynova, Ş. Nəsillərə nümunə olan ömür: [professor Kərəm Kərimovun “Akademik Zərifə xanım Əliyeva və milli

oftalmologiyamız” (təkmilləşmiş təkrar nəşr) kitabı haqqında] /Ş.Hüseynova // Xalq qəzeti.- 2009.- 24 may.- S. 3.

475.İctimai xadim və qayğıkeş ana: Akademik Zərifə Əliyeva haqqında yeni kitab işıq üzü görüb // Yeni Azərbaycan.- 2009.- 8 avqust.

476.Kamalqızı, R. Alimlər dünyanın çırağı, axirətin nurudurlar: Xızı rayon Mərkəzi Xəstəxanasının işçiləri akademik Zərifə Əliyevanın 86 illik yubileyini qeyd etdilər /R.Kamalqızı // Səs.- 2009.- 25 aprel.- S.5.

477.Kamalqızı, R. Hər kəsə örnək olan alim: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildömümü ilə bağlı tədbir keçirildi: [akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildömümü münasibətilə Yasamal rayonundakı orta məktəbdə keçirilən tədbir haqqında] /R.Kamalqızı // Səs.- 2009.- 29 aprel.- S.5.

478.Kərimov, S. Gözlərə nur verən insan /S.Kərimov // Azərbaycan.- 2009.- 15 aprel.- S.4.

479.Qəlbinur, P. Vətən sevgisi: professor Zərifə Əliyeva /Paşa Qəlbinur // Gənc istedad.- 2009.- № 1.- S.2.

480.Qəndilov, S. Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi ilə Dövlət İdarəçilik Akademiyasının görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 84-cü ildönümünə həsr edilmiş dəyirmi masanın açılışında giriş sözü /Seyfəddin Qəndilov // Dövlətçilik təfəkkürü, idarəçilik məharəti /S.Qəndilov.- Bakı, 2009.- S.131-135.

481.Quliyeva, R. Görkəmli alim, layiqli övlad, vəfalı ömür-gün yoldaşı, qayğıkeş ana /Raya Quliyeva // Xalq qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.3.

482.Mehdixanlı, T. Gözlərə nur verən insan /T.Mehdixanlı // Vətən səsi.- 2009.- 24 aprel;Təzadlar.- 2009.- 28-30 aprel.- S.6.

483.Mətləb. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın parlaq xatirəsi qəlblərdə əbədi yaşayır /Mətləb // Səs.- 2009.- 15, 16 aprel.- S. 3.

484.Musaoğlu, İ. Görkəmli oftalmoloqa həsr olunmuşdur: [Zaqatala rayonunda keçirilən akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildönümünə həsr olunmuş tədbir haqqında] /İ.Musaoğlu // Xalq qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S. 3.

485.Naxçıvanda akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildönümü qeyd olunub // Səs.- 2009.- 29 aprel.- S.5.

486.Nəbiyeva, Ü. Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunan konfrans keçirilib: [Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İns-tunda] /Ü.Nəbiyeva // 525-ci qəzet.- 2009.- 29 aprel.- S.6.

487.Nəsirli, T. İnsanlara nur bəxş edən ömür /T.Nəsirli // Səs.- 2009.- 29 aprel.- S.4.

488.Nəzakət. Akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr edilmiş elmi-praktik konfrans keçirilib / Nəzakət // Səs.- 2009.- 29 aprel.- S. 4.

489.Pərviz. Görkəmli alim, nəcib insan, gözəl həkim: [Zərifə xanım Əliyeva Hacıqabul rayonunda anılıb] /Pərviz // Yeni Azərbaycan.- 2009.- 29 aprel.- S.4.

490.Ramizqızı, G. “Akademik Zərifə xanım Əliyeva və milli oftalmologiyamız” /G.Ramizqızı // Paritet.- 2009.- 7-8 may.- S. 9.

491.Rüstəmli, N. Alimə Əliyeva. Mənim mənəvi anam: [Alimə Əliyevanın görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş kitabı haqqında] /N.Rüstəmli // Respublika.- 2009.- 28 aprel.- S.3.

492.Salmanov, M. Çaydaşı ustası “Müqəddəs cütlüy”ünü təqdim etdi: [Ədalət Elmanın çay daşlarına həkk etdiyi rəsm əsərləri barədə] /M.Salmanov // Zaman.- 2009.- 7 may.- S.8.

493.Seyidov, T. Aprel ayının 15-i akademik Zərifə Əliyevanın anım günü idi /H.T.Seyidov // Azad Azərbaycan.-2009.- 17 aprel.- S.5.

494.Sultan, M. Həyat və nur çırağı: [Naxçıvan Dövlət Universitetində akademik Zərifə Əliyevanın 86 illiyinə həsr olunmuş elmi konfrans haqqında] /M.Sultan // İki sahil.- 2009.- 29 aprel.- S. 4.

495.Zərifə Əliyeva – ana, qadın, alim: Görkəmli oftalmoloq alimin anım mərasimi keçirilib // Kəsp.- 2009.- 29 aprel.- S.3.

496.“Zərifə Əliyeva – ana, qadın, alim” müsabiqəsinə yekun vuruldu: [məktəblilər arasında keçirilən təqdimat müsabiqəsi haqqında] // Xalq qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.2.

497.Zərifə Əliyeva adına məktəbdə tədbir keçirildi // Palitra.- 2009.- 29 aprel.- S.5.

498.Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 86-cı ildönümü ilə əlaqədar konfrans keçirildi (AzHTİ) // Tibb.- 2009.- 13 may.- S. 7.

499.Zərifə xanım Əliyeva: Ömür yolu // Xalq qəzeti.- 2009.- 15 aprel.- S.3.

500.Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr edilmiş müsabiqənin qalibləri mükafatlandırılmışlar: [YAP-da Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 86 illiyi münasibətilə keçirilən silsilə tədbirlərin yekunu ilə əlaqədar] // Xalq qəzeti.- 2009.- 28 aprel.- S.3.

2010

501.Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümünə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans işə başlayıb // Səs.- 2010.- 29 aprel.- S. 6.

502.“Ana – müqəddəslik zirvəsi” mövzusunda müsabiqənin qalibləri mükafatlandırılmışlar: [Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə keçirilən inşa müsabiqəsi haqqında] // Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.- S.4.

503.Bakıda akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümünə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans işə başlamışdır: [Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzində görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə keçirilən elmi konfrans haqqında] // Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.- S.4.

504.Bayramlı, E. Böyük insan, böyük alim və böyük ana – Zərifə Əliyeva: 25 ildir ki, aprelin 15-ni Azərbaycan xalqı öz

böyük anasının – akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini anır /E.Bayramlı // Səs.- 2010.- 16 aprel.- S.3.

505.Beynəlxalq konfrans işini davam etdirir: Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümünə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans işini davam etdirir // Azərbaycan.- 2010.- 30 aprel.- S. 14.

506.Cavadzadə, M. Bir damla suda günəş: Ön söz əvəzi /Mirməmməd Cavadzadə // Qaranlığa nur saçan zəka /M.Se-yidov.- Novosibirsk, 2010.- S.3-14.

507.Elmin və insanlığın zirvəsi // Azərbaycan.- 2010.- 15 aprel; Yeni Azərbaycan.- 2010.- 15 aprel.

508.Ələddinqızı, N. Analar tarix yaşadır: Kərəm Kərimov: “Bu gün Azərbaycan qadını xeyirxahlıq, Analıq simvoluna çevrilmiş akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat yolu biz alimləri sabaha inamla, gələcəyə ümidlə yaşamağa ruhlandırır” /N.Ələddinqızı // Səs.- 2010.- 27 aprel.- S. 4.

509.Əliyeva, İ. İşıqlı insan: Azərbaycan Tibb Universiteti – 80 /İ.Əliyeva // Azərbaycan.- 2010.- 19 sentyabr.- S. 4.

510.Əliyeva, N. Hər gün xatırlanan xeyirxah insan: Görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə /Nərmin Əliyeva // Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.- S.4.

511.Əliyeva, N. Mənəviyyat tariximizin örnəyi /Nurlana Əliyeva // Yeni Azərbaycan.- 2010.- 27 aprel.- S.5.

512.Əmiraslanov, Ə. Elmin və insanlığın zirvəsi /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2010.- 23 aprel.- S.6; Elm.- 2010.- 29 aprel.- S.6-7.

513.Əmiraslanov, Ə. Elmin və insanlığın zirvəsi / Əhliman Əmiraslanov, E.Qasimov // Azərbaycan.- 2010.- 15 aprel.

514.Gəncədə görkəmli oftalmoloq alim Zərifə Əliyevanın xatirəsi anılıb: [Gəncə Dövlət Dram Teatrında keçirilən tədbir haqqında] // Səs.- 2010.- 23 aprel.- S. 2.

515.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyeva-

nın xatirəsi anılmışdır // Azərbaycan; Xalq qəzeti.- 2010.- 16 aprel.- S.2.

516.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılmışdır: Zaqatala, Bərdə, Hacıqabul, Şirvan // Respublika.- 2010.- 28 aprel; Azərbaycan.- 2010.- 30 aprel; Yeni Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.

517.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 87 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçiriləcəkdir // Respublika; Xalq qəzeti.- 2010.- 21 aprel.

518.Göyçayda oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın doğum günü qeyd olunmuşdur // İki sahil.- 2010.- 23 aprel.

519.Hüseynova, H. Humanizm mücəssəməsi /Hicran Hüseynova // Xalq qəzeti.- 2010.- 28 aprel.- S. 3.

520.Hüseynova, İ. Zərif bir insandı gözdə nur kimi... /İradə Hüseynova // Xalq qəzeti.- 2010.- 15 aprel.- S.5.

521.Hüseynoğlu, S. Şamaxıda Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü ilə bağlı tədbirlər keçirilmişdir /S.Hüseynoğlu // Xalq qəzeti.- 2010.- 1 may.- S.5.

522.İsmayıloğlu, X. Xeyirxah əməllər sahibi: akademik Zərifə Əliyeva /Xuraman İsmayıloğlu // İki sahil.- 2010.- 17 aprel.-S.7.

523.Kamalqızı, R. “Böyük şəxsiyyət, xeyirxah və qayğıkeş insan”: YAP Astara Rayon Təşkilatı akademik Zərifə xanım Əliyevanın 87-ci ildönümünü qeyd etdi /R.Kamalqızı // Səs.- 2010.- 29 aprel.- S.8.

524.Kamalqızı, R. “Qaranlığa nur saçan zəka” kitabının təqdimat mərasimi keçirildi: [Rəşid Behbudov ad. Dövlət Mahni Teatrında şair-publisist Mirkazım Seyidovun görkəmli oftalmoloq, dünya şöhrətli alim Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr etdiyi eyniadlı kitabının təqdimatı haqqında] /R.Kamalqızı // Səs.- 2010.- 20 iyul.- S.6.

525.Kamalqızı, R. Mənəviyyət və kamillik nümunəsi olan alim: YAP Gədəbəy rayon təşkilatı Zərifə xanım Əliyevanın 87

illiyinə həsr olunan tədbir keçirildi /R.Kamalqızı // Səs.- 2010.- 28 aprel.- S.7.

526.Qafar, T. Onun nurlu siması unudulmazdır: akademik Zərifə Əliyeva /T.Qafar // İki sahil.- 2010.- 28 aprel.

527.Qafar, T. Zəriflik işığında /T.Qafar // İki sahil.- 2010.- 28 aprel.- S. 4.

528.Qoca, F. Ana: [mahnı] /Fikrət Qoca; musiqisi Sevil Əliyeva // Min bir mahnı.- Bakı, 2010.- S.15.

529.Quliyev, L. Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi Bərdədə böyük ehtiramla anıldı /L.Quliyev // Azərbaycan.- 2010.- 30 aprel.- S. 14.

530.Məhərrəmov, T. İşıqsız gözlərə nur verən insan /Təranə Məhərrəmov // Kaspi.- 2010.- 28 aprel.- S.9.

531.Məmmədova, T. Akademik Zərifə Əliyeva oftalmologiya elminin, nəinki Azərbaycanda, xarici ölkələrdə də tanınmasına nail olmuşdur: Turqay Məmmədova: “Zərifə Əliyeva qayğıkeş ana, vəfali həyat yoldaşı və səmimi iş yoldaşı idi” /T.Məmmədova // Səs.- 2010.- 28 aprel.- S.4.

532.Mirzəzadə, R. Görkəmli pedaqoq, istedadlı alim, qayğıkeş ana: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın vəfatından 25 il ötür /Reyhan Mirzəzadə // Yeni Azərbaycan.- 2010.- 15 aprel.- S.4.

533.Mirzəzadə, R. Oftalmologiyada mühüm elmi yeniliklərə imza atmış böyük alim: Akademik Zərifə Əliyeva SSRİ səhiyyə-sində Averbax mükafatını alan ilk xanım idi /Reyhan Mirzəzadə // Xalq qəzeti.- 2010.- 26 yanvar.- S.5.

534.Namazova, A. Zərifə xanım Əliyeva səhiyyə tariximizdə müstəsna yeri olan korifey idi: Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetinin I Uşaq Xəstəlikləri Kafedrasının müdiri, akademik Adilə Namazovanın [yap.org.az](http://www.yap.org.az)-a mü sahibəsi /Adilə Namazova // Səs.- 2010.- 27 aprel.- S. 8; Paritet.- 2010.- 27-28 aprel.- S. 4; Yeni Azərbaycan.- 2010.- 27 aprel.- S.7.

535.Nəbiyev, B. Nurlu ömrün bədii salnaməsi: [Hüseynbala Mirələmovun “Zərifə Əliyeva” adlı nəfis kitabı haqqında] /B.Nəbiyev // 525-ci qəzet.- 2010.- 1 may.- S.15.

536.Nəzərova, S. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anıldı: [YAP Nəsimi rayon təşkilatı və Tibb Universitetinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş tədbir haqqında] /S.Nəzərova // Səs.- 2010.- 16 aprel.- S.5.

537.Nəzərova, S. YAP Nəsimi rayon təşkilatında Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anıldı / S.Nəzərova // Səs.- 2010.- 28 aprel.- S. 7.

538.Niyazov, X. Bir Dünya nur çeşməsi: Görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə /X.Niyazov // Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.- S.4.

539.Nur dolu ömür: H.Mirələmov “Zərifə Əliyeva” // Yeni Azərbaycan.- 2010.- 8 may.

540.Rüstəmov, İ. “Zərifə Əliyeva” Yuri Dolqoruki mükafatı aldı: [Hüseynbala Mirələmovun Moskvada çapdan çıxan eyniadlı kitabının Yuri Dolqoruki adına Beynəlxalq ədəbi mükafat alması, Bakıda keçirilən təqdimetmə mərasimi haqqında] /İ.Rüstəmov // Kredə.- 2010.- 30 oktyabr-6 noyabr.- S.2.

541.Rəhimov, N. “Xatun” bədii-musiqili məclisi keçirilib: [Bakıdakı 164 nömrəli orta məktəbdə görkəmli Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir haqqında] /N.Rəhimov // Azərbaycan müəllimi.- 2010.- 30 aprel.- S.25.

542.Sadıqova, A. Dəyərli alim, qayğıkeş ana, sədaqətli həyat yoldaşı /A.Sadıqova // Azərbaycan.- 2010.- 28 aprel.- S.4.

543.Səfərova, S. Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans: [Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidən hazırlanma İnstitutunda keçirilən konfrans haqqında] /Sifai Səfərova // Azərbaycan müəllimi.- 2010.- 7 may.- S.4.

544.Sultanova, A. Əbədi məhəbbət nağılı /A.Sultanova // Mövqe.- 2010.- 27-28 aprel.- S.4.

545.Şəmsizadə, N. Böyük nəslin dastanı / N.Şəmsizadə // 525-ci qəzet.- 2010.- 28 aprel.- S.4.

546.Tapdıq. Tarixdə əbədi yaşayacaq alim: YAP Nizami

rayon təşkilatının qadınlar şurası akademik Zərifə Əliyevanın 87-ci ildönümü münasibəti ilə tədbir keçirib /Tapdıq // Səs.- 2010.- 29 aprel.- S.7.

547.Ukraynanın Kiyev vilayətinin İrjen şəhərində Azərbaycan xalqının böyük qızı, dünya şöhrətli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın nurlu xatirəsi yad edilmişdir // Xalq qəzeti.- 2010.- 28 aprel.

548.Unudulmaz alim: [Akademik Zərifə Əliyevanın 87-ci ildönümünə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfrans haqqında] // Ekran-efir.- 2010.- 30 aprel.- S. 2.

549.Zeynalov, L. Xeyirxah və qayğıkeş insan: Akademik Zərifə Əliyevanın 87 illik yubileyi münasibəti ilə /Ləzfi Zeynalov // Azad Azərbaycan.- 2010.- 21 aprel.- S.5.

550.“Zərifə Əliyeva” bədii-publisistik kitabının təqdimat mərasimi olmuşdur: [Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzində Z.Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümü münasibətilə Hüseynbala Mirələmovun “Zərifə Əliyeva” kitabının] // Azərbaycan.- 2010.- 29 aprel.- S.5.

551.“Zərifə Əliyeva” kitabı təqdim olunacaq: [“Görkəmli adamların həyatı” seriyasından buraxılmış bədii-publisistik kitabın təqdimat mərasimi haqqında] // Yeni Azərbaycan; İki sahil; Ədalət.- 2010.- 24 aprel.-S.24.

552.Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr edilmiş müsabiqənin qalibləri açıqlanmışdır: YAP. Nəsimi rayonu // Xalq qəzeti.- 2010.- 28 aprel.

553.“Zərifə Əliyeva” Yuri Dolqoruki adına beynəlxalq ədəbi mükafatın xüsusi diplomuna layiq görüldü: [Yazıçı-dramaturq Hüseynbala Mirələmovun eyniadlı kitabı haqqında] // Kredə.- 2010.- 30 oktyabr -6 noyabr.

2011

554.Ağzadə, Z. İrpendə akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsini əziz tuturlar: [Milli Məclisin Azərbaycan-Ukrayna parla-

mentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun Kiyevdə səfəri çərçivəsində] /Z.Ağazadə // Azərbaycan.- 2011.- 20 dekabr.- S.7.

555.Ağazadə, Z. İrpendə yenidənqurma və abadlaşdırmadan sonra akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan Dostluq parkının təntənəli açılış mərasimi olmuşdur: [Kiyevin peyki – İrpen şəhərciyində] /Z.Ağazadə // Azərbaycan.- 2011.- 1 iyun.- S.2.

556.Akademik Zərifə Əliyeva və müasir oftalmologiya: [akademik Kərəm Kərimovun yeni çapdan çıxan monoqrafiyası haqqında] // Yeni Azərbaycan.- 2011.- 16 mart.

557.Akademik Zərifə Əliyeva – 88: [tədbirlər] // Azərbaycan; Xalq qəzeti; Respublika; İki sahil; Yeni Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.

558.Aslanov, K. Gözlərə nur, qəlblərə mərhəmət bəxş edən böyük insan: Görkəmli elm xadimləri /K.Aslanov // Azərbaycan.- 2011.-15 aprel.- S. 6.

559.Bakıda Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 87-ci ildönümünə həsr olunmuş Beynəlxalq elmi konfrans işə başlamışdır // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- .4

560.Bayramov, R. Qəlblərdə əbədi yaşayacaq xatirə: [Zərifə Əliyeva adına uşaq bağçasında akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyi münasibətilə keçirilmiş anım tədbiri haqqında] /Rasim Bayramov // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- S.6.

561.Bayramov, V. Binəqədidə görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılmışdır /V.Bayramov // Xalq qəzeti.- 2011.- 29 aprel.- S.6.

562.Bəhmənli, V. Ana /Vaqif Bəhmənli //Vətənin İlhamı: ömürdən reportaj /Vaqif Bəhmənli.- Bakı, 2011.- S.83-85.

563.Cəfərova, X. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın parlaq xatirəsi qəlblərdə əbədi yaşayır /Xatirə Cəfərova // İki sahil.- 2011.- 16 aprel.- S.4.

564.Cəfərova, X. Gözəl ana, vəfali ömür-gün yoldaşı, dünya tibb elminə əvəzsiz töhfələr vermiş böyük oftalmoloq alim...: Bütün bunlar anadan olmasının 88-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz

Zərifə xanım Əliyevanın portretinin xarakterik cizgiləridir / Xatirə Cəfərova // İki sahil.- 2011.- 28 aprel.- S. 7.

565.Cəfərova, N. Alimin xatirəsi yad olundu /N.Cəfərova // Azərbaycan müəllimi.- 2011.- 5 may.- S.5.

566.Əhmədov, S. Dünya şöhrətli oftalmoloq alim Daşkəsəndə yad edilmişdir: [Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 88-ci ildönümü münasibətilə] /S.Əhmədov // İki sahil.- 2011.- 29 aprel.- S. 6.; Ədalət.-2011.- 30 aprel.- S. 13.

567.Ələkbərqızı, N. Zərifə Əziz qızı Əliyeva. AMEA-nın həqiqi üzvü, Əməkdar elm xadimi /N.Ələkbərqızı //Ziyalılıq zirvəsi /N.Ələkbərqızı.- Bakı, 2011.- S.9.

568.Əliqızı, Ş. Zərifə Əliyeva xalqın sevimli ziyalıdır: [Yeni Azərbaycan Partiyası Səbail rayon təşkilatının Qadınlar Məclisinin təşəbbüsü ilə akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş eyniadlı elmi-praktik konfransın keçirilməsi haqqında] /Şəmsiyyə Əliqızı // İki sahil.- 2011.- 28 aprel.- S.7.

569.Əsədova, A. Görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyeva haqqında /Afaq Əsədova // Elm.- 2011.- 10 may.- S.3.

570.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılmışdır: [Yeni Azərbaycan Partiyası Səbail Rayon Təşkilatının nümayəndələri akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyinə həsr edilmiş konfrans keçirmişdir] // Azərbaycan.- 2011.- 28 aprel.- S.4.

571.Görkəmli alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi yad edilmişdir: [Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyi münasibətilə] // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- S.6.

572.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 88 illiyinə həsr olunmuş elmi konfrans keçirilmişdir: [Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzində] // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- S.6.

573.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın parlaq xatirəsi qəlblərdə əbədi yaşayır // Səs.- 2011.- 16 aprel.- S.6.

574. Gökəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 88-ci ildönümünə həsr edilmiş konfrans-sərgi açılmışdır: [AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasında] // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- S.6.

575. Gökəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılmışdır: [Yeni Azərbaycan Partiyası Səbail Rayon Təşkilatının nümayəndələri akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyinə həsr edilmiş konfrans keçirmişdir] // Azərbaycan; Xalq qəzeti; Yeni Azərbaycan; İki sahil.- 2011.- 28 aprel; Respublika.- 2011.- 30 aprel.

576. Gözəl ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı, dünya tibb elminə əvəzsiz töhfələr vermiş böyük oftalmoloq alim // Yeni Azərbaycan.- 2011.- 28 aprel.- S.5.

577. Gülər. Zərifə Əliyevaya həsr edilmiş kitab sərgisi: [M.F.Axundov adına Milli Kitabxanada] /Gülər // Mədəniyyət.- 2011.- 29 aprel.- S.4.

578. Hübətova, A. “Azərbaycan qadınının cəmiyyətdə rolu və yeri”: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə /A.Hübətova // Səs.- 2011.- 29 aprel.- S.7.

579. Hüseynoğlu, S. Nərimanov rayonunda akademik Zərifə Əliyevanın doğum günü qeyd olunmuşdur /S.Hüseynoğlu // Xalq qəzeti.- 2011.- 29 aprel.- S.7.

580. Hüseynoğlu, S. Sabirabadda oftalmoloq Zərifə xanım Əliyevanın yubileyi qeyd olunmuşdur /S.Hüseynoğlu // Xalq qəzeti.- 2011.- 28 aprel.- S.3.

581. Hüseynova, H. Ana – müqəddəslik zirvəsi /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2011.- 28 aprel.- S.5.

582. Hüseynova, T. O, əsl gözəllik mücəssəməsi idi /T.Hüseynova // Xalq qəzeti.- 2011.- 16 aprel.- S. 6.

583. Hüseynova, T. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiya: [Masallıda Zərifə Əliyevaya həsr edilmiş elmi-praktik konfrans keçirilib] /A.İdrisoğlu // Azad Azərbaycan.-2011.- 1 may.- S.5.

584.Xəzri, N. Zərifə ürəkli məğrur qadın: [şeir] /Nəbi Xəzri // Vətənin İlhamı: ömürdən reportaj /V.Bəhmənli.- Bakı, 2011.-S.86.

585.İdrisoğlu, A. Akademik Zərifə Əliyeva və milli oftalmologiya: [Masallıda Zərifə Əliyevaya həsr edilmiş elmi-praktik konfrans keçirilib] /Ağalar İdrisoğlu // Azad Azərbaycan .-2011.- 1 may.- S.5.

586.İsmayılbəyli, S. “Akademik Zərifə xanım Əliyeva və müasir oftalmologiya”: Bu adda kitab işıq üzü görüb: [Türk Dünyası Araşdırmaları Uluslararası EA-nın akademiki Kərəm Kərimovun eyniadlı kitabı haqqında] /S.İsmayılbəyli // Olaylar.- 2011.- 28 aprel.- S.8.

587.İsmayılcı, X. Milli oftalmologiya elminin banisi /Xuraman İsmayılcı // İki sahil.- 2011.- 22 aprel.- S. 4.

588.Kərimov, S. Vətəndaş, alim, nəcib insan: Unudulmaz akademik Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə /S.Kərimov // Respublika.- 2011.- 28 aprel.- S.6.

589.Kürdəmirdə akademik Zərifə xanım Əliyevanın doğum günü qeyd olunmuşdur // Azərbaycan.- 2011.- 29 aprel.- S. 6.

590.Qəlbinur, P. Vətən sevgisi: Unudulmaz müəllimim akademik Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə /Paşa Qəlbinur // Respublika.- 2011.- 28 aprel.- S.5.

591.Qurbanlı, T. Azərbaycan tibb elminin parlaq siması: Yeni Azərbaycan Partiyasının Nizami Rayon Təşkilatında görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib /Tapdıq Qurbanlı // Səs.- 2011.- 22 aprel.- S.8.

592.Məmmədhəsənov, R. Nurlu insan: Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88 illiyi münasibətilə /R.Məmmədhəsənov // Azərbaycan.- 2011.- 28 aprel.- S.4.

593.Məmmədov, N. Elmi-nəzəri konfrans: [Yeni Azərbaycan Partiyası Mingəçevir Şəhər Təşkilatında Akademik Zərifə

Əliyevaya həsr olunmuş “Ömürlər içində Zərifə ömrü” adlı elmi-nəzəri konfransın keçirilməsi haqqında] /Nüsrət Məmmədov // İki sahil.- 2011.- 29 aprel.- S.7.

594.Minsk şəhərində “Zərifə Əliyeva” kitabının təqdimat mərasimi olmuşdur // Azərbaycan.- 2011.- 6 dekabr.- S.6.

595.Musaoglu, İ. Görkəmli alim, gözəl insan...: [Zaqatala rayonunda akademik Zərifə xanım Əliyeva haqqında] /İ.Musaoglu // Xalq qəzeti.- 2011.- 29 aprel.- S. 6.

596.Nəcəfxanlı, Ə. Masallıda akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilib /Ə.Nəcəfxanlı // Xalq qəzeti.- 2011.- 29 aprel.- S. 6.

597.Nəzakət. Analıq, insanlıq, ziyalılıq anlayışlarının fəvqündə dayanan alim: Bu gün oftalmologiya elminin anası kimi qəbul olunan Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 88-ci ildönümüdür /Nəzakət // Səs.- 2011.- 28 aprel.- S. 4.

598.Rəfiqə. Görkəmli oftalmoloq Zərifə Əliyeva elmin və insanlığın zirvəsində dayanan Azərbaycan qadını olub: YAP Gədəbəy rayon təşkilatında akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 88-ci ildönümü ilə bağlı dəyirmi masa keçirilib / Rəfiqə // Səs.-2011.- 21 aprel.- S. 7.

599.Səlimqızı, C. Tanrı onları bir-biri üçün yaratmışdı... /Cəvahir Səlimqızı // Mərkəz.- 2011.- 29 aprel.- S.11.

600.Şərəfli ömür yolu // Xalq qəzeti.- 2011.- 28 aprel.- S.3.

601.Tanrıverdiyev, T. Müstəqil dövlətçilik tariximizin əvəzsiz oftalmoloq alimi: İctimai xadim Zərifə xanım Əliyevanın 88-ci ildönümü ərəfəsində /T.Tanrıverdiyev // Azad Azərbaycan.- 2011.- 19 aprel.- S. 5.

602.Vahidoğlu, O. Oftamologiyanın mirvarisi: Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi Şamaxıda ehtiramla yad edildi /O.Vahidoğlu // İki sahil.- 2011.- 28 aprel.- S. 9.

603.YAP Nizami Rayon Təşkilatında Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsini anma mərasimi keçirilib // Yeni Azərbaycan.- 2011.- 22 aprel.- S. 4.

604.Zümrüd. Akademik Zərifə xanım Əliyeva və müasir oftalmologiya: [tibb elmləri doktoru Kərəm Kərimovun eyniadlı kitabı haqqında] /Zümrüd // Səs.- 2011.- 27 yanvar.- S. 3.

605.Zümrüd. Azərbaycanı dünyada tanıdan alim: Milli Oftalmologiya Mərkəzində görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 88-ci ildönümünə həsr olunmuş elmi konfrans keçirilib /Zümrüd // Səs.-2011.- 29 aprel.- S.9.

606.Zümrüd. Ədəbiyyat və fotomateriallardan ibarət sərgi təşkil edilib: Sərgi görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətini əks etdirir /Zümrüd // Səs.-2011.- 22 aprel.- S. 12.

2012

607.Abbaszadə, T. Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasından 89 il ötdü /Turan Abbaszadə // Azad Azərbaycan.- 2012.- 29 aprel.- S.4.

608.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının ildönümünə həsr edilmiş tədbir keçirilmişdir: [Akademik Milli Dram Teatrında 23 nömrəli məktəbin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbir haqqında] // Azərbaycan.- 2012.- 27 aprel.- S. 8.

609.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın yaratdığı fundamental əsərlər Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifəsidir: [Naxçıvan Tibb Kollecinə Yeni Azərbaycan Partiyası Naxçıvan şəhər təşkilatı Qadınlar Şurasının təşkilatçılığı ilə akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 89-cu ildönümünə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilmişdir] // Azərbaycan.- 2012.- 1 may.- S.4.

610.Bayramov, V. Binəqədidə akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının ildönümü qeyd edildi /V.Bayramov // Xalq qəzeti.- 2012.- 29 aprel.- S. 5.

611.Əliyeva, İ. Yeni miniatur kitab: [Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmovun görkəmli alim, professor Zərifə Əliyevaya həsr etdiyi “Akademik Zərifə Əliyeva” adlı kitabı haqqında]

/ İradə Əliyeva // Azərbaycan.- 2012.- 8 sentyabr.- S. 9; İki sahil.- 2012.- 11 sentyabr.- S. 16.

612.Əmiraslanov, Ə. Xeyirxahlıq mücəssəməsi /Əhliman Əmiraslanov // Xalq qəzeti.- 2012.- 28 aprel.- S. 5.

613.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 89-cu ildönümünə həsr edilmiş konfrans-sərgi açılmışdır: [Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanasında] // Azərbaycan.- 2012.- 25 aprel.- S.3.

614.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 89-cu ildönümünə həsr edilmiş elmi konfrans keçirilmişdir: [Milli Oftalmologiya Mərkəzində keçirilən] // Azərbaycan.- 2012.- 29 aprel.- S. 5.

615.Hacızadə, N. Ömrü dastana çevrilmiş insan haqqında həyat hekayəti: [yazıçı-dramaturq Hüseynbala Mirələmovun, çapdan çıxmış “Zərifə Əliyeva” kitabı haqqında] /N.Hacızadə // Respublika.- 2012.- 30 dekabr.- S. 10.

616.Hidayətqızı, S. Zərifə Əziz qızı Əliyeva. AMEA-nın həqiqi üzvü, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi /S.Hidayətqızı // Yüz türk qadını /S.Hidayətqızı.- Bakı, 2012.- Kitab I.- S.6-9.

617.Hüseynova, H. İşıq bəxş edən insan /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2012.- 28 aprel.- S.5.

618.Hüseynova, R. Hər kəsə örnək olan ana, alim və gözəl qadın: [Yeni Azərbaycan Partiyası Sabunçu Rayon Təşkilatında görkəmli həkim Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 89-cu ildönümü ilə əlaqədar keçirilən tədbir haqqında] /Rəfiqə Hüseynova // Səs.- 2012.- 26 aprel.- S.6.

619.İkramqızı, F. Bir ana tanıyıram... /F.İkramqızı // İki sahil.- 2012.- 28 aprel.- S.8.

620.İsmayılqızı, X. Gözəllik və sadəliyin fəvqündə dayanan nurlu insan: [Yeni Azərbaycan Partiyası Sabunçu rayon təşkilatında görkəmli həkim Zərifə alimi, Əməkdar elm xadimi,

akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş tədbir haqqında] /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2012.- 26 aprel.- S.11.

621. “Qadın və İnkışaf” Mərkəzində akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi anılmışdır // Azərbaycan.- 2012.- 1 may.- S. 4.

622. Qasimov, E. Ürəklərdə izi var... /E.Qasimov // Xalq qəzeti.- 2012.- 15 aprel.- S.3.

623. Qasimov, R. Ləyaqət rəmzi /R.Qasimov // İki sahil.- 2012.- 28 aprel.- S.8.

624. Qurbanlı, D. “Xeyirxahlıq Zərifə xanımın həyat tərzidi” /D.Qurbanlı // Azad Azərbaycan.- 2012.- 20 aprel.- S.4.

625. Məmmədli, H. Zərifə xanım Əliyeva azərbaycanlı ziyalı qadın adını ən yüksək mərtəbəyə qaldıran unudulmaz şəxsiyyətlərdəndir /Hüseynbala Məmmədli // Yeni Azərbaycan.- 2012.- 28 aprel.- S.4.

626. Mirələmov, H. İnsanlara qalan nur /Hüseynbala Mirələmov // Azərbaycan.- 2012.- 15 aprel.- S. 4; İqtisadiyyat.- 2012.- 20-26 aprel.- S.7.

627. Murmansk Vilayət Dövlət Kitabxanasında “Görkəmli adamların həyatı: zamanın bioqrafiyası” adlı kitab sərgisi açılmışdır: [sərgidə “Heydər Əliyev” və “Zərifə Əliyeva” kitabları da təqdim olunmuşdur] // Xalq qəzeti.- 2012.- 29 avqust.- S.3.

628. Musaoğlu, İ. Zaqatalada anım mərasimi: akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş film göstərildi /İ.Musaoğlu // Xalq qəzeti.- 2012.- 29 aprel.- S. 7.

629. Musayev, S. Kamillik və müdriklik mücəssəməsi /S.Musayev // Azərbaycan.- 2012.- 28 aprel.- S.6.

630. Rüstəmov, İ. Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ürəklərdə yaşayacaq: [Xətai rayonu və YAP Xətai rayon təşkilatı qadınlar şurasının təşkilatçılığı ilə Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş tədbir haqqında] /İlqar Rüstəmov // Xalq qəzeti.- 2012.- 29 aprel.- S.5.

631. Seyidzadə, H. Alimlər dünyanın çırağı, axirətin nurudur /Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2012.- 24 aprel.- S.4.

632.Zərifə Əliyeva (1923-1985) – 90 illiyi // Əlamətdar və tarixi günlər təqvimini – 2013 /M.F.Axundov adına Milli Kitabxana.- Bakı, 2012.- S.131.

633.“Zərifə Əliyeva – Ana, Qadın və Alim” mövzusunda inşa müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılmışlar // Azərbaycan.- 2012.- 28 aprel.- S. 6.

634.Zümrüd. Akademik Zərifə xanım Əliyeva – ziyalılığın zirvəsi /Zümrüd // Səs.- 2012.- 28 aprel.- S.3.

2013

Zərifə Əliyeva – 90

635.Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı. 7 fevral 2013-cü il /İlham Əliyev // Azərbaycan.- 2013.- 8 fevral.- S.1; Azərbaycan tibb jurnalı.- 2013.- № 1.- S.12.

***

636.Əliyev, İ. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilmişdir: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir: Prezident İlham Əliyevin nitqi: [Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında keçirilən mərasimdə] /İlham Əliyev // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.1; Səs.- 2013.- 30 aprel.- S.2,4.

***

637.Abdullayev, T. Heydər Əliyev 90 – “Şah əsər Azərbaycan” : Kürdəmir rayon “Gənclər Evi” və Kürdəmir rayon mərkəzi kitabxanasında, ümummillî lider Heydər Əliyevin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş eyniadlı elmi konfrans, Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir /Tofiq Abdullayev // Ədalət.- 2013.- 2 may.- S.4.

638.Abdullayeva, F. Larisa Moşetova: Zərifə Əliyeva mə-

nim üçün müdriklik nümunəsidir. Bu, qandangəlmə, təbiətdən, Vətəndən pay aldığı bir müdriklik idi: Rusiya EA-nın akademiki Larisa Moşetovanın xatirələrindən /F.Abdullayeva // İki sahil.- 2013.- 26 aprel.-S.18.

639.Abdullayeva, F. Moskvada Azərbaycanın görkəmli oftalmoloq alimi, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr edilmiş xatirə gecəsi keçirilmişdir /F.Abdullayeva // Xalq qəzeti.- 2013.- 27 aprel.- S.6.

640.Adilqızı, N. Qadın, alim və ictimai xadim: [Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar respublika məktəbliləri arasında keçirdiyi “Ana – müqəddəslik zirvəsi” mövzusunda inşa yazı müsabiqəsi haqqında] /Nurəngiz Adilqızı // Respublika.- 2013.- 26 aprel.- S. 13.

641.Ağayev, T. Görkəmli oftalmoloq alim /Telman Ağayev // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.9.

642.Ağayeva, T. Mənim əziz müəllimim: Akademik Zərifə xanım Əliyeva haqqında xatirələrim /Tamilla Ağayeva // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.23.

643.Akademiik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir // Respublika.- 2013.- 17 aprel.

644.Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubleyi təntənə ilə qeyd olundu: [Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubleyi keçirilib] // Tibb qəzeti.- 2013.- Aprel-may.- S.4; 6.

645.Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 89-cu ildönümünə həsr olunmuş konfrans-sərgi: AMEA-nın kitabxanasında // AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Elmi Əsərləri.- 2013.- № 13.- S.214-215.

646.Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçiriləcəkdir: [Azərbaycan Dillər Universitetində yubileylə əlaqədar keçirilən dəyirmi masa haqqında] // Azərbaycan.- 2013.- 29 mart.

647. Akademik Zərifə xanım Əliyeva Azərbaycan oftalmologiya elmini bütün dünyada tanıtmışdır: [Tibb Universitetində Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir haqqında] // Azərbaycan.- 2013.- 18 aprel.- S.9; Xalq qəzeti.- 2013.- 18 aprel.- S. 7; İki sahil.-2013.- 18 aprel.-S.10.

648. Akademik Zərifə xanım Əliyeva tanınmış tibb tədqiqatçıları tərəfindən dünya səviyyəli alim kimi qəbul edilmişdir: Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzində akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib // Azərbaycan.- 2013.- 20 aprel.- S.9; İki sahil.- 2013.- 20 aprel.

649. Ahoğlu, S. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olundu: [Bərdə rayonunda] /Salman Ahoğlu // Respublika.- 2013.- 4 may.- S.15.

650. Allahverdiyev, E. “Zərif işıqın Zərifəsi” /Elşən Allahverdiyev // Ekran-efir.- 2013.- 26 aprel.- S.4; 8.

651. Allahverdiyev, E. “Mədəniyyət”də portretlər: Azərbaycan Televiziyasının istehsalı olan “Birincilər” verilişi görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın həyat və fəaliyyətinə həsr olunub /Elşən Allahverdiyev // Ekran-efir.- 2013.- 19 aprel.- S.4.

652. “Ana – müqəddəslik zirvəsi” müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılmışlar: [akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə bağlı] // Azərbaycan.- 2013.- 26 aprel.- S.11.

653. “Ana – müqəddəslik zirvəsi”: Zərifə Əliyeva – 90: [Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi və YAP Qadınlar Şurasının birgə keçirdiyi inşa yazı müsabiqəsi haqqında] // İki sahil.- 2013.- 26 aprel.- S.21.

654. “Analıq, qadınlıq, təbiblik mücəssəməsi”: Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktiki konfrans // İki sahil.- 2013.- 26 aprel.- S.18.

655. Atik, M. Naxçıvanda Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunub: Naxçıvan şəhərindəki Heydər Əliyev Muzeyində

görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunub /Mazlum Atik // Zaman.- 2013.- 17 aprel.- S.6.

656.Azadi, S. Dünya tibb elminə əvəzsiz töhfələr vermiş böyük oftalmoloq alim /Sevinc Azadi // İki sahil.- 2013.- 16 fevral.- S.4.

657.Azərbaycan Dillər Universitetində akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş “dəyirmi masa” keçirilmişdir // Xalq qəzeti.- 2013.- 11 aprel.- S.7.

658.Azərbaycan elminə şöhrət gətirən tanınmış oftalmoloq alim // İki sahil.- 2013.- 10 aprel.

659.Azərbaycanın tibb ictimaiyyəti ümummillil lider Heydər Əliyevin və akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi yad edir // Tibb qəzeti.- 2013.- Aprel-may.- S.15.

660.Azəri, L. Zərif xatirələrin işığında: [M.F.Axundzadə adına Azərbaycan Milli Kitabxanasında yazıçı-dramaturq, Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmovun Azərbaycan və ingilis dillərində nəşr edilmiş “Zərifə Əliyeva” kitabının təqdimat mərasiminin keçirilməsi haqqında] /Lalə Azəri // Mədəniyyət.- 2013.- 24 aprel.- S.4.

661.AzərTAc və Finlandiya-Azərbaycan Assosiasiyası Helsinkidə akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə bağlı tədbir keçirmişlər // Azərbaycan.- 2013.- 24 aprel.- S.5.

662.Babayev, E. Ey həyat, sən nə qəribəsən... /Etibar Babayev // Ədalət.- 2013.- 27 aprel.- S.3.

663.Baxşəliyev, R. Akademik Zərifə xanım Əliyeva ehtiramla anılır: [Səbail Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə rayonun orta məktəblərinin şagirdlərinin iştirakı ilə keçirilən tədbirlər haqqında] /Rəşad Baxşəliyev // Azərbaycan.- 2013.- 16 aprel.- S.8.

664.Baxşəliyev, R. Görkəmli alim, fəal ictimai xadim, qayğıkeş ana: Səbail rayonunda Zərifə xanım Əliyevanın 90 illiyi münasibətilə rəsm sərgisinin açılışı olub: [Səttar Bəhlulzadə adına sərgi salonunda] /Rəşad Baxşəliyev // Azərbaycan.- 2013.- 1 may.- S.8.

665.Bayramov, V. Suraxanı rayonunda akademik Zərifə Əliyevanın doğum günü qeyd olunur /Vaqif Bayramov // Xalq qəzeti.- 2013.- 25 aprel.- S.13.

666.Bayramov, V. Binəqədi rayonunda görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd edilmişdir /Vaqif Bayramov // Xalq qəzeti.- 2013.- 28 aprel.- S.9.

667.Bayramov, V. Binəqədi rayonunda görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anıldı /Vaqif Bayramov // Xalq qəzeti.- 2013.- 16 aprel.- S.10.

668.Bayramova, Z. Görkəmli alim, qayğıkeş ana: Binəqədi rayonunda görkəmli oftalmoloq, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anıldı // Səs.- 2013.- 16 aprel.

669.Bayramova, Z. Azərbaycan oftalmologiyasını dünya səviyyəsində tanıdan akademik /Zümrüd Bayramova // Səs.- 2013.- 18 aprel.- S. 8.

670.Bayramova, Z. Azərbaycana elmi ilə şöhrət gətirən alim /Zümrüd Bayramova, Nəzakət // Səs.- 2013.- 25 aprel.- S. 8-9; 26 aprel.- S.16-17.

671.Binyətoğlu, V. Suraxanıda akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd edilmişdir /V.Binyətoğlu // Xalq qəzeti.- 2013.- 28 aprel.- S. 11.

672.Böyük alim, qayğıkeş ana... və gözəl insan // Ekran-efir.- 2013.- 26 aprel.- S.4.

673.Cəbrayıloğlu, Z. “Böyük alim – Qayğıkeş ana”: [Bakı Dövlət Universitetində keçirilən elmi-praktik konfrans haqqında] /Zamin Cəbrayıloğlu // İki sahil.- 2013.- 25 aprel.- S.23.

674.Cəfərova, X. “O şəxs əsl həkimdir ki, xəstənin ağrılarını məhz özünün ağrıları hesab edir” /Xatirə Cəfərova // Ədəbiyyat qəzeti.- 2013.- 3 may.- S.2; 5.

675.Cəfərova, X. Zərifə xanım yaxşı ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı, ailəsinə vurğun insan idi: Görkəmli oftalmoloq alim Zərifə Əliyevanın 90 illiyi tamam olur /Xatirə Cəfərova // İki sahil.- 2013.- 27 aprel.- S.9.

676.DSX-nın Akademiyasında görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilmişdir // Azərbaycan.- 2013.- 9 aprel.- S. 10.

677.Dünya şöhrətli oftalmoloq // İki sahil.- 2013.- 17 aprel.

678.Əbədiyaşar xatirə: [Nərimanov rayonunda yerləşən Zərifə Əliyeva adına uşaq bağçasında akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 90-cı ildönümünə həsr edilmiş tədbir keçirildi] // Azərbaycan.- 2013.- 27 aprel.- S.11.

679.Əhədov, A. Qadın, alim və ictimai xadim /Ağamirzə Əhədov // Respublika.- 2013.- 24 aprel.- S.9.

680.Ələddinqızı, N. “Azərbaycan elminə şöhrət gətirən tanınmış oftalmoloq alim” mövzusunda elmi konfrans keçirildi / Nəzakət Ələddinqızı // Səs.- 2013.- 9 aprel.

681.Ələddinqızı, N. Görkəmli alim, qayğıkeş ana / Nəzakət Ələddinqızı // Səs.- 2013.- 23 aprel.

682.Ələddinqızı, N. Nəciblik və mənəvi paklıq timsalı /Nəzakət Ələddinqızı // Səs.- 2013.- 17 mart.- S. 3.

683.Əliqızı, Ş. Səbaildə akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunur /Şəmsiyyə.Əliqızı // İki sahil.- 2013.- 16 aprel.

684.Əliyev, A. Sumqayıtda akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının ildönümünə həsr edilmiş tədbir keçirilmişdir: [tədbirdə sənədli film nümayiş etdirilmişdi] / Akif Əliyev // Azərbaycan .-2013.- 2 may.- S.8.

685.Əliyeva, F. “Biz onu sevmişik, sevirik və həmişə sevəcəyik” /Fatma Əliyeva // Ədalət.- 2013.- 30 aprel.- S.5.

686.Əliyeva, F. Görkəmli alim Zərifə xanım Əliyeva əbədiyaşardır /Fatma Əliyeva // Respublika.- 2013.- 30 aprel.- S.8.

687.Əliyeva, L. Günəşə qovuşmaq istəyi: [Leyla Əliyevanın ümummilli lider Heydər Əliyev və görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə Əliyeva haqqında xatirələri] /Leyla Əliyeva // Azərbaycan qadını.- 2013.- Yaz.- S.92-120.

688.Əliyeva, N. Analıq, qadınlıq, təbiblik mücəssəməsi:

Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyeva haqqında düşüncələr /Nurlana Əliyeva // İki sahil.- 2013.- 23 aprel.- S.8; 12; 13; Səs.- 2013.- 23 aprel.- S.12-15; Yeni Azərbaycan.- 2013.- 23 aprel.- S. 9-10.

689.Əliyeva, N. Bir ömrün sönməz işığı /Nurlana Əliyeva // Azərbaycan.- 2013.- 27 aprel.- S.7.

690.Əliyeva-Kəngərli, A. Elm zəkasının işığında: Akademik Zərifə Əliyevanın “Seçilmiş əsərləri” oftalmologiya elminin inkişaf salnaməsidir /Aybəniz Əliyeva-Kəngərli // Azərbaycan.- 2013.- 25 sentyabr.- S.6; AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Elmi Əsərləri.- 2013.- № 13.- S.144-148.

691.Əlizadə, A. Böyük insan, unudulmaz alim /Akif Əlizadə // Azərbaycan.- 2013.- 16 aprel.- S.8.

692.Əmiraslanov, Ə. Akademik Zərifə Əliyevanın elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyəti /Əhliman Əmiraslanov // AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Elmi Əsərləri.- 2013.- № 13.- S.197-202.

693.Əmiraslanov, Ə. Dünya şöhrətli alim, görkəmli oftalmoloq, qayğıkeş insan /Əhliman Əmiraslanov // Xalq qəzeti.- 2013.- 14 aprel.- S.3.

694.Əmiraslanov, Ə. Dünya şöhrətli oftalmoloq, görkəmli elm xadimi /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan tibb jurnalı.- 2013.- № 1.- S.18-22.

695.Əmiraslanov, Ə. Görkəmli alim, həssas qəlbli həkim /Əhliman Əmiraslanov // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.2-4.

696.Əmiraslanov, Ə. Nura can atan böyük qəlb sahibi /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.7.

697.Gəncədə görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd edilmişdir // Xalq qəzeti.- 2013.- 27 aprel.- S.6.

698.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın “Seçilmiş əsərləri” AMEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanasına daxil olmuşdur // Azərbaycan.- 2013.- 5 sentyabr.- S.6.

699. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın həyat və yaradıcılığından bəhs edən sərgi böyük maraqla izlənilmişdir: [Suraxanı Rayon MKS mərkəzi kitabxanasında] // Azərbaycan.- 2013.- 16 aprel.- S.8.

700. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilmişdir: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir: [Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında keçirilən mərasimdə çıxışlar] /Larisa Moşetova, Alevtina Brovkina; Sunay Duman // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.2-3.

701. Göyçayda görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 90 illik yubileyi münasibətilə tədbir keçirilmişdir // Azərbaycan.- 2013.- 16 aprel.- S.8.

702. Hacıyev, R. Böyük alim, qayğıkeş, xeyirxah insan /Rasim Hacıyev // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.17.

703. Hacıyev, E. Böyük və şəfqətli ürək sahibi /Eldar Hacıyev // Respublika.- 2013.- 27 aprel.- S.7.

704. Hacızadə, N. Ömrü dastana çevrilmiş insan: [Hüseynbəla Mirələmovun “Zərifə Əliyeva” adlı kitabı haqqında] /Nahid Hacızadə // Ədalət.- 2013.- 10 yanvar.- S. 5.

705. Haşımova, N. Görkəmli oftalmoloq alimin xatirəsinə... /Nübar Haşımova // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.23.

706. Heydərova, A. Böyük qəlbin işığında /Aytən Heydərova // Azərbaycan.- 2013.- 14 aprel.- S.5.

707. Həbibbəyli, İ. Elmin işığı /İsa Həbibbəyli // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.6.

708. Həbibli, M. Azərbaycan qadınları ən yüksək dərəcələrə malikdir /Mehparə Həbibli // P.S. Elm, təhsil və həyat.- 2013.- 26 aprel.- S.3.

709. Həsənov, Ə. Görkəmli alimin mənalı ömür yoluna həsr olunmuş konfrans: Astara rayonunda akademik, oftalmoloq alim Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş konfrans keçirilmişdir /Əlisəfa Həsənov // Respublika.- 2013.- 19 aprel.- S.11.

710.Həsənov, Ə. Görkəmli oftalmoloq alim akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi böyük ehtiramla qeyd olunmuşdur: [regionlarda keçirilən tədbirlər haqqında] /Əlisəfa Həsənov // Respublika.- 2013.- 1 may.- S. 8.

711.Həsənov, H. Unudulmaz insan, böyük alim /Hüseynağa Həsənov // Respublika.- 2013.- 28 aprel.- S.8.

712.Həyat böyük yoldur: [akademik Zərifə Əliyeva haqqında] // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.20.

713.Hümbətova, A. Azərbaycan qadınının cəmiyyətdə rolu /Almara Hümbətova // Səs .- 2013.- 30 aprel.- S. 14.

714.Hüseyn, T. Görkəmli alimin 90 illik yubileyi: [görkəmli oftalmoloq-alim Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar Cəbrayıl rayon Mərkəzi Xəstəxanasının həkim və tibb işçilərinin yığıncağı haqqında] /Tofiq Hüseyn // Respublika.- 2013.- 25 aprel.- S. 13.

715.Hüseynoğlu, S. Sabirabadda akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olundu /Səməd Hüseynoğlu // Xalq qəzeti .- 2013.- 27 aprel.- S. 3.

716.Hüseynova, G. “Gələcək nəsillərə ən böyük əmanət”: [Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Endokrinoloji Mərkəzində ümummillə lider Heydər Əliyevin və onun ömür-gün yoldaşı oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə bağlı keçirilən tədbir haqqında] /Gülşən Hüseynova // Respublika.- 2013.- 16 aprel.- S.14.

717.Hüseynova, H. Nurlu insan /Hicran Hüseynova // Azərbaycan.- 2013.- 25 aprel.- S.9.

718.Hüseynova, R. Zərifə Əliyeva – 90 /Rəfiqə Hüseynova // Səs.- 2013.- 3 aprel.- S. 4.

719.Xələfli, Ə. Böyük ana, böyük humanist /Əli Rza Xələfli // Kredo.- 2013.- 27 aprel.- S.1.

720.Xələfli, Ə. Məhəbbət əfsanəsi, yaxud böyük həyatın sevgi ladları: (Xalq şairi Zəlimxan Yaqubun “Heydər Zərifə sevgisi” şeirinin motivləri əsasında) /Əli Rza Xələfli // Kredo.- 2013.- 11 may.- S.1;16.

721.Xəlilov, Z. Görkəmli oftalmoloq alim anılmışdır : [YAP Ucar Rayon Təşkilatı Qadınlar Şurasının təşkilatçılığı ilə akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur] /Zabit Xəlilov // Respublika.- 2013.- 28 aprel.- S.8.

722.Xəlilov, Z. Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ürəklərdə əbədi yaşayacaqdır: [Yevlax rayonunda akademikinin 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir haqqında] /Zabit Xəlilov // Respublika .- 2013.- 27 aprel.- S. 7.

723.İbrahimqızı, M. Görkəmli oftalmoloq, nüfuzlu ictimai xadim /Mələhət İbrahimqızı // Azərbaycan.- 2013.-25 aprel.-S.9.

724.İlyasoğlu, R. Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illiyinə həsr olunmuş tədbir: [Gözdən Əlil Uşaqlar üçün 5 saylı tam orta məktəbdə keçirilən şahmat turniri haqqında] /Rauf İlyasoğlu // Respublika.- 2013.- 7 aprel.- S. 4.

725.İsmayıl, Z. Qadınlıq və ləyaqət zirvəsi: Zərifə xanım Əliyeva öz şəxsiyyətində Azərbaycan xanımına layiq analıq əzəməti, qadınlıq ləyaqəti nümayiş etdirir /Zülfüyyə İsmayıl, Ramiz Qasimov // İki sahil.- 2013.- 18 aprel.- S.20.

726.İsmayılqızı, X. Xeyirxahlıq onun amalı idi: Milli oftalmologiyamızın banisi Zərifə xanım Əliyevanın xalqına göstərdiyi misilsiz xidmətləri, tibb eiminin inkişafı naminə apardığı tədqiqatlar əsl vətəndaş fədakarlığı idi /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.-2013.- 19 aprel.- S.7.

727.İsmayılqızı, X. Nurlu peşə sahibi, daim böyük hörmətlə xatırlanan səmimi insan /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2013.- 23 aprel.- S.17.

728.İsmayılov, A. Müqəddəs qadın [şeir]: Akademik Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə ithaf olunur /Aydın İsmayılov // Azad Azərbaycan.- 2013.- 24 aprel.- S. 7.

729.İşıqlı “Elegiya” axşamı: [Ümummilli lider Heydər Əliyev və akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş eyniadlı film haqqında] // Azərbaycan qadını.-2013.- yay.- S.210-211.

730.Kəngərli, G. Tanrı nuru – ümid işığı /Gülşən Kəngərli //Kredo.- 2014.- 3 may.- S.2.

731.Kərimli, E. Ana haqqı, Tanrı haqqıdır: [9 sayılı məktəb Zərifə Əliyevanın 90 illiyini qeyd etdi] /Elnarə Kərimli // Bakı təhsili.- 2013.- 7 mart.- S. 3.

732.Kərimov, K. Nurdan yaranmış insan... /Kərəm Kərimov // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.18.

733.Kərimov, K. Akademik Zərifə xanım ədəbiyaşardır /Kərəm Kərimov // Respublika.- 2013.- 1 sentyabr.- S.5.

734.Kərimova, S. Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirildi: [Səbail Rayon İH-nin təşkilatçılığı ilə rayonun orta məktəblərinin şagirdlərinin iştirakı ilə keçirilən tədbirlər haqqında] /Sədaqət Kərimova // Azərbaycan müəllimi.- 2013.- 19 aprel.- S.4.

735.Qarayev, Ü. Sumqayıt Dövlət Universitetində görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirildi /Ülvi Qarayev // Respublika.- 2013.- 19 aprel.- S.11.

736.Qasimov, E. Akademik Zərifə Əliyevanın Azərbaycanda tibb elminin və səhiyyəsinin inkişafında rolu /Elmar Qasimov // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.8; Azərbaycan Tibb jurnalı.- 2013.- № 1.- S.23-26.

737.Qasimov, E. Dünya şöhrətli alim, qayğıkeş həkim, həssas qəlblı insan /Elmar Qasimov // Xalq qəzeti.- 2013.- 28 aprel.-S.4.

738.Qasimov, N.A. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik ömür yolu /Nemət Qasimov // Sağlamlıq.- 2013.- №2.- S.12-15.

739.Qəbələdə görkəmli alim, akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunub: [Qəbələ Müalicə-Diaqnostika Mərkəzində keçirilən tədbir haqqında] // İki sahil.- 2013.- 24 aprel.- S.23.

740.Qəlbinur, P. Vətən sevgisi: Unudulmaz müəllimim akademik Zərifə xanım Əliyevanın əziz xatirəsinə /Paşa Qəlbinur // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.18.

741.Qiyashı, Ə. Sözünlə əsl mənasında böyük həkim, böyük alim /Əjdər Qiyashı // İqtisadiyyat.- 2013.- 3-16 may.- S.8.

742. Quliyev, L. Akademik Zərifə Əliyevanın adını daşıyan məktəb-liseydə yubiley tədbiri keçirilib: [Bərdə məktəb-liseyində] /Lazım Quliyev// Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.8.

743. Qurbanlı, D. “Xeyirxahlıq Zərifə xanımın həyat tərzidi” /Dəmir Qurbanlı // Azad Azərbaycan.- 2013.- 12 aprel.- S.3.

744. Qusarda Azərbaycanın görkəmli oftalmoloq alimi Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur // Azərbaycan.- 2013.- 31 mart.- S.5.

745. Loğmanoğlu, S. İnsanlara nur bəxş edən böyük oftalmoloq alim... /Səlim Loğmanoğlu // Yeni Azərbaycan.- 2013.- 4 aprel.- S.4.

746. Mahalova, G. “Hamımız bir günəşin zərrəsiyik”: [Qax Rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin C.Cabbarlı adına Mərkəzi Kitabxanasında görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar eyniadlı tədbirin keçirilməsi haqqında] /Gülmar Mahalova // Mədəniyyət.- 2013.- 26 aprel.- S.10.

747. Mehdiyev, R. Mənəviyyət və paklıq zirvəsi: Görkəmli alim, gözəl həkim və xeyirxah bir insan kimi Zərifə xanımın şərəfli ömür yolu hamımız üçün örnək ola bilər /Rəfail Mehdiyev // Respublika.- 2013.- 26 aprel.- S.13.

748. Mədətoğlu, Ə. Bir görüşün sorağında: [Neftçala raynunda ümummilli lider Heydər Əliyevin və akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubiley tədbirləri çərçivəsində yazıçı-dramaturq, Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmov ilə görüş keçirilmişdir] /Əbülfət Mədətoğlu // Ədalət.- 2013.- 10 aprel.- S.6.

749. Məmmədli, H. Görkəmli alim, qayğıkeş insan – Zərifə xanım Əliyeva /Hülya Məmmədli // Yeni Azərbaycan.- 2013.- 10 aprel.- S.5.

750. Məmmədli, H. Zərifə xanım Əliyevanın zəngin elmi irsi dünya oftalmologiyasına mühüm töhfələr verib /Hülya Məmmədli // Yeni Azərbaycan.- 2013.- 26 aprel.- S.13.

751. Məmmədov, E. Naxçıvanda akademik Zərifə xanım

Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur /Elxan Məmmədov // Azərbaycan.- 2013.- 16 aprel.-S.8.

752.Mənəvi ucalığın zirvəsində dayanan alim // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.14-15.

753.Məsud, R. Xalqa dayaq olan nəcib insan /Rəfiqə Məsud // Respublika.- 2013.- 30 aprel.- S.8.

754.Mirələmov, H. Böyük sevginin adı /Hüseynbala Mirələmov // Azərbaycan.- 2013.- 26 aprel.- S.10; Kredo.- 2013.- 27 aprel.- S.3-5.

755.Moşetova, L. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilib: İlham Əliyev: “Mən çox xoşbəxtəm ki, Zərifə xanım kimi anam olmuşdur”: [Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında keçirilən mərasimdə çıxışlar] /Larisa Moşetova, Alevtina Brovkina // Səs .- 2013.- 30 aprel.- S. 4

756.Mükərrəmoğlu, M. Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illiyinə həsr olunmuş marka buraxılıb /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.- 2013.- 4 may.- S.13.

757.Mükərrəmoğlu, M. Ulu öndər Heydər Əliyev və akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileylərinə həsr olunmuş sərgi: [S.Bəhlulzadə adına sərgi salonunda təşkil olunan sərgi haqqında] /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.- 2013.- 30 aprel.- S.5; 1 may.- S.9.

758.Mükərrəmoğlu, M. Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş sayt yeni dizaynda istifadəyə verilib /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.-2013.- 2 may.- S.9.

759.Nadir, F. Nəciblik və paklıq timsalı və yaxud “Oftalmologiyanın mirvarisi” /Firuzə Nadir // Kaspi.- 2013.- 30 aprel.- S.7.

760.Naxçıvanda akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur: [Heydər Əliyev Muzeyində] // Xalq qəzeti.- 2013.- 16 aprel.- S.6; İki sahil.- 2013.- 18 aprel.-S.13, 15.

761.Namazova, H. Zərifə xanımı xatırlayarkən /Hicran Namazova // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.19.

762.Nəcəfova, S. Üç görüş, bir müsahibə: Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə /Svetlana Nəcəfova // Elm.- 2013.- 24 aprel.- S.21.

763.Nəzakət. Dünya şöhrətli novator alim /Nəzakət // Səs.- 2013.- 24 aprel.- S.4.

764.Nur və şəfqət dünyası: [Sabirabad rayon M.Ə.Sabir adına Mərkəzi Kitabxanasında görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir] // Mədəniyyət.- 2013.-26 aprel.- S. 5.

765.Nurlu ömrün boyları: ["Qalereya-1969" salonunda akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illiyi münasibətilə rəsm sərgisinin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət.- 2013.- 1 may.- S.8.

766.Pakistanın "Diplomatic Insight" jurnalında "Zərifə Əliyeva – insanlara nur bəxş etmiş mələk" sərlövhəli məqalə dərc olunmuşdur // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.8.

767.Respublikada oftalmologiya elminin inkişafında Zərifə Əliyevanın xidmətləri // İki sahil.- 2013.- 19 mart.

768.Rəhimzadə, N. Akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd edilib: [YAP Qaradağ rayon şöbəsi və Qaradağ RİH birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbir haqqında] /Nail Rəhimzadə // İki sahil.-2013.-26 aprel.-S.21.

769.Rüstəmov, İ. Sevgisinin və peşəsinin mücahidi: Sumqayıt Dövlət Universitetində görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktik konfrans keçirilmişdir /İlqar Rüstəmov // Xalq qəzeti.- 2013.- 20 aprel.- S. 5.

770.Rüstəmov, İ. "Ulu öndər Heydər Əliyev yaradıcılığımın əbədi mövzudur" Ümummilli lider Heydər Əliyev – 90: [Neftçala rayonunda ümummilli lider Heydər Əliyevin və akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubiley tədbirləri çərçivəsində yazıçı-dramaturq, Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmov ilə görüş keçirilmişdir] /İlqar Rüstəmov // Xalq qəzeti.- 2013.- 7 aprel.- S. 8.

771.Sabirabadda akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olundu: [Heydər Əliyev Mərkəzində] // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.8.

772.Seyidzadə, H. “Azərbaycan elminə şöhrət gətirən görkəmli oftalmoloq-alim”: AMEA-nın Naxçıvan bölməsində elmi konfrans keçirilib /Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2013.- 10 aprel.- S.7.

773.Seyidzadə, H.T. Zərifə Əliyevanın həyat yolu mədəniyyət məktəbidir: Naxçıvan şəhərindəki Heydər Əliyev Muzeyində Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar tədbir və Naxçıvan Dövlət Musiqili Dram Teatrında şair-dramaturq İslam Səfərlinin “Göz həkimi” pyesi əsasında hazırlanmış tamaşa göstərildi / Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2013.- 17 aprel.- S. 4.

774.Seyidzadə, H.T. NDU-da konfrans keçirilib: Naxçıvan Dövlət Universitetində Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 90-cı ildönümünə həsr olunmuş elmi konfrans keçirilib / Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2013.- 17 aprel.- S.7.

775.Seyidzadə, H.T. Bir ömrün səhifələri /Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2013.- 14 aprel.- S.7.

776.Seyidzadə, T. “Zərifə Əliyeva” kitabının təqdimatı olub: [M.F.Axundov adına Milli Kitabxanada, Hüseynbala Mirələmovun eyniadlı kitabının təqdimatı] /Hacı Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2013.- 24 aprel.- S.7.

777.Şahinoğlu, A. Görkəmli alim, istedadlı pedaqoq və tərbiyəçi, fəal ictimai xadim /Aqşin Şahinoğlu / Aqşin Şahinoğlu // Yeni Azərbaycan .-2013.- 27 aprel.- S.8.

778.Şəfqət dünyasının işığında: [Şamaxı şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illiyinə həsr olunmuş tədbirin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət.- 2013.- 1 may.- S. 11.

779.Şirəliyev, O. Akademik Zərifə Əliyeva /Oqtay Şirəliyev // Azərbaycan Tibb jurnalı.- 2013.- № 1.- S.13-17.

780.Şirəliyev, O. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilib: [Azərbaycan Dövlət Musiqili Teatrında keçirilən mərasimdə Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə naziri O.Şirəliyevin çıxışı] /Oktay Şirəliyev // Səs .- 2013.- 30 aprel.- S. 2;4.

781.Şirəliyev, O. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilmişdir Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak etmişdir /Oktay Şirəliyev // Azərbaycan.- 2013.- 28 aprel.- S.1.

782.Şulpina, N.B. Amalı, niyyəti saf olan insan /Nina Şulpina // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.10-11.

783.Tahir, R. Akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş səyyar mərasim: [Səbail Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbir haqqında] /Rza Tahir // Xalq qəzeti.- 2013.- 16 aprel.- S. 9.

784.Tahir, R. Səbaildə yubiley sərgisi: [S.Bəhlulzadə adına sərgi salonunda oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə əlaqədar təşkil olunan sərgi haqqında] /Rza Tahir // Xalq qəzeti.- 2013.- 1 may.- S. 9; Respublika .- 2013.- 1 may.- S. 8.

785.Tanrıverdiyev, T. “Sənsiz günəşsiz qaldı günlər!” /Tanrıverdi Tanrıverdiyev // Azad Azərbaycan.- 2013.- 5 may.- S.3.

786.Tanrıverdiyev, Y. Samux rayonunda Zərifə Əliyevanın yubiley tədbirləri /Yüksəl Tanrıverdiyev // Respublika.- 2013.- 24 aprel.- S. 9.

787.Tofiq, H. Səbaildə rəsm sərgisinin açılışı olub: [akademik Zərifə Əliyevanın 90 illiyinə həsr olunmuş rəsm sərgisi keçirildi] /Hacı Tofiq // Azad Azərbaycan.- 2013.- 1 may.- S.7.

788.Ucalıq yaxşılıqdan keçən yoldur: Zərifə Əliyeva – 90 // Kredə.- 2013.- 27 aprel.- S. 1.

789.Ukraynada Azərbaycanın görkəmli alimi Zərifə Əliyevanın xatirəsi yad edilmişdir // İki sahil.- 2013.- 17 aprel.

790. Vahidoğlu, O. Şəfalı əlləri ilə möcüzələr yaradan insan: YAP Xətai rayon təşkilatında görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olundu /Orxan Vahidoğlu // İki sahil.- 2013.- 25 aprel.-S.25.

791. Vəliyev, M. “İşıq – Qadın” jurnalının təqdimat mərasimi: [O.Mirzəyev ad. Səbail rayonu 190 saylı tam orta məktəbdə “İşıq – Qadın” jurnalının və akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi ilə bağlı məktəbin akt zalında tədbir keçirilmişdir] / Məhəmməd Vəliyev // Respublika.- 2013.- 25 may.- S.6.

792. Vəliyev, M. Akademik Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir: [Səbail Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbir haqqında] /Məmməd Vəliyev // Respublika.- 2013.- 17 aprel.- S. 13.

793. Yeni nəşrlər: Zərifə Əliyeva: bibliografik göstərici.- Bakı: Şərq-Qərb, 2013 //AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının Elmi Əsərləri.- 2013.- № 13.- S.240.

794. Yusifli, R. Böyük əməlləri, nurlu siması ilə seçilən alim: Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətində görkəmli oftalmoloq, akademik Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyi qeyd olunmuşdur /Ramiz Yusifli // Respublika.- 2013.- 30 aprel.- S. 9.

795. Zeynalov, L. Zərifə xanımın xalqımızın qəlbində öz yeri var: Gədəbəydə alimin 90 illiyi ilə bağlı silsilə tədbirlər keçirilir /Ləzfi Zeynalov // Azad Azərbaycan.- 2013.- 17 aprel.- S.4.

796. Zərbəliyev, C. Nurlu insanın şəfqət dünyası: [Mədəniyyət Müəssisələri İşçilərinin Hazırlıq və İxtisasartırma Mərkəzində Zərifə xanım Əliyevanın 90 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbirin keçirilməsi haqqında] /Ceyhun Zərbəliyev // Mədəniyyət.- 2013.- 12 aprel.- S.4.

797. “Zərifə Əliyeva” kitabının təqdimatı: [Milli Kitabxanada Hüseynbala Mirələmovun eyniadlı kitabının təqdimatı haqqında] // İki sahil.- 2013.- 23 aprel.- S.18.

798. Zərifə Əliyevanın 90 illiyinə həsr olunmuş suvenir poçt bloku dövriyyəyə buraxılmışdır: [Rabitə və İnformasiya

Texnologiyaları Nazirliyinin “Azərmarka” şirkəti tərəfindən] // Azərbaycan.- 2013.- 3 may.- S.2.

799.Zərifə Əziz qızı Əliyeva // Elm.- 2013.- 24 aprel.-S.24.

800.Zümrüd. Zərifə xanım Əliyevanın keçdiyi ömür yolu kamillik və müdriklik məktəbidir: Azərbaycan Prezidentinin Sərəncamı əsasında akademik Zərifə Əliyevanın 90 illik yubileyi keçiriləcək /Zümrüd // Səs.- 2013.- 12 fevral.- S. 3.

2014

801.Ağayev, B. İşıqlı xatirələrdə yaşayır: Elm xadimi, akademik Zərifə xanım Əliyevanın ad günü ərəfəsində /Böyük-kişi Ağayev // Azərbaycan.- 2014.- 25 aprel.- S.3.

802.Ağazadə, Z. Akademik Svetlana Kuznetsova: Bakıda Heydər Əliyev və Zərifə Əliyeva ilə unudulmaz görüşlərimizi səmimiyyətlə xatırlayıram: [Ukrayna paytaxtında akademik Zərifə Əliyeva adına Beynəlxalq Tibbi Elmi Mərkəz ilə Ukrayna Milli Tibb Elmləri Akademiyasının D.F.Çebotaryov adına Herontologiya İnstitutu arasında əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb] /Zeynal Ağazadə // Azərbaycan.- 2014.- 19 avqust.- S.4.

803.Axundova, M. Böyük alim, xeyirxah insan /Mehparə Axundova // Elm xəzinəsini zənginləşdirənlər /M.Axundova.- Bakı, 2014.- S.259-263.

804.Akademik Zərifə Əliyevanın elmi, pedaqoji və ictimai fəaliyyətini əks etdirən biobibliografik göstərici nəşr olunub: [AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanasının “Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri” seriyasından olan nəşrin tərtibçi müəllifi filologiya üzrə elmlər doktoru Aybəniz Əliyeva-Kəngərlidir] // Azərbaycan.- 2014.- 14 yanvar.- S.6.

805.Aslanov, M. Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi Ukraynada yad edildi /Möhsüm Aslanov // Respublika .- 2014.- 1 may.- S.10.

806.Baxşəliyeva, G. Zərifə xanım Əliyevanın timsalında ideal qadın və əsl Azərbaycan xanımı obrazı canlanır /Gövhər

Baxşəliyeva // Yeni Azərbaycan.- 2014.- 26 aprel.- S.5.

807.Bayramov, V. Xatirəsi daim anılacaq və əbədi yaşayacaq...: Görkəmli akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 91-ci ildönümü qeyd edilmişdir: Binəqədi; Suraxanı rayonu /Vaqif Bayramov // Xalq qəzeti.- 2014.- 29 aprel.- S.9.

808.Dadaşov, M. Ukraynada akademik Zərifə Əliyeva adına Beynəlxalq Mükafat təsis edilib: [“Akademik Zərifə Əliyeva adına Beynəlxalq Elmi Mərkəz” təşkilatının Şurasının qərarı ilə] /Maqşud Dadaşov // Azərbaycan.- 2014.- 22 iyul.- S.8.

809.Əmiraslanov, Ə. Dünya şöhrətli oftalmoloq-alim, qayğıkeş pedaqoq, şəfqətli həkim, nümunəvi ana /Əhliman Əmiraslanov // Xalq qəzeti.-2014.-27 aprel.-S.3.

810.Əsədova, Q. O, gözlərə nur, ömürlərə sevinc paylayırdı / Qətibə Əsədova // Respublika .- 2014.- 27 aprel.- S.5.

811.Fədakar həkim, əsl vətəndaş, səmimi və qayğıkeş insan // İki sahil.- 2014.- 29 aprel.- S.12-13.

812.Görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 91-ci ildönümü ilə bağlı “Qələbəyə doğru” intellektual bilik oyunu keçirilmişdir: [Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi Azərbaycan İntellektual Oyunlar Klubu ilə birgə] // Azərbaycan.- 2014.- 29 aprel.- S.8.

813.Hacıyev, E. Şəfqətli ürək sahibi /Eldar Hacıyev // Respublika.- 2014.- 23 may.- S.5.

814.Hümbətova, A. Daim nur saçan böyük ziyalı /Almara Hümbətova // Səs .-2014.- 7 may.- S. 17.

815.Hüseynoğlu, S. Xatirəsi daim anılacaq və əbədi yaşayacaq...: Görkəmli akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 91-ci ildönümü qeyd edilmişdir: Sabirabad rayonu /S.Hüseynoğlu // Xalq qəzeti .-2014.- 29 aprel.- S. 9.

816.Hüseynova, R. Qayğıkeş ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı, böyük alim...: 28 aprel görkəmli alim-oftalmoloq Zərifə xanım Əliyevanın 91-ci ildönümüdür /Rəfiqə Hüseynova // Səs.- 2014.- 25 aprel.- S.5.

817.Xəlilov, Z. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi ehtiramla anıldı: [Gəncə şəhəri və Samux rayonunda] /Zabit Xəlilov // Respublika.- 2014.- 30 aprel.- S.6.

818.İkramqızı, F. Nəciblik və mənəvi paklıq simvolu /Fəxriyyə İkramqızı // İki sahil.- 2014.- 25 aprel.- S.7.

819.İsmayılqızı, X. “Heydər Əliyev: Tale yolları”nın işığında: Tanrı onları biri-biri üçün yaratmışdı: Zərifə adının mənəsi incə, zərif deməkdir /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2014.- 26 aprel.- S.10.

820.İsmayılqızı, X. Zərifə xanım Əliyeva: Şəfalı əlləri ilə insanlara nur bəxş edən şəxsiyyət: Milli oftalmologiyanın banisi, akademik Zərifə xanım Əliyevanın keçdiyi həyat yolu, misilsiz xidmətləri, apardığı tədqiqatlar əsl təcrübə məktəbi idi /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2014.- 17 aprel.- S.7.

821.Kəngərli, G. Tanrı nuru – ümid işığı /Gülşən Kəngərli // Kredo.- 2014.- 3 may.- S.2.

822.Qasimov, H. Samuxda akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 91 illik yubileyi ilə əlaqədar konfrans /Hamlet Qasimov // Xalq qəzeti.- 2014.- 1 may.- S. 7.

823.Mirələmov, H. Əbədiyyətə qovuşan ömür /Hüseynbala Mirələmov //Azərbaycan.- 2014.- 27 aprel.- S.5.

824.Rüstəmov, İ. Xatirəsi daim anılacaq və əbədi yaşayacaq...: Görkəmli akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 91-ci ildönümü qeyd edilmişdir: Xətai rayonu /İlqar Rüstəmov // Xalq qəzeti.- 2014.- 29 aprel.- S. 9.

825.Salahova, Z. Zəkasının işığı hələ də görünür /Zərifə Salahova // Azərbaycan.- 2014.- 15 aprel.- S.7.

826.Salmanov, A. Akademik Zərifə Əliyeva: “Elm-nurdur, lakin göz olmasa, nur da yoxdur”: Müəllimim və məsləhətçim görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın işıqlı xatirəsinə həsr edilir /Aydın Salmanov // Respublika.- 2014.- 27 aprel.- S.5.

827.Sarıyeva, İ. Qaranlığa qalib gələn alim qadın-akademik

Zərifə xanım Əliyeva... /İradə Sarıyeva // Bakı xəbər.- 2014.- 12 noyabr.- S.15.

828.Seyidzadə, T. Görkəmli alim, sadə insan – Zərifə Əliyeva /Tofiq Seyidzadə // Azad Azərbaycan.- 2014.- 16 aprel.- S.3.

829.Zərifə Əliyevanın fəaliyyətinə dair kitab nəşr olunub: [AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanası “Azərbaycanın elm və mədəniyyət xadimləri” seriyasından akademik Zərifə Əliyevanın elmi, pedaqoji və ictimai fəaliyyətini əks etdirən biobibliografik göstəricini nəşr edib] // Palitra.- 2014.- 14 yanvar.- S. 3; Ədalət .- 2014.-14 yanvar.-S.2.

830.Zərifə xanım Əliyevanın doğum gününə həsr olunmuş beynəlxalq elmi konfransda maraqlı faktlar səsləndi // Bakı xəbər.- 2014.- 29 aprel.- S.2.

2015

831.Abşeron rayonunda akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümünə həsr olunan konfrans keçirilib: [Abşeron Rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə] // Azərbaycan.- 2015.- 23 aprel.- S.2.

832.Ağzadə, Z. Kiyevdə akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr edilmiş kitablar təqdim olunub: [“Sağlamlığın təhlükəsizliyi məsələsi üzrə qlobal gündəlik” beynəlxalq forum çərçivəsində] /Zeynal Ağzadə // Azərbaycan.- 2015.- 29 dekabr.- S.4.

833.Ağzadə, Z. Kiyevdə görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr edilən kitabın təqdimatı olub: [müəllifi tibb elmləri doktoru, professor Aydın Salmanov olan “Ukraynada tibbi yardımın göstərilməsi ilə əlaqədar antimikrob rezistentliyi və infeksiyalar” kitabı haqqında] /Zeynal Ağzadə // Azərbaycan.- 2015.- 29 noyabr.- S. 7.

834.“Akademik Zərifə Əliyeva” miniatür kitabının ikinci nəşri çapdan çıxıb: [kitabın müəllifi yazıçı-publisist, Milli Məclisin deputatı Hüseynbala Mirələmovdur] // Azərbaycan.-2015.- 26 iyun.- S. 10; Yeni Azərbaycan.- 2015.- 26 iyun.- S. 3.

835. Akademik Zərifə Əliyevanın ömür yolu hər bir həkim üçün həyat və mənəviyyət dərsidir // İki sahil.- 2015.- 29 aprel.- S.13.

836. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümü tamam oldu // Təbib.- 2015.- 30 aprel.-S.2.

837. Allahverdiyev, M. Xeyirxahlıq və humanizm mücəssəməsi /Mübariz Allahverdiyev // Xalq qəzeti.-2015.-28 aprel.-S.4.

838. Bayramov, Y. Suraxanıda görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi anılıb /Y. Bayramov // Xalq qəzeti.- 2015.- 28 aprel.- S.10.

839. Ədəbiyyat boyaların dili ilə: [Bakı Modern Məktəbində Şəhriyar Əliyevin akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş eyniadlı fərdi sərgisinin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət.- 2015.- 1 may.- S.15.

840. Ələddinqızı, N. Tibb elminin inkişafına töhfələr vermiş görkəmli oftalmoloq-alim: Nəsimidə Zərifə xanım Əliyevanın doğum gününün 92-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbirlər keçirildi /Nəzakət Ələddinqızı // Səs.- 2015.- 23 aprel.- S.10.

841. Əliyeva, N. İnsanlara nur bəxş edən şəxsiyyət /Nurlana Əliyeva // Azərbaycan.- 2015.- 28 aprel.- S.5.

842. Əliyeva, N. Zərifə xanım unikal bir qadın idi: YAP Qadınlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü, professor Nurlana Əliyevanın müsahibəsi /N.Əliyeva // Yeni Azərbaycan.- 2015.- 28 aprel.-S.8; Səs.-2015.- 28 aprel.- S.10-11; İki sahil.- 2015.- 28 aprel.- S.12, 15.

843. Əliyeva Zərifə Əziz qızı (1923-1985) // Akademiya simalarda: Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası – 70 il.- Bakı, 2015.-S.76.

844. Filarmoniyada xatirə konserti: [Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş konsertin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət.- 2015.- 29 aprel.- S. 5.

845. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım

Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbirlər regionlarda keçirilmişdir // Respublika.- 2015.- 29 aprel.- S.8.

846.Görkəmli oftalmoloq, dəyərli insan: [Goranboy, Sabirabad və Zərdab rayon MKS-nin Mərkəzi kitabxanasında akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş “Əbədiyyətə qovuşan ömür” mövzusu ilə bağlı tədbirin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət .-2015.- 1 may.- S. 11.

847.Hüseynova, H. Nur bəxş edən nurani qadın: akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümü münasibətilə /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2015.- 28 aprel.-S.5.

848.Xələfli, Ə.R. Sönməyən günəş – ana qəlbinin işığı: [yazıçı Hüseynbala Mirələmovun “Zərifə Əliyeva” əsəri haqqında] / Əli Rza Xələfli // Kredo .-2015.- 17 aprel.- S.1.

849.İlyasoğlu, R. Görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümü geniş qeyd edilir: [Suraxanı rayonunda] /Rauf İlyasoğlu // Respublika.- 2015.- 28 aprel.- S.5.

850.İsmayılqızı, X. Ağrıyan gözlərə şəfadır əlin... /Xuraman İsmayılqızı // İki sahil.- 2015.- 28 aprel.- S.8.

851.İsmayilov, A. Analar anası [şeir]: (Akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsinə) /Aydın İsmayilov // Azad Azərbaycan.- 2015.- 28 aprel.- S.7.

852.Kiyevdə akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr edilmiş kitablar təqdim olunub // Yeni Azərbaycan- 2015.- 29 dekabr .- S.3.

853.Qurbanlı, D. Vətənpərvər, qayğıkeş Ana /Dəmir Qurbanlı // Azad Azərbaycan.- 2015.- 28 aprel.- S.3.

854.Məmmədli, İ. Zərifə xanım anıldı: [Pirallahı rayonunda 10 sayılı Birləşmiş Şəhər Xəstəxanasında xatirə tədbiri keçirilib] /İlqar Məmmədli // Ədalət.- 2015.- 30 aprel.- S.5.

855.Mirələmov, H. Nur heykəli /Hüseynbala Mirələmov // Azərbaycan.- 2015.- 15 aprel.- S.6; Ədalət.- 2015.- 16 aprel.- S.4.

856.Mirməmməd, G. Rəsmi çəkmək istədiyim qadın...: Görkəmli oftalmoloq alim Zərifə xanım Əliyevaya ithaf... /Gülcahan Mirməmməd // Mədəniyyət.az.- 2015.- № 4.- S.74-77.

857.Müdrük alim, qayğıkeş ana, vəfalı ömür-gün yoldaşı: Akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsi anadan olmasının 92-ci ildönümündə sonsuz məhəbbətlə yad edilir // Kaspi.- 2015.- 30 aprel.- S.6.

858.Səbaildə Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş tədbir və konsert keçirilib: [Səbail Rayon İcra Hakimiyyəti ilə Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbinin keçirdiyi tədbir haqqında] // Üç nöqtə.- 2015.- 28 aprel.- S.3.

859.Tural. DSX-da Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümü münasibətilə tədbir /Tural // Palitra.- 2015.- 29 aprel.- S.10.

860.Urud, M. İnsanlıq zirvəsi /Musa Urud // Ədəbiyyat qəzeti.- 2015.- 18 aprel.- S.2.

861.Zənginliyin, sadəliyin simvolu: [Qax rayon Heydər Əliyev Mərkəzində görkəmli oftalmoloq Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümünə həsr olunmuş eyniadlı musiqili xatirə gecəsinin keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət .-2015.- 29 aprel.- S. 12.

862.Zümrüd. Gözlərə nur bəxş edən insan :YAP Suraxanı rayon təşkilatında akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 92-ci ildönümü münasibətilə tədbir keçirilib /Zümrüd // Səs.- 2015.- 23 aprel.- S.10.

2016

863.Abasoğlu, F. Müdrük alim, qayğıkeş ana: Akademik Zərifə Əliyevanın əziz xatirəsi sonsuz məhəbbətlə yad edilir /Fuad Abasoğlu // Kaspi.- 2016.- 28 aprel.- S.7.

864.Adilqızı, N. Görkəmli oftalmoloq Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsi Dövlət Miqrasiya Xidmətində anılıb /Nurəngiz Adilqızı // Respublika.- 2016.- 29 aprel.- S.4.

865.Ağzadə, Z. Kiyevdə akademik Zərifə Əliyevaya həsr edilmiş kitabın təqdimatı olub: [müəllifi tibb elmləri doktoru Aydın Salmanov olan kitabın təqdimatı barədə] /Zeynal Ağzadə // Azərbaycan.- 2016.- 29 aprel.- S.6.

866.Akademik Zərifə Əliyeva adına liseydə sərgi-konfrans keçirilib: [M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası, Bakı Dövlət Universitetinin kitabşünaslıq və nəşriyyat işi kafedrasının təşkil etdiyi sərgi-konfrans haqqında] // Azərbaycan.- 2016.- 9 dekabr.- S.8.

867.Akademik Zərifə Əliyeva anıldı: [Bakı Slavyan Universitetində] // Ədalət .- 2016.- 30 aprel.- S.4.

868.Akademik Zərifə xanım Əliyeva adına Şahtaxtı kənd tam orta məktəbinin binası istifadəyə verilib: [Rusiya Federasiyasının təhsil və elm naziri Olqa Vasilyeva Bakıdakı ümumtəhsil məktəblərinin direktorları ilə görüşüb] // Azərbaycan.- 2016.- 29 noyabr.- S.4.

869.Akademik Zərifə xanım Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş intellektual yarışın qalibləri mükafatlandırılıb: [anadan olmasının 93-cü ildönümü ilə əlaqədar] // Azərbaycan.- 2016.- 28 aprel.- S.15.

870.Allahverdiyev, M. Nəsillərə nümünə olan ömür yolu: Akademik Zərifə xanım Əliyeva – 93 /Mübariz Allahverdiyev // Xalq qəzeti.-2016.-28 aprel.-S.4.

871.Aslan, Q. Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın ad günü ilə bağlı tədbir /Qədir Aslan // Respublika.- 2016.- 29 aprel.- S.4.

872.Bəşirqızı, Z. Görkəmli oftalmoloq Zərifə xanım Əliyevanın elmi tədqiqatları bu gün də öz aktuallığını saxlayır: [ATU-da anım gününün keçirilməsi haqqında] /Zərifə Bəşirqızı // Xalq qəzeti.- 2016.- 29 aprel.

873.Əliyev, S. Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Gəncə filialı fəaliyyətə başladı /Sabir Əliyev // Azərbaycan.- 2016.- 15 may.- S.4.

874.Əliyeva, İ. Nurlu insan: Elm xadimləri /İradə Əliyeva // Azərbaycan.- 2016.- 15 aprel.- S.7.

875.Əmiraslanov, Ə. Dünya şöhrətli alim-oftalmoloq: Akademik Zərifə Əliyevanın 93 illiyi münasibətilə /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2016.- 28 aprel.- S.15

876.Gəncədə Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin filialı açılıb // Yeni Azərbaycan .-2016.- 14 may.- S.3

877.Hüseynova, H. Akademik Zərifə xanım Əliyevanın nurlu xatirəsi ürəklərdə yaşayır: Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Hicran Hüseynovanın müsahibəsi /Hicran Hüseynova // Azərbaycan.- 2016.- 28 aprel.- S.5; İki sahil.-2016.- 28 aprel.- S.14; Səs.- 2016.- 28 aprel.- S.4.

878.Hüseynova, H. Novator alim – şəfqətli qadın /Hicran Hüseynova // Respublika.- 2016.- 29 aprel.- S.5.

879.Hüseynova, P. Xalq sevgisinin tərənnümü: Bəxtiyar Vahabzadənin “Mərsiyə-Rekviyem” əsərində akademik Zərifə Əliyevaya ümumxalq məhəbbətinin bədii fəlsəfi təcəssümü /Pərixanım Hüseynova // Kreda.- 2016.- 29 aprel.- S.3-4.

880.Xəlilov, Z. Gənc oftalmoloqların X konfransı /Zabit Xəlilov // Respublika.-2016.- 27 noyabr.- S.4.

881.İnsanlara nur bəxş edən alim // Səs.- 2016.- 22 aprel.- S.4.

882.Qurbanlı, D. Vətənpərvər, qayğıkeş Ana /Dəmir Qurbanlı // Azad Azərbaycan.- 2016.- 26 aprel.- S.4.

883.Mehdiyeva, P. Öyrənmə prosesində əlverişli mühitin rolu: [Zərifə Əliyeva liseyinin fəaliyyəti haqqında] /Püstə Mehdiyeva // Azərbaycan müəllimi.- 2016.- 23 iyul.- S.6.

884.Mirzəzadə, R. Oftalmologiyada mühüm elmi yeniliklərə imza atmış böyük alim: Akademik Zərifə Əliyeva SSRİ səhiyyə-sində Averbax mükafatını alan ilk xanım idi /Reyhan Mirzəzadə // Azərbaycançılıq və vətənpərvərlik məfkurəsi /R.Mirzəzadə.- Bakı, 2016.- S.583-592.

885.Mirzəzadə, R. Ürəklərdə əbədi məhəbbət məşəli yandı-

ran insan /Reyhan Mirzəzadə // Azərbaycançılıq və vətənpərvərlik məfkurəsi /R.Mirzəzadə.- Bakı, 2016.- S.570-582.

886.Nəciblik və mənəvi paklıq timsalı: Zərifə Əliyeva – 93 // İki sahil.- 2016.- 29 aprel.- S.4.

887.Oftalmologiya elmində parlaq imza: [Kürdəmir rayon Mərkəzi kitabxanasında və Quba rayon Mərkəzi Kitabxanasında Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr edilmiş dəyirmi masanın təşkil olunması haqqında] // Mədəniyyət.- 2016.- 6 may.- S.11.

888.Saatlı rayonunda seminar keçirilib: [Gənclər Mərkəzində akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr olunmuş seminarın keçirilməsi haqqında] // Mədəniyyət.- 2016.- 6 may.- S. 11.

889.Ukraynada akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunan gecə keçirilib: [İrpen şəhərində keçirilən xatirə gecəsi haqqında] // Səs.- 2016.- 3 dekabr.- S.7.

890.Vəliyev, M. İnsanlara nur bəxş edən alim /Məhəmməd Vəliyev // Respublika.- 2016.- 22 aprel.- S.5.

891.Vəliyeva, G. Yaddaşımın bəzəyidir o illər /Gülbahar Vəliyeva // Azərbaycan.- 2016.- 15 iyun.- S.5.

892.Zümrüd. Səhiyyə işçiləri akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ildönümünü qeyd ediblər: [Suraxanı rayonunda Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 93-cü ildönümünə həsr olunmuş növbəti tədbir keçirilib] /Zümrüd // Səs.- 2016.- 29 aprel.- S.10.

2017

893.Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi yad olundu // Tibb qəzeti.- 2017.- 30 aprel.- S.4.

894.Allahverdiyev, M. Dünya şöhrətli oftalmoloq-alim /Mübariz Allahverdiyev // Xalq qəzeti.- 2017.- 15 aprel.- S.3.

895.Aydınoğlu, T. “Yanar qəlb”in sönməz işığı: [tədqiqatçı jurnalist R.Bahar Sonamın eyniadlı kitab-albomu akademik

Zərifə xanım Əliyevaya həsr olunub] /Tahir Aydınoglu // Xalq qəzeti.- 2017.- 18 iyun.- S.6.

896.Ələddinqızı, N. Oftalmologiyanın mirvarisi, nəciblik və mənəvi paklıq timsalı: [Akademik Zərifə Əliyevanın 94 illiyi münasibətilə] /Nəzakət Ələddinqızı // Səs.- 2017.- 19 aprel.- S.5.

897.Əliyev, Y. Görkəmli oftalmoloq alimin xatirəsinə musiqi çələngi: [Zərifə Əliyevanın doğum gününə həsr olunmuş konsert haqqında]: Onu Milli Konservatoriyanın nəzdində Musiqi Kollecinin tələbələri ərməğan edib /Yusif Əliyev // Azərbaycan müəllimi.- 2017.- 29 aprel.- S.10.

898.Əliyeva, N. Zərifə xanım Əliyevanın zəngin həyat yolu bugünkü və gələcək nəsillər üçün örnək və yaşam etalonudur: YAP Qadınlar Şurasının sədri, partiyanın İdarə Heyətinin üzvü, Bakı Slavyan Universitetinin rektoru Nurlana Əliyevanın www.yap.org.az saytına müsahibəsi // İki sahil.- 2017.- 28 aprel.- S.5.

899.Əmiraslanov, Ə. Nurlu ömrün işığı /Əhliman Əmiraslanov // Azərbaycan.- 2017.- 15 aprel.- S.7.

900.Gəraybəyli, G. Alim müdrikliyi, həkim şəfqəti: Elm xadimləri /Gəray Gəraybəyli // Azərbaycan.- 2017.- 28 aprel.- S.3.

901.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi anılıb: [94 illiyi münasibətilə] // Azərbaycan.-2017.- 16 aprel.- S.4.

902.Görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi anılıb: [Qafqaz Müsəlmanları İdarəsində] // Yeni Azərbaycan.- 2017.- 18 aprel.- S.7.

903.Hacalıyev, E. İnsanlara nur bəxş edən alim: Mərhəmət və xeyirxahlıq rəmzinə çevrilən akademik Zərifə Əliyevanın əbədiyaşar xatirəsi ehtiramla anıldı: [Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin Azərbaycan Tibb Universiteti ilə birlikdə keçirdiyi eyniadlı tədbir haqqında] /Elnur Hacalıyev // Azərbaycan.-2017.- 27 aprel.- S.4.

904.Həmidova, Ü. Ömürlərə sevinc, gözlərə nur paylayan insan / Ülkər Həmidova // Kaspi.- 2017.- 28 aprel.- S.5.

905.İnsanlara nur bəxş edən alim // İki sahil.- 2017.- 26 aprel.- S.15.

906.İnsanlara nur bəxş edən sima: Akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsinə həsr olunmuş sərgi və konsert: [“Qalereya 1969” salonunda keçirilən tədbirdə mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev çıxış edib] // Mədəniyyət.- 2017.- 28 aprel.- S.6.

907.İşıqlı ömür yolu: Görkəmli oftalmoloq alimin xatirəsi müxtəlif tədbirlərlə anılıb // Mədəniyyət.- 2017.- 3 may.-S.11.

908.Qasimov, N. Mənəvi ucalığın zirvəsində /Nazim Qasimov // Xalq qəzeti.- 2017.- 28 aprel.- S.3.

909.Qayğıkeş Ana, gözəl, vəfahı ömür-gün yoldaşı: Akademik Zərifə Əliyeva YAP Yasamal rayon təşkilatında anılıb // Azad Azərbaycan .-2017.-26 aprel.- S.7.

910.“Qayğıkeş insan, mehriban ana”: [Zərdab rayon Mərkəzi kitabxanasında akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 94-cü ildönümü münasibətilə keçirilmiş eyniadlı tədbir haqqında] // Mədəniyyət .- 2017.-28 aprel.-S.11.

911.Qədiroğlu, M. Lvov şəhərində görkəmli elm xadimi, akademik Zərifə Əliyeva adına Oftalmoloji Mərkəz açılıb /Möh-süm Qədiroğlu // Respublika.- 2017.- 2 dekabr.- S. 7.

912.Musayeva, M. Qayğıkeş ana, fədakar həyat yoldaşı, cə-fakeş qadın /Mirvari Musayeva // Yeni Təfəkkür.- 2017.- 26 may.- S.3.

913.Mükərrəmoğlu, M. “Nur saçan zəka”: Akademik Zərifə Əliyevaya həsr olunmuş tədbir: [Bakı şəhəri Sabunçu rayonu E.Məhərrəmov adına 137 sayılı tam orta məktəbdə akademik Zərifə Əliyevanın anım gününə həsr olunmuş tədbir haqqında] /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.-2017.- 28 aprel.- S.6.

914.Mükərrəmoğlu, M. Akademik Zərifə Əliyevanın ad gününə həsr olunan rəsm sərgisi: [“Qalereya-69” sərgi salonunda keçirilən tədbir haqqında] /Mehdi Mükərrəmoğlu // Xalq qəzeti.- 2017.- 27 aprel.- S.7.

915.Nasir, Ş. Qəlblərə nur saçan insan /Şəfəq Nasir // Respublika.- 2017.- 3 may.- S.8.

916.Nur saçan ömür: [Sabunçu rayonu E.Məhərrəmov adına 137 saylı tam orta məktəbdə keçirilən musiqili tədbir haqqında] // Mədəniyyət .-2017.- 28 aprel.-S.12.

917.Süleymanova, E. Gözlərə nur bəxş edən alim /Elmira Süleymanova // Respublika.- 2017.- 28 aprel.- S.5.

2018

Zərifə Əliyeva – 95

918.Akademik Zərifə Əliyevanın anadan olmasının 95-ci ildönümü ilə əlaqədar “Qələbəyə doğru” intellektual oyununun bağlanış mərasimi keçirilib: [Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin (AQUPDK) və Binəqədi rayon İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə] // Yeni Azərbaycan.- 2018.- 21 aprel.- S.3.

919.Qəlbinur, P. Sevgi onun ən böyük məziyyəti idi: Akademik Zərifə Əliyeva-95 /Paşa Qəlbinur // Xalq qəzeti.- 2018.- 15 aprel.- S.5.

920.Nəciblik və paklıq timsalı // Səs.- 2018.- 14 aprel.- S.3.

RUS DİLİNDƏ

Произведения

Книги

1958

921.Терапия трахомы синтомицином и в комбинации его с другими методами лечения: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата медицинских наук /Зари́фа Алиева.- Баку, 1958.- 15 с.

1970

922.Профилактика профзаболеваний в йодной промышленности /Зари́фа Алиева. -Баку: Азернешр, 1970.

1976

923.Профилактика повреждений глаз у рабочих йодовой промышленности: Методические рекомендации /Зари́фа Алиева.- Баку, 1976.

924.Профилактика повреждений глаз у рабочих резиновой промышленности: Методические рекомендации /Зари́фа Алиева.- Баку, 1976.

925.Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана (Клинико-экспериментальное исследование): автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора медицинских наук: 14.00.08 /Зари́фа Алиева.- М., 1976.- 32 с.

1977

926. Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана /Зарифа Алиева.- Баку: Азернешр, 1977.

1978

927. Герпетические заболевания глаз /Зарифа Алиева.- Баку, 1978.

928. Острые вирусные конъюнктивы /Зарифа Алиева.- Баку, 1978.

929. Профилактика профессиональных заболеваний в йодной промышленности /Зарифа Алиева, И.Алекперов, А.Замчалов.- Баку: Азернешр, 1978.- 43 с.

1979

930. Герпетическая болезнь глаз: учебное пособие для врачей-офтальмологов /Зарифа Алиева, И.Алекперов, А.Замчалов; МЗ СССР, Азерб. Гос. Ин-т Усовершенствования врачей имени А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1979.- 17 с.

931. Острые вирусные конъюнктивиты: учебное пособие для врачей-офтальмологов /Зарифа Алиева; МЗ СССР, Азерб. Гос. Ин-т Усовершенствования врачей имени А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1979.- 17 с.

Книга включает в себя сведения из курса общей вирусологии, описание клинических признаков наиболее распространенных заболеваний конъюнктивы вирусного происхождения.

1980

932. Анатомо-физиологическая характеристика гидродинамической системы глаза /Зарифа Алиева, Н.Б.Шульпина; МЗ СССР Ин-т Усовершенствования врачей; МЗ

Азерб. ССР, Азерб. Институт Усовершенствования врачей им. А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1980.- 36, [4] с.

933.Возрастные изменения глаз и зрительно-нервного пути: морфогистохимические исследования /Зарифа Алиева, П.С.Мелик-Асланова.- Баку: Азернешр, 1980.- 124 с.

Авторы данной книги исследуют морфологические и гистохимические особенности органа зрения, появляющиеся с возрастом. Это необходимо для выявления патогенетической сущности различных заболеваний глаз.

934.Профессиональная патология глаз в шинном производстве /Зарифа Алиева.- Баку: Азернешр, 1980.- 128 с.

Автор анализирует случаи функциональных и органических изменений органа зрения у работников этого производства, описывает профилактические мероприятия, предупреждающие их возникновение. Автор впервые описывает ранние признаки интоксикации организма и органа зрения, связанные с воздействием токсических факторов шинного производства.

1981

935.О моральном облике врача /Зарифа Алиева.- Баку: Билик, 1981.- 16 с.

936.Офтальмопатология при хронической йодовой интоксикации /Зарифа Алиева.- Баку: Азернешр, 1981.- 135 с.

В данной книге рассказывается о токсическом влиянии вредностей йодового производства (на примере Бакинского йодового завода) на орган зрения человека. Приводятся методические рекомендации, способствующие профилактике поражения глаза.

1982

937.Высокое призвание: о врачебной этике, чистоте души и помыслов советского врача /Зарифа Алиева;

Общество «Знание» АзССР.- Баку, 1982.- 57 с.

938. Заболевание глаз при сахарном диабете /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, М.Марголис, Л.Нудьга, И.Писарская; под. ред. Т.А.Алиева.- Ташкент: Медицина, 1982. -36 с.

939. Об электронно-морфологических и гистохимических методах лечения злокачественных внутриглазных опухолей: методические рекомендации /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова, С.Бадалов, С.Магомедова.- Баку, 1982.- 8 с.

940. Основы иридодиагностики /Зарифа Алиева, У.Вельховр, Н.Шульпина, Ф.Ромашов.- Баку: Азернешр, 1982.- 189 с.

1983

941. Актуальные проблемы офтальмологии /Н.Б.Шульпина, Зарифа Алиева, Л.К.Мошетова; рецензент. Н.А.Пучковская.- Баку: Азернешр, 1983.- 343 с.:ил., [6] л.

В книге представлены пять разделов, относящихся к актуальным проблемам офтальмологии: нравственное воспитание советского врача, вопросы деонтологии, медицинской этики и морали, современные аспекты биомикроскопии глаза, основы офтальмовирусологии, повреждения органа зрения, пропедевтика микрохирургии глаза.

942. Конъюнктивиты и современные методы лечения /Зарифа Алиева.- Баку:Азернешр, 1983.- 31 с.

943. Современные методы хирургического лечения слезотечения: Методические рекомендации /Зарифа Алиева, М.Султанов -Баку: Азернешр, 1983. -53 с.

944. Физиология слезоотведения /Зарифа Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.- 60 с.

1984

945. Современные аспекты туберкулеза органа зрения /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Н.Гонтуар.- Баку, 1984.

1985

946.Терапевтическая офтальмология /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Боришполец, В.Гасилина, Н.Гонтуар, Г.В.Грачева.- М.: Медицина, 1985.- 559 с.

1986

947.Профилактика и лечение повреждений глаз при хроническом воздействии на организм паров стирола и тетрахлорэтилена: метод. рекомендации /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская, Т.Мирзоев, Н.Тагизаде; М-во здравоохран. АзССР; АН АзССР.- Баку, 1986.- 15 с

1987

948. Щадящая хирургия слезоотводящих путей /Зарифа Алиева, М.Султанов.- Баку: Азернешр, 1987.- 61 с.

1988

949.Иридодиагностика /Зарифа Алиева, Е.Вельховер, Н.Шульпина, Ф.Ромашов.- М.: Медицина, 1988.- 236 с.

950.Профессиональная патология органа зрения: [монография] /Зарифа Алиева, А.П.Нестеров, З.М.Скрипниченко; рец. А.Н.Добромыслов, И.М.Суворов.- Москва: Медицина, 1988.- 287, [1] с. -рис., табл.

1997

951.Интенсификация ртутью и её неорганические соединения: методическая разработка к практическому знанию по профессиональным болезням для студентов V курса лечебно-профилактических факультетов /Зарифа Алиева.- Баку, 1997.- 26 с.

1998

952.Сборник научных трудов /Зарифа Алиева; отв. ред. З.Т.Кулиева.- Баку: Азербайджан, 1998.- 455 с.; табл.

2001

953.Туберкулез органа зрения /Зарифа Алиева, Н.Шульпина; под ред. А.Инсанова.- Баку: Азербайджан, 2001.- 168 с.

В монографии обобщены сведения о туберкулезных поражениях глаз. Монография содержит обширные материалы о средствах и способах противотуберкулезной терапии, иммунофармакологии и противорецидивной терапии, применяемой в офтальмологии.

2011

954.Актуальные проблемы офтальмологии: в 3-х частях /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Л.Мошетова; рец. Н.А.Пучковская.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Ч.1.- 252 с.

Содержание: От автора.- Раздел 1. Нравственное воспитание советского врача, вопросы деонтологии медицинской этики и морали (проф. З.Алиева); Раздел 2. Современные аспекты биомикроскопии глаза (проф. Н.Б. Шульпина). Глава 1. Аппаратура. Навыки работы. Виды освещения; Глава 2. Методика биомикроскопии оболочек и оптических сред глаза; Глава 3. Клиническое значение биомикроскопии катаракт; Глава 4. Элементы биомикровитрео - и офтальмоскопии.

955.Актуальные проблемы офтальмологии: в 3-х частях /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Л.Мошетова; рец. Н.А.Пучковская.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Ч.2.- 216 с.

Содержание: Раздел 4. Повреждения органа зрения (доц. Л.К. Мошетова, проф. З.А.Алиева); Глава 1. Проникающие ранения глазного яблока (доц. Л.К. Мошетова); Глава 2. Контузии глаза (доц. Л.К. Мошетова); Глава 3. Осложнения раневого процесса и контузии глазного яблока (доц. Л.К.Мошетова); Глава 4. Неотложная помощь и лечебные мероприятия при механических повреждениях глазного яблока (доц. Л.К.Мошетова); Глава 5. Токсико-химические повреждения

органа зрения в шинном производстве (проф. З.А.Алиева); Глава 6. Токсико-химические повреждения органа зрения в йодовом производстве (проф. З.А.Алиева).

956.Актуальные проблемы офтальмологии: в 3-х частях /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Л.Мошетова; рец. Н.А.Пучковская.- Баку: Şərq-Qərbi, 2011.-Ч.3.- 268 с.

Содержание: Раздел 5. Пропевдевтика микрохирургии глаза (проф. Н.Б.Шульпина, проф. З.А.Алиева, доц. Л.К.Мошетова); Глава 1. Современные установки по оборудованию и эксплуатации микрохирургического операционного блока (проф. Н.Б.Шульпина); Глава 2. Основные принципы микрохирургических вмешательств (проф. Н.Б.Шульпина); Глава 3. Морфологический базис микрохирургических вмешательств на гидродинамических структурах глаза (проф. Н.Б.Шульпина, проф. З.А.Алиева); Глава 4. Биомикрогониоскопия в выборе проведения и оценке патогенетически ориентированных микрохирургических операций при первичных глаукомах (проф. Н.Б.Шульпина); Глава 5. Микрохирургия проникающих ранений и контузий глазного яблока (доц. Л.К.Мошетова). Литература.

957.Возрастные изменения глаза и зрительно-нервного пути: Морфогистохимические исследования /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова.-Баку: Şərq-Qərbi, 2011.- 200 с.

Содержание: Введение. Глава 1. Проблемы старения организма и старость; Глава 2. Материал и методика собственных исследований; Глава 3. Результаты собственных исследований; Глава 4. Возрастные изменения зрительно-нервного пути; Глава 5. Возрастные изменения мукополисахаридов в тканях глазного яблока; Глава 6. Возрастные изменения содержания и распределения в тканях глаза некоторых аминокислот; Глава 7. Данные о гистохимическом распределении

сульфигидрильных групп; Глава 8. Возрастные изменения нуклеиновых кислот в тканях глаза. Заключение; Выводы; Литература; Приложение.

958. Основы ириодиагностики /Зарифа Алиева, Е.Вельховер, Н.Шульпина, Ф.Ромашов.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- 288 с.

Содержание: Предисловие. Глава 1. История ириодиагностики; Глава 2. Эмбриогенез, анатомия и физиология радужной оболочки. Пороки развития; Глава 3. Аппаратура для иридобиомикроскопии и иридофотографии. Принципы работы; Глава 4. Методика ириодиагностики; Глава 5. Изменения радужной оболочки в общей семиотике заболеваний: 1.Типы радужной оболочки; 2.Свет радужной оболочки; 3.Величина и форма зрачков; 4.Автономное кольцо; 5.Адаптационные кольца; 6.Зрачковая кайма; 7.Воспалительные и дегенеративные знаки радужки; 8.Токсико-дистрофические знаки радужки; 9.Токсические и пигментные пятна. Глава 6. Изменения радужки под влиянием разгрузочно-диетической терапии; Глава 7. Экспериментальные исследования; Глава 8. Теоретическое обоснование иридоневральных связей в организме человека. Литература.

959.Офтальмология при хронической йодовой интоксикации /Зарифа Алиева.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- 128 с.

Содержание: Введение. Глава 1. Санитарно-гигиеническая характеристика условий труда работников йодового завода; Глава 2. Задачи и методы исследования; Общая характеристика обследованного контингента; Задачи исследования; Методы исследования; Характеристика обследованного контингента работников завода; Глава 3. Состояние органа зрения и зрительных функций у работников йодового завода; Веки, конъюктива, роговица; Радужная оболочка; Хрусталик, стекловидное тело, глазное дно; Острота зрения; Поле

зрения; Темновая адаптация; Внутриглазное давление; Глава 4. Морфологические и некоторые гистохимические исследования внутренних органов и глаза подопытных животных, находившихся в условиях различной концентрации йода; Задачи исследования, методика; Патоморфологические изменения внутренних органов; Макроскопические изменения глаз и методы их морфогистохимических исследований; Морфология глаза контрольной группы животных; Морфологические и гистохимические исследования глаз подопытных животных. Заключение; Методические рекомендации; Литература.

960. Профессиональная патология глаз в шинном производстве /Зарифа Алиева.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- 128 с.

Содержание: Глава I. Современное состояние вопроса о влиянии некоторых факторов химического производства на орган зрения; Глава II. Характеристика контингента работников шинного завода; Глава III. Санитарно-гигиеническая характеристика условий труда; Глава IV. Методы офтальмологического и специальных экспериментальных исследований; Глава V. Клиническая и функциональная характеристика состояния органа зрения; Глава VI. Морфогистохимический анализ изменений тканей внутренних органов и глаза в эксперименте. Заключение. Система мероприятий по предупреждению повреждений органа зрения в шинном производстве. Литература.

961. Профессиональная патология органа зрения /Зарифа Алиева, А.П.Нестеров, З.М.Скрипниченко.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Ч.1.- 272 с.

Содержание: Предисловие. Глава 1. Производственные поражения органа зрения при хронической интоксикации йодом (З.А.Алиева): Санитарно-гигиеническая характеристи-

ка условий труда; Характеристика обследованного контингента; Клиническое и функциональное состояние органа зрения; Экспериментальные и лабораторные исследования; Методические рекомендации. Глава 2. Поражения органа зрения в шинном производстве (З.Алиева): Санитарно-гигиеническая характеристика условий труда; Характеристика обследованного контингента; Офтальмологическое обследование рабочих и экспериментальные исследования; Клиническое и функциональное состояние органа зрения; Экспериментальные и лабораторные исследования; Методические рекомендации.

962. Профессиональная патология органа зрения /Зарифа Алиева, А.П.Нестеров, З.М.Скрипниченко.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Ч.2.- 272 с.

Содержание: Глава 4. Производственные поражения органа зрения металлидами и их соединениями (З.М.Скрипниченко): Поражения глаз сероуглеродом и сероводородом; Офтальмофлюороз; Поражения глаз соединениями фосфора; Офтальмосиликоз; Поражения глаз мышьяком и его соединениями; Поражения глаз оксидом углерода; Табачная амблиопия (З.А.Алиева, А.П.Нестеров). Глава 5. Производственные поражения органа зрения синтетическими соединениями (З.М.Скрипниченко): Поражения глаз нитросоединениями; Поражения глаз гидрохиноном; Поражения глаз хлористым аллилом и его производными; Поражения глаз на капроновом производстве; Поражения глаз синтетическими красителями; Поражения глаз фурфоролом; Поражения глаз антибиотиками. Глава 6. Поражения органа зрения на нефтехимическом производстве (З.М.Скрипниченко): Поражения глаз на нефтеперерабатывающих предприятиях; Поражения глаз на производстве синтетического каучука; Поражения глаз на производстве резиновых технических изделий; Поражения глаз на производстве синтетических высших спиртов и

полиэтилена высокого давления. *Глава 7.* Поражение органа зрения, ядохимикатами в сельском хозяйстве (З.М.Скрипниченко). *Глава 8.* Поражение органа зрения, вызванные физическими факторами (А.П.Нестеров): Поражения глаз электромагнитной радиацией; Поражения глаз ионизирующей радиацией; Действие вибрации и ультразвука на орган зрения; Влияние барометрического давления и ускорения на орган зрения; Синдром шахтеров. *Глава 9.* Производственные инфекционные и паразитарные поражения органа зрения. (З.М.Скрипниченко): Токсоплазмоз; Бруцеллез; Туляремия; Сибирская язва; Грибковые поражения глаз. Список литературы.

963.Сборник научных трудов: в двух томах /Зарифа Алиева; отв. ред. З.Т.Кулиева; ред.: Г.М.Насируллаева, Н.С.Таги-заде.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Т.І.- 240 с.

Содержание: **Нестеров А.П.** Зарифа Азизовна – образец поведения для своих коллег; **Кулиева З.Т., Насруллаева Г.М.** Воспоминания о преданном друге; **Алиева З.А.** Влияние синтомицина на содержание телец Провачека; **Алиева З.А.**Терапия трахомы синтомицином в комбинации с другими методами лечения; **Алиева З.А.** Влияние синтомицина на флору конъюнктивального мешка при трахоме; **Алиева З.А.** Опыт применения подконъюнктивальных изменениях конъюктивы и различных поражениях роговицы, вызванных трахомой; **Алиева З.А.** Состояние некоторых функций глаза при диабете; **Алиева З.А., Адигезалова-Полчаева Г.А.** К медикаментозному лечению глаукомы; **Алиева З.А.** О состоянии переднего отдела глаз у работников йодового завода г. Баку; **Алиева З.А.** Волосковая чувствительность роговицы у работников шинного завода; **Алиева З.А.** Гистохимические исследования нуклеиновых кислот в ткани глазного яблока нормальных кроликов и кроликов, находившихся в цехах

йодного завода г. Баку; **Алиева З.А., Абдуллаев В.М.** Клинико-гистоморфологические исследования глаз кроликов, находившихся в цехах йодного завода г.Баку; **Алиева З.А.** Гистохимические исследования тканей глаза у экспериментальных животных, находившихся в различных цехах шинного завода; **Самедова У.Н., Алиева З.А., Раджабли Х., Мовлазаде Р.** Применение диадинамических токов при различных глазных заболеваниях; **Алиева З.А.** Характеристика некоторых гистохимических показателей в тканях глаз подопытных животных, находившихся в различных условиях цехов шинного завода г. Баку; **Алиева З.А.** Изменения глаз у кроликов при воздействии ряда химических производственных вредностей; **Алиева З.А.** Влияние факторов шинного производства на глаз и некоторые его функции; **Алиева З.А.** Морфологические исследования некоторых органов экспериментальных животных (кроликов), находившихся в условиях химических вредностей шинного производства; **Алиева З.А., Раджабли Х.А.** Привычный вывих глазного яблока; **Алиева З.А., Самедова У.Н., Раджабли Х.А., Ниязова М.Ф.** Эффективность криоэкстракции при различных видах катаракт; **Алиева З.А.** Организация профилактики офтальмопатологии на йодном производстве; **Мелик-Асланова П.С., Алиева З.А., Бадалов С.А.** Ультраструктивное строение сетчатой оболочки глаза человека; **Алиева З.А.** Йод и его влияние на темновую адаптацию глаз; **Алиева З.А.** Дифференциальная диагностика вирусных конъюнктивитов и конъюнктивитов профессиональной этиологии; **Алиева З.А.** О моральном облике врача; **Алиева З.А., Раджабли Х.А.** Герпетические кератиты в нашей практике; **Алиева З.А., Талышская С.А., Султанов М.Ю., Таги-заде Н.С.** Тонетр для тонометрии по Маклакову при проведении массовых исследований; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Талышская С.А., Таги-заде Н.С.** О состоянии функции слезоотведения у работников завода

кондиционероv; **Самедова У.Н., Алиева З.А., Раджабли Х.А., Гаджиева Н.И.** Криоэкстракция миопических катаракт; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Талышская С.А.** О целесообразности использования полиметилметакрилата для площадки тонометра Маклокова; **Султанов М.Ю., Алиева З.А., Талышская С.А.** Методика применения ручного трепана при щадящей технике дакриоцисториностомии; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Таги-заде Н.С.** О месте зондирования в диагностике и лечении заболеваний слезоотводящих путей у взрослых; **Султанов М.Ю., Алиева З.А., Таги-заде Н.С.** Консервативные и комбинированные способы лечения дакриоциститов и непроходимости слезно-носового протока.

964.Сборник научных трудов: в двух томах /Зарифа Алиева отв.ред. З.Т.Кулиева; ред. Г.М.Насируллаева, Н.С.Таги-заде.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- Т.II.- 224 с.

Содержание: **Султанов М.Ю., Алиева З.А.** Слезоотведение у человека; **Алиева З.А., Таги-заде Н.С.** К оценке функции слезоотведения; **Алиева З.А.,Раджабли Х.А., Гаджиева Т.М.** Криоэкстракция диабетических катаракт; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Талышская С.** Полиметилметакрилатовый аппланационный тонометр для проведения массовых исследований; **Алиева З.А.,Султанов М.Ю., Талышская С., Таги-заде Н.С.** Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров стирола; **Алиева З.А., Султанов М.Ю.** Профессиональные конъюнктивиты, вызванные парами стирола; **Алиева З.А., Таги-заде Н.С.** Об эффективности операции активизации слезного канальца; **Насруллаева Г.М., Алиева З.А., Абдуллаева Э.А.** Влияние фонофореза ряда сосудорасширяющих средств на кровенонаполнение сосудов увеального тракта при хориоретинальной дистрофии; **Алиева З.А., Гаджиев Р.В.** Роль состояния стекловидного тела при миопии для задержки разви-

тия диабетической ретинопатии; **Алиева З.** Сравнительная оценка пригодности некоторых синтетических материалов для площадки тонометра Маклакова; **Алиева З.А.** Клинико-физиологическая характеристика состояния органа зрения у лиц, работающих в условиях воздействия различных химических фактов; **Алиева З.А.** Лечение профессионального конъюнктивита; **Алиева З.А., Талышская С.А., Мирзоев Т.А., Султанов М.Ю.** О структуре заболеваний глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров по данным обращаемости за 1979-1981 гг.; **Алиева З.** О зависимости показателей цветной слезно-носовой пробы от пола, возраста и профессиональных вредностей; **Алиева З.** Состояние органа зрения у механизаторов сельского хозяйства, контактирующих с пестицидами; **Алиева З.А.** О содержании компонентов антиоксидантной системы в тканях глаза; **Алиева З.А.** Об эффективности операции «активизации» нижнего слезного канальца по М.Ю. Султанову; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Таги-заде Н.С.** Случай упорного дакриоканаликулита с инородным телом в просвете канальца; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Таги-заде Н.С.** Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров тетрахлорэтилена; **Алиева З.А.** Анатомия слезной точки и вертикальной части слезного канальца; **Алиева З.А., Шульпина Н.Б., Шмелева В.В.** Обучение и воспитание кадров офтальмологов; **Алиева З.А.** Понижение чувствительности роговицы, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Талышская С.А.** Повреждение глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Мирзоев Т.А.** Нарушения цветоощущений, вызванные пестицидами; **Алиева З.А., Мирзоев Т.А.** Состояние некоторых функций органа зрения при хроническом воздействии на организм стирола и тетрахлорэтилена; **Алиева З.А., Талышская С.А.** Состояние

гидродинамики глаз при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Мирзоев Т.А.** Понижение остроты цветоощущения, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Тагизаде Н.С.** Методика проведения и оценка результатов слезовсасывающей пробы; **Алиева З.А., Несруллаева Г.М., Агаева Т.С.** Диагностическое значение неоваскуляризации роговицы при сахарном диабете; **Алиева З.А.** Глазной душ для промывания конъюнктивальной полости при химических ожогах; **Алиева З.А.** Об эффективности некоторых методик активного выявления лиц, подозрительных на глаукому; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Тальшская С.А., Мирзоев Т.А.** Состояние поля зрения при хроническом воздействии на организм паров стирола и тетрахлорэтилена; **Алиева З.А., Султанов М.Ю.** Глазные проявления при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола; **Алиева З.А., Гаджиев Р.В., Султанов М.Ю.** О возможной роли антиоксидантной системы стекловидного тела в задержке развития диабетической ретинопатии; **Алиева З.А.** Методика проведения и показатели цветной слезовсасывающей пробы в норме и при различных формах патологии слезоотводящих путей; **Алиева З.А., Шульпина Н.Б., Боришполец В.И.** Клинико-лабораторные критерии диагностики токсоплазмоза глаз на современном этапе; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Таги-заде Н.С.** Слезная точка: анатомо-физиологические параллели; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Мирзоев Т.А.** Состояние адаптации в темноте у работников различных подразделений Бакинского завода бытовых кондиционеров; **Алиева З.А., Султанов М.Ю., Тальшская С.А., Тагизаде Н.С.** Расширение ретинальных сосудов, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена.

965.Туберкулез органа зрения /Зарифа Алиева.- Баку: Şərq-Qərb, 2011.- 224 с.

Содержание: Предисловие. I. Этиология, патогенез, иммунология туберкулезной инфекции глаза. II. Клинические формы глазного туберкулеза: Туберкулез вспомогательного аппарата; Туберкулезные кератиты; Туберкулезные иридоциклиты; Туберкулезные хориоидиты (хориоретиниты); Туберкулезный перифлебит сетчатки; Туберкулезный оптический неврит; Осложнения туберкулеза глаза. III. Патоморфология туберкулеза глаз. IV. Патоморфоз туберкулеза глаз. V. Диагностика туберкулезных заболеваний глаз; Диагностика туберкулезно-аллергических заболеваний глаз; Диагностика метастатического туберкулеза глаз. VI. Основные принципы и схемы терапии туберкулезной инфекции органа зрения.- VII. Лекарственная непереносимость. VIII. Микрохирургическое лечение некоторых осложнений и последствий туберкулеза а глаз. IX. Организационно-методическая помощь при туберкулезе глаза. X. Диспансеризация. Врачебно-трудовая экспертиза и реабилитация. Профилактика. Литература.

Статьи, опубликованные в периодических изданиях и сборниках

1957

966. Влияние синтомицина на наслоенные на трахому инфекции /Зарифа Алиева // Научная конференция глазных врачей Азербайджанской, Армянской, Грузинской ССР, Дагестанской и Северо-Осетинской АССР, посвященной 40-летию Великой Октябрьской социалистической революции: тезисы докладов /АзНИИ офтальмологии. - Баку, 1957.- С.38.

1958

967. Влияние синтомицина на содержание телец Провачека /Зарифа Алиева //Сборник научных работ /Азербайджанский научно-исследовательский офтальмологический институт.- Баку, 1958.- Т. II.- С.38-41.

968. Терапия трахомы синтомицином в комбинации с другими методами лечения /Зарифа Алиева // Сборник научных работ /Азербайджанский научно-исследовательский офтальмологический Институт.- Баку, 1958.- Т. II.-С.42-44.

1959

969. Состояние флоры конъюнктивального мешка до и после лечения чистым синтомицином и в комбинации с другими медикаментами / Зарифа Алиева //Микроэлементы и их значение для организма. Трахома и борьба с нею. Ревматизм и его лечение: тезисы докладов. -Баку, 1959. -С. 70-74.

1960

970. Влияние синтомицина на флору конъюнктивального мешка при трахоме /Зарифа Алиева //Сборник трудов

Азербайджанского научно-исследовательского офтальмологического института.- Баку, 1960.- Т.III.- С.28-30.

971.Опыт применения подконъюнктивальных инъекций стекловидного тела при рубцовых изменениях конъюнктивы и различных поражениях роговицы, вызванных трахомой /Зарифа Алиева //Сборник трудов Азербайджанского научно-исследовательского офтальмологического института.- Баку, 1960.- Т.III.- С.31-34.

972.Сравнительная оценка применения при трахоме синтомицина в чистом виде и в комбинации его с общей терапией /Зарифа Алиева //Материалы 4-ой выездной научной конференции Азербайджанского научно-исследовательского института офтальмологии в Маштагах.- Баку, 1960.- С.12-15.

1962

973.Общее и местное лечение при туберкулезном поражении переднего отрезка глаза /Зарифа Алиева //Тезисы научных докладов 3-го республиканского совещания по борьбе с туберкулезом. - Баку, 1962. - С.32-33.

1964

974.Состояние некоторых функций глаза при диабете /Зарифа Алиева //Труды Азербайджанского НИИ офтальмологии.- 1964.- Т. 4.- С.78-81.

1965

975.К медикаментозному лечению глаукомы /Зарифа Алиева, К.Адыгезалова-Полчаева //Материалы научной конференции, посвященной 90-летию со дня рождения В.П.Филатова: 8-10 июня 1965 года: сборник трудов /АзНИИ офтальмологии.- Киев, 1965.- Т.5.- С.83-91.

1966

976. К вопросу о влиянии нитропентона на коагуляционные свойства крови /Зарифа Алиева, А.Агаев, М.Салихов //Сборник материалов XXXIV научной конференции студентов научного общества АМИ.- Баку, 1966.- С.13-14.

1970

977. Изучение распределения туберкулезных поражений глаз в различных возрастных группах и по отдельным климатическим зонам Азербайджана /Зарифа Алиева, Г.Несруллаева, А.Алекперова, Т.Сафарова //Сборник трудов АЗНИИ офтальмологии.- 1970.- Т.5.- С.135-137.

978. К медикаментозному лечению глаукомы / Зарифа Алиева, К.А.Адигезалова-Полчаева //Сборник трудов АЗНИИ офтальмологии.- 1970.- Т. 5.- С.83-91.

1971

979. Дифференциальная диагностика острого синдрома живота при тупой травме /Зарифа Алиева, А.Алиева, А.Рзаева // Материалы докладов 13-й Всесоюзной конференции научных студенческих кружков при кафедре детской хирургии.- Донецк, 1971.- С. 24-24.

1972

980. О состоянии переднего отдела глаз у работников йодового завода г. Баку /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1972.- №4.- С. 43-47.

1973

981. Волосковая чувствительность роговицы у работников шинного завода /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1973.- № 6.- С. 12-17

982. Гистохимические исследования нуклеиновых

кислот в ткани глазного яблока нормальных кроликов и кроликов, находящихся в цехах йодового завода г. Баку /Зарифа Алиева //Сборник трудов АзНИИ офтальмологии.- Баку.- 1973.- Т. 7.- С. 11-15.

983. Заболевания переднего отрезка глаза у рабочих йодового завода /Зарифа Алиева // Вопросы гигиены труда промышленной токсикологии и профессиональной патологии в отдельных отраслях промышленности Азербайджана.-Баку, 1973.- Вып.8.- С. 46-49.

984. Изменения аргиروفильного межучточного вещества глаз животных, находившихся в цехах йодового завода /Зарифа Алиева //Вопросы гигиены труда промышленной токсикологии и профессиональной патологии в отдельных отраслях промышленности Азербайджана.- Баку, 1973.- Вып. 8.- С.38-45.

985. Клинико-гистоморфологические исследования глаз кроликов, находившихся в цехах йодового завода города Баку /Зарифа Алиева, В.Абдуллаев //Азербайджанский медицинский журнал.- 1973.- №4.- С. 13-22.

986. Состояние остроты зрения у работников шинного завода города Баку / Зарифа Алиева //Материалы выездной научной сессии Азербайджанского института усовершенствования врачей.- Махачкала, 1973.- Ч. 2.- С. 31-32.

1974

987. Гистохимические исследования тканей глаза у экспериментальных животных, находившихся в различных цехах шинного завода / Зарифа Алиева //Материалы 3-й научной конференции офтальмологов Грузии.- Тбилиси, 1974.- С.377-380.

988. К вопросу о биохимических изменениях переднего отрезка глаз у работников-шинного завода /Зарифа Алиева //Вопросы гигиены труда промышленной токсиколо-

гии и профессиональной патологии в отдельных отраслях промышленности Азербайджана /Труды АЗНИИ гигиены труда и профессиональных заболеваний.- 1974.- Вып.9 - С.106-109.

989.Применение диадинамических токов при различных глазных заболеваниях /Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, Р.Мовлазаде //Материалы 3-й научной конференции офтальмологов Грузии.- Тбилиси, 1974.- С.166-169.

990.Состояние поля зрения у работников шинного завода /Зарифа Алиева //Вопросы гигиены труда, промышленной токсикологии и профессиональной патологии в отдельных отраслях промышленности Азербайджана /Труды АЗНИИ гигиены труда и профессиональных заболеваний.- 1974.- Вып. 9.- С. 102-105.

991.Характеристика некоторых гистохимических показателей в тканях глаз подопытных животных, находившихся в различных условиях цехов шинного завода г. Баку /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал -1974.- № 4.- С. 28-32.

1975

992.Изменения глаз у кроликов при воздействии ряда химических производственных вредностей /Зарифа Алиева //Вести офтальмологии.- 1975.- № 3.- С.78-81.

993.Иммунобиологическая активность организма при хроническом действии малых концентраций бензола /Зарифа Алиева //Материалы 3-го съезда гигиенических и санитарных врачей Азербайджана.- Баку, 1975 - С. 204.

1976

994.Влияние факторов шинного производства на глаз и некоторые его функции: Резюме /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1976.- № 9.- С.47-52.

995. Иммунологическая реактивность организма при хроническом действии повышающихся малых концентраций бензола /Зарифа Алиева //Ученые записки АМИ им. Н.Нариманова.- 1976. –Т.39.- С. 88-90.

996. Морфологические исследования некоторых органов экспериментальных животных (кроликов), находившихся в условиях химических вредностей шинного производства /Зарифа Алиева //Материалы научной сессии, посвященной 40-летию Азербайджанского института усовершенствования врачей им. А.Алиева.- Баку, 1976.- С.55-56.

997. Привычный вывих глазного яблока /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1976.- № 6.- С.58-60.

998. Эффективность инъекции рибофлавина на зрительные функции глаза при глаукоме /Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, С.Джавадова //Съезд офтальмологов республик Закавказья: сборник научных трудов.- С.13-15.

999. Эффективность криоэкстракции при различных видах катаракт /Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, Е.Абагян, М.Ниязова // Материалы научной сессии, посвященной 40- летию Института усовершенствования врачей им. А.Алиева.- Баку, 1976.- С.54-56.

1000. Эффективность подконъюнктивальных инъекций рибофлавина мононуклеотида на зрительные функции глаза при глаукоме / Зарифа Алиева //Глаукома: сборник научных трудов I съезда офтальмологов Закавказья.- Тбилиси, 1976.- С. 13-16.

1977

1001. Гидродинамические и гемодинамические показатели при контузиях глазного яблока /З.Алиева, Ш.Исмаилзаде //Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, пос-

вещенной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку, 1977.- Ч.1: С.77-79.

1002. Гидродинамические исследования при проникающих ранениях области цилиарного тела / Зарифа Алиева // Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку, 1977.- Ч. 1.- С. 15-17.

1003. Гистохимические особенности гликогена и мукополисахаридов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки глаза / Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова // Азербайджанский медицинский журнал.- 1977.- № 10.- С.15-18.

1004. Деятельность клиники глазных болезней ГИУВ им. А.Алиева и глазного отделения Республиканской клинической больницы им. Акад. Мир-Касимова за 10 лет / Зарифа Алиева, У.Самедова, Е.Абагян // Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку, 1977.- Ч. 1.- С.190-192.

1005. Йод как промышленный яд / Зарифа Алиева, А.Рощин, А.Бегищев // Гигиена и санитария.- 1977.- №12.- С.90-92.

1006. Использование показаний функционального состояния организма для изучения влияния факторов окружающей среды на здоровье населения / Зарифа Алиева, А.Бокина // Всесоюзное совещание по гигиене окружающей среды и гигиены труда.- М., 1977.- Ч. 1.- С.129 -135.

1007. К вопросу изучения некоторых ферментов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки / Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова, Т.Мамедова, С.Бадалов, С.Ибрагимова // Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докла-

дов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г.Баку).- Баку, 1977.- Ч.1.- С.145-148.

1008. Морфологические изменения внутренних органов экспериментальных животных, находившихся в условиях шинного завода /Зарифа Алиева //Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку,1977.- Ч. 1.- С. 12-15.

1009. Морфологические исследования некоторых органов экспериментальных животных (кроликов), находившихся в условиях повышенной концентрации йода /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова //Доклады АН Азерб. ССР.- 1977.- Т.33.- № 1.- С.52-58.

1010. Некоторые показатели адаптационных сдвигов организма при повторных острых интоксикациях бензолом /Зарифа Алиева, Н. Шульпина, Б.Шехтман //Азербайджанский медицинский журнал.- 1977.- № 4.- С.46-50.

1011. Офтальмологическая помощь населению Республиканской клинической больницы им. Академика Мир-Касимова за 10 лет /Зарифа Алиева, У.Самедова, Е.Абагян //Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку,1977.

1012. Причины энуклиации по материалам Республиканской клинической больницы им академика Мир-Касимова /Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, Е.Абагян //Материалы научно-практической конференции, посвященной 15-летию Республиканской клинической больницы.- Баку,1977.

1013. Профессиональные заболевания органа зрения в

условиях химического производства и мера их профилактики /Зарифа Алиева // Материалы VII пленума правления Всесоюзного научного общества офтальмологов.- Баку, 1977.- С.35-40.

1014. Распространение глаукомы в различных климатогеографических зонах Азербайджанской ССР /Зарифа Алиева, У.Самедова, Р.Салимова, Р.Мовлазаде //Материалы выездной научно-практической сессии в Геокчае, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977 г. Баку).- Баку, 1977.- С.49-51.

1015. Реографические исследования при проникающих ранениях области цилиарного тела / Зарифа Алиева //Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г. Баку).- Баку,1977.- Ч. 1.- С. 18-20.

1016. Современные методы лечения вирусных заболеваний глаз /Зарифа Алиева, У.Самедова, Е.Абагян //Материалы научно-практической конференции, посвященной 15-летию Республиканской клинической больницы.- Баку, 1977.- С.26-29.

1017. Сравнительная оценка хирургических методов обработки проникающих ран области цилиарного тела /Зарифа Алиева //Актуальные проблемы офтальмологии: тезисы докладов научной конференции АзНИИ офтальмологии, посвященной 60-летию Великой Октябрьской социалистической революции (октябрь 1977, г.Баку).- Баку, 1977.- Ч.2.- С.258-260.

1018. Фагоцитарная активность лейкоцитов при хроническом действии бензола /Зарифа Алиева // Ученые записки Азербайджанского медицинского института.- 1977.- Т.41.- С.73-78.

1019. Эозинофильно-базофильная диссоциация – показатель опасных для организма сдвигов при хроническом действии производственных факторов /Зарифа Алиева, Б.Шехтман //Ученые записки Азербайджанского медицинского института.- 1977.- Т.41.- С.45-49.

1978

1020. Гистохимическая характеристика активности некоторых ферментов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова //Республиканский сборник научных трудов: Актуальные вопросы офтальмологии.- М., 1978.- С. 19-21.

1021. Глаукома и ее признаки /Зарифа Алиева //Бакинский рабочий.- 1978.- 23 декабря.- С.4.

1022. Дифференциальная диагностика вирусных конъюнктивитов и конъюнктивитов профессиональной этиологии /Зарифа Алиева //Тезисы докладов 5-го Всесоюзного съезда офтальмологов.- М., 1979.- Т.4.- С.91-93.

1023. Изменения некоторых гуморальных факторов естественного иммунитета при действии бензола /Зарифа Алиева //Материалы конференции АМИ им. Н.Нариманова по итогам научно-исследовательских работ, выпускающих в центральной научно-исследовательской лаборатории.- Баку, 1978.- С.203-208.

1024. Криоэкстракция при различных видах катаракт /Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, Е.Абагян, М.Ниязова // Азербайджанский медицинский журнал.- 1978.- № 4.- С. 15-17.

1025. Организация профилактики офтальмопатологии на йодовом заводе /Зарифа Алиева //Тезисы докладов I съезда офтальмологов Средней Азии и Казахстана.- Ашхабад, 1978.- Т.1.- С.29-32.

1026. Основные организационные формы профилак-

тики патологии органа зрения в шинном производстве /Зарифа Алиева //Тезисы докладов 6-го съезда офтальмологов УССР.- Одесса, 1978.- С. 30.

1027. Офтальмопатология в химическом производстве /Зарифа Алиева //Вестник офтальмологии.- 1978.- № 1.- С.43-46.

1028. Профессиональные заболевания органа зрения, вызываемые йодом и их профилактика /Зарифа Алиева // Гигиена труда и профессионального заболевания.- 1978.- № 4.- С.16-20.

1029. Фагоцитарная активность лейкоцитов при хроническом действии колеблющихся концентрации бензола /Зарифа Алиева //Материалы конференции Азербайджанского медицинского института по итогам научно-исследовательских работ, выполненных в Центральной научно-исследовательской лаборатории.- Баку, 1978.- С.203-208.

1979

1030. Гистохимическая характеристика активности некоторых ферментов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова, С.Бадалов //Офтальмологический журнал.- 1979.- №2.- С.107-109.

1031. Деонтология в практической офтальмологии /Зарифа Алиева, У.Самедов, М.Мамедов, Х.Раджабли //Материалы научно-практической конференции АЗИУВ, посвященной актуальным вопросам медицинской этики и деонтологии.- Баку, 1979.- С.35-37.

1032. Деятельность глазных болезней ГИУВ им А.Алиева и глазного отделения республиканской клинической больницы им акад. Мир Касимова за 10 лет /Зарифа Алиева // Актуальные проблемы офтальмологии.- Баку, 1977.- Т.1.- С. 190-192.- Совместно с Самедовой У.Н.

1033. Дифференциальная диагностика между вирусными конъюнктивитами и конъюнктивитами профессиональной этиологии /Зарифа Алиева //Материалы V Всесоюзного съезда офтальмологов: тезисы докладов (25-29 сентября 1979, г.Ташкент). Т.4. Иммунологические и аллергические реакции в патологии органа зрения вирусных заболеваний глаз: работы зарубежных гостей съезда.- М., 1979.- С. 91-93.

1034. Некоторые вопросы нравственного воспитания врача /Зарифа Алиева // V Всесоюзный съезд офтальмологов: тезисы докладов (Ташкент, 25-29 сент. 1979 г.).- Т. I. Организация офтальмологической помощи населению Миония.- М., 1979.- С. 19-23.

1035. Привычный вывих глазного яблока /Зарифа Алиева, Х.Раджабли //Азербайджанский медицинский журнал.- 1979.- №6.- С. 58-60.

1036. Фаригоконъюнктивальная лихорадка у ребенка /Зарифа Алиева // Материалы научно-практической конференции по актуальным вопросам детской уронефрологии, посвященной международному году ребенка.- Баку, 1979.- С.8-12.

1037. Ультроструктурное строение сетчатой оболочки глаза человека /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова, С.Бадалов // Азербайджанский медицинский журнал.- 1979.- № 3.- С. 3-9.

1980

1038. Антимикробные действия новых женических веществ, синтезированных в АПИ им. Ленина /Зарифа Алиева, Р.Байрамова // Материалы 5-го съезда эпидемиологии, микробиологии и паразитологии Азербайджана.- Баку, 1980 -С. 155-156.

1039. Герпетические кератиты в нашей практике /Зарифа Алиева, Х.Раджабли // Материалы выездной сессии

в г. Кировабаде, посвященной 100-летию со дня рождения В.И.Ленина и 60-летию установления советской власти в Азербайджане.- Баку, 1980.- С.140-143.

1040. Йод и его влияние на темновую адаптацию глаз /Зарифа Алиева //Материалы Всесоюзного симпозиума «Адаптивные функции головного мозга» (20-22 октября 1980 г.).- Баку, 1980.- С. 13-14.

1041. Конъюнктивы токсической этиологии /Зарифа Алиева //Материалы выездной сессии в г. Кировабаде, посвященной 100-летию со дня рождения В.И.Ленина и 60-летию установления советской власти в Азербайджане.- Баку, 1980.- С.52-53.

1042. Криоэкстракция миопических катаракт / Зарифа Алиева, У.Самедова, Х.Раджабли, Н.Гаджиева //Материалы выездной сессии в г. Кировабаде, посвященной 100-летию со дня рождения В.И.Ленина и 60-летию установления советской власти в Азербайджане.- Баку, 1980.- С.155-157.

1043. Лейкоцитарная реакция как достаточно информативный жест при действии малой интенсивности производственных вредностей независимо от характера /Зарифа Алиева, Б.Шехтман //Научные труды АМИ им. Н.Нариманова: Серия медицина-миол. проблем.- 1980.- Т.1.-С.81-85.

1044. О моральном облике врача /Зарифа Алиева // Вестник офтальмологии.- 1980.- № 5.- С.3-7.

1045. О состоянии функции слезоотведения у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская, М.Тагизаде //Материалы выездной сессии в г. Кировабаде, посвященной 100-летию со дня рождения В.И.Ленина и 60-летию установления советской власти в Азербайджане.- Баку, 1980.- С.150-152.

1046. Состояние здоровья рабочих в цехах группы I Сумгаитского «Синтезкаучук» по данным периодического медосмотра /Зарифа Алиева // Диагностика и лечение

заболеваний внутренних органов: тезисы докладов 1-го съезда терапевтов Азербайджана.- Баку, 1980.- Т.2.- С.5-6.

1047. Тонومتر для тонометрии по Маклакову при проведе же массовых исследований /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская, М.Тагизаде //Материалы выездной сессии в г. Кировабаде, посвященной 100-летию со дня рождения В.И.Ленина и 60-летию установления советской власти в Азербайджане.- Баку, 1980.- С.146-147.

1048. Фаринго-конъюнктивальная лихорадка у ребенка /Зарифа Алиева //Материалы научно-практической конференции активных вопросов детской уронефрологии, посвященной международному году ребенка. г. Баку.- Баку, 1980.

1981

1049. К оценке функции слезоотведения /Зарифа Алиева, Н.Тагизаде //Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- № 2.- С.17-20.

1050. Консервативные и комбинированные способы лечения дакриоциститов и непроходимости слезноносового протока /Зарифа Алиева, М.Султанов, М.Тагизаде // Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- № 1.- С. 79-85.

1051. Криоэкстракция диабетических катаракт /Зарифа Алиева, Х.Раджабли, Н.Гаджиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- № 5.- С.44-46.

1052. Методика применения ручного трепана при щадящей технике дакриоцисториностомии /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская //Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- № 3.- С.67-70.

1053. О месте зондирования в диагностике и лечении заболеваний слезоотводящих путей у взрослых: Резолюция /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде //Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- № 3.- С.7-10.

1054. О моральном облике советского врача /Зарифа

Алиева //Материалы научно-практической конференции «XXVI съезд КПСС и совершенствование пропаганды медицинских знаний».- Баку, 1981.- С.3.

1055. О целесообразности использования полиметилметакрилата для площадки тонометра Маклакова: Резюме /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская //Азербайджанский медицинский журнал.- 1981.- №1.- С. 40-43.

1056. Об адаптационно-защитной функции зрачковой каймы глаз /Зарифа Алиева, Ч.С.Вельховер //Известия АН Аз.ССР: Серия биологических наук.- 1981.- №4.- С.119-121.

1057. Острые конъюнктивиты /Зарифа Алиева //Бакинский рабочий.- 1981.- 13 января.

1058. Полиметилметакрилатовый аппланационный тонометр для проведения массовых исследований /З.Алиева, С.Тальшская, М.Султанов // Новое в диагностике глазных болезней: сборник трудов АЗНИИ глазных болезней.- Баку, 1981.- Т.10.- С.57-61.

1059. Слезоотведение у человека /Зарифа Алиева, М.Султанов // Известия АН Аз.ССР: Серия биологических наук.- 1981.- № 6.- С. 74-79.

1982

1060. Беду можно предотвратить!: о некоторых наследственных заболеваниях глаз /Зарифа Алиева // Бакинский рабочий.- 1982.- 13 июня.

1061. Влияние фонофореза ряда сосудорасширяющих средств на кровенаполнение сосудов увеального тракта при хориоретинальной дистрофии /З.Алиева, Г.Несруллаева, Э.Абдуллаева // Азербайджанский медицинский журнал.- 1982.- № 4.- С.7-11.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1062. К вопросу дифференциальной диагностики мезодермальных дистрофий радужной оболочки /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Г.Грачева //Известия АН Азерб.ССР:

Серия биологических наук.- 1982.- № 6.- С.117-121.

1063. Набор зондов для диагностики и лечения заболеваний слезоотводящих путей /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Азербайджанский медицинский журнал.- 1982.- № 6.- С. 72-74.

1064. О частоте лечения и профилактике глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров /Зарифа Алиева, С.Талышская //Тезисы докладов научно-практической конференции, посвященной медицинскому обслуживанию и охране труда рабочих промышленных предприятий Наримановского района г. Баку.- Баку, 1982.

1065. Об эффективности операции активации нижнего слезного канальца /Зарифа Алиева, Н.Тагизаде //Азербайджанский медицинский журнал.- 1982.- № 6.- С. 20-22.

1066. Профессиональные конъюнктивиты, вызванные парами стирола /Зарифа Алиева, М.Султанов //Вестник офтальмологии.- 1982.- № 6.- С. 71-73.

1067. Роль состояния стекловидного тела при миомии для задержки развития диабетической ретинопатии /Зарифа Алиева, Р.Гаджиев // Азербайджанский медицинский журнал.- 1982.- № 8.- С. 7-9.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1068. Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров стирола /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская, Н.Тагизаде //Офтальмологический журнал.- 1982.-№2.- С. 92-93. .-Резюме на англ. яз.

1069. Сравнительная оценка пригодности некоторых синтетических материалов для площадки тонометра Маклакова /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская, Н.Тагизаде // Офтальмологический журнал.- 1982.- № 5.- С.295-298. Резюме на англ. яз.

1070. Ультроструктурная характеристика и активность некоторых ферментов группы фосфогидролаз в клетках злокачественной меланомы сосудистого тракта-

та /Зарифа Алиева, П.Мелик-Асланова, С.Бадалов, С.Магомедова // Доклады АН АзССР.- 1982.- № 4.- С.58-65.

1071. Эхоофтальмоскопия при внутриполостных глазных операциях /Зарифа Алиева, Х.Раджабли, Р.Гаджиев //Материалы выездной научно-практической конференции в г. Степанакерте (январь 1982 г.).- Баку, 1982.- С. 12-13.

1983

1072. Дислокация слезной точки: патология или варианты нормы? /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде //Материалы IV конференции молодых физиологов Закавказья (21- 25 октября 1983 г.).- Телави, 1983.- С.81-83.

1073. Клинико-физиологическая характеристика состояния органа зрения у лиц, работающих в условиях воздействия различных химических факторов /Зарифа Алиева // Материалы XIV съезда Всесоюзного физиологического общества им. И.П. Павлова. (Баку, 1983).- Л., 1983.- Т. I.- С. 33.

1074. Лечение профессионального конъюнктивита /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская // Азербайджанский медицинский журнал.- 1983.- № 1.- С.3-5.

1075. О зависимости показателей цветной слезно-носовой пробы от пола, возраста и профессиональных вредностей / Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1983.- № 3.- С. 62-64.

1076. О содержании компонентов антиоксидантной системы в тканях глаза /Зарифа Алиева, Р.Гаджиев, Б.Керимов // Азербайджанский медицинский журнал.- 1983.- № 6.- С.62-64.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1077. О структуре заболеваний глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров по данным обрабатываемости за 1979-1981 гг. /Зарифа Алиева, С.Талышская, Т.Мирзоев, М.Султанов // Азербайджанский медицинский

журнал.- 1983.- № 2.- С.3-5.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1078. Повреждения глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская //Азербайджанский медицинский журнал.- 1983.- №12.- С.52-53.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1079.Случай врожденной наружной фистулы слезного мешка /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1983.- № 6.- С. 72.

1080. Содержание компонентов антиоксидантной системы в тканях глаза /Зарифа Алиева, Р.Гаджиев, Б.Керимов // Азербайджанский медицинский журнал.- 1983.- № 6.- С.62-64.

1081.Состояние органа зрения механизаторов сельского хозяйства, контактирующих с пестицидами /Зарифа Алиева // Вестник офтальмологии.- 1983.- № 6.- С. 62-64.

1984

1082.Анатомия слезной точки и вертикальной части слезного канальца /Зарифа Алиева, М.Султанова, Н.Тагизаде // Архив анатомии гистологии и эмбриологии.- 1984.- № 9.- С.74-79.

1083.Глазные проявления при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола /Зарифа Алиева, М.Султанов //Азербайджанский медицинский журнал.- 1984.- № 11.- С.27-32.

1084.К технике операции активации нижнего слезного канальца по М.Ю.Султанову /Зарифа Алиева, Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1984.- № 1.- С.42-44.

1085.Клинические особенности и лечение хронической иридоцилиарной дистрофии /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Г.Грачева // Доклады АН АзССР.- 1984.- № 3.- С.74-80.

1086.Об эффективности операции активизации нижнего слезного канальца по М.Ю.Султанову /Зарифа Алиева,

Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1984.- № 1.- С.42-44.

1087. Обучение и воспитание кадров офтальмологов /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, В.Шмелева //Вестник офтальмологии.- 1984.- № 5.- С. 3-7.

1088. Особенности профосмотра глаз и медицинской реабилитации рабочих химического производства /Зарифа Алиева, З.М.Скрипниченко //Тезисы докладов 7-го съезда офтальмологов Украинской ССР.- Одесса, 1984.- С. 216-218.

1089. Понижение чувствительности роговицы, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская // Вестник офтальмологии.- 1984.- № 2.- С.37-40.

1090. Случай упорного дакриоканаликулита с инородным телом в просвете канала /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Офтальмологический журнал.- 1984.- № 7.- С.445.

1091. Современные представления о табачной амблиопии /Зарифа Алиева, А.Нестеров // Вестник офтальмологии.- 1984.- № 1.- С.48-50.

1092. Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Азербайджанский медицинский журнал.- 1984.- № 12.- С.11-13.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1093. Ученый производству /Зарифа Алиева // Здоровье.- 1984.- № 3.- С. 10-11.

1094. Эластометр из полиметилметакрилата /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская // Азербайджанский медицинский журнал.- 1984.- № 4.- С.59.

1985

1095. Вирусные болезни органа зрения /Зарифа Алиева, Н.Шульпина // Терапевтическая офтальмология.- 1985.- С.96-127.

1096. Влияние паров тетрахлорэтилена на возникновение профессионального конъюнктивита /Зарифа Алиева // Азербайджанский медицинский журнал.- 1985.- № 4.- С.3-6.

1097. Гиперсекреция внутриглазной жидкости, вызванная парами стирола /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Талышская // Вестник офтальмологии.- 1985.- № 2.- С.60-62.

1098. Глазной душ для промывания конъюнктивальной полости при химических ожогах /Зарифа Алиева //6-ой Всесоюзный съезд офтальмологов: Тезисы докладов.- М., 1985.- С.44-46.

1099. Глазной душ для промывания конъюнктивальной полости при химических ожогах /Зарифа Алиева, М.Султанов, Т.Мирзоев // Офтальмологический журнал.- 1985.- № 1.- С. 56-57.

1100. Глазные проявления при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола /Зарифа Алиева, М.Султанов // Азербайджанский медицинский журнал.- 1985.- № 11.- С.27-32.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1101. Диагностическое значение неоваскуляризации роговицы при сахарном диабете /Зарифа Алиева, Г.М.Несруллаева, Т.Агаева // Тезисы докладов 6-го Всесоюзного съезда офтальмологов.- М., 1985.- Т.6.- С.38-40.

1102. Заболевание органа зрения при эндокринной патологии /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, Л.Нудьга //Терапевтическая офтальмология.- М., 1985.- С. 510-546.

1103. Клинико-лабораторные критерии диагностики токсоплазмоза глаз на современном этапе /Зарифа Алиева, Н.Шульпина, В.Боришполец //Тезисы докладов Международной конференции «Эффективные методы диагностики и лечения при тяжелой патологии органа зрения.- Одесса, 1985.-С. 300-332.

1104. Клинические формы диагностики и лечение иридоцилиарных дистрофий /Зарифа Алиева, Н.Гонтуар,

Г.Грачева // Терапевтическая офтальмология.- 1985.- С.304-322.

1105. Методика проведения и оценка результатов слезовыссывающей пробы /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде //Вестник офтальмологии.- 1985.- № 12.- С.45-46.

1106. Методика проведения и показатели цветной слезовыссывающей пробы в норме и при различных формах патологии слезоотводящих путей /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Офтальмологический журнал.- 1985.- № 6.- С.370-372.

1107. Нарушения цветоощущения, вызванные пестицидами /Зарифа Алиева, М.Султанов, Т.Мирзоев //Известия АН АзССР: Серия биологических наук.- 1985.- № 2.- С. 3-5.

1108. О возможной роли антиоксидантной системы стекловидного тела в задержке диабетической ретинопатии /Зарифа Алиева, Р.Гаджиев, М.Султанов //Офтальмологический журнал.- 1985.- № 3.- С.142-145.- Резюме на англ. яз.

1109. О состоянии слезоотводящих путей у лиц, контактирующих с пестицидами /Зарифа Алиева, М.Султанов, И.Гатизаде //Известия АН Азерб. ССР: Серия биологических наук.- 1985.- № 2.- С. 65-69.

1110. Об эффективности некоторых методик активного выявления лиц, подозрительных на глаукому /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская // Вестник офтальмологии.- 1985.- № 2.- С.70-73.

1111. Понижение остроты цветоощущения, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, Т.Мирзоев //Гигиена труда и профессионального заболевания.- 1985.- № 2.- С. 11-13.

1112. Профессиональные повреждения органа зрения /Зарифа Алиева //Тезисы докладов 6-го Всесоюзного 6-го Всесоюзного съезда офтальмологов.- М., 1985.- Т.4.- С.11-13.

1113. Слезовыссывающая проба, методика ее проведения и показатели в норме / Зарифа Алиева, М. Султанов,

Н.Тагизаде //Военный медицинский журнал.- 1985.- № 12.- С.45-46.

1114. Содержание селена и активность глутатионпероксидазных ферментов в тканях глаза человека при диабете /Зарифа Алиева, М.Султанов, Р.Гаджиев, М.Гусейнов, Э.Юсифов // Вестник офтальмологии.- 1985.- № 3.- С.35-38.

1115. Состояние гидродинамики глаза при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола /Зарифа Алиева, С.Тальшская // Тезисы докладов 6-го Всесоюзного съезда офтальмологов.- М., 1985.- Т.5.- С.64-65.

1116. Состояние некоторых функций органа зрения при хроническом воздействии на организм паров стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, Т.Мирзоев //Тезисы докладов 6-го Всесоюзного съезда офтальмологов.- М., 1985.- Т. 5.- С.62-64.

1117. Состояние поля зрения при хроническом воздействии на организм паров стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская, Т.Мирзоев // Азербайджанский медицинский журнал.- 1985.- № 3.- С.3-6.- Резюме на азерб. и англ. яз.

1986

1118. К клиническому действию карватона /Зарифа Алиева //Азербайджанский медицинский журнал.- 1986.- № 5.- С.68-71.

1119. Профессиональный конъюнктивит, вызванный парами тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, С.Тальшская, Т.Мирзоев // Азербайджанский медицинский журнал.- 1986.- № 6.- С.26-28.

1120. Расширение ретинальных сосудов, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская, Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1986.- № 6.- С.40-42.

1121. Слезная точка: анатомо-физиологические параллели /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде //Офтальмологический журнал.- 1986.- № 5.- С.304-306

1122. Состояние адаптации к темноте у работников различных подразделений Бакинского завода бытовых кондиционеров (БЗБК) /Зарифа Алиева, М.Султанов, Т.Мирзоев // Азербайджанский медицинский журнал.- 1986.- № 3.- С. 11-14

1123. Состояние гидродинамики в глазу при хроническом воздействии тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская //Азербайджанский медицинский журнал.- 1986.- № 6.- С. 45-48.

1124. Способ формирования слезной точки при ее атрезии /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде // Вестник офтальмологии.- 1986.- № 1.- С. 49-51

1987

1125. Офтальмодинамометрические показатели у лиц хронически контактирующих с парами стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская // Азербайджанский медицинский журнал.- 1987.- №8.- С.12-15.

1126. Случай упорного дакриоканаликулита с инородным телом в просвете канала /Зарифа Алиева, М.Султанов, Н.Тагизаде //Офтальмологический журнал.-1987.-№ 7.- С.445.

1127. Усиление гидродинамики в глазу, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена /Зарифа Алиева, М.Султанов, С.Тальшская, Т.Мирзоев // Азербайджанский медицинский журнал.- 1987.- № 4.

О НЕЙ

Книги

1996

1128. Академик Зарифа ханум Алиева /под общ. ред. акад. М.Джавадзаде.- Баку: Азербайджан, 1996.- 336 с.

1998

1129. Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1998.- 275 с.

В книгу вошли воспоминания близких и коллег, а так же стихи посвященные З.Алиевой. В книге использованы стихи поэтов: Л.Алиевой, И.Анненский, А.Ахматова и др.

1130. Зарифа ханум Алиева: книга-альбом.- Анкара: Изд-во «XXI», 1998.- 288 с.

1131. Зарифа ханум Алиева /ред. Ф.Абдуллазаде.- Баку: Изд-во «XXI», 1998.- 288 с.

1999

1132. Талыблы, Т. Азиз Алиев: эпоха, жизнь, личность /Таир Талыблы.- Баку: Азербайджан, 1999.- 408 с.

В книге подробно рассказывается о жизни и рабочей деятельности Азиза Алиева, который обладал необыкновенным организаторским талантом, даром создателя, и посвятил свою жизнь азербайджанской медицине.

Из содерж.: Зарифа Алиева [С.395-397].

2003

1133. Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку: Азербайджан, 2003.- 156 с.

2010

1134. Керимов, К. Академик Зарифа ханум Алиева и современная офтальмология /Керем Керимов.- Баку: Парни из Баку, 2010.- 184 с.

1135. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.- Москва: Молодая Гвардия, 2010.- 189, [3] с., [16] л. Фотогр., портр.- (Жизнь замечательных людей (ЖЗЛ): серия биографий: основана в 1890 году Ф.Павленковым и продолжена в 1933 году М.Горьким вып. 1455 (1255).

1136. Сеидов, М. Qaranlığa nur saçan zəka = Мудрость освещающая тьму = The intellect lightening darkness /Мирказым Сеидов; Международный Азербайджанский Форум им. Гейдара Алиева в Новосибирске.- Новосибирск: Printing, 2010.- 589, [3] s. [С.203-392].

2011

1137. Антиоксидантная терапия в офтальмологии: Посвящается светлой памяти выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой: [монография] /К.Керимов, А.Джафаров, К.Керимова [и др.]; НАНА, Ин-т Физики; М-во Здравоохранения Азерб. Респ. Бакинская Научно-Исследовательская Клиника Глазных Болезней.- Баку: Nafta-Press, 2011.- Часть 1.- 291 с.

В монографии изложены краткие сведения о патогенезе ожоговой болезни глаз. В работе занимают особое место исследования по применению различных антиоксидантов лечения ожоговой травмы глаз.

Материалы, опубликованные в сборниках и периодических изданиях

1981

1138. Добромыслов, А.Н. Рецензия на книгу: «Алиева З. Профессиональная патология глаз в шинном производстве.- Баку: Азернешр, 1980.- 128 с.» /А.Добромыслов //Офтальмологический журнал.-1981.-№ 6.- С. 384.

1982

1139. Академическая премия Азербайджанскому – ученому: [диплом лауреата премии имени академика М.И.Авербаха вручен профессору Зарифе Азиз гызы Алиевой за научные исследования профилактики патологии органов зрения в химических производствах] // Баку.- 1982.- 15 апреля.

1140. Всесоюзная премия – бакинскому ученому: Профессор З.А.Алиева удостоена премии имени М.И.Авербаха – за лучшую работу по глазным болезням //Баку.- 1982.- 27 января.- С.2.

1141. Нестеров, А. Академическая премия – азербайджанскому ученому: [Зарифе Азизовне Алиевой за цикл научных исследований «Профессиональная патология органа зрения в химическом производстве»] /Аркадий Нестеров //Бакинский рабочий.- 1982.- 15 апреля.- С.3.

1985

1142. В последний путь: Похороны З.А.Алиевой: [в Москве] //Бакинский рабочий.- 1985.- 18 апреля.- С.2.

1143. Алиева Зарифа Азизовна: [некролог] //Бакинский

рабочий; Вышка.- 1985.- 16 апреля.- С.2.; Медицинская газета.- 1985.- 17 апреля.- С.3.

1144. Полувековой путь Азербайджанского государственного института усовершенствования врачей им. А.Алиева //Азербайджанский Государственный Институт Усовершенствования Врачей им. А.Алиева (1935-1985 гг.).- Баку, 1985.- С.28-32.

1993

1145. Джавадзаде, М. Уходя, не погосила свет: [к 70-летию со дня рождения профессора-офтальмолога Зарифы Алиевой] /Мирмаммад Джавадзаде, М.Султанов //Бакинский рабочий.- 1993.- 15 июня.- С.3.

1994

1146. Джавадзаде, М. Она всегда с нами /Мирмаммад Джавадзаде, М.Султанов, Ч.Джаруллазаде //Бакинский рабочий.- 1994.- 29 апреля.- С.2.

1147. Наджафова, С. Щемящее воспоминание /Светлана Наджафова //Азербайджан.- 1994.- 30 апреля.- С.3.

1995

1148. Жизнь, отданная людям //Азербайджан.- 1995.- 29 апреля.- С.1.

1149. Нестеров, А. Сердечные слова гостей: [воспоминания об академике Зарифе Алиевой] /Аркадий Нестеров, А.Бровкина, Л.Мошетова, Нина Шульпина //Азербайджан.- 1995.- 29 апреля.- С.3.

1150. Туси, Ф. Зарифа ханум Алиева: [к 10 годовщине кончины] /Ф.Туси //Азербайджан.- 1995.- 29 апреля.- С.3.

1996

1151. Абдуллазаде, Ф. Зарифа ханум Алиева /Фатма

Абдуллазаде //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С. 9-17.

1152. Азизбекова, П. Талант любить людей /Пюсте Азизбекова //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.38-53.

1153. Бровкина, А. Пример благородства и душевной чистоты /А.Бровкина //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.19.

1154. Джавадзаде, М. Жизнь и деятельность академика Зарифы ханум Алиевой /Мирмаммад Джавадзаде // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С. 59- 67.

1155. Джавадзаде, М. Ее жизнь была наполнена любовью к людям /Мирмаммад Джавадзаде // Бакинский рабочий.- 1996.- 30 апреля.- С.1.

1156. Инсанов, А. Озаренная светом /Али Инсанов //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.3-5.

1157. Кулиева, З. Немеркнущая звезда науки /Захра Кулиева // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.33-38.

1158. Мелик-Асланова, П. Нас связывала тридцатилетняя дружба /П.Мелик-Асланова // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.26-33.

1159. Мошетова, Л. Совершенно неординарная женщина /Л.Мошетова // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.19-20.

1160. Несруллаева, Г. Преданный, незабываемый друг /Г.Несруллаева // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С. 21-26.

1161. Нестеров, А. Зарифа Азизовна образец поведения для своих коллег /Аркадий Нестеров //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.17-19.

1162. Салаев, Э. Вступительное слово /Эльдар Салаев // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.57-58.

1163. Султанов, М. Основные результаты научно-исследовательской работы кафедры офтальмологии Института

усовершенствования врачей по профессиональной патологии органа зрения /Максим Султанов // Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.67-75.

1164. Шульпина, Н. Ее богатство – это счастье ее народа /Нина Шульпина //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.20.

1165. Шульпина, Н. Научное наследие академика З.А.Алиевой, диагностические корреляционные связи в ири-дологии /Нина Шульпина //Академик Зарифа ханум Алиева.- Баку, 1996.- С.75-80.

1997

1166. Насруллаева, Г. След любви: памяти академика Зарифы Алиевой /Г.Насруллаева //Бакинский рабочий.- 1997.- 15 апреля.

1167. Оруджева, И. Свет судьбы: памяти академика Зарифы Алиевой /И.Оруджева //Бакинский рабочий.- 1997.- 26 апреля.

1998

1168. Агаев, Т. Блестящий ученый, исследователь, организатор: З.Алиева – 75 /Т.Агаев //Элм.- 1998.- № 11-12.- апрель.

1169. Джавадзаде, М. Научный вклад в медицину академика Зарифы Алиевой: Материалы научно-практической конференции, посвященной 75-летию со дня рождения академика Зарифы Азиз гызы Алиевой /Мирмаммад Джавадзаде //Баку.- 1998.- С.3-6.

1170. Инсанов, А. Дарящая свет: Зарифа Алиева – 75 /Али Инсанов //Бакинский рабочий.- 1998.- 25 апреля.

1171. Кулиева, З. Академик Зарифа Азизовна Алиева и развитие офтальмологии в Азербайджане /Захра Кулиева //Элм.- 1998.- № 11-12, апрель.

1172. Кулиева, З. Воспоминания о преданном друге /Захра Кулиева, Г.Несруллаева // Академик Зарифа ханум Алиева: сборник научных трудов.- Баку, 1998.- С.5-9.

1173. Либман, Е. Слово памяти о Зарифе Азизовне Алиевой /Е.Либман //Элм.- 1998.- № 11-12, апрель.

1174. Либман, Е. Современные позиции социальной офтальмологии /Е.Либман //Азербайджанский медицинский журнал.- 1998.- № 2.- С.10-11.

1175. Нестеров, А. Зарифа Азизовна – образец поведения для своих коллег /Аркадий Нестеров // Академик Зарифа ханум Алиева: сборник научных трудов.- Баку, 1998.- С.3-4.

1176. Человек, живущий в сердцах: о церемонии, посвященной открытию барельефа видного ученого офтальмолога Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 1998.- 30 апреля.

1999

1177. Алиев, Г. Выступление Президента Азербайджана Гейдара Алиева на презентации книги-альбома «Зарифа ханум Алиева» /Гейдар Алиев //Бакинский рабочий.- 1999.- 16 апреля.

***

1178. Джавадзаде, М. Озаренная светом вечности: Зарифа Алиева /Мирмаммад Джавадзаде //Бакинский рабочий.- 1999.- 28 апреля.

2000

1179. Открытие парка отдыха имени академика Зарифы Алиевой: На церемонии участвовал Президент Азербайджана Гейдар Алиев // Бакинский рабочий.- 2000.- 29 апреля.

1180. Насруллаев, Ф. Жизнь ее продолжается в учениках: (об академике Зарифы Алиевой) /Ф.Насруллаев //Бакинский рабочий.- 2000.- 28 апреля.

2001

1181. Мирзоева, С. Гейдар Алиев: Я был влюблен в одну женщину и эта была моя жена /С.Мирзоев //Бакинский рабочий.- 2001.- 28 апреля.

1182. Память о светлой личности: [литературно-художественный вечер, посвященный памяти выдающегося ученого, академика Зарифы Алиевой] //Бакинский рабочий.- 2001.- 1 мая.- С.1-2.

2002

1183. Джаруллазаде, Ч. Зарифа Алиева оставила людям знания, опыт, доброту и любовь... /Ч.Джаруллазаде //Бакинский рабочий.- 2002.- 30 апреля.- С.2.

2003

Зарифа Алиева – 80

1184. Агазаде, З. В Ирпени есть улица и парк, носящие имя академика Зарифы Алиевой /Зейнал Агазаде //Бакинский рабочий.- 2003.- 15 апреля.- С.2.

1185. Агазаде, З. Работа над памятником академику Зарифе Алиевой в Ирпене (Украина) /Зейнал Агазаде //Бакинский рабочий.- 2003.- 7 августа.

1186. Амирсланов, А. В преодолении себя – вот путь к познанию /Ахлиман Амирасланов, Мирмаммад Джавадзаде //Бакинский рабочий.- 2003.- 17 апреля.

1187. Аслан, Г. Улица имени академика Зарифы Алиевой: [в городе Ирпень Украины] /Г.Аслан //Бакинский рабочий.- 2003.- 10 января.- С.3.

1188. Будет проведен юбилей видного ученого: 28 апреля этого года исполняется 80 лет со дня рождения видного ученого, академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2003.- 22 января.

1189. В Нахчыване состоялась юбилейная научная конференция: академик Зарифа Алиева – 80: [в Нахичеванском государственном университете] //Бакинский рабочий.- 2003.- 22 апреля.

1190. Вспоминают друзья и коллеги /Аркадий Нестеров, Нина Шульпина, Захра Кулиева, М.Дилавадзаде //Бакинский рабочий.- 2003.- 26 апреля.- С.2.

1191. Выпущена новая почтовая марка: [по случаю 80-летнего юбилея академика Зарифы Алиевой] //Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.2.

1192. День памяти известного ученого: [посещение аллеи почетного захоронения коллективами отдельных организаций, известными учеными республики... по случаю 80-летнего юбилея академика Зарифы Алиевой] // Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.2.

1193. Дарившая людям свет //Вышка.- 2003.- 25 апреля.

1194. Джафарова, З. Большой ученый, душевный человек /З.Джафарова //Элм.- 2003.- № 9-14, 3 апреля (спецвыпуск).- С. 6.

1195. Заженный ею свет не погаснет...: Киев-Ирпен //Бакинский рабочий.- 2003.- 8 апреля.

1196. Знакомство с рабочим кабинетом известного ученого-офтальмолога: к 80-летию академика Зарифы Алиевой [офтальмологи Турции, России, США, Ирана, Грузии] //Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.2.

1197. Керимов, К. Свет ее души озаряет нашу жизнь /Керем Керимов //Бакинский рабочий.- 2003.- 26 апреля.- С.2.

1198. Мамедгасанов, Р. Прекрасной души человек, даривший людям радость /Р.Мамедгасанов //Баку.- 2003.- 25 апреля.- С.1, 3.

1199. Медработники достойно встречают юбилей ученого // Бакинский рабочий.- 2003.- 5 февраля.

1200. Международная конференция офтальмологов

завершила свою работу //Бакинский рабочий.- 2003.- 1 мая.

1201. Международная конференция на тему «Актуальные проблемы офтальмологии и приодологии», посвященная 80-летию юбилею академика Зарифы ханым Алиевой: [выступления] /Али Инсанов, Махмуд Керимов, Мирмаммад Джавадзаде, Сумай Думан, Ахлиман Амирасланов, Аркадий Нестеров, Л.Мошетова, Иони Берадзе // Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.3-4.

1202. Мирзоева, С. Вечный союз двух сердец: к 80-летию академика Зарифы Алиевой /С.Мирзоева //Бакинский рабочий.- 2003.- 10 мая.

1203. На конференции, проведенной в Киеве в честь 80-летия Президента Г.Алиева, состоялась презентация книги «Крылья. Судьба моя Азербайджан», посвященной юбилею академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2003.- 17 апреля.

1204. На Украине будет разбит парк имени академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2003.- 5 февраля.

1205. Насруллаева, Х. Память о ней жива /Х.Насруллаева //Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.2.

1206. Нестеров, А. Памяти друга /Аркадий Нестеров, А.Бровкина //Элм.- 2003.- № 9-14, 3 апреля (спецвыпуск).- С.7, 10.

1207. Посвящено видному ученому-офтальмологу: в Сальянском районе в центральной больнице состоялась научно-практическая конференция по случаю 80-летнего юбилея академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2003.- 22 апреля.

1208. Продолжая заложенные ею традиции: на международной конференции офтальмологов в Баку: к 80-летию академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2003.- 30 апреля.

1209. Состоялось открытие международной конферен-

ции, посвященной 80-летию талантливого офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.

1210. Ханджанбекова, Ф. Открыт барельеф, к его подножию легли цветы /Ф.Ханджанбекова //Бакинский рабочий.- 2003.- 29 апреля.-С.2.

2004

1211. Алиев, И. Речь президента Азербайджана...: [на церемонии открытия памятника академику Зарифе Алиевой в Киеве] /Ильхам Алиев //Бакинский рабочий.- 2004.- 9 июня.- С.2.

***

1212. День памяти известного ученого академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2004.- 29 апреля.

1213. Джавадзаде, М. Зарифа Алиева не искала легких путей /Мирмаммад Джавадзаде //Бакинский рабочий.- 2004.- 28 апреля.

1214. Церемония открытия памятника академику Зарифе Алиевой: [в Украине] //Бакинский рабочий.- 2004.- 5, 9 июня.

2005

1215. В ОАО «Баки кондиционеры» проведено мероприятие, посвященное академику Зарифе ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2005.- 29 апреля.

1216. В Таллине будет установлен памятник академику Зарифе Алиевой //Бакинский рабочий.- 2005.- 3 августа.

1217. В Таллине создан Народный Университет восточной культуры имени академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2005.- 14, 29 января.

1218. Народный университет восточной культуры

имени академика Зарифы Алиевой создан по решению эстонского правительства //Эхо.- 2005.- 14 января.

1219. Сдан в эксплуатацию детский сад-ясли имени академика Зарифы Алиевой: [в Ярдымлинском районе] //Бакинский рабочий.- 2005.- 13 сентября.

1220. Состоялась научная конференция, посвященная памяти академика З.Алиевой: [в Нахчиванском государственном университете] //Бакинский рабочий.- 2005.-29 апреля.

2006

1221. День памяти выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой: [в Государственном комитете по проблемам семьи, женщин и детей состоялось мероприятие по случаю 83 годовщины со дня рождения академика Зарифы ханум Алиевой] //Бакинский рабочий.- 2006.- 29 апреля.- С.3.

1222. Мирзоева, С. Свет ее души озаряет нашу жизнь: Ко дню рождения академика З.Алиевой /С.Мирзоева // Бакинский рабочий.- 2006.- 28 апреля.

1223. Названный в честь академика Зарифы ханум Алиевой корабль будет плавать в водах Мирового океана //Бакинский рабочий.- 2006.- 22 сентября.

1224. Почтена память выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2006.- 18 апреля.- С.3.

2007

1225. Абдуллаев, В. Воплощение достоинства, дарившее свет людям /В.Абдуллаев //Бакинский рабочий.- 2007.- 27 апреля.- С.3.

1226. В Хачмазе сдана новая средняя школа имени академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2007.- 22 сентября.

1227. Мирзоев, Р. «Она была святой...» /Р.Мирзоев //Бакинский рабочий.- 2007.- 14 апреля.- С.2.

1228. Новый парк в Геранбое будет носить имя выдающегося офтальмолога //Бакинский рабочий.- 2007.- 1 февраля.- С.4.

1229. Танкер имени академика Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий.- 2007.- 11 декабря.

2008

1230. Президент Азербайджана Ильхам Алиев ознакомился с работами по благоустройству и реконструкции, проведенными в парке, носящем имя выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 26 апреля.- С.1.

1231. Президент Азербайджана Ильхам Алиев принял участие на мероприятии ученого-офтальмолога, академика З.Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 29 апреля.

***

1232. Азербайджанская женщина-символ чистоты, красоты и верности: Академик З.Алиева – 85 //Бакинский рабочий.- 2008.- 30 апреля.

1233. «Актуальные проблемы офтальмологии»: Международная конференция: Академик З.Алиева-85 //Бакинский рабочий.- 2008.- 29 апреля.

1234. Алиев, И. В Тбилиси открылась выставка, связанная с юбилеем академика З.Алиевой /И.Алиев // Бакинский рабочий.- 2008.- 30 апреля.

1235. В апреле в Баку пройдет международная конференция, посвященная юбилею видного офтальмолога, академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2008.- 31 января.

1236. В Масаллы проведено заседание «Круглого сто-

ла», посвященное памяти академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 23 апреля.

1237. В связи с 85-летием Зарифы Алиевой подготовлены мультимедийный диск, почтовая марка и сайт // Эхо.- 2008.- 1 мая.

1238. Весна на улице академика Зарифы Алиевой и в «Зарифа парке», что в украинском Ирпене: [субботник в городе-спутнике] //Бакинский рабочий.- 2008.- 1 апреля.- С.4.

1239. Вечер памяти, посвященный 85-летию выдающегося ученого-офтальмолога, академика З.Алиевой: Участие главы государства на мероприятии // Бакинский рабочий.- 2008.- 29 апреля.

1240. Видный ученый, верная спутница жизни, заботливая мать: Академика З.Алиева – 85 //Республика.- 2008.- 29 апреля.

1241. Гаджизаде, А. В Москве отмечен 85-летний юбилей выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой: [в НИИ глазных болезней РАМН] /А.Гаджизаде //Бакинский рабочий.- 2008.- 1 мая.- С.4.

1242. Гасан гызы, Н. Она дарила людям свет и радость жизни: академик З.Алиева – 85 /Н.Гасан гызы // Вышка.- 2008.- 2 мая.

1243. День памяти выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой //Каспий.- 2008.- 17 апреля.- С.2.

1244. Ибрагимова, Д. Она вошла в плеяду выдающихся азербайджанских женщин /Д.Ибрагимова //Бакинский рабочий.- 2008.- 26 апреля.- С.3.

1245. Открытие лица и парка имени академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 23 сентября.

1246. Открытие школы имени выдающегося ученого-офтальмолога, академика З.Алиевой // Бакинский рабо-

чий.- 2008.- 29 апреля; Вышка.- 2008.- 2 мая.

1247. Реконструкция мемориального комплекса Гейдар Алиев и парк имени Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2008.- 23 апреля.

1248. Сдан в эксплуатацию паром «Академик Зарифа Алиева»: [На церемонии присутствовал президент Азербайджана] // Бакинский рабочий.- 2008.- 9 января.- С.1.

1249. Состоялась научно-практическая конференция, посвященная 85-летию юбилею академика З.Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 30 апреля.

1250. Состоялось открытие мемориальных досок общенациональному лидеру Гейдару Алиеву и академику Зарифе Алиевой //Бакинский рабочий.- 2008.- 11 мая.

2009

1251. Бабаев, А. Научно-практическая конференция: [посвященная дню рождения офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой в Лянкоранском государственном драматическом театре им. Н.Везирова] /А.Бабаев //Бакинский рабочий.- 2009.- 28 апреля.- С.1.

1252. Микеладзе, Г. Светлый образ Зарифы Алиевой /Галина Микеладзе //Каспий.-2009.- 29 апреля.- С.1-2.

1253. Награждены победители конкурса, посвященного памяти академика З.Алиевой // Бакинский рабочий.- 2009.- 28 апреля.

1254. Подведены итоги конкурса «Зарифа Алиева – мать, женщина и ученый» //Бакинский рабочий.- 2009.- 28 апреля.

1255. Проведена научно-практическая конференция посвященная 86-ой годовщине со дня рождения академика Зарифы ханум Алиевой: [в Азербайджанском государственном институте усовершенствования врачей им. Азиза Алиева] //Бакинский рабочий.- 2009.- 29 апреля.- С.2.

1256. Светлая память о выдающемся ученом-офтальмологе, академике Зарифы ханум Алиевой живет в сердцах //Бакинский рабочий.- 2009.- 15 апреля.- С.2.

1257. Светлая память о выдающемся ученом, академике Зарифы ханум Алиевой будет жить вечно: [в школе им. З.Алиевой состоялось мероприятие, посвященное 86-ой годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога] //Бакинский рабочий.- 2009.- 29 апреля.- С.2.

1258. Светлая память о выдающемся ученом-офтальмологе, академика З.Алиевой живет в сердцах людей // Бакинский рабочий.- 2009.- 16-29 апреля.

1259. Состоялись мероприятия, посвященные памяти Зарифы ханум Алиевой: [в Азербайджанском государственном институте усовершенствования врачей им. А.Алиева] //Каспий.- 2009.- 29 апреля.- С.1.

2010

1260. Джавадзаде, М. Солнце в капле воды: Вместо предисловия /Мирмаммад Джавадзаде //Сеидов М. Мудрость освещающая тьму.- Новосибирск, 2010.- С.203-216.

1261. Души ее прекрасные черты: Светлой памяти Зарифы ханум Алиевой посвящается //Неделя.- 2010.- 9 апреля.- С. 8, 17.

1262. Ибрагимова, Д. Она являлась символом азербайджанской женщины /Джейла Ибрагимова //Бакинский рабочий.- 2010.- 29 апреля.- С. 3.

1263. Ибрагимова, Д. Символ добродетели: [Светлой памяти Зарифы ханум Алиевой посвящается] /Джейла Ибрагимова //Каспий.- 2010.- 28 апреля.- С. 1-2.

1264. Керимов, К. Свет ее души озаряет нам счастливый путь к новым высотам: [Памяти Зарифы ханум Алиевой посвящается] /Керем Керимов //Бакинский рабочий.- 2010.- 20 апреля.- С. 4.

1265. Микеладзе, Г. Луч милосердия: [Светлой памяти Зарифы ханым Алиевой посвящается] /Галина Микеладзе //Каспий.- 2010.- 16 апреля.- С. 1-2.

1266. Мустафаев, Р. Памяти выдающейся азербайджанки: [Светлой памяти Зарифы ханым Алиевой посвящается] /Рафик Мустафаев //Каспий.- 2010.- 29 апреля.- С. 2.

1267. Названы имена победителей конкурса памяти Зарифы ханум Алиевой: [проводимого партией «Ени Азербайджан»] //Бакинский рабочий.- 2010.- 28 апреля.- С. 2.

1268. Состоялась презентация художественно-публицистической книги «Зарифа Алиева»: [депутата ММ Г.Мираламова в Национальном центре офтальмологии] //Бакинский рабочий.- 2010.- 30 апреля.- С. 3.

1269. Ханджанбекова, Ф. Завершился форум офтальмологов: [О научной конференции, посвященной 87-летию со дня рождения академика З.Алиевой] /Франгиз Ханджанбекова //Бакинский рабочий.- 2010.- 1 мая.- С. 6.

1270. Ханджанбекова, Ф. Памяти академика Зарифы Алиевой: [О научной конференции, посвященной З.Алиевой] /Франгиз Ханджанбекова //Бакинский рабочий.- 2010.- 29 апреля.- С. 4.

2011

1271. Алиева, Э. Великая женщина: Сегодня – день рождения Зарифы ханым Алиевой: Зарифа Алиева – 88 /Эльмира Алиева //Каспий.- 2011.- 28 апреля.- С. 1-2.

1272. Диляра, А. Исполнилось 88 лет: Со дня рождения видного ученого-офтальмолога Зарифы Алиевой /А.Диляра //Эхо.- 2011.- 29 апреля.- С. 5.

1273. Жизнь, посвященная Родине: Состоялась научная конференция в связи с 88-летием со дня рождения академика Зарифы Алиевой //Каспий.- 2011.- 29 апреля.- С. 1, 5.

1274. Керимов, К. Посвящается светлой памяти выдаю-

щегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой: [предисловие] /Керем Керимов //Антиоксидантная терапия в офтальмологии.- Баку, 2011.- Часть 1.- С.3-5.

1275. Назарли, Дж. Исполнилось 88 лет со дня рождения выдающегося азербайджанского ученого-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой /Дж. Назарли //Вышка.- 2011.- 29 апреля.- С. 3.

1276. Почтена память видного ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий.- 2011.- 28 апреля.- С. 6; 29 апреля.- С.4.

2012

1277. Алиев, Э. Научная общественность отметит 89-летие Зарифы Алиевой /Э.Алиев //Бакинский рабочий.- 2012.- 15 февраля.- С.6.

1278. Кулиева, З. Воспоминания о преданном друге /Захра Кулиева, Г.Насруллаева // Алиева З. Сборник научных трудов: в двух томах.- Баку, 2011.- Т.І.-С.5-11.

1279. 89-я годовщина со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой широко отмечена в Баку и регионах // Бакинский рабочий.- 2012.- 1 мая.- С. 3-4.

1280. Научная общественность отметит 89-летие Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2012.- 15 февраля.- С.6.

1281. Нестеров, А. Зарифа Азизовна – образец поведения для своих коллег /Аркадий Нестеров // Алиева З. Сборник научных трудов: в двух томах.- Баку, 2011.- Т.І.- С.3-5.

1282. Открылась конференция-выставка, посвященная 89-й годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2012.- 25 апреля.- С.4.

1283. Почтена память ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2012.- 1 мая.- С. 3.

1284. Состоялась научная конференция, посвященная 89-й годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий.- 2012.- 1 мая.- С.1.

2013

Зарифа Алиева – 90

1285. О проведении 90-летнего юбилея академика Зарифы Алиевой: Распоряжение Президента Азербайджанской Республики, 7 февраля 2013 года /Ильхам Алиев //Бакинский рабочий.- 2013.- 8 февраля.- С. 2.

***

1286. Азербайджан и Ассоциация «Финляндия-Азербайджан» провели в Хельсинки мероприятие, приуроченное к 90-летию юбилею академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2013.- 24 апреля.- С.6.

1287. Алиева, Э. Великая женщина: Ко дню рождения Зарифы ханум Алиевой // Алиева Эльмира. Люди... События... Время... - Баку, 2013.- С. 31-36.

1288. Асадова, А. Она оберегала свет очей своего народа /А.Асадова // Elm.- 2013.- 24 апрел.-С.22.

1289. Бровкина, А. Зарифа Азизовна Алиева /А.Бровкина // Elm.- 2013.- 24 апрел.-С.5.

1290. В Академии ГПС состоялось мероприятие, приуроченное к 90-летию юбилею выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий.- 2013.- 9 апреля.- С.8.

1291. В Азербайджанском государственном Институте Усовершенствования врачей имени Азиза Алиева состоялась конференция, посвященная 90-летию юбилею академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2013.- 24 апреля.- С.6.

1292. В Азербайджанском Государственном Педагогическом Университете состоялось мероприятие, приуроченное к 90-летию юбилею академика Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий.- 2013.- 1 мая.- С.4.

1293. В Баку проходит международная научная конференция, посвященная 90-летию юбилею со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой: [в Бакинском Государственном Университете] // Бакинский рабочий.- 2013.- 8 мая.- С.8.

1294. В Москве состоялся вечер памяти, посвященный 90-летию юбилею известного азербайджанского ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий .- 2013. - 27 апреля.- С. 3.

1295. В Национальной библиотеке состоялась презентация книги «Зарифа Алиева» на азербайджанском и английском языках: Книга писателя, депутата Милли Меджлиса Гусейнбалы Мираламова на русском языке вышла в свет в издательстве «Молодая гвардия» в Москве в 2010 году // Бакинский рабочий.- 2013.- 23 апреля.-С.5.

1296. Добромислов, А. Славная дочь Азербайджана /А.Добромислов // Elm.- 2013.- 24 aprel. С.11.

1297. Добромислова, О. Человек и женщина /О.Добромислова // Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.12-13.

1298. Зарифа Алиева – 90: Президент Азербайджана Ильхам Алиев издал распоряжение о проведении юбилея академика // Каспий.- 2013.- 9-15 апреля.

1299. Ислам, А. Глубина ее мерцающих черных глаз...: Памяти Зарифы ханум Алиевой /Афет Ислам // Зеркало.- 2013.- 27 апреля.- С.22.

1300. Исполняется 90 лет выдающемуся ученому-офтальмологу Зарифе Алиевой // Бакинский рабочий.-2013.- 27 апреля.- С.3.

1301. Краснов, М. Талант жить /М.Краснов //Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.7.

1302. Мираламов, Г. Имя большой любви /Гусейнала Мираламов //Бакинский рабочий.- 2013.- 27 апреля.- С.4.

1303. Мошетова, Л. Памяти академика З.А.Алиевой /Л.Мошетова // Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.5.

1304. Награждены победили конкурса «Мать-вершина святости»: [посвященного 90-летнему юбилею академика Зарифы Алиевой] // Бакинский рабочий.- 2013.- 26 апреля.- С.3.

1305. Пучковская, Н. Встречи с Зарифой ханум /Н.Пучковская // Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.6.

1306. Она пришла в этот мир с любовью к людям // Tibb qəzeti .- 2013.- № 07-08 (527) апрель-май.- С.3.

1307. Скрипниченко, З. Жизнь в науке /З.Скрипниченко // Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.16-17.

1308. Состоялась торжественная церемония, посвященная 90-летию со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы ханум Алиевой: [в Азербайджанском Государственном Музыкальном Театре] // Бакинский рабочий.- 2013.- 30 апреля.- С.1-2, 4.

1309. Сумгайытские медики отметили 90-летие академика Зарифы Алиевой // Вышка.- 2013. - 26 апреля. - С. 6.

1310. Тагибеков, К. Академик З.А.Алиева – совесть отечественной офтальмологии /К.Тагибеков //Elm.- 2013.- 24 aprel.-С.19.

1311. Талышинская, Л. Прекрасной души человек: (об академике Зарифе Алиевой) /Л.Талышинская //Azərbaycan tibb jurnalı.- 2013.- № 1.- S.27.

1312. Трутнева К. Ученый, педагог, человек /К.Трутнева // Elm.- 2013.- 24 aprel.- С.6.

2014

1313. В Баку состоялась международная научная конференция на тему «Проблемы и последние достижения

офтальмологии, посвященные 91-й годовщине со дня рождения Зарифы ханум Алиевой //Бакинский рабочий. 2014.- 29 апреля.- С.7.

1314. В Киеве презентован официальный сайт Международного научного медицинского центра имени академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий.- 2014.- 2 августа.- С.2.

1315. В Киеве состоялась презентация медицинского труда, посвященного выдающемуся ученому-офтальмологу, академику Зарифе Алиевой: [книга «Стандарты инфекционного контроля», автором которой является доктор медицинских наук, Айдын Салманов] //Бакинский рабочий.- 2014.- 25 апреля. - С. 5.

1316. В Украине состоялась презентация научно-медицинской библиотеки имени академика Зарифы Алиевой //Бакинский рабочий .- 2014.- 31 июля. - С.3.

1317. В Украине учреждена Международная премия имени академика Зарифы Алиевой: [решением Совета организации «Международный научный медицинский центр имени академика Зарифы Алиевой»] // Бакинский рабочий .- 2014.- 23 июля. - С.6.

1318. В Центре Гейдара Алиева состоялся концерт всемирно известного скрипача Ицхака Перлмана, посвященный 91-й годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога Зарифы ханум Алиевой // Бакинский рабочий.- 2014.- 30 апреля.- С.4.

1319. «Волшебный целитель души» покорила сердца бакинцев: [концерт всемирно известного скрипача Ицхака Перлмана, посвященный 91-й годовщине со дня рождения выдающегося ученого-офтальмолога Зарифы ханум Алиевой] // Неделя.- 2014.- 2 мая.- С.18.

1320. Издан библиографический указатель научной, педагогической и общественной деятельности академика Зарифы Алиевой: [Научной библиотекой НАНА] // Бакинский рабочий.- 2014.- 14 января.- С.2.

1321. Персональная премия: [решением Совета организации «Международный научный медицинский центр имени академика Зарифы Алиевой» в Украине учреждена Международная премия имени академика Зарифы Алиевой] // Каспий.- 2014.- 22 июля. - С.1-2.

1322. Салманов, А. «Наука – это свет, но без глаз его нет»: Академик Зарифа Алиева: (посвящается светлой памяти моего учителя и наставника, выдающегося ученого-офтальмолога, Зарифы ханум Алиевой) /А.Салманов // Бакинский рабочий.- 2014.- 29 апреля.- С.8.

2015

1323. В Баку состоялась научная конференция «Самые актуальные вопросы офтальмологии»: [посвященная 92-й годовщине со дня рождения академика Зарифы ханум Алиевой] // Бакинский рабочий .- 2015.- 29 апреля.- С. 8.

1324. В Киеве презентованы книги, посвященные памяти академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2015.- 29 декабря.- С. 6.

1325. В Киеве состоялась презентация четырехтомника, посвященного памяти выдающегося ученого-офтальмолога, академика Зарифы Алиевой: [книга «Сборник научных трудов по инфекционному контролю»] // Бакинский рабочий .- 2015.- 23 апреля.- С. 4.

1326. Вышло в свет второе издание миниатюрной книги «Академик Зарифа Алиева»: [Гусейнбалы Мираломова] // Бакинский рабочий.- 2015.- 26 июня. - С.10.

1327. Почтена память выдающегося ученого-офталь-

молога, академика Зарифы ханум Алиевой: [в коллективе Государственного комитета по проблемам семьи, женщин и детей] // Бакинский рабочий .- 2015.- 16 апреля.- С. 3.

1328. Салманов, А. В Стокгольме состоялась презентация книги, посвященная выдающемуся ученому-офтальмологу, академику Зарифе Алиевой /Айдын Салманов // Бакинский рабочий.- 2015.- 7 июля.- С.4.

1329. Свой белый халат она не запятнала ни единым пятнышком: [отрывки из шеститомника Эльмиры Ахундовой «Гейдар Алиев. Личность и Эпоха»] // Каспий.- 2015.- 29 апреля.- С. 8.

2016

1330. Деятельность академика Зарифы Алиевой является примером для современных офтальмологов // Бакинский рабочий.- 2016.- 29 апреля.- С.10.

1331. Символ добродетели: Зарифа ханым Алиева в течение всей своей жизни посвящала силы и талант служению азербайджанскому народу // Каспий.- 2016.- 28 апреля.- С.10.

2017

1332. Почтена память выдающегося офтальмолога, академика Зарифы Алиевой: [в Управлении мусульман Кавказа] // Бакинский рабочий /- 2017.- 18 апреля.- С. 8.

1333. Представители медицинской общественности почтили память выдающегося ученого, академика Зарифы Алиевой // Бакинский рабочий.- 2017.- 29 апреля.- С. 3.

1334. Состоялось мероприятие «Ученый, даривший людям свет» памяти академика Зарифы ханум: [в Азербайджанском медицинском университете] // Бакинский рабочий .-2017.- 26 апреля.- С. 6.

2018

Зарифа Алиева – 95

1335. Жизненный путь академика Зарифы Алиевой – настоящий пример для азербайджанской молодежи // Бакинский рабочий.- 2018.- 7 апреля.- С.6.

1336. Салаев, Г. Азербайджанские женщины-ученые и академики: [о Зарифе Алиевой] /Г.Салаев // Эхо.- 2018.- 10 марта.- С. 13.

1337. Салаев, Г. Женщины Азербайджана – гордость нации: [в том числе и о Зарифе Алиевой] /Г.Салаев // Эхо.- 2018.- 17 марта.- С. 13.

Başqa dillərdə

İngilis dilində

2002

1338. Zarifa Alieva //Azərbaycan qadını ensiklopediyası. Bir cilddə (azərbaycan və ingilis dillərində) /Red.: İ.Vəliyev və b..- Bakı, 2002.- S.128.

2008

1339. Hasanova, M. Zarifa Khanim Aliyeva: XX century Republic of Azerbaijan //Eminent ladies in national statehood history of Azerbaijan/-Baku,2008.-P.151-163.

2010

1340. Javadzade, M. The sun inside of a drop of water: Instead of the preface // Seyidov M. The intellect lightening darkness.- Novosibirsk, 2010.- P.403-412.

1341. Kerimov, K. Academician Zarifa Khanum Aliyeva and the modern ophthalmology /K.Kerimov; reviewers O.Eldarov, V.Mammadaliyev; editors: A.Bairamova, S.Huseynova; [design. A.Ibrahim; translation. I.Aliyeva].- Baku: Parni iz Baku, 2010.- 182, [2] p.: photo; portr.

1342. Seyidov, M. The intellect lightening darkness /M.Seyidov; translated into English by: Sevil Gulden; The International Azerbaijan Form of G.Aliev.-Novosibirsk, 2010.-P.401-586.

2013

1343. Miralamov, H. Zarifa Alieva (LOP (ЖЗЛ): Biographical Series) /H.Miralamov.- Baku: Azerbaijan publishing house, 2013.- 208 p.

Belarus dilində

1344. Міраламау, Г. Зарыфа Алева /Г.Міраламау; пер.:
Э.Р.Ісмаілавай, А.М.Бадака.- Мінск: А.М.Вараксін, 2011.- 192 с.

Serb dilində

1345. Alizade, Z. Znamenite zene Azerbejdzana /Z.Alizade,
L.Madzidova.- Beograd: Azerbejdzanski kulturni centar, 2016.-
49, 53 p. (Z.Aliyeva - P.39-42)

Zərifə Əliyeva dünya kitabxanalarında

ABŞ Konqres Kitabxanası

(www.loc.gov)

1346. Зарифа ханум Алиева /Авт. проекта и ред. Фатъма Абдуллазаде; фот. Р.Багиров, М.Гасаноглы, И.Джафаров; худ. Ш.Шихалиев.- Баку: XXI, 1998.- 288 с.

1347. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.- Москва: Молодая гвардия, 2010.- 190 с.

Belarus Milli Kitabxanası

(www.nlb.by)

1348. Алиева, З.А. Анатомо-физиологическая характеристика гидродинамической системы глаза /З.А.Алиева, Н.Б.Шульпина.- Баку: Азернешр, 1980.- 37 с

1349. Алиева, З.А. Высокое призвание: (о лечеб. Этике, чистоте души и помыслов сов. Врача) /З.А.Алиева.- Баку, 1982.- 58 с.

1350. Алиева, З.А. Конъюнктивиты и современные методы лечения /З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.-32 с

1351. Алиева, З.А. Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана: автореф. дис. на соиск. учен. степени д-ра мед. Наук: 14.00.08: (Клинико-эксперим. исследование) /З.А.Алиева; Моск. Науч.-исслед. Ин-т глазных болезней им. Гельмгольца.- Москва, 1976.- 32 с.

1352. Зарифа Азиз Алиева: библиография /Национальная академия Наук Азербайджана, Центральная Научная Библиотека.- Баку: Şərq-Qərb, 2013.- 271 с.

1353. Міраламау, Г. Зарыфа Алиева /Г.Міраламау; пер. Э.Р.Ісмаїлавай, А.М.Бадака.- Мінск: А.М.Вараксін, 2011.- 192 с.

1354. Мелик-Асланова, П.С. Возрастные изменения глаза и зрительно-нервного пути /П.С.Мелик-Асланова.- Баку: Азернешр, 1980.-124 с.

1355. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.- Москва: Молодая гвардия, 2010.- 190 с.

1356. Султанов, М.Ю. Современные методы хирургического лечения слезотечения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.-53 с.

1357. Султанов, М.Ю. Физиология слезоотведения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.-60 с.

1358. Султанов, М.Ю. Щадящая хирургия слезоотводящих путей /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1987.-61, [2] с.

1359. Шульпина, Н.Б. Актуальные проблемы офтальмологии /Н.Б.Шульпина, З.А.Алиева, Л.К.Мошетова.-Баку: Азернешр, 1983.-343 с.

Çin Milli Kitabxanası
(www.nlc.cn)

1360. Керимов, К. Академик Зарифа ханум Алиева и современная офтальмология /Керам Керимов.- Баку: Парни из Баку, 2010.- 182 с.

Danimarka Kral Kitabxanası
(www.kb.dk)

1361. 90th anniversary of outstanding Azerbaijani scientist-ophthalmologist, academician Zarifa Aliyeva marked today /Trend News. English, apr 28, 2013.

Gürcüstan Milli Parlament Kitabxanası

(www.nplg.gov.ge)

1362. Зарифа ханум Алиева /Авт. проекта и ред. Фатъма Абдуллазаде; фот. Р.Багиров, М.Гасаноглы, И.Джафаров; худ. Ш.Шихалиев.- Баку: XXI, 1998.- 288 с.

Moldova Milli Kitabxanası

(www.bnrm.md)

1363. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.- Москва: Молодая гвардия, 2010.- 190 с.

Rusiya Milli Kitabxanası

(www.nlr.ru)

1364. Алиева, З.А. Анатомо-физиологическая характеристика гидродинамической системы глаза /З.А.Алиева, Н.Б.Шульпина.- Баку: Азернешр, 1980.- 37 с.

1365. Алиева, З.А. Высокое призвание: (о врачев. Этике, чистоте души и помыслов сов. Врача) /З.А.Алиева.-Баку, 1982.-58 с.

1366. Алиева, З.А. Конъюнктивиты и современные методы лечения /З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.- 32 с.

1367. Алиева, З. А. Профессиональная патология органа зрения /З.А.Алиева, А.П.Нестеров, З.М.Скрипниченко.- Москва: Медицина, 1988.-288 с.

1368. Алиева, З.А. Профилактика профессиональных заболеваний в йодной промышленности /З.А.Алиева, А.И.Замчалов, И.И.Алекперов.- Баку: Азернешр, 1978.- 44 с.

1369. Алиева, З.А. Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана: (14.00.08): (Клинико-эксперим. исслед.) автореф. дис. на соиск. учен. степени д-ра мед. Наук /Моск. Науч-

исслед. Ин-т глазных болезней им. Гельмгольца.- Москва, 1976.-32 с.

1370. Алиева, З.А. Терапия трахомы синтомицином и в комбинации его с другими методами лечения: авт. дис. на соискание учен. степени кандидата мед. наук /З.А.Алиева.- Баку, 1958.-15 с.

1371. Мелик-Асланова, П.С. Возрастные изменения глаза и зрительно-нервного пути.- Баку: Азернешр, 1980.- 124 с.

1372. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.- Москва: Молодая гвардия, 2010.- 190 с.

1373. Султанов, М.Ю. Современные методы хирургического лечения слезотечения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.-53 с.

1374. Султанов, М. Ю. Физиология слезоотведения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.- 60 с.

1375. Султанов, М.Ю. Щадящая хирургия слезоотводящих путей /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1987.- 61, [2] с.

1376. Шульпина, Н.Б. Актуальные проблемы офтальмологии /Н.Б.Шульпина, З.А.Алиева, Л.К.Мошетьова.- Баку: Азернешр, 1983.-343 с.

Rusiya Dövlət Kitabxanası
(www.rsl.ru)

1377. Алиева, З.А. Анатомо-физиологическая характеристика гидродинамической системы глаза /З.А.Алиева, Н.Б.Шульпина.- Баку: Азернешр, 1980.-37 с.

1378. Алиева, З.А. Конъюнктивиты и современные методы лечения /З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.- 32 с.

1379. Алиева, З.А. Профессиональная патология органа зрения /З.А.Алиева, А.П.Нестеров, З.М.Скрипниченко.-Москва: Медицина, 1988.- 288 с.

1380. Алиева, З.А. Профилактика профессиональных за-

болеваний в йодной промышленности /З.А.Алиева, А.И.Замчалов, И.И.Алекперов.- Баку: Азернешр, 1978.- 44 с.

1381. Алиева, З.А. Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана: (14.00.08): (Клинико-эксперим. Исследование) автореф. дис. на соиск. учен. степени д-ра мед. Наук /Моск. Науч.-исслед. Ин-т глазных болезней им. Гельмгольца.-Москва, 1976.- 32 с.

1382. Алиева, З.А. Терапия трахомы синтомицином и в комбинации его с другими методами лечения: авт. дис. на соискание учен. степени кандидата мед. Наук /З.А.Алиева.- Баку, 1958.- 15 с.

1383. Где нынче крест и тень ветвей. Мемор. Скульптура Новодевичьего Некрополя /Ред. Т.М.Савенкова, О. А. Грунтова.- Москва: Пенаты, 2005.-73 с. (21-ci səhifədə Zərifə Əliyevanın dəfni haqqında məlumat var)

1384. Мелик-Асланова, П.С. Возрастные изменения глаза и зрительно-нервного пути.- Баку: Азернешр, 1980.- 124 с.

1385. Мираламов, Г. Зарифа Алиева /Гусейнбала Мираламов.-Москва: Молодая гвардия, 2010.- 190 с.

1386. Новодевичий некрополь и монастырь.- [Б.м.]: [б.и.], 200?.-365 с.(Kitabın 239-cü səhifəsində Zərifə Əliyevanın məzarı haqqında məlumat var.)

1387. Султанов, М.Ю. Современные методы хирургического лечения слезотечения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.-53 с.

1388. Султанов, М.Ю. Физиология слезоотведения /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1983.- 60 с.

1389. Султанов, М.Ю. Щадящая хирургия слезоотводящих путей /М.Ю.Султанов, З.А.Алиева.- Баку: Азернешр, 1987.- 61, [2] с.

1390. Шульпина, Н.Б. Актуальные проблемы офтальмологии /Н.Б.Шульпина, З.А.Алиева, Л.К.Мошетьова.- Баку: Азернешр, 1983.- 343 с.

KÖMƏKÇİ GÖSTƏRİCİLƏR

Zərifə Əliyevanın əsərlərinin əlifba göstəricisi

- Elmi əsərlər məcmuəsi 5, 6
Əgər sizdə kəskin konyunktivitdirsə 1
Görmə orqanının peşə patologiyası 9, 9
Görmə orqanının vərəmi 7
Gözün görmə siniri yolunun yaşla əlaqədar
dəyişiklikləri 8
Xroniki yod intoksikasiyası zamanı
Oftalmopatologiya 11
İridodiaqnostika 3
İridodiaqnostikanın əsasları 12
Oftalmologiyanın aktual problemləri 13, 14, 15
Sovet həkiminin mənəvi siması haqqında 2
Şin istehsalında gözün peşə patologiyası 16
Yüksək əqidə 4

Kitablarda və dövri mətbuatda dərc edilən məqalələrinin əlifba göstəricisi

- Adaptasiya haşiyəsi 12
Aşağı yaş kanalcığının fəallaşdırılması əməliyyatının
effektivliyi haqqında 6
Aşağı yaş kanalcığının M.Y.Sultanov metodu üzrə
“fəallaşdırılması” əməliyyatının effektivliyi haqqında 6
Avtonom halqa 12

- Bakı məişət kondisionerləri zavodunun müxtəlif bölmələrinin işçilərində qaranlığa adaptasiyanın vəziyyəti 6
- Bakı məişət kondisionerləri zavodunun işçilərində gözün zədələnməsi 6
- Bakı şəhəri yod zavodu işçilərində gözün ön şöbəsinin vəziyyəti haqqında 19
- Bakı şəhəri yod zavodunun sexlərində saxlanılan adov-şanlarının gözlərinin klinik-histomorfoloji tədqiqi 20
- Bakı şin zavodunun müxtəlif sexlərində yerləşdirilmiş təcürbi heyvanların göz toxumalarında bəzi histikiyövi göstəricilərin xarakteristikası 5, 21
- Bakı yod zavodu işçilərində gözün ön hissəsinin vəziyyəti haqqında 5
- Bakı yod zavodunda yerləşdirilmiş dovşanların gözlərinin kliniki-histomorfoloji müayinəsi 5
- Bəbəyin böyüklüyü və forması 12
- Bəzi kimyövi istehsal zəhərləyicilərinin təsiri altında dovşanların gözlərində baş verən dəyişikliklər 5
- Bəzi sintetik materialların Maklakov tonometrinin sahəsi üçün yararlılığının müqayisəli qiymətləndirilməsi 6
- Daxili orqanlar və göz toxumalarının təcürbədə morfohistokimyövi təhlili 16
- Daxili orqanların patomorfoloji dəyişiklikləri 11
- Dakriosistit və burun-göz yaşsı axarı keçməməzliyinin konservativ və kombinə olunmuş müalicə üsulları 5
- Dakriosistorinostomiyanın mülayim texnikasında əl trepanının tətbiqi metodikası 5
- Damargenəldici qrup dərmanların fonoforezinin xoriorential distrofiyalar zamanı uveal yolun damarlarının qan dolğunluğuna təsiri 6
- Damarlı qişanın bədxassəli melomanlarında bəzi fermentlərin aktivliyinin histokimyövi xarakteristikası 5
- Dərmana dözümsüzlük 7

- Diabet zamanı gözün bəzi funksiyalarının vəziyyəti 5
- Diabetik kataraktların krioekstraksiyası 6
- Diabetik retinopatiyanın inkişafını ləngetmək üçün
miopiya zamanı şüşəvari cismin vəziyyətinin rolu 6
- Diabetik retinopatiyanın inkişafının ləngidilməsində şüşəvari
cismin antioksidant sisteminin mümkün rolu haqqında 6
- Dispanserizasiya. Tibbi-əmək ekspertizası və reabilitasiya.
Profilaktika 7
- Ekspərimental tədqiqatlar.... 12
- Ekspərimental və laborator araşdırmalar 9
- Ekspərimental və laborator tədqiqatlar 9
- Əmək şəraitinin sanitariya-gigiyenik xarakteristikası 9
- Fəlakətin qarşısını almaq olar! 25
- Görmə itiliyi 11
- Görmə orqanının klinik və funksional vəziyyəti 9
- Görmə orqanının kliniki və funksional
vəziyyətinin xarakteristikası 16
- Görmə orqanının vərəm infeksiyası terapiyasının
əsas prinsipləri və söəmləri 7
- Görmə orqanının zədələnmələri 14
- Görmə orqanının kliniki və funksional vəziyyəti 9
- Görmə sahəsi 11
- Görmə siniri yolunun yaşla əlaqədar dəyişiklikləri 8
- Göz almasının adi çıxışları 5
- Göz almasının toxumalarında mikopolisaxaridlərin
yaşla əlaqədar dəyişiklikləri 8
- Göz bülluru, şüşəvari cisim, göz dibi 11
- Göz cərrahiyyəsinin propedevtikası 15
- Göz qapaqları, konyuktiva, buynuz qişa 11
- Göz vərəmi zamanı təşkilati-metodik yardım 7
- Göz vərəminin bəzi fəsadlarının və nəticələrinin
mikrocərrahi müalicəsi 7
- Göz vərəminin fəsadları 7

- Göz vərəminin klinik formaları 7
- Göz vərəminin patomorfologiyası 7
- Göz vərəminin patomorfuzu 7
- Göz yaşlarının ifrazı funksiyasının qiymətləndirilməsinə dair .. 23
- Gözdaxili təzyiq 11
- Gözlərin arsen və onun birləşmələri ilə zədələnməsi 10
- Gözlərin fosfor birləşmələri ilə zədələnməsi 10
- Gözlərin herpetik xəstəliyi 13
- Gözlərin karbon-sulfidlə və hidrogen-sulfidlə zədələnməsi 10
- Gözlərin makroskopik dəyişiklikləri və onların morfohistokimyəvi tədqiqi 11
- Gözlərin metastatik vərəminin diaqnostikası 7
- Gözlərin vərəm xəstəliklərinin diaqnostikası 7
- Gözlərin vərəm infeksiyasının etiologiyası, patogenezi, immunologiyası 7
- Gözlərin vərəm-allergik xəstəliklərinin diaqnostikası 7
- Gözün damarlı qişasının bədxassəli melanomalarında qlikogenin və mikopolisaxaridlərin histokimyəvi xüsusiyyətləri 5, 22
- Gözün hidrodinamik strukturlarında mikrocərrahi müdaxilələrin morfoloji əsası 15
- Gözün qüzehli qişasının embriogenezi, anatomiyası və fiziologiyası. İnkişafda qüsurlar 12
- Gözün qüzehli qişasının xəstəliklərinin ümumi semiotikasında dəyişməsi 12
- Gözün qüzehli qişasının iltihab və degenerativ əlamətləri 12
- Gözün qüzehli qişasının rəngi 12
- Gözün qüzehli qişasının tipləri 12
- Gözün qüzehli qişasının toksik-distrofik əlamətləri 12
- Gözün toxumalarında antioksidant sistem komponentlərinin mövcudluğu haqqında 6
- Gözün toxumalarında bəzi aminturşuların miqdar və bölgüsünün yaşla əlaqədar dəyişiklikləri 8

- Gözün toxumalarında nuklein turşularının yaşla əlaqədar dəyişiklikləri 8
- Gözünüzü qoruyun: Kəskin konyunktivitlər 24
- Herpetik keratitlər bizim təcrübəmizdə 5
- Həkimin mənəvi siması haqqında 5
- Xroniki yod intoksikasiyası zamanı görmə orqanının istehsalat zədələnmələri 9
- İnsan gözünün tor qişasının ultrastruktur quruluşu 5
- İnsan orqanizmində iridonevral əlaqələrin nəzəri əsaslandırılması 12
- İnsanda göz yaşının keçməsi 6
- İridobiomikroskopiya və iridofotoqrafiya üçün aparatlar. İş prinsipləri 12
- İridodiyagnostikanın metodikası 12
- İridodiyagnostikanın tarixi 12
- İş şəraitinin sanitar gigiyenik xarakteristikası 9, 16
- İşçilərin oftalmoloji müayinəsi və eksperimental tədqiqatlar 9
- Kanalıqın keçidində yad cisimli müntəzəm dakriokanalikulit halı 6
- Kataraktanın müxtəlif növlərində krioekstraksiya 5
- Kataraktanın müxtəlif növlərində krioekstraksiyanın effektivliyi 5
- Kəskin virus konyunktivitləri 13
- Kimya istehsalatında bəzi faktorların görmə orqanına təsiri haqqında problemin müasir vəziyyəti 16
- Kimya istehsalatında oftalmologiya 5
- Kimyəvi yanıqlar zamanı konyunktival boşluğu yumaq üçün göz duşu 6
- Kondisioner zavodu işçilərində göz yaşı ifrazı funksiyasının vəziyyəti haqqında. İnstitutun sessiyasının materialları 5
- Kontrol qrupuna daxil olan heyvanların gözünün morfolojiyası . 11
- Konyuktivanın çapıqlı dəyişiklikləri və buynuz qışada traxomanın əmələ gətirdiyi müxtəlif zədələr zamanı

- şüşəvarı cismin subkonyuktival inyeksiyalarının tətbiqi təcrübəsi 5
- Kütləvi müayinələrin keçirilməsində Maklakov üzrə tonometriya üçün tonometr 5
- Kütləvi tədqiqatlar aparmaq üçün polimetilmetakrilat applanasion tonometri 6
- Qaranlığa adaptasiya 11
- Qlaukomanın konservativ müalicəsi haqqında 5
- Qlaukomaya şübhə olan şəxslərdə fəal aşkara çıxarılmanın bəzi metodikalarının effektivliyi haqqında 6
- Qüzehli qışa 11
- Maklakov tonometrinin meydançası üçün polimetilmetakrilatdan istifadənin məqsəduyğunluğu haqqında 5
- 1979-1981-ci illərdə Bakı məişət kondisionerləri zavodunun işçilərində göz xəstəliklərinin tədavi haqqında məlumatlar 6
- Miopik kaktaraktanın krioekestarksiyası..... 5
- Müasir dövrdə gözün toksoplazmoz diaqnostikasının kliniki-laborator kriteriyaları 6
- Müayinə olunmuş kontingentin xarakteristikası 9, 11
- Müayinədən keçirilmiş zavod işçiləri kontingentinin xarakteristikası 11
- Müxtəlif göz xəstəlikləri zamanı diadinamik cərəyanlardan istifadə olunması 5
- Müxtəlif kimyəvi amillərin təsiri şəraitində işləyən şəxslərin görmə üzvünün vəziyyətinin kliniki-fizioloji xarakteristikası 6
- Müxtəlif yod konsentrasiyası təsiri şəraitində olan, üzərində təcrübə aparılan heyvanların daxili orqanlarının və gözünün morfoloji və bəzi histokimyəvi araşdırmaları 11
- Normal dovşanların və Bakı yod zavodu sexlərində yerləşdirilmiş dovşanların göz alması toxumalarında nuklein turşularının histokimyəvi tədqiqi 5

- Oftalmoflyuoroz 10
- Oftalmoloji və sosial eksperimental tədqiqat metodları 16
- Oftalmoloq kadrlarının öyrədilməsi və yetişdirilməsi 6
- Oftalmosilikoz 10
- Oftalmovirusologiyanın əsasları 13
- Orqanizmə stirol və tetraxloretilen buxarlarının xroniki təsiri zamanı görmə orqanının bəzi funksiyalarının vəziyyəti 6
- Orqanizmə tetraxloretilen buxarının xroniki təsiri zamanı gözdə hidrodinamikanın vəziyyəti 27
- Orqanizmin qocalma problemi və qocalıq 8
- Pestisidlərlə təmasda olan kənd təsərrüfatı mexanizatorlarında görmə orqanının vəziyyəti 6
- Peşə konyunktivitinin müalicəsi 6
- Polimetilmetakrilat elastotonometr 26
- Rəngli burun-göz yaşı sınağı göstəricilərinin cinsdən, yaşdan və peşə zərərliyiindən asılılığı haqqında 6
- Rəngli yaşsorucu sınaqların normada və yaşaparıcı yolların patologiyasının müxtəlif formaları zamanı keçirilmə metodikası və göstəriciləri 6
- Sintomisinin provaçək cisimciklərinin miqdarına təsiri 5
- Sovet həkiminin mənəvi tərbiyəsi, deontologiya, tibbi etika və əxlaq məsələləri 13
- Stirol buxarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı yaşaparıcı yollarının vəziyyəti 6
- Stirol buxarlarının doğurduğu peşə konyunktiviti 6
- Stirol buxarlarının kiçik konsentrasiyalarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı gözün hidrodinamikasının vəziyyəti 6
- Stirol buxarlarının orqanizmə kiçik konsentrasiyalarda xroniki təsiri zamanı göz təzahürləri 6
- Stirol və tetraxloretilen buxarlarının doğurduğu retinal damarların genişlənməsi 6, 28
- Stirol və tetraxloretilen buxarları ilə xroniki təmasda olan şəxslərin oftalmodinamik göstəriciləri 29

- Stirol və tetraxloretilen buxarlarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı görmə sahəsinin vəziyyəti 6
- Stirol və tetraxloretilenin doğulduğu buxarlarla buynuz qişasının həssaslığının azalması 6
- Sulfhidril qruplarının histokimyəvi bölgüsü haqqında məlumatlar 8
- Şəxsi təcrübələrimin nəticələri 8
- Şəxsi tədqiqatlarımın material və metodikası 8
- Şəkərli diabet zamanı buynuz qişanın neovaskulyarizasiyasının diaqnostik əhəmiyyəti 6
- Şin istehsalı faktorlarının gözə və onun bəzi funksiyalarına təsiri 5
- Şin istehsalında görmə orqanının zədələri 9
- Şin istehsalının kimyəvi zəhərləyici mühitində yerləşdirilmiş eksperimental heyvanların (dovşanların) bəzi orqanlarının morfoloji tədqiqi 5
- Şin zavodu fəhlələrində buynuz qişanın kapillyar həssaslığı 5
- Şin zavodunda görmə orqanının zədələnməsinin qarşısını almaq üçün tədbirlər sistemi 16
- Şin zavodunun işçi heyətinin xarakteristikası 16
- Şin zavodunun müxtəlif sexlərində yerləşdirilmiş eksperimental heyvanların göz toxumalarının histokimyəvi tədqiqi 5
- Tetraxloretilen buxarlarının orqanizmə xroniki təsiri zamanı yaşayıcı yolların vəziyyəti 6
- Tədqiqatın metodları 11
- Tədqiqatın vəzifələri 11
- Tədqiqatın vəzifələri və metodları 11
- Tədqiqatın vəzifələri, metodikası 11
- Toksik və piqment ləkələri 12
- Tor qişanın vərəm periflebiti 7
- Traxoma nəticəsində konyunktivanın çapıq dəyişiklikləri və buynuz qişa dəyişiklikləri zamanı şüşəvari cismin konyunktiva altında inyeksiyalarının tətbiq edilməsi 17

- Traxoma zamanı sintomisinin konyuktival kisənin florasına təsiri 5
- Traxoma zamanı konyuktival kisənin mikroflorasına sintomisinin təsiri 18
- Traxomanın sintomisin ilə kombinə olunmuş digər terapevtik üsullarla müalicəsi 5
- Tütün ambiopiyası 10
- Üzərində təcrübə aparılan heyvanların gözünün morfoloji və histokimyəvi müayinəsi 11
- Vərəm xoriooiditləri (xorioeretinitlər) 7
- Vərəm iridosiklitləri 7
- Vərəm keratitləri 7
- Vərəm optik nevriti 7
- Virus konyunktivitlərin və peşə etiologiyalı konyunktivitlərin diferensial diaqnostikası 5
- Yardımcı aparatın vərəmi 7
- Yaş nöqtəsinin və yaş kanalcığının şaquli hissəsinin anatomiyası 6
- Yaşaparıcı funksiyanın qiymətləndirilməsinə dair 6
- Yaşlılarda göz yaşı aparıcı yollarının xəstəliklərinin diaqnostikası və müalicəsində zondlamanın yeri haqqında 5
- Yaşsorucu sınaqların aparılması metodikası və nəticələrinin qiymətləndirilməsi 6
- Yeməyin məhdudlaşdırılması – dietik terapiyanın təsiri ilə gözün qüzehli qışasının dəyişməsi 12
- Yod istehsalında oftalmologiya profilaktikasının təşkili 5
- Yod zavodu fəhlələrinin əmək şəraitinin sanitar-gigiyenik xarakteristikası 11
- Yod zavodu fəhlələrinin görmə orqanının və görmə funksiyasının vəziyyəti 11
- Dövrü mətbuatda çıxan əsərləri
- Traxoma nəticəsində konyunktivanın çapıq dəyişiklikləri və buynuz qışa dəyişiklikləri zamanı şüşəvarı cismin

- konyunktiva altında inyeksiyalarının tətbiq edilməsi 17
- Traxoma zamanı konyunktival kisənin mikroflorasına sintomisinin təsiri 18
- Bakı şəhəri yod zavodu işçilərində gözün ön şöbəsinin vəziyyəti haqqında 19
- Bakı şəhəri yod zavodunun sexlərində saxlanılan adadovşanlarının gözlərinin klinik-histomorfoloji tədqiqi 20
- Bakı şəhəri şin zavodunun müxtəlif sexləri şəraitində olan sınaq heyvanlarının göz toxumlarından bəzi histokimyəvi göstəricilərin xarakteristikası 21
- Gözün damarlı qişasının bədxassəli melanomaları zamanı qlikogenin və mukopolisaxaridlərin histokimyəvi xüsusiyyətlər 22
- Göz yaşlarının ifrazı funksiyasının qiymətləndirilməsinə dair... 23
- Gözünüzü qoruyun: Kəskin konyunktivitlər 24
- Fəlakətin qarşısını almaq olar! 25
- Polimetilmetakrilat elastotonometr 26
- Orqanizmə tetraxloretilen buxarının xroniki təsiri zamanı gözdə hidrodinamikanın vəziyyəti 27
- Stirol və tetraxloretilen buxarlarının təsirindən gözdə hemodinamikanın güclənməsi 28
- Stirol və tetraxloretilen buxarları ilə xroniki təmasda olan şəxslərin oftalmodinametrik göstəriciləri 29

Həmmüəlliflərin əlifba göstəricisi

- Abdullayev V. 20
Abdullayev V.M. 5
Abdullayeva E.A. 6
Adıgözəlova-Polçayeva Q.A. 5
Ağayeva T.S. 6
Bədəlov S.A. 5
Borişpolets V.İ. 6
Hacıyev R.V. 6
Hacıyeva N.M. 6
Quliyeva Z.T. 5
Məlikaslanova P. 8, 22
Məlik-Aslanova P.S. 5
Mirzəyev T. 28
Mirzəyev T.A. 6
Moşetova L. 13, 14, 15
Movlazedə R. 5
Nesterov A. 9
Nəsrullayeva H.M. 5, 6
Niyazova M.F. 5
Rəcəbli X. 5
Rəcəbli X.A. 5, 6
Romaşov F. 12
Səmədova Ü.N. 5
Skripnçenko Z. 9, 9
Sultanov M.Y. 5, 6
Şməlyova V.V. 6
Şulpina N. 12, 13, 14, 15
Şulpina N.B. 6
Tağızadə N.S. 5, 6
Talışskaya S. 26, 27, 28
Talışskaya S.A. 5, 6
Təhməzova R. 3
Velxover Y. 12

**Zərifə Əliyeva haqqında yazan
müəlliflərin əlifba göstəricisi**

- Abasoğlu F. 863
Abbasov V. 277
Abbaszadə T. 607
Abdullayev T. 637
Abdullayev V. 298, 320
Abdullayeva Z. 387
Abdullayeva F. 638, 639
Abdullayeva N. 450
Abdullazadə F. 92, 93
Adıgözəlova-Polçayeva Q.Ə. 94
Adilqızı N. 451, 640, 864
Afaq 452
Ağayev B. 801
Ağayev T. 188, 388, 641
Ağayeva R. 61
Ağayeva T. 642
Ağzadə Z. 189, 190, 191, 554, 555, 802, 832, 833, 865
Axundova E. 389, 390, 453
Axundova M. 803
Akifqızı Ş. 202
Alioğlu S. 649
Allahverdiyev E. 650, 651
Allahverdiyev M. 837, 870, 894
Aslan Q. 205, 206, 394, 871
Aslanov K. 558
Aslanov M. 805
Aslanova R. 207
Atik M. 655
Aydınəoğlu T. 895
Azadi S. 656

- Azəri L. 660
Babayev E. 662
Babayeva V. 457
Baxşəliyev R. 663, 664
Baxşəliyeva G. 806
Bayramlı E. 458, 504
Bayramov R. 560
Bayramov V. 397, 561, 69, 665, 666, 667, 807
Bayramov Y. 838
Bayramova S. 96
Bayramova Z. 668, 669, 670
Bəhmənli V. 562
Bərəkət Ə. 304
Bəşirqızı Z. 351, 872
Bəşirli A. 86, 97
Binyətoğlu V. 671
Cabbarov S. 323
Cavdızadə M. 149, 29, 305, 398, 399, 506
Cəbrayıloğlu Z. 673
Cəfərli R. 306
Cəfərov İ. 352
Cəfərova X. 563, 564, 674, 675
Cəfərova N. 565
Dadaşov M. 808
Daşsalahlı R. 400
Dilbazi M. 98
Dobromislov A.N. 99, 324
Dobromislova O. 90
Eldarov Ö. 91
Esmira F. 325
Əbdülrəhmanova İ. 212
Əhədov A. 679
Əhmədov A. 41

- Əhmədov H. 354
Əhmədov Q. 355, 402
Əhmədov S. 566
Əhmədova Ç. 41
Ələddinqızı N. 508, 680, 681, 682, 840, 896
Ələkbərqızı N. 52, 567
Ələkbərli Ə. 461
Ələmşahov B. 328
Əliqızı Ş. 568, 683
Əliyev İ. 213
Əliyev İbrahim 150
Əliyev İlham 274, 275, 276, 448, 636
Əliyev İslam 403
Əliyev A. 684
Əliyev E. 165
Əliyev H. 85, 91, 146, 147, 163, 297, 346
Əliyev S. 873
Əliyev Y. 897
Əliyeva A. 46, 358
Əliyeva F. 685, 686
Əliyeva İ. 214, 215, 509, 611, 874
Əliyeva L. 687
Əliyeva N. 59, 511, 688, 689, 841, 842, 898
Əliyeva R. 307
Əliyeva Y. 462, 463
Əliyeva Z. 70
Əliyeva-Kəngərli A. 58, 690
Əlizadə A. 691
Əmiraslanov Ə. 93, 195, 208, 217, 218, 308, 404, 464, 512,
513, 612, 692, 693, 694, 695, 696, 809, 875, 899
Əntiqə G. 35, 167
Əsədova A. 94, 219, 569
Əsədova Q. 89

- Əzizbəyova P.Ə. 95
Fazılqızı Ü. 465
Fərəc M. 220
Fərhadqızı P. 405
Fərzəliyeva Ü. 466
Gəncəli S. 168, 329, 406
Gəraybəyli G. 900
Gülər 577
Hacalıyev E. 903
Hacıyev A. 226
Hacıyev E. 703, 813
Hacıyev R. 702
Hacızadə A. 411
Hacızadə N. 615, 704
Haqverdiyeva K. 285
Hasilova X. 77
Haşımova N. 705
Heydərova A. 706
Həbibbəyli İ. 227, 363, 707
Həbibli M. 708
Həmidova Ü. 904
Həsənəliyev N. 72
Həsənov Ə. 412, 709, 79
Həsənov H. 711
Həsənova M. 44, 413, 414, 415
Həsənzadə N. 98
Hidayətqızı S. 616
Hümbətova A. 578, 713, 814
Hüseyn N. 365
Hüseyn T. 714
Hüseynli Ə. 60
Hüseynoğlu S. 521, 579, 580, 715, 815
Hüseynova T. 367

- Hüseynova F. 58
Hüseynova G. 716
Hüseynova H. 333, 366, 416, 417, 473, 519,
581, 617, 717, 847, 877, 878
Hüseynova İ. 520
Hüseynova P. 879
Hüseynova R. 618, 718, 816
Hüseynova Ş. 474
Hüseynova T. 582, 583
Hüseynzadə T. 99
Xələfli Ə. 719, 720
Xələfli Ə. R. 848
Xəlilov Z. 721, 722, 817, 880
Xəlilzadə F. 287
Xəyal S. 53
Xəzri N. 19, 584
İbrahimqızı M. 723
İbrahimov Ə. 229
İdris oğlu A. 585
İkramqızı F. 619, 818
İlyas oğlu R. 724, 849
İmaməliyev A. 111
İnsanov Ə. 112, 113, 230, 231
İsmayıl Z. 725
İsmayılbəyli S. 586
İsmayılqızı X. 233, 234, 288, 368, 420, 522,
587, 620, 726, 727, 819, 820, 850
İsmayılı R. 87
İsmayılov A. 235, 728, 851
İsmayılova N. 30
İsmayılova V. 289
Kamalqızı R. 476, 477, 523, 524, 525
Kəbutər 181, 335

- Kəngərli A. 41, 236
Kəngərli G. 730, 821
Kərimli E. 731
Kərimov K. 47, 50, 62, 159, 170, 182, 237,
290, 291, 292, 39, 422, 423, 732, 733
Kərimov M. 238, 424, 425
Kərimov S. 478, 588
Kərimova S. 734
Qafar T. 311, 336, 526, 527
Qafarqızı S. 239
Qarayev Ü. 735
Qasımlı İ. 114
Qasimov P. 174
Qasimov E. 48, 337, 369, 427, 622, 736, 737
Qasimov H. 822
Qasimov N. 908
Qasimov N. A. 738
Qasimov R. 623
Qədir A. 183
Qədiroğlu M. 911
Qəlbinur P. 429, 479, 590, 740, 919
Qəndilov S. 480
Qılınçlı N. 240
Qismətoğlu F. 430
Qiyaslı Ə. 741
Qoca F. 115, 171, 528
Quliyev L. 338, 529, 742
Quliyev R. 88
Quliyeva R. 481
Quliyeva Z. 73, 117, 241, 242
Qutlu E. 172
Qurbanqızı Z. 431
Qurbanlı D. 624, 743, 853, 882

- Qurbanlı T. 591
Qurbanov Ş. 160, 173
Qurbanova M. 370
Loğmanoğlu S. 745
Mahalova G. 746
Maqsudov F. 118
Mehdixanlı T. 243, 482
Mehdiyev R. 371, 747
Mehdiyeva P. 883
Mehparə 432
Mehriban S. 372
Mədətoğlu Ə. 748
Məhərrəmov T. 530
Məmmədhasənov R. 592
Məmmədli H. 625, 749, 750
Məmmədli İ. 854
Məmmədov E. 751
Məmmədov M. 119, 244
Məmmədov N. 593
Məmmədova T. 531
Məsud R. 753
Mətləb. 483
Mikayılı B. 433
Mirələmov H. 54, 56, 626, 754, 823, 855
Mirqasımov A. 120
Mirməmməd G. 82, 856
Mirzəbəyli İ. 121
Mirzəzadə R. 122, 532, 533, 884, 885
Muradov M. 339
Musa qızı S. 57
Musaoğlu İ. 484, 595, 628
Musayev M. 245
Musayev S. 629

- Musayeva M. 912
Mükərrəmoğlu M. 246, 756, 757, 758, 913, 914
Nadir F. 759
Naibova T. 247
Namazova A. 248, 534
Namazova H. 761
Nasir Ş. 915
Nesterov A. 67, 123, 293
Nəbiyev B. 535
Nəbiyeva Ü. 486
Nəcəfxanlı Ə. 596
Nəcəfov A. 124
Nəcəfova S. 65, 74, 175, 249, 762
Nəsibli R. 125
Nəsirli T. 487
Nəsrullayeva H. 250
Nəsrullayeva Q.M. 126
Nəzakət 488, 597, 763
Nəzərli S. 30
Nəzərova S. 536, 537
Niyazov X. 184, 538
Orucov H. 30
Paşayeva N. 162
Pənah Əli. 84
Pənahov B. 89
Pənahov İ. 253
Pərviz 489
Puskovskaya N. 129
Ramizqızı G. 490
Rəcəbli X. 130
Rəfiqə 598
Rəhimov N. 541
Rüstəm S. 131

- Rüstəmli N. 312, 374, 491
Rüstəmov İ. 540, 630, 769, 770, 824
Sadıqoğlu A. 132
Sadıqova A. 542
Salahova Z. 825
Salmanov A. 826
Salmanov M. 492
Sarıyeva İ. 827
Surə S. 254
Seyidov H. 435
Seyidov M. 43, 51, 255, 294, 436
Seyidov T. 256, 257, 493
Seyidzadə H. 631, 772
Seyidzadə H. T. 773, 774, 775
Seyidzadə T. 776, 828
Səfərov İ. 41, 58, 437
Səfərova S. 543
Səlimqızı C. 599
Skripniçenko Z. 260, 339
Skripniçenko Z.M. 133
Sultan M. 375, 494
Sultanov M. 134
Sultanova A. 177, 260, 313, 544
Sultanova M. 261
Sultanova P. 296, 314
Süleymanoğlu M. 262, 263
Süleymanova E. 917
Şahinoğlu A. 777
Şamilqızı N. 59
Şəmsizadə N. 545
Şərif A. 295
Şirəliyev O. 439, 440, 779, 780, 781
Şmelyeva V. 376

- Şneyder N. 59
Şulpina N. 441
Şulpina N.B. 782
Şulpina N.V. 135
Tağızadə N. 5
Tahir R. 783, 784
Talıblı T. 30
Tanrıverdiyev T. 601, 785
Tanrıverdiyev Y. 442, 786
Tapdıq 546
Telman Q. 342
Təhməzov R. 136
Təyyaroğlu Q. 264
Tofiq H. 787
Topçubaşov M. 4
Trutneva K. 137
Trutnyova K.V. 317
Tusi F. 80
Urud M. 860
Vahabzadə B. 139
Vahidoğlu O. 602, 790
Vaynşteyn B. 140, 377
Verdiyev S. 154
Vəliyev M. 791, 792, 890
Vəliyeva G. 891
Yahyayev T. 36
Yaqub Z. 318, 445
Yaqubov Y. 319
Yusifli R. 794
Yusifov S. 156
Zeynalov L. 446, 549, 795
Zərbəliyev C. 796
Zümrüd 604, 605, 606, 634, 800, 862, 892

**Алфавитный указатель трудов
Зарифы Алиевой**

- Актуальные проблемы офтальмологии 941, 954, 955, 956
- Анатомо-физиологическая характеристика
гидродинамической системы глаза 932
- Возрастные изменения глаза и
зрительно-нервного пути 933, 957
- Высокое призвание: о врачебной этике, чистоте
души и помыслов советского врача 937
- Герпетическая болезнь глаз 930
- Герпетические заболевания глаз 927
- Заболевание глаз при сахарном диабете 938
- Интенсификация ртутью и её неорганические соединения .. 951
- Иридодиагностика 950
- Конъюнктивиты и современные методы лечения 942
- О моральном облике врача 935
- Об электронно-морфологических и гистохимических методах
лечения злокачественных внутриглазных опухолей 939
- Основы иридодиагностики 940, 958
- Острые вирусные конъюнктивиты 928, 931
- Офтальмопатология при хронической
йодовой интоксикации 936, 959
- Профессиональная патология органа зрения..... 950, 961, 962
- Профессиональная патология глаз в шинном производстве . 934, 960
- Профилактика и лечение повреждений глаз
при хроническом воздействии на организм паров
стирола и тетрахлорэтилена 947
- Профилактика профессиональных заболеваний в йодной
промышленности 922, 929
- Профилактика повреждений глаз у рабочих
йодовой промышленности 923, 929

- Профилактика повреждений глаз у рабочих резиновой промышленности 924
- Сборник научных трудов 952, 963, 964
- Современные аспекты туберкулеза органа зрения 945
- Современные методы хирургического лечения слезотечения ... 943
- Состояние органа зрения у работников некоторых предприятий химической промышленности Азербайджана ... 925, 926
- Терапевтическая офтальмология 946
- Терапия трахомы синтомицином в комбинации с другими методами лечения 921
- Туберкулез органа зрения 953, 965
- Физиология слезоотведения 944
- Щадящая хирургия слезоотводящих путей 948

**Алфавитный указатель
научных статей из книг и периодических изданий**

А

- Автономное кольцо 958
- Адаптационные кольца 958
- Анатомия слезной точки и вертикальной части слезного канальца 964, 1082
- Аппаратура для иридобиомикроскопии и иридофотографии. Принципы работы 958
- Антимикробные действия новых менинских веществ, синтезированных в АПИ им. Ленина 1038

Б

- Беду можно предотвратить!: о некоторых наследственных заболеваниях глаз 1060

В

- Веки, конъюктива, роговица 959
- Величина и форма зрачков 958
- Вирусные болезни органа зрения 1095
- Влияние паров тетрахлорэтилена на возникновение профессионального конъюктива 1096
- Влияние синтомицина на наслоенные на трахому инфекций . 966
- Влияние синтомицина на содержание телец Провачека .. 963
- Влияние синтомицина на флору конъюнктивального мешка при трахоме 963, 970
- Влияние факторов шинного производства на глаз и некоторые его функции..... 963, 994
- Влияние фонофореза ряда сосудорасширяющих средств на кровенаполнение сосудов увеального тракта при хориоретинальной дистрофии..... 964, 1061
- Внутриглазное давление 959
- Возрастные изменения зрительно-нервного пути .. 957
- Возрастные изменения мукополисахаридов в тканях глазного яблока 957
- Возрастные изменения нуклеиновых кислот в тканях глаза 957
- Возрастные изменения содержания и распределения в тканях глаза некоторых аминокислот 957
- Волосковая чувствительность роговицы у работников шинного завода 963, 981
- Воспалительные и дегенеративные знаки радужки 958
- Врачебно-трудовая экспертиза и реабилитация.
- Профилактика 965

Г

- Герпетические кератиты в нашей практике 963, 1039
- Гидродинамические и гемодинамические показатели при контузиях глазного яблока 1001

- Гидродинамические исследования при проникающих ранениях области цилиарного тела 1002
- Гиперсекреция внутриглазной жидкости, вызванная парами стирола 1097
- Гистохимические исследования нуклеиновых кислот в ткани глазного яблока нормальных кроликов и кроликов, находившихся в цехах йодного завода г. Баку 963, 982
- Гистохимические исследования тканей глаза у экспериментальных животных, находившихся в различных цехах шинного завода 963, 987
- Гистохимические особенности гликогена и мукополисахаридов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки глаза 1003
- Гистохимическая характеристика активности некоторых ферментов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки 1021, 1030
- Глазной душ для промывания конъюнктивальной полости при химических ожогах..... 964
- Глазные проявления при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола 964
- Глаукома и ее признаки 1020

Д

- Данные о гистохимическом распределении сульфгидрильных групп 957
- Деонтология в практической офтальмологии 1031
- Деятельность глазных болезней ГИУВ им А.Алиева и глазного отделения республиканской клинической больницы им акад. Мир Касимова за 10 лет 1032

- Диагностика метастатического туберкулеза глаз..... 965
- Диагностика туберкулезно-аллергических заболеваний глаз..... 965
- Диагностика туберкулезных заболеваний глаз..... 965
- Диагностическое значение неоваскуляризации роговицы при сахарном диабете..... 964, 1101
- Дислокация слезной точки: патология или варианты нормы? 1072
- Диспансеризация. Врачебно-трудовая экспертиза и реабилитация 965
- Дифференциальная диагностика вирусных конъюнктивитов и конъюнктивитов профессиональной этиологии 963
- Дифференциальная диагностика между вирусными конъюнктивитами и конъюнктивитами профессиональной этиологии 1033
- Дифференциальная диагностика острого синдрома живота при тупой травме 979

З

- Заболевание органа зрения при эндокринной патологии ... 1102
- Заболевания переднего отрезка глаза у рабочих йодового завода 983
- Задачи и методы исследования 959
- Задачи исследования 959
- Задачи исследования, методика 959
- Зрачковая кайма 958

И

- Изменения аргирофильного межуточного вещества глаз животных, находившихся в цехах йодового завода 984

- Изменения глаз у кроликов при воздействии ряда химических производственных вредностей 963, 992
- Изменения некоторых гуморальных факторов естественного иммунитета при действии бензола 1023
- Изменения радужной оболочки в общей семиотике заболеваний 958
- Изучение распределения туберкулезных поражений глаз в различных возрастных группах и по отдельным климатическим зонам Азербайджана 977
- Иммунобиологическая активность организма при хроническом действии малых концентраций бензола 993
- Иммунологическая реактивность организма при хроническом действии повышающихся малых концентраций бензола 995
- Использование показаний функционального состояния организма для изучения влияния факторов окружающей среды на здоровье населения 1006
- История иридодиагностики 958

Й

- Йод и его влияние на темновую адаптацию глаз .. 963, 1040
- Йод как промышленный яд 1005

К

- К вопросу дифференциальной диагностики мезодермальных дистрофий радужной оболочки 1062
- К вопросу изучения некоторых ферментов в злокачественных меланомах сосудистой оболочки 1007
- К вопросу о влиянии нитропентона на коагуляционные свойства крови 976
- К вопросу о биохимических изменениях переднего отрезка глаз у работников-шинного завода .. 988

- К клиническому действию карватона 1118
- К медикаментозному лечению глаукомы 963, 975, 978
- К оценке функции слезоотведения 964, 1049
- К технике операции активации нижнего слезного канальца по М.Ю.Султанову 1084
- Клинико-гистоморфологические исследования глаз кроликов, находившихся в цехах йодного завода г.Баку 963, 985
- Клинико-лабораторные критерии диагностики токсоплазмоза глаз на современном этапе..... 964, 1103
- Клинико-физиологическая характеристика состояния органа зрения у лиц, работающих в условиях воздействия различных химических фактов 964, 1073
- Клиническая и функциональная характеристика состояния органа зрения..... 960
- Клинические особенности и лечение хронической иридоцилиарной дистрофии 1085
- Клинические формы диагностики и лечение иридоцилиарных дистрофий 1104
- Клиническое и функциональное состояние органа зрения .. 961
- Консервативные и комбинированные способы лечения дакриоциститов и непроходимости слезно-носового протока 963, 1050
- Конъюнктивы токсической этиологии 1041
- Криоэкстракция диабетических катаракт 964, 1051
- Криоэкстракция миопических катаракт 963, 1042
- Криоэкстракция при различных видах катаракт 1024

Л

- Лейкоцитарная реакция как достаточно информативный жест при действии малой интенсивности производственных вредностей независимо от характера 1043

- Лекарственная непереносимость 965
Лечение профессионального конъюнктивита 964, 1074

М

- Макроскопические изменения глаз и методы их морфогистохимических исследований 959
Материал и методика собственных исследований 957
Методика иридодиагностики 958
Методика применения ручного трепана при щадящей технике дакриоцисториностомии..... 963, 1052
Методика проведения и оценка результатов слезовсасывающей пробы 964
Методика проведения и показатели цветной слезовсасывающей пробы в норме и при различных формах патологии слезоотводящих путей 964, 1106
Методические рекомендации 961
Методы исследования 959
Методы офтальмологического и специальных экспериментальных исследований..... 960
Микрохирургическое лечение некоторых осложнений и последствий туберкулеза глаз 965
Морфогистохимический анализ изменений тканей внутренних органов и глаза в эксперименте..... 960
Морфологические и гистохимические исследования глазподопытных животных 959
Морфологические и некоторые гистохимические исследования внутренних органов и глаза подопытных животных, находившихся в условиях различной концентрации йода 959

- Морфологические изменения внутренних органов экспериментальных животных, находившихся в условиях шинного завода 1008
- Морфологические исследования некоторых органов экспериментальных животных (кроликов), находившихся в условиях повышенной концентрации йода..... 963, 996, 1009
- Морфологические исследования некоторых органов экспериментальных животных (кроликов), находившихся в условиях химических вредностей шинного производства .. 996
- Морфологический базис микрохирургически вмешательств на гидродинамических структурах глаза 956
- Морфология глаза контрольной группы животных 959

Н

- Набор зондов для диагностики и лечения заболевания слезоотводящих путей 1063
- Нарушения цветоощущений, вызванные пестицидами 964
- Некоторые вопросы нравственного воспитания врача .. 1034
- Некоторые показатели адаптационных сдвигов организм при повторных острых интоксикациях бензолом 1010
- Нравственное воспитание советского врача, вопросы деонтологии медицинской этики и морали..... 954

О

- О возможной роли антиоксидантной системы стекловидного тела в задержке развития диабетической ретинопатии .. 964, 1108
- О зависимости показателей цветной слезно-носовой пробы от пола, возраста и профессиональных вредностей 964, 1075
- О месте зондирования в диагностике и лечении заболеваний слезоотводящих путей у взрослых 963, 1053

- О моральном облике врача 963, 1044
- О моральном облике советского врача 1054
- О содержании компонентов антиоксидантной системы в тканях глаза.....964, 1076
- О структуре заболеваний глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров по данным обращаемости за 1979-1981 гг. 1077
- О состоянии переднего отдела глаз у работников йодового завода г. Баку 963, 980
- О состоянии слезоотводящих путей у лиц, контактирующих с пестицидами 1109
- О состоянии функции слезоотведения у работников завода кондиционеров..... 963
- О структуре заболеваний глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров по данным обращаемости за 1979-1981 гг. 964, 1077
- О целесообразности использования полиметилметакрилата для площадки тонометра Маклокова 963, 1055
- О частоте лечения и профилактике глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров 1064
- Об адаптационно-защитной функции зрачковой каймы глаз 1056
- Об эффективности некоторых методик активного выявления лиц, подозрительных на глаукому 1110
- Об эффективности операции активизации слезного канальца 964
- Об эффективности операции активизации нижнего слезного канальца по М.Ю.Султанову 1086
- Об эффективности некоторых методик активного выявления лиц, подозрительных на глаукому 964,1110
- Об эффективности операции «активизации» нижнего слезного канальца 1065

- Обучение и воспитание кадров офтальмологов 964, 1087
- Общая характеристика обследованного контингента 959
- Общее и местное лечение при туберкулезном поражении переднего отрезка глаза 973
- Опыт применения подконъюнктивальных изменений конъюнктивы и различных поражениях роговицы, вызванных трахомой 963
- Организационно-методическая помощь при туберкулезе глаза 965
- Организация профилактики офтальмопатологии на йодовом заводе 1025
- Организация профилактики офтальмопатологии на йодном производстве 963
- Осложнения туберкулеза глаза 965
- Основные организационные формы профилактики патологии органа зрения в шинном производстве 1026
- Основные принципы и схемы терапии туберкулезной инфекции органа зрения..... 965
- Особенности профосмотра глаз и медицинской реабилитации рабочих химического производства 1088
- Острота зрения 959
- Острые конъюнктивиты 1057
- Офтальмосиликоз 962
- Офтальмофлюороз 962
- Офтальмодинамометрические показатели у лиц хронически контактирующих с парами стирола и тетрахлорэтилена 1125
- Офтальмопатология в химическом производстве 1027
- Офтальмологическая помощь населению Республиканской клинической больницы им. Академика Мир-Касимова за 10 лет 1011

- Офтальмологическое обследование рабочих и экспериментальные исследования..... 961
Офтальмопатология в химическом производстве 1027

II

- Патоморфоз туберкулеза глаз..... 965
Патоморфологические изменения внутренних органов .. 959
Патоморфология туберкулеза глаз 965
Повреждение глаз у работников Бакинского завода бытовых кондиционеров 964
Повреждения органа зрения 955
Поле зрения 959
Полиметилметакрилатовый аппланационный тонометр для проведения массовых исследований 964, 1058
Понижение остроты цветоощущения, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена..... 964
Понижение чувствительности роговицы, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена 964, 1089
Поражения глаз мышьяком и его соединениями 962
Поражения глаз оксидом углерода 962
Поражения глаз сероуглеродом и сероводородом 962
Поражения глаз соединениями фосфора 962
Поражения органа зрения в шинном производстве 961
Привычный вывих глазного яблока 963, 997, 1035
Применение диадинамических токов при различных глазных заболеваниях 963, 989
Причины энуклиации по материалам Республиканской клинической больницы им академика Мир-Касимова .. 1012
Проблемы старения организма и старость. 957
Производственные поражения органа зрения при хронической интоксикации йодом 961

- Пропевдевтика микрохирургии глаза. 956
Профессиональные заболевания органа зрения в условиях химического производства и мера их профилактики 1013
Профессиональные заболевания органа зрения, вызываемые йодом и их профилактика 1028
Профессиональные конъюнктивиты, вызванные парами стирола..... 964,1066
Профессиональные повреждения органа зрения 1112
Профессиональный конъюнктивит, вызванный парами тетрахлорэтилена 1119

Р

- Радужная оболочка 959
Распространение глаукомы в различных климатогеографических зонах Азербайджанской ССР 1014
Расширение ретинальных сосудов, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена. 964, 1120
Результаты собственных исследований. 957
Реографические исследования при проникающих ранениях области цилиарного тела 1015
Роль состояния стекловидного тела при миопии для задержки развития диабетической ретинопатии .. 964, 1067

С

- Санитарно-гигиеническая характеристика условий труда..... 960, 961
Санитарно-гигиеническая характеристика условий труда работников йодового завода 959
Свет радужной оболочки 958
Система мероприятий по предупреждению повреждений органа зрения в шинном производстве 960
Слезная точка: анатомо-физиологические параллели .. 964, 1121

- Слезотведение у человека 964, 1059
Слезовысасывающая проба, методика ее проведения и показатели в норме 1113
Случай врожденной наружной фистулы слезного мешка 1079
Случай упорного дакриоканаликулита с инородным телом в просвете канальца..... 964, 1090
Современные методы лечения вирусных заболеваний глаз 1016
Современные представления о табачной амблиопии 1091
Современное состояние вопроса о влиянии некоторых факторов химического производства на орган зрения 960
Содержание компонентов антиоксидантной системы в тканях глаза 1080
Содержание селена и активность глутатионпероксидазных ферментов в тканях глаза человека при диабете 1114
Состояние адаптации в темноте у работников различных подразделений Бакинского завода бытовых кондиционеров..... 964, 1122
Состояние гидродинамики в глазу при хроническом воздействии тетрахлорэтилена 1123
Состояние гидродинамики глаз при хроническом воздействии на организм малых концентраций паров стирола 964, 1115
Состояние здоровья рабочих в цехах группы I Сумгаитского «Синтезкаучук» по данным периодического медосмотра .. 1046
Состояние некоторых функций глаза при диабете 974
Состояние некоторых функций органа зрения при хроническом воздействии на организм стирола и тетрахлорэтилена 964, 1116

- Состояние органа зрения и зрительных функций у работников йодового завода 959
- Состояние органа зрения у механизаторов сельского хозяйства, контактирующих с пестицидами 964, 1081
- Состояние остроты зрения у работников шинного завода города Баку 986
- Состояние поля зрения у работников шинного завода 990
- Состояние поля зрения при хроническом воздействии на организм паров стиролаи тетрахлорэтилена 964, 1117
- Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров стирола..... 964, 1068
- Состояние слезоотводящих путей при хроническом воздействии на организм паров тетрахлорэтилена 964, 1092
- Состояние флоры конъюнктивального мешка до и после лечения чистым синтомицином и в комбинации с другими медикаментами 969
- Способ формирования слезной точки при ее атрезии 1124
- Сравнительная оценка пригодности некоторых синтетических материалов для площадки тонометра Маклакова 964, 1069
- Сравнительная оценка применения при трахоме синтомицина в чистом виде и в комбинации его с общей терапией 972
- Сравнительная оценка хирургических методов обработки проникающих ран области цилиарного тела 1017

Т

- Темновая адаптация 959
- Теоретическое обоснование иридоневральных связей в организме человека 958

- Терапия трахомы синтомицином в комбинации с другими методами лечения..... 963
- Типы радужной оболочки 958
- Токсико-дистрофические знаки радужки 958
- Токсико-химические повреждения органа зрения в йодовом производстве 955
- Токсико-химические повреждения органа зрения в шинном производстве.....955
- Токсические и пигментные пятна 958
- Тонومتر для тонометрии по Маклакову при проведении массовых исследований 963, 1047
- Туберкулез вспомогательного аппарата..... 965
- Туберкулезные иридоциклиты..... 965
- Туберкулезные кератиты..... 965
- Туберкулезные хориоидиты (хориоретиниты) 965
- Туберкулезный оптический неврит..... 965
- Туберкулезный перифлебит сетчатки..... 965

У

- Ультраструктивное строение сетчатой оболочки глаза человека 963, 1037
- Ультраструктурная характеристика и активность некоторых ферментов группы фосфогидролаз в клетках злокачественной меланомы сосудистого тракта 1070
- Усиление гидродинамики в глазу, вызванное парами стирола и тетрахлорэтилена 1127
- Ученый производству 1093

Ф

- Фагоцитарная активность лейкоцитов при хроническом действии бензола 1018

- Фагоцитарная активность лейкоцитов при хроническом действии колеблющихся концентрации бензола 1018, 1029
Фариго-конъюнктивальная лихорадка у ребенка 1048

Х

- Характеристика некоторых гистохимических показателей в тканях глаз подопытных животных, находившихся в различных условиях цехов шинного завода г. Баку .. 963
Характеристика обследованного контингента работников завода 959
Характеристика обследованного контингента..... 961
Характеристика контингента работников шинного завода .. 960
Хрусталик, стекловидное тело, глазное дно 959

Э

- Экспериментальные и лабораторные исследования 961
Экспериментальные исследования 958
Эластометр из полиметилметакрилата 1094
Эмбриогенез, анатомия и физиология радужной оболочки. Пороки развития 958
Эозинофилобазофильная диссоциация-показатель опасных для организма сдвигов при хроническом действии производственных факторов 1019
Этиология, патогенез, иммунология туберкулезной инфекции глаза 965
Эффективность инъекции рибофлавина на зрительные функции глаза при глаукоме 998
Эффективность криоэкстракции при различных видах катаракт 963, 999

Эффективность подконъюнктивальных инъекций
рибофлавина мононуклеотида на зрительные функции глаза
при глаукоме 1000
Эхоофтальмоскопия при внутривитреальных глазных
операциях 1071

Алфавитный указатель соавторов

Абдуллаев В. 963, 985
Абдуллаева Э. 964, 1061, 1087
Абагян Е. 999, 1004, 1011, 1012, 1016, 1024
Агаев А. 976, 979
Агаева Т. 938, 964, 1101
Адигезалова-Полчаева К. 963, 975, 978
Алекперов И. 929, 930
Алекперова А. 977
Алиева А. 979, 1005
Бадалов С. 939, 963, 1007, 1030, 1037, 1070
Байрамова Р. 1038
Бегищев А. 1005
Бокина А. 1006
Боришполец 946, 964, 1103
Вельховер Е. 949, 958
Вельховер Ч. 1056, 1082
Вельховер У. 940
Гаджиев Р. 964, 1093, 1097, 1102, 1106, 1135, 1141,
1067, 1071, 1076, 1080, 1108, 1114
Гаджиева Н. 963, 964, 1042, 1051, 1068, 1077
Грачева Г. 1062, 1085, 1104
Гасилина В. 946
Гатизаде И. 1136, 1109
Гонтуар Н. 945, 946, 1104

- Грачева Г. 946
Гусейнов Г. 1141
Гусейнов М. 1114
Джавадова С. 998
Замчалов А. 929, 930
Ибрагимова С. 1007
Исмаилзаде Ш. 1001
Керимов Б. 1102, 1106, 1076, 1080
Кулиева З. 978
Магомедова С. 939, 1070
Мамедов М. 1031
Мамедова Т. 1007
Марголис М. 938
Мелик-Асланова П. 933, 939, 957, 963, 1003, 1007,
1009, 1021, 1030, 1037, 1070
Мирзоев Т. 947, 964, 1077, 1099, 1107, 1111,
1116, 1117, 1119, 1122, 1127
Мовлазаде Р. 963, 989, 1014
Мошетова Л. 941, 954, 955, 956
Несруллаева Г. 964, 977, 1061, 1101
Нестеров А. 950, 961, 962, 1091
Ниязова М. 963, 999, 1024
Нудьга Л. 938, 1102
Писарская И. 938
Пучковская Н. 941
Раджабли Х. 963, 964, 989, 998, 999, 1012, 1024,
1031, 1035, 1039, 1042, 1051, 1071
Рзаева А. 979
Ромашов Ф. 940, 949, 958
Рощин А. 1005
Салимова Р. 1014
Салихов М. 976
Самедова У. 963, 989, 998, 999, 1004, 1011, 1012,
1014, 1016, 1024, 1031, 1042

- Сафарова Т. 977
Скрипниченко З. 950, 961, 962, 1088
Султанов М. 943, 947, 948, 963, 964, 1045, 1047, 1050,
1052, 1053, 1055, 1058, 1059, 1063, 1066, 1068,
1069, 1072, 1074, 1075, 1077, 1078, 1079, 1082,
1083, 1089, 1090, 1092, 1094, 1097, 1099, 1100,
1105, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1111, 1113,
1114, 1117, 1120, 1121, 1122, 1123, 1124, 1125,
1126, 1127
Тагизаде М. 1045, 1047, 1050
ТагизадеН.....947, 963, 964, 1049, 1053, 1063, 1065, 1068,
1069, 1072, 1075, 1079, 1082, 1084, 1086, 1090,
1092, 1105, 1106, 1113, 1120, 1121, 1124, 1126
Тальшская С. 947, 963, 964, 1045, 1047, 1052, 1055, 1058,
1064, 1068, 1069, 1074, 1077, 1078, 1089, 1094,
1097, 1110, 1115, 1117, 1119, 1120, 1123, 1125,
1127
Шехтман Б. 1010, 1016, 1019, 1043
Шмелева В. 964, 1087
Шульпина Н. 932, 938, 940, 941, 945, 946, 949, 953, 954,
955, 956, 958, 964, 1010, 1062, 1085,
1087, 1095,1102,1103
Юсифов Э. 1114, 1141

**Алфавитный указатель авторов написавших
о Зарифе Алиевой**

- Абдуллаев В. 1225
Абдуллазаде Ф. 1131, 1151, 1347, 1389
Агаев Т. 1168
Агазаде З. 1184, 1185
Азизбекова П. 1152
Алиев Гейдар 1177

- Алиев И. 1234
Алиев Ильхам 1211
Алиев Э. 1277
Алиева Э. 1271, 1287
Амирасланов А. 1186, 1201
Анненский И. 1129
Асадова А. 1288
Аслан Г. 1187
Ахматова А. 1129
Бабаев А. 1251
Бровкина А. 1149, 1153, 1206, 1289
Гаджизаде А. 1241
Гасан гызы Н. 1242
Джавадзаде М. 1128, 1145, 1146, 1154, 1155, 1169,
1178, 1186, 1201, 1213, 1260
Джаруллазаде Ч. 1146, 1183
Джафарова З. 1194
Диляра А. 1272
Добромыслов А. 950, 1138, 1296
Ибрагимова Д. 1244, 1262, 1263
Инсанов А. 953, 1156, 1170, 1201
Иони Берадзе 1201
Ислам А. 1299
Керимов К. 1134, 1197, 1264, 1274, 1346
Краснов М. 1301
Кулиева З. 963, 1157, 1171, 1172, 1190, 1278
Либман Е. 1173, 1174
Мамедгасанов Р. 1198
Мелик-Асланова П. 1158, 1357, 1370, 1384
Микеладзе Г. 1252, 1265
Мирзоев Р. 1227
Мирзоева С. 1181, 1202, 1222
Мошетова Л. 1159, 1201, 1303, 1356, 1364, 1385
Мустафаев Р. 1266
Насруллаева Г. 963, 1166

- Наджафова С. 1147
Назарли Дж. 1275
Насруллаев Ф. 1180
Насруллаева Г. 963, 1166, 1278
Насруллаева Х. 1205
Нестеров А. ...963, 1141, 1149, 1161, 1175, 1190, 1201, 1206, 1281
Оруджева И. 1167
Пучковская Н. 941, 954, 955, 956, 1305
Салаев Г. 1336, 1337
Салаев Э. 1162
Салманов А. 1322, 1328
Сеидов М. 1136
Скрипниченко З. 1307
Суворов И.....950
Султанов М. 1163, 1358, 1359, 1360, 1366,
1367, 1368, 1381, 1382, 1383
Сумай Думан..... 1201
Тагибеков К. 1310
Талыблы Т. 1132
Тальшинская Л. 1311
Трутнева К. 1312
Туси Ф. 1150
Ханджанбекова Ф. 1210, 1269, 1270
Шульпина Н. 1149, 1164, 1165, 1190, 1356, 1364, 1385

MÜNDƏRİCAT

Göstərici haqqında	3
Zərifə Əliyevanın həyat və fəaliyyətinin əsas tarixləri	5
Zərifə Əliyevanın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi	10
Görkəmli şəxsiyyətlər və həmkarları	
Zərifə Əliyeva haqqında	14
Əhliman Əmiraslanov. Nurlu ömrün işığı	25

Ə s ə r l ə r i

Kitabları	35
Kitablarda və dövri mətbuatda dərc edilən məqalələri	48
Zərifə Əliyevanın həyat və fəaliyyəti haqqında	
Kitablar	50
Kitablarda və dövri mətbuatda dərc edilən məqalələr	56

Rus dilində

Произведения

Книги	138
Статьи, опубликованные в периодических изданиях и сборниках	154

О ней

Книги	177
Материалы, опубликованные в сборниках и периодических изданиях	179

Başqa dillərdə

İngilis dilində	202
Belarus dilində	203
Serb dilində	203

Zərifə Əliyeva dünya kitabxanalarında

ABŞ Konqres Kitabxanası	204
Belarus Milli Kitabxanası	204
Çin Milli Kitabxanası.....	205
Danimarka Kral Kitabxanası.....	205
Gürcüstan Milli Parlament Kitabxanası.....	206
Moldova Milli Kitabxanası	206
Rusiya Milli Kitabxanası	206
Rusiya Dövlət Kitabxanası	207

Köməkçi göstəricilər

Zərifə Əliyevanın əsərlərinin əlifba göstəricisi	209
Kitablarda və dövri mətbuatda dərc edilən məqalələrinin əlifba göstəricisi	209
Həmmüəlliflərin əlifba göstəricisi	219
Zərifə Əliyeva haqqında yazan müəlliflərin əlifba göstəricisi	220

Алфавитный указатель трудов Зарифы Алиевой	230
Алфавитный указатель научных статей из книг и периодических изданий	231
Алфавитный указатель соавторов	247
Алфавитный указатель авторов написавших о Зарифе Алиевой	249

Zərifə Əliyeva
Bibliqrafiya

Nəşriyyat redaktoru: **Mehriban Cəfərova**

Ünvan: AZ-1000 Bakı şəh., Xaqani küç. 57.

E-mail: contact@anl.az

URL: www.anl.az

Sifariş № 14

Çapa imzalanmışdır: 26.04.2018

Tirajı: 300

Pulsuz

Dizayner:

Mətanət Əliyızı

Formatı 60x90 1/16. Həcmi 16 ç.v. Sifariş №17.

“Zərdabi-Nəşr” MMC Nəşriyyat Poliqrafiya müəssisəsi

 iş (012) 498-79-62, mob. (050; 070) 344 76 01

e-mail: zerdabi_em@mail.ru